

MEDDELANDEN

FRÅN

NORDISKA MUSEET

1899 och 1900.

*Må allt föräldradt, nött och murket ramla,
och nya former spira ur dess gräs!
Men när du bygger dina nya gårdar,
låt gamla grunden stå, ty den är stark,
och när du plöjer dina fäders mark,
låt bli att spränga deras minnesvårdar!*

FRITHOF HOLMGREN.

UTGIFNA

GENOM

DR JOHN BÖTTIGER.

STOCKHOLM.

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.
1902.

Gäfvor till Nordiska museet emottagas med tacksamhet. Från landsorten insändas de under adress *Nordiska museet*. I Stockholm kunna de inlämnas i någon af museets afdelningar, Drottninggatan 79 eller Skansen å Djurgården. Vid hvarje föremål böra fyndort och gifvarens namn, titel och adress samt i öfrigt hvarje upplysning, som kan vara af vikt, så fullständigt och tydligt som möjligt angifvas.

För dem, som ej närmare känna museets plan, bör anmärkas, att det samma är ämnadt att belysa *alla* samhällsklassers lif, således icke endast allmogens, och att därför med nöje äfven föremål emottagas, som afse borgerskapet eller ståndspersonsklasserna öfver hufvud, äfvensom minnen efter framlidna utmärkta personer, som i olika riktningar främjat vårt fosterlands utveckling och ära.

Erinras bör ock, att ehuru samlingarna äro i några afseenden tämligen fullständiga, förefinnas i många andra stora luckor, som böra fyllas. Hvad exempelvis allmogeafdelningen angår, kan museet af det forna lifvet i flere af våra bygder ännu gifva endast en alt för svag och ofullkomlig bild.

Då erfarenheten gifvit vid handen, att många låta afhålla sig från att till museet insända föremål, emedan de föreställa sig, att flere exemplar där redan förut finnas af de samma, må här framhållas, dels att likartade föremål dock ofta äro så skiljaktiga, att denna skilnad bör åskådliggöras, dels att många exemplar i flerfaldiga afseenden underlätta forskningen och möjliggöra säkra slutsatser. Den ofta hörda anmärkningen om ett öfverflödigt antal exemplar har altså sin grund i en bristande insikt om, hvad frågan här gäller, och bör därför på det kraftigaste motarbetas, då hon utan tvifvel hindrar museet att fylla sin uppgift.

 Ledamöter af Samfundet för Nordiska museets främjande, bosatta i hufvudstaden, kunna mot erläggande af halfva boklåspriset erhålla **Meddelanden från Nordiska museet 1899 och 1900** genom museets expedition n:r 79 Drottninggatan.

MEDDELANDEN

FRÅN

NORDISKA MUSEET

1899 OCH 1900.

*Må alt föräldradt, nött och murket ramla,
och nya former spira ur dess graf!
Men när du bygger äina nya gårdar,
låt gamla grunden stå, ty den är stark,
och när du plöjer äina fäders mark,
låt bli att spränga deras minnesvårdar!*

FRITHOF HOLMGREN.

UTGIFNA

GENOM

DR JOHN BÖTTIGER.

STOCKHOLM.

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.
1902.

RECEIVED

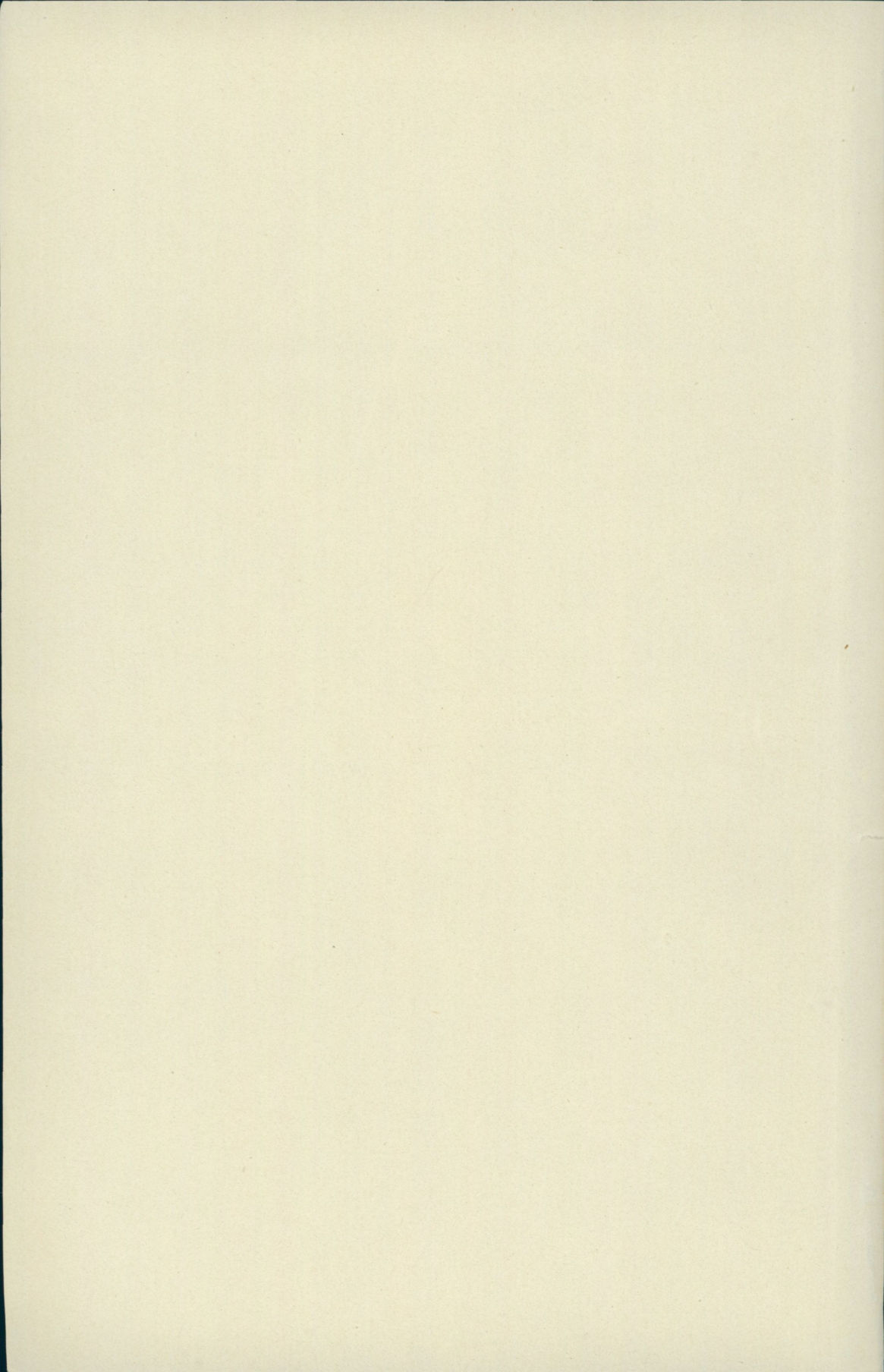
NOV 10 1900

Föreliggande meddelanden, som på uppdrag af Nordiska museets styrelse utgifvits af undertecknad, funnos till största delen i manuskript vid doktor A. Hazelius' bortgång. De få ändringar i redigeringen, som blifvit vidtagna, äro mestadels gjorda i öfverensstämmelse med den aflidne styresmannens före hans frånfälle uttalade önskan.

Stockholm i januari 1902.

Dr JOHN BÖTTIGER.

Ledamot af Nordiska museets styrelse.

1.

Lapska seder och föreskrifter rörande mat och matlagning.

Hos allahanda naturfolk träffar man som bekant en hop egenomliga föreställningar rörande de födoämnen, som de använda, och det sätt, hvarpå dessa födoämnen skola anrättas. Många folkstammar tro t. ex., att de härstamma från ett eller annat djur, af hvilket de då ha sitt namn, och hvars bild eller »totem» de ha upprest vid sina hyddor eller i allmänhet begagna som ett slags vapen eller symbol. För detta samma djur hysa de då af lätt förklarliga skäl en helig vördnad, och ingen vågar jaga och döda det samma eller äta dess kött. Hos åter andra folk vill man icke äta köttet af ett eller annat husdjur, enär man uppfattar detta husdjur som människans vän och kamrat, hvilken man icke kan behandla så ovänligt och pietetslöst, att man utan vidare äter upp honom.

Äfven hos lapparne finner man en hel del märkvärdiga föreställningar rörande deras födoämnen och en hop minutiösa regler för hvilken mat man får äta och hvilken man icke får äta. Det torde då icke vara utan sitt intresse att ge en sammanhängande framställning af hvad man vet härom, särskildt som hittills endast sparsamma notiser rörande hithörande frågor sett dagen i den tryckta literaturen. De flesta och bästa underrättelserna i

ämnet finner man i framlidne kyrkoherde J. NENSENS handskrifna samlingar i Uppsala Universitetsbibliotek (här betecknade N.). Några notiser träffas äfven i en del tryckta böcker om lapparne, hvarjämte också undertecknad (i Offerdal, Jämtland) gjort en del anteckningar i ämnet (här betecknade W.).

Som en lämplig inledning till denna framställning kunna PEHR HÖGSTRÖMS ord i hans bekanta *Beskrifning Öfwer de til Sweriges Krona lydande Lapmarker*, Stockholm 1747, sid. 124 o. f. anföras: »Då han [husbonden] fått sin gryta eller kittil af elden, har han antingen, som Eli Söner, en gaffel, eller betjenar han sig, som allmänare sker, af de fem, sedan han med en skopa tagit köttet eller fisken ur sjelfwa grytan. Sedan beskådar han noga hwart och et stycke, emedan hos dem wid delningen lærer wara något hemligt at i akt taga, i anseende til dem de ärna gifwa wissa stycken, efter hwars och ens stånd och kön, samt hwart styckes belägenhet uti Renen, i anseende til fram och åter, etc.»¹ I det följande skall först meddelas det man vet om detta »hemliga at i akt taga» vid fördelningen af maten bland familjens medlemmar.

Framför alt gälde dessa föreskrifter de olika delarna af renen, sålunda:

1. Hufvudet. »Qvinderne var det ey tilladt at æde et Rensdyrs Hoved-Kiød» (KNUD LEEM: *Beskrivelse over Finmarkens Lapper*, Kiøbenhavn 1767, sid. 500).

Köttet kring den jämte hornen afhuggna delen af hufvudskålen åts fordom icke (Ranbyn, Lycksele lappmark; N.).

Renens hjärna åts fordom icke af kvinnor (Ranbyn; N.).

Då ett barn dreglar, kommer det sig däraf, »att Modern under sin grossesse ätit slimmer i fiskhufvudet, såsom tunga, m. m. eller lös kött vid Rentungan», men det går bort, om någon, då barnet dreglar, omtalar detta, »liksom talar upp det» (Ranbyn; N.).

2. Halsen. Köttet på renens halskotor, åtminstone de öfre, åts fordom ej af kvinnor, emedan renarna stuckos där vid slakten, och köttet däromkring altså var blodigt (Ranbyn; N.).

¹ HÖGSTRÖMS *Beskrifning* afser närmast förhållandena i Norrbottens lappmarker.

Den första halskotan, från hufvudet räknadt (*pietternestakte*), fick husbonden, den andra (samma namn) matmodern, den tredje (*njomeltakte*, harbenet) barnen, den fjärde (*svainastakte*, drängbenet) drängen, den femte (*sepetakte*) husbonden, den sjätte (*pjällostakte*) pigan (Åsele; N.).

Första och andra halskotan från hufvudet räknadt skola pojkarne ha, tredje och fjärde gubbarne och femte och sjätte kvinnorna (Offerdal; W.). I Vilhelmina, Åsele lappmark, få enligt mina uppteckningar flickorna den fjärde och gossarne den femte halskotan.

Tjäpotensepetakte (*sepetakte* i halsen, jfr ofvan) tillhörde männens andel, men »kvinnorna voro nog också snåla efter det» (Ranbyn; N.).

Petternes (jfr ofvan) fingo icke kvinnorna äta (Dorotea, Åsele lappmark; N.).

Köttet på halsen (*njara*) pläga lapparne fläka i sär vid slakten, hvarvid också den sista halskotan (*njaratakte*) får följa med. Detta halsstycke spärras ut med en käpp och kommer njaratakte då att befinna sig i dess midt. Njaratakte var karlarnes andel; inga kvinnor fingo äta det, men af »halsfetan» fingo de äta, för att de ej skulle få ondt i axlarna (Ranbyn; N.).

Det lösskurna halsköttet äfvensom halsfettet skola kvinnorna ha, men njaratakte är karlarnes del (Offerdal; W.).

Traditionen var sålunda icke fullständigt lika i alla trakter.

3. Bogen. Bogbladet är kvinnornas del och det nedre bogbenet karlarnes (Offerdal; W.).

4. Ryggen. Det, som är längst fram på ryggen, skola barnen ha och kvinnorna det, som är baktill på ryggen (Offerdal; W.).

5. Korsbenet åts förr icke af unga kvinnor, emedan det skulle förorsaka hufvudvärk och svår barnsbörd. Äfven yngre personer af mankönet gåfvo det gärna åt de äldre (Ranbyn; N.).

Korsbenet fick ej ätas af gossar och flickor, när de gifte sig, hvarför de gåfvo det åt fadern eller svärfadern (Dorotea; N.).

Korsbenet fick gammalt folk (Åsele; N.).

Korsbenet skall den äta, som är älst. Om man är i skogen och slaktar, så skall man åtminstone bära hem korsbenet, om ingen ting

annat; annars skall den ha korsbenet, som är älst af dem, som äro i skogen (Offerdal; W.).

6. Märgbenen. På hvarje ren finnas åtta »märgben», två på hvarje ben; af dessa är det öfre på bakbenet (= ö. b.) störst och märgrikast och det nedre på frambenet (= n. f.) minst och märgfattigast. De utdelas på följande sätt:

Husbonden får 1 ö. b. och 1 n. b. eller 2 n. b.

Matmodern får 1 ö. b. och 1 ö. f.

Drängen får 1 n. b. och 1 ö. f. eller 1 ö. b. och 1 n. b.

Pigan får 1 n. b. och 1 n. f.

Barnen få hvar sitt n. f. (Åsele; N.).

I Offerdal få kvinnorna ö. b., gubbarne n. b., små barn n. f. och litet större barn ö. f. (W.).

7. Svanskotorna hörde till de gamla kvinnornas andel; äldre män fingo också äta dem, men icke unga kvinnor. (Ranbyn; N.)

Svensen skola gummorna ha (Offerdal; W.).

8. Hjärtat. I synnerhet unga kvinnor fingo icke äta renens hjärta, emedan menstruationen då skulle bli svårare, och de skulle bli rädda för all ting. De gamla åto det, om de ville (Ranbyn; N.).

Kvinnor fingo ej äta renens hjärta (Dorotea och Åsele; N.).

Inga kvinnor få äta renens hjärta; pojkarne skola helst göra det (Offerdal; W.).

9. Lungorna ätas aldrig af människorna, utan torkas och användas till hundmat (W.).

10. Tarmarna. En viss del af det omkring tarmarna liggande fettet kallas *kukkes puoite*, »det långa fettet»; det äts blott af gamla kvinnor (Ranbyn; N.).

Om användandet af ändtarmen gäller i Offerdal det samma som om korsbenet i samma trakt; jfr ofvan 5.

11. Genitalia. Rentjurens genitalia fingo ej ätas af kvinnor; de koktes, men åtos ej gärna strax (Ranbyn; N.).

Rentjurens genitalia få icke ätas af kvinnor, och pojkar få icke äta dem ensamma, utan måste ha någon annan till hjälp, enär de annars bli för yra (Offerdal; W.). I Lule lappmark har jag likväl sett flickor äta dem.

Renkons genitalia sattes ut åt kråkorna och begagnades icke (Ranbyn; N.). Samma observation tror jag mig ha gjort både i Lule lappmark och Jämtland-Härjedalen.

Enligt andra uppgifter hängdes de fordom upp i skogen på någon gammal ställning för bättre lyckas skull, men nu ges de åt hundarna (Ranbyn; N.).

12. Kött i allmänhet. »Hverken en Mands- eller Qvindes-Person vilde æde det Lem af et Dyr, i hvilket de selv befandt sig med Svaghed behæftede, saa at, havde de svage Øyne, vilde de ikke æde Dyrets Øyen; vare de plagede af Ryg-Verk, vilde de ey æde det Kiød, der sad ved Ryg-Beenene, ogsaa fremdeles.» (LEEM, sid. 500.)

13. Harkött. Harens öron, hufvud och ben åtos icke, utan kastades bort (Ranbyn; N.).

14. Svinkött. »Lapperne æde ikke Svine-Kiød; thi de, som der siges, indbildte sig, Svinene at være *Noaaidernes* eller Trold-Mændenes Riide-Hest. At de ikke æde Svine-Kiød, er sandt, det kan jeg melde af egen Erfarenhed; men, om bemeldte Indbildning er den virkelige Aarsag til Afhold fra dets Æden, veed jeg ikke.» (LEEM, sid. 501.)

15. Fisk. Om »slimmer», d. v. s. lösa delar i fiskens hufvud, jfr ofvan 1.

Den s. k. ormtarmen, d. v. s. ändan af fiskens tarmar, åts ej (Ranbyn; N.).

16. Mjölck. »En Mands-Person fik ey Tilladelse at æde af den første Melk, som malkedes af en Koe, efterat den nylig havde kalvet, førend man havde ladet lidet Meel derudi.» (LEEM, sid. 500.)

17. Seder, knutna till vissa dagar. »Fiällapparna — — — äta kiött, ost och mjölck — — — Vndantagandes alle freedagar, tå alle Fiällappar hålla sina faste dagar och willia tå icke äta något kiött uthan fisk, och så frampt the ey sielfwe kunna fåå fisk, kiöpa the honom af andre Lappar, om the tå ingalunda kunna fåå fisk till kiöps eller den sielfwe fånga, äta the miöck och ost.» (RHEEN: *En kortt Relation om Lapparnes Lefwarne och Sedher*, Svenska Landsmälen XVII, 1, sid. 19; afser förhållandena i Lule lappmark.

Det samma omtalas också för Pite lappmarks vidkommande i GRAANS *Relation*, Sv. Landsm. XVII, 2, sid. 39).

Välling, kokt på köttspad, åts fordom aldrig på söndagar och fredagar, ty i så fall skulle renarna mjölka blod och deras spenar hårdna och förderfvas (Ranbyn; N.).

Lapparne anse det för en stor synd att äta kött på julaftonskvällen. De fastade likaledes på den gamla julaftonen (d. v. s. julafton efter gamla stilen) till *joulu-gadz*es (julföljets, julandarnas) ära och på Mariadagens afton (efter gamla stilen) för god framgång i barnens uppfostran (Utsjoki, Finska Lappland; ANDELIN, *Suomi* 1858, Helsingfors 1859, sid. 284).

På helgonet Ivan Postniks dag (den 2 sept.) äta lapparne i Petschenga fisk, men röra icke fiskens hufvud (Ryska Lappland; CHARUZIN: *Russkie lopari*, Moskwa 1890, sid. 211).

18. Seder och bruk rörande björnens kött. Hos naturfolken i det arktiska Asien och Europa äfvensom hos eskimåerna anses björnen vara ett heligt djur, vid hvars jakt allahanda ceremonier förekomma. För lapparnes vidkommande ha dessa ceremonier utförligt skildrats af bl. a. v. DÜBEN i hans arbete *Lappland och lapparne*, sid. 280 o. f., där man äfven träffar en redogörelse för de festligheter, som följde på björnens dödande. Det var naturligt, att de föreskrifter, som iakttogos vid fördelandet af renens kött mellan de olika medlemmarna af familjen, äfven skulle på ett eller annat sätt återkomma, då det var fråga om björnen, och våra källor ha också allahanda ting att förtälja härom.

RHEEN säger t. ex. sid. 45: »Tå nu alt kiöttet, blodet och ijstret [af björnen] är kookat, deelar Skaffaren thet sönder emellan gästerna, så at hwar och een fåhr sin deell bådhe af kiött Och ijster, warder och så gifwit hustrona deras deell. Men icke må någon quinnos pehrsson komma i den kottan ther Biörn kookat warder, icke heller gifwes något åth hustrorne af baakdehlen uthan af framdehlen.»

En annan källa berättar följande: »Fast än alt Björnköttet warder kokadt på en gång, dock kokas icke alt utan åtskilnad i en och samma gryta eller kättel, utan framdelen af Björnen kokas i en annan, och baddelen i en annan kättel, och det för den orsak,

at qwinfolk få ej äta af framdelen, eller längre fram af Björnen, än wid pass så långt fram på honom, som qwinnan räckte med sina armar, när hon omfamnade Björnen, som bar henne utur hidet» (enligt en lapsk folksaga). — — — — »Eljest äta manfolken för sig sielfwa på det stället der Björnen blifwit flådd och kokad, qwinfolkens del bärs i deras hwardags koja: Och då se de genom en mässingsring på dem som bära köttet, sprutande ahlbarck öfwer dem, såsom ock öfwer köttet; på samma sätt se de ock på barnen, som warit hos manfolken der Björnen blef kokad, och säja: Sjålest mo. *H. e.* pryð mig. Den första betan af Björnköttet, måste qwinfolken först antingen låta falla igenom en mässingsring, eller ock hålla ringen för munnen, och så genom den samma taga den första betan at äta. Sidst inbäres björnswantsen eller stubben, som oflådd med någon widföljande fetma blifwit kokad: *Soiwe neit*, eller björnkarlens hustru, som gömde den förr omtalte wridna björkringen i ett linnekläde, tager nu fram den samma, på hwilken alla närwarande qwinfolk och barn fästa någon ring eller ett stycke mässings-käd; och sedan de ätit hwad som kunnat ätas, samt ock utsugat alt flått som fastnat i håret på björnswantsen, bindes han fast med nysnämde beprydde björkring, och öfwerlemnas så til karlarna som förwara honom at tillika med andra ben nedgrafwas, hwar om sedan berättas skal. Här på betäcker alt qwinfolket sina ansikten och då kyssas de af manfolket samt betackas för det de warit obeswårade i Björnens hedrande» (PEHR FJELLSTRÖM: *Kort Berättelse, Om Lapparnas Björna-fänge*, Stockholm 1755, sid. 24 o. f.; afser närmast förhållandena i Västerbottens lappmarker).

»En del tilstådja ej sina hustrur och barn äta af [björn]köttet. Somlige tillåta sina hustrur at äta deraf, åtminstone wissa delar, men det skal ske genom en Mässingsring, den de sätta för munnen» (HÖGSTRÖM, sid. 210).

»Efter at Kiødet var kogt, gjorde Mændene sig dermed tilgode, lode ogsaa tilbringe Qvinderne en Deel deraf, men derhos toge nøye i Agt, at ikke noget Stykke af Bjørnens Bagdeel dem blev givet» (LEEM, sid. 503).

Vid björnfesten »koka och äta Qvinnorna det som de fått af Björnen, och måste då äta med trägafflar, *Saiher*, att inte röra specket» (Jokkmokk; N.).

Björnens kött kokades i en särskildt för detta ändamål uppförd liten koja i två kittlar, en för männen och en för kvinnorna. Männens andel var de främre delarna af björnen, kvinnornas de bakre delarna. Då man sedan åt, fingo icke kvinnorna taga i köttet med händerna, utan männen togo köttbitar på för ändamålet gjorda trägafflar och räckte dem åt kvinnorna, som togo emot dem med trägafflar. Så åt man björnkött och söp bränvin, så länge björnen räckte (Offerdal; W.).

Man åt björnköttet utan att spara, så länge det räckte. Karlarne höggo sönder köttet i småbitar åt kvinnorna och buro in det åt dem i deras kåtor, hvarefter kvinnorna åto det med knif och gaffel, för att det skulle vara förnämt och högtidligt. Blodet, hjärtat och benen af björnen fingo kvinnorna icke äta, emedan han då kunde bli ond på karlarne, så att de med möda kunde få honom och vara i fara, när han skulle fångas (Ranbyn; N.).

»En hafvande Qvinna feck ej smaka Björnköttet; om hon nyss förut fått barn, feck hon smaka räckt på ett spett, trenne bitar» (Jokkmokk; N.).

Kvinnorna fingo ej äta den välling, som bereddes af björnens blod med ilagda bitar af »hudfetan» (Åsele; N.).

Alla källor samstämma däruti, att björnens kött icke kokades i den vanliga kåtan, utan i en särskildt för detta ändamål uppförd sådan, enligt FJELLSTRÖM i »en ny koja, såsom ett skjul, af klufna bräder, och betäckte med granris». Till denna koja fingo inga kvinnor komma, »utan allenast barn och flickor, som ännu ej äro man vuxna», ej håller fingo några kvinnor se på fläendet, slaktandet och kokandet af björnen. Om grytan hotade att koka öfver, fick man ej hjälpa detta genom att hålla i vatten eller maka undan elden, utan medels »en besynnerlig och i sådan omständighet tjenlig och brukelig sång»; först måste emellertid tillses, om icke kvinnorna voro skuld till det hotande tillbudet genom att förehafva »något oanständigt och wid sådant högtidligt tillfälle otjänlig sysla».

Rörande öfriga i sammanhang härmed brukliga ceremonier må här hänvisas till framställningen hos DÜBEN. Omtalas må blott, att enligt FJELLSTRÖM icke det ringaste salt begagnades vid kokningen af björnköttet.

19. Bakdörrens rol vid matlagningen. I gamla tider fans det icke blott den vanliga dörren på lappkåtan, utan äfven en annan, mindre dörr på baksidan af den samma, hvilken begagnades vid vissa mera heliga eller betydelsefulla tillfällen; jfr DÜBEN, sid. 284. Den hade äfven sin betydelse vid matlagningen, såsom t. ex. RHEEN berättar sid. 15: »Baak för kottarne hafwa the een lijten döör, ther igenom the inkasta theeras maatwahror, särdeles thet the fånga af Skogen, såsom foglar och wildbrå; eller af Siögar såsom ähr allehanda fisk, dätta må icke inbäras igenom then Rätta dören, utan thet skall inkastas igenom baakdören. Men Ost, Miölk och andre Maathwaror bära the igenom then Rätta dören.» På samma sätt berättar GRAAN, sid. 40, men häremot anmärker en anonym hand i GRAANS manuskript: »Alt hwadh som af Lappens boskap kommit är, dett bäres igenom Dören, men Wilbrådh ok Fisk stoppas in igenom hählett baak på kåtan mitt emoth Dören.»

20. Männens andel vid matlagningen. Det var icke endast, då det var fråga om björnkött, som männen hade att ombesörja matlagningen. Alla äldre källor intyga enstämmigt, att detta bestyr äfven eljes till större eller mindre del ålåg männen, och samma förhållande är rådande än i dag. RHEEN säger sid. 19: »All maat måste manfolcken koka och tillredha och ey qwinfolcken, undantagandes een qwinnos pehrson ähr på Reesan, ther inga Mäns pehrsoner ähro stadde, elliest kookar aldrih någon qwinna», och TORNÆUS, *Berättelse om Lapmarckerna och Deras Tillstånd*, Svenska Landsmålen XVII, 3, sid. 62: »Manfolken allena koka och laga maten, särdeles Reen och Biörnkött, såsom wore Qvinfolken för deras naturlige fehl och swagheet skull, intet wärde sådant at handtera»; TORNÆI skildring afser Torne och Kemi lappmarker. LINNÉ yttrar i dagboken öfver sin lapska resa (*Ungdomsskrifter* II, Stockholm 1889, sid. 113): »Manfolken koka gemenligen här [i Kvikkjokksfjällen], qvinfolken göra allenast osten och hantera mjölkmaten, men all

fisk och köttmat mannen; och om hustrun är ej tillståds mjölkmaten och osten äfven.» Enligt LÆSTADIUS, *Fortsättning af Journalen öfver missions-resor i Lappmarken*, Stockholm 1833, sid. 35, åligger likväl korftillverkning och kokning af tarmar kvinnorna. Från Dorothea berättas af NENSEN, att karlarne i synnerhet lagade köttmat och kvinnorna mjölkmat, och från Ranbyn, att kvinnorna under tiden för menstruationen ej fingo bereda ost eller laga mat. I Offerdal få menstruerande kvinnor icke röra vid maten (W.) och i ryska Lappland få kvinnorna icke tvätta vilda renars kött (men väl äta det; CHARUZIN, sid. 207).

Såsom redan antydts, ha karlarne ännu i dag en betydlig andel i matlagningen. Åtminstone är så fallet hos alla nomadiserande svenska lappar, äfven hos de mest civiliserade bland dem, så att det t. ex. omtalas som något besynnerligt, om någon lapsk husmoder erhållit så stor makt och myndighet i huset, att hon till och med sköter om köttgrytan. Så vidt jag kunnat finna, är det öfver hufvud taget kokningen af kött, som för närvarande uteslutande förrättas af männen. Kvinnorna åter laga all mjölkmat och koka ofta fisken, hvarjämte stekning af kött och fisk esomoftast faller på deras lott. Brödbakning, d. v. s. beredningen af »glödkakor», åligger alltid kvinnorna och plägar vanligen utföras af småflickorna. Kaffekokningen faller också på kvinnornas del, åtminstone för det mesta.

Någon egentlig grund till det egendomliga förhållandet, att männen skola åtminstone delvis laga maten, torde emellertid de nuvarande lapparne knappast känna till, utan bruket upprätthålles uteslutande på grund af gammal tradition.

21. Måltider. Hos de nomadiserande lapparne är kvällsvar den alltid hufvudmåltiden. Frukosten är likaledes kraftig, men middagsmålet nedsjunker mera till rangen af ett mellanmål, som ofta måste alldeles undvaras af dem, som gå i vall med renarne. LINNÉ, sid. 59, 141, säger till och med uttryckligen, att lapparne endast äta två gånger om dagen, ibland endast om aftonen. De norska fiskarlapparne åter ha ofta mera oregelbundna måltider och äta, när det så kan falla sig, och de rysk-lapska halfnomaderna

äta enligt CHARUZIN, sid. 91, fyra gånger om dagen, kl. 6 på morgonen, vid middagen, kl. 4 och kl. 9 på kvällen.

22. Bordsbön, åtminstone en tyst sådan, torde brukas öfveralt och begagnades äfven i gammal tid, men att märka är, att »ej warder det läsit til eller ifrån bord, när björnkött warder ätet» (FJELLSTRÖM, sid. 25).

De svenska lapparne äta alltid med obetäckt hufvud, d. v. s. då männen, kvinnorna åter taga aldrig af sig mössan, utom då de skola tvätta och kamma sig.

Om sättet för matens uppläggning och för dess förtärande (utan tallrik, gaffel och bordsknif) behöfver här icke närmare ordas, jfr t. ex. DÜBEN, sid. 138 o. f. Likaså ligger det utom ramen för denna uppsats att tala om de olika födoämnen, som lapparne använda, och om den rol, som kött, flott, fisk o. a. spelade vid allahanda offer — härför redogöres lämpligast i samband med en fullständig beskrifning på hur dessa och andra offer försiggingo.

Till slut några ord angående orsakerna till dessa föreställningar och föreskrifter om mat och matlagning. Ursprunget till några af dem är uppenbarligen att söka hos de kringboende folken. Så är särskildt fallet med de rent kristna föreställningarna om att vissa dagar i veckan skola vara fastedagar (mom. 17) äfvensom med seden att icke äta hufvudet på fisken den 2 september, hvilken sed enligt CHARUZIN äfven förekommer i vida kretsar i Ryssland (där man icke äter någonting rundt på den dagen). Rent lapska torde åter de egendomliga föreskrifter vara, som röra fördelningen af de särskilda styckena af renen ibland familjemedlemmarna efter ålder och kön. Den princip, som härvid gör sig gällande (eller rättare sagdt gjorde sig gällande), är i en mängd af de anförda fallen tydligen den, att kvinnorna såsom tidtals orena varelser icke få äta eller taga någon befattning med vissa bättre och värdefullare eller kanske också heligare födoämnen. Denna princip framträder synnerligen tydligt i fråga om björnens kött, men också i den omständigheten, att kvinnorna äro till större eller mindre omfång utestängda från all matlagning. På samma princip torde man väl

också kunna hänföra en hel del af de öfriga detaljbestämmelserna i dessa »Speiseverbote»; särskildt att observera är härvid, att vissa delar af renen (mom. 5, 7) ej fingo användas af unga kvinnor, men väl af gummor, hvilka naturligtvis i följd af menstruationens upphörande ansågos vara något mindre orena än de unga kvinnorna. Föreställningen om kvinnornas orenhet återkommer för öfrigt öfveralt i den lapska folktron; här må endast påminnas om förbudet för kvinnor att röra vid spåtrumman, att nalkas offerplatser, att gå rundt om kåtan, att stiga öfver fötterna på männen, då de skola gå till sin plats i kåtan, o. s. v., förbud, som delvis ännu upprätthållas.

Den principiela utestängningen af kvinnorna från vissa slag af födoämnen kan naturligtvis ha utgjort utgångspunkten för uppkomsten af detaljbestämmelser rörande de öfriga familjemedlemmarnas föda, genom hvilka unga personers mat fått en något annan sammansättning än de ålderstignas o. s. v., men härom torde ingenting kunna med bestämdhet sägas. Säkert torde det emellertid vara, att inga totemistiska åskådningar (jfr inledningsorden) gjort sig gällande vid utformandet af de lapska »Speiseverbote».

KARL BERNHARD WIKLUND.

2.

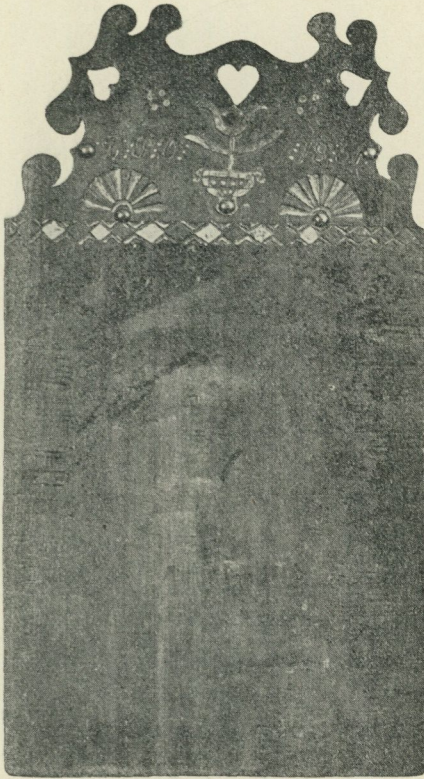
Gnidstenar i Nordiska museet.

I Eddans Rigkväde, intressant genom den inblick det lämnar i forntidens hemlif och de skildringar det i skarpt präglade drag ger af de olika samhällsklassernas dräkter och sysselsättning, omtalas, huru husmodern, »att hölja sina armar, strök linne och stärkte ärmar». Äfven på andra ställen i den gamla nordiska sagolitteraturen förekomma antydningar, styrkta af graffynd, till hvilka senare vi i det följande skola återkomma, om att hednatidens kvinnor brukade blåsira och stryka sina i högtidsdräkten ingående linneplagg, hvilket visar, att seden varit både allmän och vidt spridd samt förekommit under en tid, då strykjärnet icke kan tänkas hafva kommit i bruk.

På hvad sätt strök man då förr i världen? Frågan torde lättast kunna besvaras med att påvisa, huru allmogekvinnorna intill våra dagar utan hjälp af strykjärn gjort sina hufvuddukar och andra till dräkten hörande linnevaror glänsande.

I Skåne, hvars folkdräkter, särskildt kvinnornas, inom många bygder utmärkas genom flere beståndsdelar af gammalt kynne, brukade kvinnorna inpå 1880-talet att, som det hette, »gnia sina kludar». De redskap, som vid detta arbetes utförande stodo till buds, voro i allmänhet lika ursprungliga och enkla som själfva arbetsättet och bestodo af »ryllefjälen», äfven kallad »gniefjäl», och »rylle-» eller

»gniestenen». Gniefjälén (bild 1) är i regel en enkom för detta arbete snickrad träskifva, vanligen af ek- eller bokvirke, långsmalt fyr-

1. »Gniefjäl» af trä,
från Tommarps socken, Järrestads
härad, Skåne.

¹/₅ af nat. storl.

Origin. i Nordiska museet.¹

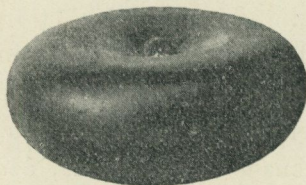
kantig, släthyflad och å ena änden bågformigt afrundad och prydd med profilerad kant samt enkla och stundom genombrutna sniderier. Enligt samstämmiga uppgifter ingick hon i fästmansgäfvorna och räknades på grund däraf till de förnämligare småting, som hörde till ett väl försedt bo. Kanske är detta ock ett skäl till, att hon i dagligstugan ofta fick en i ögonen fallande plats å framgafveln, d. v. s. den gafvelvägg, som låg midt för ingången. Gnidstenen (bild 2) åter var i de flesta fall af glas med cirkelrund omkrets och ett genommått växlande mellan 6,7--10,7 cm. Med dessa båda redskap utfördes gnidningen sålunda, att plagget, som skulle glättas, utbreddes och sträcktes öfver fjälén, stundom med ett bredt kalfskinn som underlag, ströks lätt med blekt vax² och bear-

betades därpå eftertryckligt och en god stund med stenen, med den utgång, att det efter afslutad behandling föredde en nästan emaljglänsande yta af en synnerligen behaglig färgton. Vår tids

¹ Nr 4,525.

² Under den första kristna tiden i Norden användes vaxadt lakan till liksveping. Jfr *Den grönländska sången om Atle*, visan 103, i P. A. GÖBECKES öfversättning af *Eddan*. Stockholm 1877. S. 264.

glansstrykning kan näppeligen åstadkomma något vackrare resultat. Sålunda glättades alla till mans- och kvinnodräkterna hörande linneplagg, som kommo till synes, sannolikt äfven duktyg och liknande. En skånsk folkvisa antyder åtminstone, att i ett ordentligt hus borde maten vara »megen» och bordduken »gneen», och låter sångaren tillägga: »sådant var jag vander vid».¹

2. »Gniesten» af glas,
från Emmetslöfs socken, Östra
Göinge härad, Skåne.
 $\frac{1}{2}$ af nat. storl.
Origin. i Nordiska museet.²

Att gnidstenens bruk ej inskränkt sig till Skånes landamären framgår med all önskvärd tydlighet af Nordiska museets samlingar, som ega öfver ett hundratal af dessa små redskap för kvinnoslöjd, tillvaratagna inom ett område, som omfattar större delen af södra och mellersta Sverge till och med dalabygden samt Bratsbergs och Nordre Bergenhus amt i Norge.

Utan att vilja tillmäta en statistik öfver dessa fynd inom Skandinavien någon större vetenskaplig betydelse kunna vi dock ej alldeles lämna å sido en redogörelse för deras utbredning och fördelning inom olika områden, grundad på det i Nordiska museet förvarade materialet. En öfversikt, uppställd med anledning af detta material, ger följande utslag.

Från Skåne	36 af glas,	1 af sten,	1 af trä =	38
› Bleking	5 ›		=	5
› Halland	2 ›		=	2
› Småland	18 ›		=	18
› Västergötland	11 ›		=	11
› Östergötland	2 ›		=	2
› Uppland	4 ›		=	4
› Västmanland	1 ›		=	1
› Dalarna	43 ›		=	43
› Norge	54 ›	1 af sten,	=	55
	176 ›	2 ›	1 ›	= 179

¹ EVA VIGSTRÖM: *Folkdiktning, visor, folktro, sägner och en svartkonstbok, samlad och upptecknad i Skåne*. 2. Göteborg 1881. S. 63.

² Nr 40,185.

Som här af framgår, saknar museet gnidstenar från Gotland, Bohuslän och Dalsland, Södermanland, Närke och Värmland samt från hela Norrland, hvilket missförhållande ger oss anledning att bedja dem af våra läsare, som intressera sig för Nordiska museet och önska se dess samlingar så belysande som möjligt, söka, hvar och en i sin mån, afhjälpa den antyddade bristen. Det är nämligen mer än troligt, att gnidstenen förekommit inom alla de här uppräknade landsdelarna, åtminstone hvad mellersta och södra Sverige angår. Sålunda känna vi från Gotland 4,¹ från Dalsland 2² och från Närke 2, dessa senare anmärkningsvärdt nog dock af sten. Prosten J. Wahlfisk har emellertid godhetsfullt meddelat, att han under sin ungdomstid sett gnidstenar af glas på flere ställen inom Närke. Äfven från Värmland föreligga uppgifter om liknande fynd, men om tillvaratagna är oss för tillfället obekant.

Märkligt är, att intet enda exemplar, så vidt vi känna, tillvaratagits i Norrland lika litet som i Finland. Detta kan naturligtvis bero på en tillfällighet, men vi hafva dock velat påpeka förhållandet. I norra och mellersta Tyskland lika som i Danmark synas de däremot varit allmänna och under namn af Gnidelseine, Gniwelsteine och Gnibbsteine,³ förekommit intill våra dagar. Schleswigs folksagor tala om tomtar med ögon stora som gnidstenar, och i nordtyska sägner spökar en svart hund, som ströfvar omkring i bondgårdarna och blänger med ögon som »Glimmersteine», sannolikt en namnförvridning af Gnidelseine.⁴ Samma uppfattning af gnidstenen såsom ett stort öga går för öfrigt igen i Norge bland Vestlandets allmoge, som kallar honom »kvalsauga», hvalöga.

I regel är gnidstenen af massivt glas, oftast svart eller sjögrön, men ej sällan ofärgad. Ett eller annat exemplar af sten och trä visar emellertid, att äfven andra råämnen än glas kunnat förekomma

¹ Meddeladt af lektor M. V. Klintberg i Visby.

² Enligt uppgift af doktor H. O. Waldenström i Åmål.

³ »*Brandenburgia*». Monatsblatt der Gesellschaft für Heimatkunde der Provinz Brandenburg. Jahrg. VI. Berlin 1897—98. S. 316.

⁴ *Zeitschrift des Vereins für Volkskunde*. Jahrg. 7. Berlin 1897. S. 131.

vid gnidstenarnas tillverkning.¹ Minnet af stenen, använd såsom redskap för utjämning och glättning af tyger, synes för öfrigt lefva kvar i ett småländskt skämtrim om skräddaren: »Skräddare skrin skrankelben, i helsike har du din parsesten².» Formen är, såsom förut antydts, kretsrund med den vid användningen nedåtvända sidan mer eller mindre konvex, och öfversidan konkav eller plan, i förra fallet med spår af fäste för det redskap, som glasarbetaren haft vid stenens tillverkning. Ej sällan har denna sida ett längre eller kortare skaft, som lämnat stöd åt handen vid stenens bruk och ger honom utseendet af en upp- och nedvänd hattsvamp (bild 3).

Bredvid dessa båda, de vanligaste typerna, som allmänt påträffats inom det nämnda området, uppträder i tyska samlingar och i fynd från Dalarna ännu en tredje form, hvilken är af blåst glas, altså ihålig, och närmast liknar en höghalsad flaska, men med kullrig botten (bild 4).

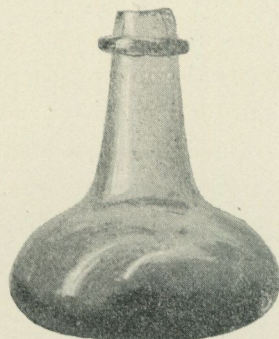
Förekomsten af denna karakteristiska grupp inom två så vidt skilda områden som Tyskland och Dalarna, under det att han ej finnes företrädd af något enda liknande fynd från hela det mellanliggande Götaland och Svealand, är onekligen ytterst märklig. Svårigen kan detta förhållande förklaras

3. Gnidsten af glas,
från Bleking.

¹/₃ af nat. storl.

Origin. i Nordiska museet.³

4. »Stärjelsten» af glas,
från Mora socken, Dalarna.

¹/₄ af nat. storl.

Origin. i Nordiska museet.⁴

¹ I sin Västgötaresa, sid. 110, berättar Linné på sitt okonstlade språk, att »Glansläroft (glanslärfvt) gjordes med en slipad flinta, som fästad wid en stång prässade läroftet mot et höfladt bräde».

² Af *parse*, prässa, och *sten*.

³ Nr 19,054.

⁴ Nr 12,724.

därmed, att samma behof blifvit själfständigt på samma sätt tillfredsstäldt å båda ställena; och ej håller är det troligt, att typen kommit till Dalarna under en senare tid genom tyskar, som arbetat vid Dalarnas glasbruk, ty han har, såsom vi nedan skola visa, varit känd i Norge redan under hednatiden. Af enstaka fynd kan man naturligtvis ej draga några säkra slutsatser; men osannolikt förefaller det ej, att typen tidigt invandrat öfver Norge till Dalarna och sedan där efter gamla förebilder åter framstälts vid de inom denna landsände uppförda glasbruken. Alldeles visst är, att gnidstenar af detta slag tillverkades vid Johannesholms bruk i Vänjans socken under 1800-talets början.

I Tyskland brukade man vid användningen af detta senare slags gnidsten fylla honom med varmt vatten för att göra trycket på det till glättning utbredda plagget verksammare,¹ altså med samma syfte, som då man nu för tiden lägger ett glödgadt lod i sitt strykjärn. Vi känna ej, om dalkullorna på samma sätt höjde verkan af sina ihåliga »stärtjelstenar»; uppgifter härom saknas, men osannolikt synes det icke.

Om gnidstenens ålder och tidiga förekomst i Norden hafva de sista årtiondenas fynd i järnåldersgrafvar lämnat värdefulla upplysningar. Det äldsta hittills kända fynd, där en gnidsten af glas påträffats, torde vara grafgoods från en kvinnograf vid Halsan nära Levanger i Norge, hvilket anses tillhöra den första delen af yngre järnåldern;² i Bergens museum förvaras en liknande gnidsten från Voss och en af blåst glas, hvilken senare varit försedd med hals såsom de från Dalarna kända stärtjelstenarna och hittats i en graf från vikingatiden;³ vidare har O. RYGH i sin atlas till *Norske Oldsager*⁴ afbildat en konvex-konkav gnidsten, hvilken han hänför till yngre järnåldern, och i sin redogörelse för gräfningarna i Svarta jorden å Björkö i Mälaren omtalar dr Hj. Stolpe ännu ett par

¹ »*Brandenburgia*». Monatsblatt der Gesellschaft für Heimatkunde der Provinz Brandenburg. Jahrg. VI. Berlin 1897—98. S. 485.

² *Föreningen til norske Fortidsminde-merkers bevaring. Aarsberetning for 1868*, Kristiania 1869, sid. 177, och *1869*, Kristiania 1870, sid. 36.

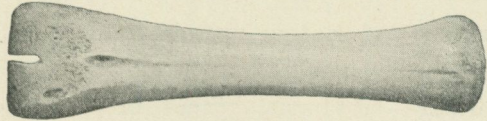
³ Meddeladt af professor G. Gustafson i Kristiania.

⁴ H. 2. Christiania 1885. Bild 446.

gnidstenar af sistnämnda slaget, däraf en hittad till sammans med arabiska silfversaker, äfven denna från järnålderns senare tid.¹

Då konsten att tillverka glas med all säkerhet var okänd för Nordens folk under denna tid liksom under medeltiden och ett godt stycke inpå nyare tiden — de första glasbruken i Sverge upp-sattes först på 1600-talet — måste dessa redskap införts från något af de gamla kulturlanden,

hvilket känna vi icke, men sannolikt synes, att de kommit från medelhafs-landen, med hvilka våra förfäder som bekant ganska tidigt stodo i liflig handelsförbindelse. I förbigående

5. Glättben

från Bleking.

$\frac{1}{3}$ af nat. storl.

Origin. i Nordiska museet.²

kan nämnas, att införseln till Sverge af gnidstenar under 1500- och 1600-talen utgick från norra Tyskland, och att de hos oss såldes eller tullbehandlades skockvis, d. v. s. i parti om 60 stycken.³

Till gnid- och glättstenarna sluta sig onekligen de ytterst primitiva »glättbenen» eller »sömglättarna», vare sig dessa utgöras af ett mellanfotsben (bild 5) af ett nötkreatur eller af svinbetar (bild 6). De förekomma både i Sverge och Norge samt Tyskland och torde hafva urgamla anor — i ett danskt fynd från järnåldern har påträffats en större djurtand, som möjligen användts till jämnande af sömmar⁴ — men de hafva näppeligen brukats annat än som redskap för utjämnande af upphöjda mönster å väfnader eller höga sömmar.

6. Sömglättare

från Skafse socken, Telemarken,
Norge.

$\frac{1}{3}$ af nat. storl.

Origin. i Nordiska museet.⁵

¹ *Congrès international d'anthropologie et d'archéologie préhistoriques*. Compte rendu de la 7:e session, Stockholm 1874. Tome 2. Stockholm 1876. S. 625.

² Nr 19,029.

³ Meddeladt af fil. doktor J. Böttiger.

⁴ Jämför C. ENGELHARDT: *Vimose Fundet*. Kjöbenhavn 1869. Pl. 1. Fig. 19.

⁵ Nr 7,820.

I sammanhang med gnidstensfynden i våra järnåldersgrafvar böra vi äfven påpeka ett slags egendomliga benskifvor, som stundom hittats i grafvar från samma tid och som möjligen stå i någon förbindelse med gnidstenarna. De hittills tillvaratagna äro alla af hvalben, firsidiga och tämligen tjocka med en höjd växlande mellan 38,5—21 cm. och försedda med ett genombrutet, af djurhufvuden siradt öfverstycke. Hit torde kunna föras ett i den ofvannämnda kvinnograffen vid Halsan hittadt fragment af en större platta af hvalben, som dock var så angripen af tidens tand, att man omöjligen kunde närmare bestämma hennes ursprungliga form och storlek. Lyckligtvis har man från andra fynd till sammans nära ett tjugotal liknande skifvor¹ — däribland en, som påträffats i en kvinnograf på Björkö — hvilka äro mer eller mindre väl bevarade. Med hänsyn till deras bruk och bestämmelse hafva olika åsikter uttalats: dels, att de varit väfredskap, motsvarande en senare tids väfskedar och bandgrindar, dels, att de brukats som tallrikar. Huru de skulle kunnat tjäna som väfredskap, torde svårligen kunna visas; sannolikt har denna gissning framkallats af den omständigheten, att de några gånger hittats till sammans med väfspjut, ett slags spjutformiga väfbommar, med hvilka väften inslagits i ränningen. Hvad åter tallriksteorien angår, har denna mera skäl för sig. Dessa äro emellertid ej så bevisande, att vi obetingadt kunna sluta oss till denna åsikt.

Omständigheter kunna nämligen anföras, som tala för att de snarare användts såsom gnidbräden eller underlag vid glättning af linnedukar och klädplagg, på samma sätt som de här ofvan påpekade gniefjälarna från Skåne, än som tallrikar. Vi vilja i korthet nämna de skäl, som synas oss gifva stöd för ett sådant antagande. Först och främst visa fyndomständigheterna i de fall, där uppgifterna äro med full säkerhet kända, att benplattorna i fråga tillhört en kvinnas grafgoods, och att de vanligen funnits till sammans med redskap för kvinlig husslöjd, såsom väfspjut, sländtrissor och en gång, såsom förut anförts, till sammans med en gnidsten af glas.

¹ Se *Det kongelige norske videnskabers selskabs skrifter 1899*. 9. K. RYGH: *Spredte meddelelser fra oldsagsamlingen*. Trondhjem 1900. S. 12 o. f.

Härtill kommer vidare, att de å ena sidan, framsidan, för så vidt de ej äro förvittrade, alltid äro glattpolerade — å björköfyndet är åtsidan därtill snarare kullrig än plan — och slutligen deras i ögonen fallande likhet med våra svenska gnidbräden. Är denna förslagsmening riktig, kan det emellertid förefalla anmärkningsvärdt, att gnidstenar så ytterst sällan påträffats till sammans med plattorna i fråga. Emellertid kan denna omständighet dock lätt förklaras. Såsom förut antydts, hafva gnidstenar af trä eller någon hård stenart varit i bruk intill våra dagar, och utan tvifvel hafva de i denna form förekommit i ännu större omfattning under järnåldern, då glasstenarna med all säkerhet hörde till sällsyntheterna. I de fall, då gnidstenar nedlagts i grafvar, hafva de af trä snart förmultnat — det är endast under mycket gynsamma omständigheter, som träsaker från en så aflägsen tid som den ifrågavarande blifvit bevarade intill våra dagar — och en sten, äfven om han är något bearbetad eller sliten, kan lätt blifva förbisedd, helst om finnaren, såsom vid tillfälliga fynd ofta händer, icke är en fackman.

PER GUSTAF VISTRAND.

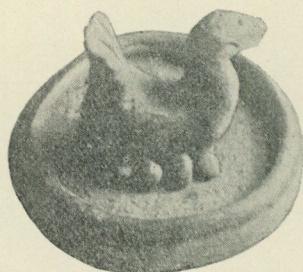
38

3.

Såkaka och gullhöna.

I en i Nordiska museets meddelanden förut offentliggjord uppsats om svenska julbröd,¹ har jag sid. 26—28 väl sökt lämna en redogörelse om ett i vårt land ganska allmänt förekommande dylikt bröd i tuppgestalt, men icke yttrat något om en detta bröds motsvarighet, hvilken framställer en höna rufvande på ägg eller omgifven af kycklingar. Orsaken är den, att sistnämnda julbrödform då ännu var mig obekant. Med anledning af berörda uppsats inkommo emellertid till Nordiska museet bland andra några sådana bröd med hönsfigurer, hvilka synas förtjäna att här särskildt omnämnas och i bild återgifvas.

En af dessa brödformer, bild 7,² härleder sig, för så vidt hans härkomst kan spåras, från Flistad socken i Vadsbo härad i Västergötland och har, »så långt till baka man vet», bakats till jularna inom en därifrån härstammande gammal prästsläkt. Den framställer en rufvande höna och är af helt obetydlig storlek. Om detta bröds folkliga benämning och vidare användning saknas närmare underrättelser.

7. Julbröd

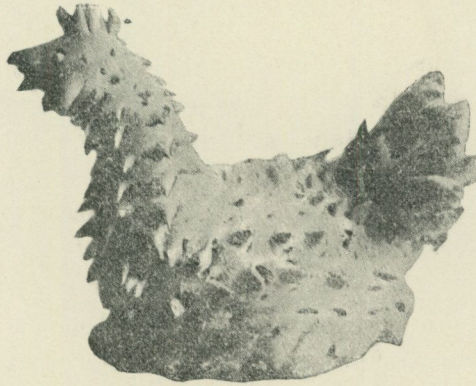
från Flistad socken i Västergötland.

¹/₂ af nat. storl.

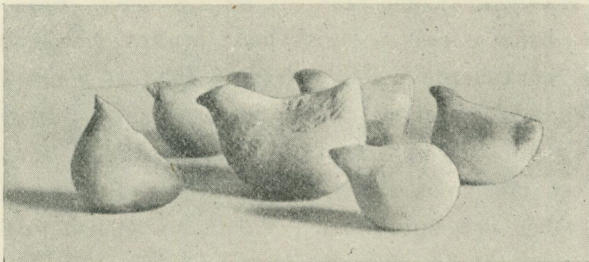
¹ *Samfundet för Nordiska museets främjande 1893 och 1894*. Meddelanden utgifna af A. HAZELIUS. Stockholm 1895. S. 16—38.

² Originalen skänkt af fröken LILLY ZICKERMAN i Stockholm.

Äfven i Småland bakas ett likartadt julbröd, där kalladt *julpytta*,¹ hvilket ord är att tolka såsom julhöna²; och från Jämtland har ett till samma typ hörande julbröd, kalladt *gullhöna*, bild 8,³

8. Gullhöna
från Norderö socken i Jämtland.
 $\frac{2}{5}$ af nat. storl.

9. Julbröd
från Norderö socken i Jämtland.
 $\frac{2}{5}$ af nat. storl.

skänkts till museet i flere till storleken växlande exemplar. Om sistnämnda bröd har af gifvarinnan meddelats, att det bakas af sista

¹ Meddeladt af amanuensen P. G. VISTRAND.

² Jfr J. E. RIETZ: *Svenskt dialekt-lexikon*. Lund 1867. S. 516.

³ Originalen till denna och näst följande bild äro lämnade af fru BEDA BEHM, f. ÅSTRÖM, i Östersund.

degen i bakträget, samt att det ligger framme på julbordet till sista juldagen (tjugondedagen, den 13 januari), då det i likhet med andra till högtiden tillredda figurbröd bäres upp i »härbäret» (visthuset) för att där förvaras nedgräfdt i »kornkätten» (kornlåren) till såningstiden. Det har under jultiden sin plats öfverst å *julrufvan*, den för hvarje husets medlem anordnade hög af julbröd, hvilken, såsom ses af det följande, annanstädes kallas *julhög*. Rundt om eller framför julrufvan läggas ofta sex eller sju sådana små bröd i kycklingform, som bild 9 återgifver.

De intressanta uppgifterna från Jämtland öfverträffas af de särdeles samvetsgranna och utförliga underrättelser, hvilka åtföljde den prydliga julbulle, som i bild 10¹ återgifves. Detta till prydningens grundform likt ett åttaekradt hjul danade bröd,² kalladt *såkaka*, har, såsom af gifvarinnans utredning framgår, förekommit inom östra Västmanland. Jag tillåter mig att här i hufvuddrag anföra hennes uppgifter i ett den 2 januari 1899 dagtecknadt bref:

Om såkakans härkomst har jag ty värr ingen kännedom, men att hon brukats länge här i Västmanland är mig bekant, ty kyrkoherde R. i Malingsbo,³ död 1898 vid 82 års ålder, lärde mig för 25 år sedan att baka såkaka. Dylik hade brukats i hans föräldrahem. Fadern var kyrkoherde i Kungsåra och född af bondesläkt i Rytterne, hvilka båda socknar ligga ej långt från Västerås. Såsom barn såg jag min mormor, född 1796, baka såkaka, men hon visste troligen intet om dennas betydelse, ty hon talade aldrig därom. Mormor var född och uppfostrad i Värmland, men hennes mor, född 1766, och mormor voro från Fellingsbro i Västmanland. Således synes, som om detta bröd varit allmänt på sista hälften af 1700-talet och början af 1800-talet i nämnda landskap.

Såkakan bakades till jul af vörtdeg (vörtbrödet håller sig långst af alt mjukt bröd) och skulle ligga midt på julbordet, antingen det, som man åt vid, eller det, som under hela helgen stod upp-

¹ Originalt skänkt af fröken ALVINA LJUNGCRANTZ i Västerås.

² Jfr O. MONTELIUS: *Hjulet som en religiös sinnebild i förkristen och kristen tid*. I *Nordisk Tidskrift* 1901. Stockholm 1901. S. 1—38.

³ Socken i södra Dalarna.

dukadt med så kallade *julhögar*, det vill säga för hvar och en af husets hjon — äfven tjänarna — uppstaplade bröd, ett af hvarje sort, som bakats till julen.

Sedan skulle såkakan gömmas till den dagen på våren, då såningen begynte. Då skulle alla lefvande, både människor och husdjur, hafva en bit däraf att äta. Det skulle vara för att det skulle bli lycka med såningen och en god skörd. Jag var med i Malingsbo prästgård 1874 på våren, då på såningsfesten kakan utdelades, och

10. Såkaka
från östra Västmanland.
 $\frac{2}{3}$ af nat. storl.

hvar och en fick sin bit ända till höns, hästar, grisar och kor. Så hade det brukats i kyrkoherdens hem.

Figurerna på brödet äro hönor med ägg och kycklingar, och de symbolisera en riklig afkomma och följaktligen en ymnig sädes-skörd. Då kakan jäste väl, betydde detta, att en god skörd var att vänta af det stundande året, och tvärt om, då hon syntes tunn och figurerna magra och tydliga. Som den kaka jag sändt jäste öfver höfvan, så att figurerna ej blefvo tydliga, vill och

vågar jag hoppas, om gamla märken stå, att vi i år få en riklig äring.¹

Så långt gifvarinnan. Jag vill till anförda förtjänstfulla meddelanden söka anknyta några vidare uppgifter samt några försök till därur dragna slutledningar.

I den här förut omnämnda uppsatsen om julbröd² har jag redogjort för den fordom allmänsvenska seden att, när på våren plogen först sattes i marken, åt körare och dragdjur utdela de till denna tid omsorgsfullt i sädesbingen förvarade julbröden. Äfven i Tyskland förekommer seden att vid åkerbrukets början fördela från föregående helger, vanligen från Agata-festen, hvilken nära sammanfaller med kyndelsmessa,³ bevarade bröd åt plöjare och dragare, ja, marken och själfva plogen, hvilken man framställer såsom en med billen brödet sönderbitande lefvande varelse, erhålla bildligt sin del däraf. Emellertid har genom kyrkligt inflytande detta hedniska sakrament fått en kristen omklädnad, och man utdelar nu i stället flerstädes bröd åt de fattiga, på det dessa må bedja böner om en god äring.⁴

Men på liknande sätt, som man vid plöjningsinvigningen använder bröd, brukar man i Tyskland ock hönsägg.⁵ Att ägget en gång stått i någon förbindelse med den gamla vårhögtiden, hvilken med åkerbrukets växande betydelse från att hafva varit en med

¹ Fullt liknande tro är i Bukovina fäst vid det till vårfesten, påsken, bakade högtidsbrödet. Enligt R. F. KAINDL i *Zeitschrift für österreichische Volkskunde*. Jahrg. VI. Wien 1900. S. 235.

² Sid. 35.

³ Till denna senare högtid förflyttades efter kristendomens införande den med det hedniska distinget (midvinterblotet) förenade marknaden i Uppsala. (SNORRE STURLESSON: *Olof den heliges saga*, kap. 76.) Enligt en uppgift var Agata den heliga Lucias leksyster(!). Märkligt är, att likasom ordet Lucia kan anses såsom en latinsk öfversättning af Perchta, kan Agata betraktas såsom en grekisk sådan af Holda. Se vidare om Agata *Nordisk familjebok*. D. I. Stockholm 1876. S. 254, 255. Jfr ock förf:s upps. *Om en fornordisk årstredelning* sid. 252, 253 i *Svenska fornminnesföreningens tidskrift*. H. 33. Stockholm 1901.

⁴ E. H. MEYER: *Deutsche Volkskunde*. Strassburg 1898. S. 219.

⁵ E. H. MEYER: *anf. arb. och sid.* — W. MANNHARDT: *Wald- und Feldkulte*. I. *Der Baumkultus der Germanen und ihrer Nachbarstämme*. Berlin 1875. S. 158. — M. fl. Denna sed sträcker sig ända ned till Bosnien. (E. LILEK i *Zeitschrift für österreichische Volkskunde*. Jahrg. 6. Wien 1900. S. 217.)

den ingående betestiden förenad herdefest alt mer måste blifvit en odlingsfest, det intyga åtskilliga äfven hos oss ännu fortlefvande folkseder. Ej minst är detta fallet med det hos oss allmänna och för öfrigt vida spridda bruket att förtära ägg under påsken,¹ hvilken judisk-kristna fest i äfven andra hänseenden öfvertagit den hedniska vårhögtidens rol. Ägget, som inom sin hårda yta på ett underbart sätt döljer lif, är en träffande sinnebild af den snö- och ishöljda jorden. Liksom det rufvade äggets skal brister för att kycklingen må framträda, så brister ock jordens frosthölje för att otaliga växter och förut under vintern osedda, »i underjorden dolda», djur må komma i ljuset. Ja, ägget erbjöd redan i en vida aflägsen forntid för flere folk icke allenast en bild af den i sin vintersömn sänkta jorden utan ock af den värld, som ännu aldrig någonsin vaknat ur sin dvala.

Såg man nu i äggets utveckling till kyckling en bild af det organiska livets utveckling vid våren och, särskildt såsom plöjningsoffer, af sädens uppspirande och mognad, hvem motsvarar då hönan, som med sin kroppsvärme rufvar och kläcker ägget? Svaret ligger så nära, att det synes oundvikligt. Det måste vara utvecklings-, odlings-, lifsgudinnan själf, allmodern, vår allmoges *Gomor*, romarnes *Bona dea*.

Men ägget har ock — må hända genom härledning från dess här förut omtalade egenskap af sinnebild för den hvarje vår uppvaknande växtligheten — blifvit ett uppståndelsens tecken. »Kristus är uppstånden», säger den ryske bonden, när han framvisar sitt rödmålade påskägg. Denna betydelse visar sig hos de germanska folken vara äldre än kristendomen. Ett lif efter döden och äfven möjligheten att återvända till det mänskliga livets tillvarelseform voro för den hedniska germanen och särskildt nordbon innerligt förtrogna föreställningar. I Tyskland har man i en germansk barngraf från 300-talet funnit målade äggskal,² i Bayern hafva rester af höns och ägg förekommit i germanska

¹ Se t. ex. J. BRAND: *Observations on popular antiquities*. Vol. I. London 1841. S. 97—103 samt äfven sid. 7, 8.

² E. H. MEYER: *anf. arb.* S. 257.

grafvar från 500—600-talet,¹ och i Sverge hafva vid grafundersökningarna på Björkö äggskal anträffats i grafhögar med brändt lik. Men icke endast lämningar af ägg utan äfven af hönor förekomma i germanska grafvar. Särdeles intressant är det fynd, som gjorts å Björkö, af ett *fullständigt, obrändt* skelett af en höna, som fans liggande tvärs öfver mynningen af det med den dödes och brändes ben fyllda grafkärlet.² Hönan hade således lagts såsom för att rufva dessa.

Den föreställning, som måste legat till grund för detta grafskick, fortlefver ännu i svensk folktro. Allmän är nämligen den föreställningen, att grafhögar från hednatiden bevakas af en spökartad höna, hvilken uppenbarar sig för de skattsökare, som drista bryta griftens helgd. Enligt folksäggen är denna höna svart, och i en och annan ort vet man förtälja, att hon visar sig åkande efter möss på en liten gullvagn, lastad med halm.³ Stundom låter man ock den i högen dolda eller förmodade skatten antaga form af gyllene ägg.⁴ Den grafskyddande hönan kallas i Skåne *skrockhöna*.⁵ Egendomligt nog förekommer äfven i Frankrike (Bayeux) ett talesätt, att skattsökare gräfvä efter den gyllene skrockhönan och hennes kycklingar.⁶

Såsom gärd till de döda, till själarna, hafva hönsoffer för öfrigt förekommit in på senaste tid i tyska landsdelar. Så t. ex. i Bayern och Österrike (Dachau och Fürstenfeldbruck), hvarest en i en korg innesluten lefvande höna ställdes på bären hos den döde och följde honom till kyrkogården.⁷ I Bayern möter oss äfven ett till de dödas högtid, alla sjäalars dag, den 1 november, i gestalt af en kamprydd höna bakadt bröd, kalladt *hähnel*, hvilket skänkes till

¹ Meddeladt af fil. doktor B. SALIN.

² H. STOLPE: *Grafundersökningar på Björkö*, sid. 9, i *Tidskrift för antropologi och kulturhistoria*. B. I. H. 2. Stockholm 1876.

³ Anteckning från Torstuna socken i Uppland af förf.

⁴ H. HILDEBRAND: *De nedgräfdas skatternas skyddsandar*, sid. 132, i *Kongl. Vitterhets Historie och Antiquitets Akademiens Månadsblad* 1872. Stockholm 1872.

⁵ EVA WIGSTRÖM: *Folkdiktning*. (D. 1). Köpenhamn 1880. S. 176.

⁶ J. GRIMM: *Deutsche mythologie*. 3 ausg. Göttingen 1854. S. 932.

⁷ (J. N.) SEPP: *Die Religion der alten Deutschen*. München 1890. S. 291.

giftasvuxna flickor.¹ Detta sistnämnda förhållande torde få sin förklaring i det i samma land häfdvunna bruket att på bröllopsdagens morgon bjuda gästerna på en måltid kallad *gaklhenne*, hvilket ord till betydelsen sammanfaller med det ofvan nämnda svenska skrockhöna, det vill säga en höna, som står i beredskap att lägga eller rufva ägg.² I vissa fall åter förebådar enligt en vida, ända upp till Island spridd folketro en höna, nämligen om hon gal, död och olycka.³ En galande höna, hvilken man väl sammanställt med en ofruktsam höna, är således dödsgudinnans budskap. I Bukovina krypa barnen på julaftonen under julbordet och härma där en rufhönas kacklande. Modern ditsätter nu en skål med hvete. Detta uppges hafva till följd, »att rufhönan lugnt rufvar sina ägg». Härvid är att märka, att juloffren till de döda också läggas under julbordet.⁴

På samma sätt som lifsgudinnans fågel äfven är dödsgudinnans, tillhör tuppen, lifs-, ljus- och eldgudens fågel, också den själarna till dödsriket förande guden, hvilken äfven nedstigit dit för att där intaga domarsätet. Hos hellenerna var sålunda hälsoguden Asklepios' fågel äfven dödsguden Hermes' tillhörighet; hos perserna tillades han ljusguden Sraosha, som äfven var dödsrikets domare; af den kristnade folkföreställningen tilldelades han så väl de saligas dödsrikesväktare Petrus som de osaligas Satan-Lucifer. I Völuspå har likaledes den uppfattningen gjort sig gällande, att Valhall och Hels boning ega hvar sin hane, men denna framställning förråder emellertid, att tuppen äfven i Norden i mytiskt hänseende haft en likartad ställning som hos andra ariska folk — den att tillhöra både öfver- och underjorden. Att lifvet och döden gå hand i hand eller

¹ *Verhandlungen der Berliner Gesellschaft für Anthropologie, Ethnologie und Urgeschichte.* 1893. S. 279.

² *Mittheilungen und Umfragen zur bayerischen Volkskunde.* V Jahrg. Nr 4. Augsburg 1899.

³ EVA WIGSTRÖM: anf. arb. S. 117. — *Antiquarisk Tidskrift 1861—1863.* Kjöbenhavn 1864. S. 334. — C. RUSSWURM: *Eibofolke oder die Schweden an den Küsten Ehstlands.* Reval 1855. D. 2. S. 197. — R. ANDREE: *Braunschweiger Volkskunde.* Braunschweig 1896. S. 289. — F. DALEAU: *Notes pour servir à l'étude des traditions etc. de la Gironde.* Bordeaux 1889. S. 33. — M. fl.

⁴ R. F. KAINDL i anf. arb. S. 229, 240.

rättare sagdt endast äro olika sidor af ett och det samma, synes sålunda hafva varit en åsikt, som haft djupa rötter i icke allenast den forngermanska utan äfven den fornariska åskådningen.

Sist må till det föregående anknyttas ett par ganska egendomliga förhållanden, hvilka synas stå i ett inre samband därmed. I Tyskland kallas sjustjärnan, *das siebengestirn*, också *die gluckhenne*, samt äfven *die bruthenne mit den hünlein* (ligghönan med kycklingarna), och dessa tyska benämningar sakna ej motsvarigheter äfven i andra land. Så förekomma såsom namn på samma stjärngrupp i England *the hen with her chickens*, i Frankrike *la poussinière*, i Lothringen *la poucherosse* eller *covrosse*, i Graubünden *cluotschas*, i Italien *gallinelle*, i Böhmen *slepices kurátky*, i Ungern *fiastik*, hvilka ord alla samtidigt och ursprungligen betyda höna, rufhöna eller höna med kycklingar. I Danmark kallas stjärngruppen *aftenhönen*. I Ryssland och Polen kallas han däremot *baba*, *baby*, det är den gamla kvinnan, de gamla kvinnorna,¹ eller väl ursprungligen fastmer modern, mödrarna.² Hos forngrekerna åter var sjustjärnan uppkallad efter titanen Atlas' sju döttrar, de så kallade Plejaderna, bland hvilka Hermes' moder Maia var den förnämsta.³ Men Maia, hvars namn egentligen betyder moder och som äfven möter oss såsom allmodergudinna hos andra folk,⁴ är den gudomlighet, efter hvilken blomstermåanden erhållit sitt namn. Hos åtskilliga nordvästgermanska folkstammar uppkallades så väl årets fjärde månad (fornhögtyska *óstar-mánoth*, angelsachsiska *éosturmónath*) som äfven vårhögtiden (tyska *ostern*) efter en gudinna *Ostara*, hvilken för öfrigt icke håller synes hafva varit helt främmande för vårt eget lands befolkning⁵ och

¹ J. GRIMM: anf. arb. S. 691.

² Jfr hinduernas moder-gudinnor (*mátris*), hvilka oftast framställas såsom sju till antalet. — Jfr äfven E. MOGK: *Germanische Mythologie*. 2 Aufl. Strassburg 1898. S. 155, 156 (*Matres* och *disablot*).

³ Man har dock samtidigt härledt den forngrekiska benämningen från ordet $\pi\acute{\alpha}\lambda\epsilon\iota\alpha$, vilddufva (J. GRIMM: anf. arb. S. 691). Vore denna härledning riktig eller möjlig, föres tanken öfver till äfven den semitiska lifsgudinnan.

⁴ Hos hinduerna är hon allmodern och äfven moder åt Buddha, herskaren öfver planeten Mercurius, namngifvaren åt fjärde dagen i den hinduiska veckan. Hon är också kärleksguden Kamas moder.

⁵ Se A. FALKMAN: *Ortnamnen i Skåne*. Lund 1877. S. 126.

väl äfven hon varit en ej endast ljus- och växtlighets- utan äfven stjärngudinna. Hos romarne nämdes sjustjärnan af *ver*, vår, *vergilia*.¹

Hönan, lifs- och döds gudinnans fågel, synes, efter hvad vi sett, såsom ruf- eller kycklinghöna hafva tillagts allmodergudinnan i dennas yppigaste alstringskraft, nämligen såsom vårgudinna. Likasom tuppen — den himmelske, den jordiske och den underjordiske eldgudens sinnebild — var bland annat dagbebådarens, morgonstjärnans tillhörighet,² var hönan — den himmelska, den jordiska och den underjordiska värmegudinnans sinnebild — bland annat en sommarbebådarinnans, sjustjärnans fågel.

Nu är förhållandet det, att namnet *gullhöna* hos oss svenskar tilldelas en liten skalbaggarnas ordning tillhörig insekt, som torde vara en hvar väl bekant. Han kallas ock *jungfru Maria nyckelpiga* och bär på vetenskapligt latin namnet *Coccinella septempunctata*, hvarti artbeteckningen härleder sig från de sju svarta punkter, som finnas å djurets gulröda skalvingar. Men såsom läsaren torde erinra sig, benämnes ock ett af de julbröd, som här omtalats, gullhöna, ja, t. o. m. det småländska namnet julpytta på samma bröd har delvis sin motsvarighet bland den lilla insektens namn, ty denna kallas ock *gullpytta*.³

Är det nu endast en tillfällighet, att den med sju punkter tecknade skalbaggen erhållit dessa benämningar, hvilka, såsom af det anförda framgår, möjligen skulle kunna hänsyfta på vårgudinnan och dennas stjärnbild sjustjärnan? Stode anförda drag ensamt, skulle man hafva all rätt att döma denna sammanställning som ett förfluget hugskott; men andra sakförhållanden finnas, hvilka ej oväsentligt styrka riktigheten af den förslagsmening, jag dristat

¹ Hos de gamla astekerna och äfven hos åtskilliga polynesiska folk var samma stjärngrupp det nya årets bebådare. (K. BAHNSON: *Etnografien fremstillet i dens Hovedtræk*. D. 1. København 1900. S. 419. — A. FORNANDER: *An account of the Polynesian race*. Vol. I. London 1878. S. 118, 119.)

² Jfr författarens uppsats *Lussi*. S. 17—19 i *Meddelanden från Nordiska museet 1898*. Utgifna af A. HAZELIUS. Stockholm 1900.

³ Detta namn tillägges dock äfven ofta åtskilliga metalliskt skimrande Chrysomelaarter. Jfr emellertid härom J. GRIMM: *anf. arb.* S. 658 (*frauechüeli, der liebe froue henje och herrachüeli*).

uttala. Såsom af det svenska namnet jungfru Maria nyckelpiga framgår, har insekten en gång tillagts den heliga jungfrun, »vår fru», hvilken — därpå behöfver jag ej här spilla vidare ord — i detta fall som i så många andra otvifvelaktigt är den hedniska lifs- och kärleksgudinnans arftagerska. Men det är ingalunda endast i Sverge, som den lilla brandgulvingade insekten erhållit mytiskt ljudande namn, utan detta är förhållandet äfven i andra land med germansk befolkning eller där germansk inblandning egt rum. I Norge möter sålunda likasom i Sverge benämningen *gullhöna* samt därjämte äfven *Märja gull-sko*; i Danmark kallas djuret *mariehöne*; i England *lady cow*, *lady bird* (vår frus ko, vår frus fågel); i Frankrike *vache à dieu* (guds-ko); i Estland *gullhena* (gullhöna), *jeshena* (Jesu höna) och *jes-vallpika* (Jesu vallflicka); i Finland *gullkåddå* (liten gullko); och i Tyskland förekommer jämte *sonnenkäfer* (solskalbagge) ett flertal likartade benämningar såsom *marienkäfer* (Marias skalbagge), *marienvöglein* (Marias fågel), *herrgottsvöglein* (vår herres fågel), *sunnenkieken* (solkyckling), *gotteskühlein* (Guds lilla ko) och *gotteskalb* (guds-kalf).¹ Gullhönan eller nyckelpigan tillägges altså allmänt dels »vår fru», i Norden Fröja (frun), dels »vår herre», hvilken inom nordiskt område väl här följaktligen mest motsvarar Frö (herren); och båda dessa hedniska gudomligheter hafva således, såsom benämningarna *sonnenkäfer*, *sonnenkieken* antyda, åtminstone vid tiden inemot kristendomens införande betraktats företrädesvis såsom solgudomligheter.

Om det samband, som folkföreställningen knutit mellan den sjuprickiga nyckelhönan och växtlighets- och kärleksgudinnan, vitna för öfrigt åtskilliga bruk, hvilka ännu iakttagas. Så plägar man i Danmark, när man påträffar en »mariehöne» kasta henne upp i luften med tillrop, att hon må flyga till »vår herre» och skaffa vackert väder.² Äfven i Sverge ställer man insekten i förbindelse med väderleken och skörden, i det man å den i det hänseendet ej sällan varierande insekten räknar prickarna på skalvingarna och af

¹ J. GRIMM: anf. arb. S. 658. — J. E. RIETZ: anf. arb. S. 221. — H. ROSS: *Norsk Ordbog*. Christiania 1895. S. 284. — M. fl.

² E. T. KRISTENSEN: *Sagn og Overtro fra Jylland*. Köbenhavn 1883. S. 257.

dem sluter till årets skörd.¹ Sjutalet anses därvid vara det normala. Men man sätter hos oss gullhönan ock i samband med kärleksgudinnan. Då en ungmö finner en dylik skalbagge, låter hon honom krypa kring handen uppåt pek fingret — han säges då »märka brudhandskar» — och manar honom att flyga och visa åt hvad håll den af ödet utkorade maken bor. Denna sed förekommer också i Lothringen, där insekten, märkligt nog, kallas *Augate* (*Agata*).² I Tyskland besvärjes insekten att angifva den frågandes kommande lifslängd. Slutligen förekommer i Tyskland en formel, hvarmed insekten tilltalas, och hvartill äfven från England en motsvarighet antecknats. Djuret uppmanas i denna att flyga »im himmel aus der hölle». ³ Den lilla glödlignande, tidigt på våren framkommande och sommar bådande insekten, hvilken, såsom ses, tydligen är en sinnbildlig djurhamn af växtlighetsgudinnan själf, manas således att höja sig från Hels boning till ljusriket. Vi möta altså här samma tankegång som den, hvilken ligger till grund för myten om lifsgudinnans borttröfvande till och återkomst från jättarnes värld eller underjorden.⁴

Våga vi nu anse sambandet mellan växtlighetsgudinnan och insekten gullhönan bevisadt, kunna vi af de folkliga föreställningarna om insekten må hända ock draga några slutledningar om den germanska lifsgudinnan. Som sagdt kallas denna skalbagge jungfru Marias eller vår herres ko, fågel, höna eller nyckelpiga. Kon och en fågel — efter tamhönsets införande hönan — hafva således tillhört gudinnan och varit hennes uppenbarelseformer eller sinnbilder, likasom motsvarande djur af hankön, eller enligt folkåsikt dem på något sätt närstående fågelarter med hannamn, tillagts den henne motsvarande manliga lifsgudomligheten.

Men äfven nyckeln — lifvets löse- och bindenyckel — skulle af namnet nyckelpiga att döma en gång hafva varit lifs- och växtlig-

¹ Denna tro finnes äfven i Böhmen. Se G. LAUBE: *Volksthümliche Überlieferungen aus Teplitz und Umgebung*. Prag 1896. S. 51.

² *Revue des traditions populaires*. D. XVI. Paris 1901. S. 21. Jfr sid. 26 i denna uppsats.

³ J. GRIMM: *anf. arb.* S. 658.

⁴ Jfr författarens *anf. uppsats Lussi*. S. 35, 36.

hetsgudomligheternas utmärkelsetecken. Detta antagande styrkes af de många af ordet nyckel bildade växtnamn å vår- och försommarörter, som i de nordiska språken och till någon del äfven i tyskan förekomma. Så kallas t. ex. gullvifvan (*Primula veris*) i Sverge: *jungfru Marias*, *St Pers* eller *St Olofs nycklar*, *jungfru Marias nyckelband*, *himmelsnycklar*; i Norge: *Marie nykyl*, *Marie nöklebånd*; i Danmark: *vor frues nøglebånd*; i Tyskland: *St Peters schlüssel*, *himmelsschlüssel*. Nyckelblomstret (*Orchis maculata*, *O. militaris* m. fl.) nämnes i Sverge: *jungfru Marias*, *Johannes'* eller *Petri nycklar*; i Norge: *St Hans' nökler*, o. s. v.¹ På Island kallas det *friggjar-gras*.²

Är det nu så, att äfven i dessa örtnamn jungfru Maria eller »vår fru» motsvarar den hedniska lifs- och växtlighetsgudinnan, böra äfven helgonen Olof, Petrus och Johannes (Hans) motsvara den hedniska lifs- och fruktbarhetsguden. Att detta är förhållandet med St Olof, har ock blifvit af nordisk forskare ådagalagdt.³ Men äfven St Per, väktaren vid porten till de saligen affidnas boning, han, som hade tuppen — eljest helvetesfurstens fågel — såsom sitt utmärkelsetecken, skulle hafva trädt i en hednisk guds fotspår. Och det samma skulle slutligen också hafva varit fallet med St Johannes, vare sig Johannes bebådaren, förelöparen, som ansågs vara den från himmelen nedstigne Elias och enligt allmän uppfattning var frälsarens barndomskamrat, eller Johannes evangelisten, han, »som satt frälsaren närmast», och om hvilken denne yttrade till Maria »Kvinna, se din son», af folkföreställningen åsyftas. Sannolikt synes för öfrigt, att för den stora allmänheten under den tidigare medeltiden dessa båda med ett och samma då ännu så sällsamt ljudande namn betecknade personer sammansmält till en enda halft mytisk gestalt. Ehuru tredjedag jul i vår kalender egnas Johannes evangelisten, är det sålunda dock endast Johannes döparen — hvilken

¹ Jfr R. DYBECK: *Runa 1850*. Stockholm 1850. S. 13. — E. FRIES: *Kritisk ordbok öfver svenska växtnamnen*. Stockholm 1880.

² E. MOGK: *anf. arb.* S. 142.

³ Se O. MONTELIUS: *Sölgudens yxa och Tors hammare*, sid. 292 o. f., i *Svenska fornminnesföreningens tidskrift*. B. 10. Stockholm 1900.

i det hänseendet gör Stefanus äran stridig — som här är berättigad till en plats bland kristendomens första blodsvitnen. Det är ock endast *bebådaren* Johannes, som af den bildande konsten försetts med den gudomliga häroldstafven såsom attribut. Tillika med frälsarens sattes ock hans afvelsedag (efter år 813, väl genom inskjutande här af solårets fem skottdagar, efterträdd af drakbevingaren, dödsrikesdomaren Mikael's mässta) samt hans födelsedag såsom de hörnpelare, hvarpå den gamla årsindelningen i fyra trettingar blef kyrkligen grundad.¹ Jämte »vår herre» och i Norden särskildt Staffan (Stefanus), med hvilken han erbjuder flere likheter, blef denne mytiske Johannes slutligen ock den, åt hvilken efter kristendomens införande det hedniska skåldrickandet egnades, ja han blef i det hänseendet den främste. Men likasom »vår herre» därvid fick dela äran med en kvinna, gudamodern Maria, erhöil ock Johannes vid sin sida ett kvinligt helgon: den heliga Gertrud. Åt dessa två egnade särskildt de, som skulle företaga längre resor, en skål, på samma sätt som under heden tid skett åt Frö-Njård² och väl äfven åt den lifskraftguden (Od) vida omkring världen sökande växtlighetsgudinnan (Fröja). Att St Hans af folket uppfattades såsom en himmelsgudens gunstling kan man förstå däraf, att enligt dansk folktro åskan aldrig slår ner i ett hus, där någon bor, som heter Hans.³ Detta torde kunna förklaras så, att St Hans antingen efterträdt åskguden själf eller ock någon mytens gudomlighet, som stått åskguden nära och af denne särskildt omhuldats och gynnats. Den nordiska mytologien lämnar oss näppeligen i villrådighet om, hvilken denna personlighet i så fall är. Han måste vara den samme som bebådarstjärnans gudom Aurvandill,⁴ växtlighetsgudinnan Groas ifrigt efterlängtade make och fader till de nordiska myternas älsk-

¹ Jfr G. O. HYLÉN-CAVALLIUS: *Wärend och Wirdarne*. D. I. Stockholm 1864. S. 174.

² Jfr E. MOGK: *anf. arb.* S. 93, 94.

³ I. M. THIELE: *Den danske Almues overtroiske Meninger*. Kiøbenhavn 1860. S. 33.

⁴ Enligt E. MOGK: *anf. arb.*, sid. 131, angifver namnet Aurvandill morgonstjärnans gud. — Jfr förf:s *anf. upps.* *Lussi*. S. 33 och 18.

ling ljushjälten Svipdag.¹ Om denne Aurvandill förmäler myten, att Tor — härvid fullkomligt en hednisk motbild till den helige Kristofer — i en vidjekunt burit honom öfver Elivågor från jättarnes värld. Att St Hans motsvarar en hednisk lifs- och växtlighetsgudomlighet — en germanisk Tammuz-Adonis — framgår ock af seden att upphänga St Hansörter (Sedum telephium m. fl.) i stugutaket² samt till hans dag resa majstänger. Namnet Hans — Junker Hans, Schönhans — öfvergick därför ock till en bland häxgudens, Mefistofeles', många benämningar. Aurvandill torde altså hafva stått i ett i viss mån liknande förhållande till Tor som Skirnir till Frö och liksom denne väl egentligen hafva i sin person företrädt en själfständiggjord egenskap hos himmelsguden. Märkligt är, att den gamla blidmånaden, hvilken följdes af — bragte — sånings- eller gökmånaden och det därmed begynnande sommarhalfåret, tillagts rintursbetvingaren Tor. Sålunda kallar Bondepraktikan i sin Cisiojanus mars månad för torsmånad, och det kända rimmet »Mars med sitt långa skägg lockar barnen utom vägg» är ej tillämpligt på den skägglöse romerske krigsguden. Vid medlet af mars och altså lagom en månad före första sommardagen, Tiburtius, infaller den helige Kristofers — lifsstafs- och Kristusbärarens — dag, hvilken äfven fordom egnades änglarnes furste ärkeängeln Mikael.

Om den heliga Gertrud veta vi, att hennes skål ofta dracks ur skeppsformiga dryckeskärl. Hon framställes ock af den bildande konsten med ett dylikt i hand.³ Denna Gertrud vakade enligt den medeltida folktron öfver grafvarna, och i hennes boning trodde man, att de dödas själar gästade under första natten efter deras hädanfärd (den andra natten vistades de hos ärkeängeln Mikael, och den tredje natten voro de på sin bestämmelseort).⁴ Hon ter altså för den hedniska dödsgudinnan fullt kännetecknande drag. Men om

¹ Om Svipdags — eller väl i flere fall fastmer Aurvandills — synonym inom den nordiska mytologien se V. RYDBERG: *Undersökningar i germanisk mythologi*. D. 1. Göteborg 1886. S. 634 m. fl.

² Se t. ex. C. LINNÆI *Skånska resa* Stockholm 1751. S. 251.

³ Jfr författarens anf. uppsats *Lussi* S 26—29.

⁴ J. GRIMM: anf. arb. S. 54.

henne finnas ock ett par underliga, hvar andra skenbart motsägande sagor, hvilka ställa henne i en annan belysning och samtidigt på ett egendomligt sätt föra oss till baka till vårt hufvudämne, hvarifrån läsaren torde anse oss hafva i det senare alt för mycket afvikit. Den ena af de åsyftade sagorna förtäljer, att, då vår herre och frälsare ännu vandrade på jorden, kom han en dag till en kvinna vid namn Gertrud, som, klädd i en röd hufva, höll på med att baka. Vår herre bad om ett bröd, och kvinnan tog en liten degbit och satte in den i ugnen för att gräddas. Men där växte degen ut till ett stort bröd. Detta var hon för snål att skänka bort, hvarför hon insatte en ny liten degbit. Men med denna hände det samma, och likaledes med en tredje. Då vägrade kvinnan att skänka vår herre någon allmosa, men till straff blef hon förvandlad till den svarta, med röd hjässa försedda fågel, som kallas gertrudsfågel (*Picus martius*). Den andra sagan förmäler, att vår herre en gång gick förbi en bagarbod och då bad bagaren om en bit bröd. Denne afvisade honom emellertid hårdhjärtadt, men invid stod bagarens hustru Gertrud, omgifven af sina sex döttrar, och ledd af medkänsla smög hon obemärkt ett bröd till den hungrande vandringsmannen. Till belöning förvandlade då vår herre henne och hennes döttrar till den stjärngrupp, som vi kalla sjustjärnan, men bagaren vardt till en gök, som flög bort till skogen.¹

Det är tydligt, att bagerskan Gertrud i den förra af dessa sagor och bagarhustrun i den senare i själfva verket äro en och samma person nämligen växtlighets- och skörde gudinnan, hvilken här möter oss såsom brödets framställerska. Denna gudomlighet har således i dessa sagor å ena sidan satts i förbindelse med den stjärnbild, som vi nämna sjustjärnan, men som hos åtskilliga andra folk kallas hönan eller hönan med kycklingarna, och å andra sidan har hon sammanställts med en med bjärtfärgad hjässa eller kam kännetecknad fågel,² som efter tamhönsets införande hos germanerna

¹ J. GRIMM: anf. arb. S. 639, 691—692.

² Enligt Snorres edda sänder växtlighetsgudinnan Nanna från Hels boning sin hufvudbonad eller sitt hufvudsmykke till Frigg. Om Fulla, Fröjas syster, uppgifves, att hon bär ett präktigt ännspann. Sammanhanget leder onekligen gärna tanken på den bekanta sagan om Rödhättan.

blef detta husdjur, men hvilken förut synes hos dem likasom hos åtskilliga andra europeiska folk hafva företrädesvis varit spillkråkan (*Picus martius*). I Sverge (Småland) hafva bärplockare offrat af sin bärskörd icke allenast åt ett och annat skogsrån helgadt träd utan ock åt denna hackspett,¹ som väl altså äfven han var en sinnebild af skogens gudinna.

I och med det samma vi beröra denna i mytiskt hänseende så märkliga och än i dag mer än man tror hos åtminstone de nordgermanska folken inom de fornärfda sedernas område mycket betydelsefulla fågel, äro vi emellertid inne på ett ej till denna uppsats hörande kapitel. Vare i korthet sagdt, att den svarta hackspetten hos de grekiska och de italiska folken redan under en vida aflägsen forntid betraktades såsom lifs- och växtlighetsgudomligheternas tillhörighet. Han var guden *Pikus'* och gudinnan *Feronias* och, om vi gå till nästa släktled, otvifvelaktigt äfven *Faunus'* och hans syster *Faunas* fågel. Han var en uppenbarelsform för den gud, från hvilken de latinske herskarne ledde sin härkomst, på samma sätt som, enligt *Aristofanes*,² de persiske konungarne före *Darius* räknade sina anor från tuppen, *Sraoshas* fågel, svartspettens mytiske frände. Han är innehafvaren af den mystiska stängeln, som öppnar alt, som är slutet, vore det ock själfva underjordens sköte.³

Innan vi sluta denna uppsats, må emellertid några ord om lifs-, växtlighets- och odlingsgudinnans egenskap af brödframställerska här inflyta. Mycket märkligt är, att i Tyskland flerstädes sägner finnas, om huru skogsgudinnan eller skogsrån, *das holzweibchen*, *holzweiblein*, hvilken, såsom *J. GRIMM* påvisar, motsvarar *Berchta* och *Holda*,⁴ stundom bakar bröd. Och liknande berättas äfven om de underjordiska och dvärgarna, hvilkas herskarinna

¹ G. O. HYLÉN-CAVALLIUS: anf. arb. D. 1. S. 323—324.

² *Fåglarna*. Vers 481—487. Jfr ock vers 480.

³ Om svartspettens mytiska betydelse se vidare *A. KUHN: Die herabkunft des feuers und des göttertranks*. Berlin 1859. S. 30 o. f.; 104 o. f. — *W. MANNHARDT: anf. arb. D. 2. Antike Wald- und Feldkulte*. Berlin 1877. S. 334; — samt *J. GRIMM: anf. arb. S. 925*.

⁴ *J. GRIMM: anf. arb. S. 403*. — Jfr förf:s uppsats *Lussi*. S. 29, 30.

eller moder hon var.¹ En med plöjning eller skörd sysselsatt dräng, som hör dessa naturmakter syssla med sin bakning, tillropar dem att baka också åt honom, och upp ur jorden stiger ett stort, präktigt bröd. I Oberpfalz bringar man ännu vid brödbakning en eller ett par kakor såsom offer åt skogs- eller trädgudinnan (*das holz-fräulein*).² I Sverge helgas julbröden åt alferna eller de dödas andar, men äfven åt dessas anförare och herskare, och att äfven hos oss bröd vigts åt den hedniska alf- och vanagudinnan, torde få anses bevisadt.³

Det är möjligt, att detta drag af brödgudomlighet hos de germanska folken tillagts »den stora gudinnan» först i en jämförelsevis sen tid. Tydligt är emellertid, att det skett redan i hedenhös, och det finnes flere sakförhållanden, som afgjort tala för att, om ej bröd, åtminstone andra mjöl- eller grynrätter likasom i Södern äfven i Norden redan i en tid, som ligger långt före hedendomens slut, varit henne helgade.

För att osöktast förklara denna företeelse torde man böra hänvända sig till södra Europa och till Orienten. Hos västsemiterna finna vi redan omkring 600 år före vår tidräkning bröd vara helgade himmelsdrottningen, fruktbarhetsgudinnan.⁴ Ungefär ett århundrade därefter vet Herodotos att förmäla om bröd vid de egyptiska lifs- och äringsgudomligheternas Isis' och Osiris' högtid;⁵ föga senare nämnas olikformade kakor i samband med så väl Adonisfesten som med de helleniska Eiresione-högtidligheterna,⁶ och äfven vid Demeters dyrkan spelade otvifvelaktigt bröd en ej oviktig rol. Från kristendomens första tid nämnes en sekt, som särskildt utmärkt sig genom en Maria-dyrkan, vid hvilken bröd (*κολλίρια*) ingingo såsom ett viktigt tillbehör, och detta drag har sedan, ehuru det för sina hedniska, väl närmast från Demeter-kulten härledda anor stämp-

¹ Jfr förf:s anf. upps. *Lussi*. S. 4 och 34.

² W. MANNHARDT: anf. arb. D. 1. S. 80, noten, där samma drag äfven anføres från England om »fédrottningen», *the fairy*.

³ Jfr förf:s anf. upps. *Lussi*. S. 23—26.

⁴ *Jeremia* 7: 18. — *Esaias* 65: 11.

⁵ *Herodotos* 2: 47.

⁶ W. MANNHARDT: anf. arb. D. 2. S. 277, 278, 224, 226.

lades såsom kätterskt, fortfarande vidlådit den kristna himladrottningens dyrkan. Jungfru Maria blef ock därför jämte den gamle julgudens ställföreträdare Nicolaus bagarskrånas skyddshelgon.¹

¹ A. GRENSER: *Zunft-Wappen und Handwerker-Insignien*. Frankfurt a. M. 1889. S. 13 o. f. Nordiska museet eger tvänne bagarskråsigill från Bayern, å hvilka ses en krönt kvinna med blomsterspiran i sin hand. Att den heliga Elisabet i här ifrågavarande hänseende på vissa håll gör Maria äran stridig, är ett förhållande, hvars orsak torde lätt inses.

Bild 11 (se nedan) återgifver en julbrödstämpel från Stockholm. Omkr. $\frac{1}{5}$ af nat. storl. Nr 16,247 i Nordiska museet.

EDVARD HAMMARSTEDT.

4.

Skrå-Ordning

uprättad

Tordäganderne emellan, här i Staden Cimbrishamn**Nhr efter Guds hugnerika Börd****Et tusende Siuhundrade Fämtjo Jhra.****Walborgmäjso dagen den Första Maii.**

Churuwål wåre framledne Förfäder, så wål som Efter-
kommanderne, altid och af uhräldriga tijder haft och hållit Inrätningar af så
fallade Reglemente, eller Stadsens och Bys Skrå, hwilka icke allenast då
warande, utan och Efterkommande samtl. Tordäganderne skyldigst skulle hafwa
till efterlesnad, hwarion och enom till egen nytta och wältrefnad, som sit goda
och af Herrans hand wälsignade gröda åstundade hägna och beskydda, Spakom
och Fridsamnom till hugnad och Förswar, samt motwilligom, Tressom och
wårdslösom till rådslo och näpft; hwilken Stadga och wedertagne Lag nu mehr
uti förslutne tijder, icke allenast d. 1 Maij 1675, och d. 1 November 1690,

utan och d. 9 Julii 1693, under Borgmästare och Råds öfverwarande är öfversed worden, och efter Tijdernas omstiftelse och Förändringar någorlunda förbättrad, samt med Böter och Straff öfwer them Bråtsligem tillämpad, hwar efter een hwar kunde weta sig för skada till wara taga, och sin Nästa utan oförrät och förolämpande lemna; men beklageligen och ty wår wunnit ganfka liten eftertryk, hållt een del der emot, stält sig som dhe egenwilligen behagat, och icke som dheras plikt utfordrat, dels och efterfat af warande Äldermännens försummelse, hwilka undertiden för rädslö och anseende till Pärjonen, samt stundom för een liderlig winning och egennyttig båtнад, sådant hälso- samt ärende nedtyftat, så wäl som wängewaktarens och sit eget fel och förseende förtegat, således att hwar och een som skada timat hafwer på sin åcker, äng, och gärdesgårdar, måst binda sådant orättat och tyft wid sig sielf; hwilket alt är een obillig och onaturlig Lag och skickelse till een god gransämierätt, som och esomoftast med förtret och skada händt och rönt är; Altfördensfull och i anledning, så wäl af föregående omständigheter, som Höga och Rådiga Öfwerhetens utfärdade Project till Byordningars inrättande, som anser all willa och oreda, samt skada och Fördärf at betaga, Rätt och Rätwisja med Sämia och Enighet att samman pläga, hafwa wij samtl. Fordägande sammanträdt och å nyo genomsedt och förbättrat denna Ordning och allmänna Stadga, på sät och wijs, som föllande Artiklar innesatta, hwilka Een hwar som det angår, och här under sorterar, efter denna dag skall wara skyldig att lyda, utan anseende till Pärjonen, af Clericie, Magistrat eller menige Bergerskapet, så att den One med den andre här wijd lika anses efter deß befundne Brätt, på sät och wijs som här efter föllier.

Art: 1.

Om Äldermans och Bisittiares tillsättiande.

1. §. Skall årligen Walborgsmäs-jodagen d. 1 Majj af Fordäganderne, een Älderman tillsättias, efter ordningen som dhe bo till i staden, och Nummern i Qvarteren, hwarifrån ingen må wara exempt, eller få sig undandraga, wid Säm D. Silf:mts plikt och icke desto mindre påbördas Äldermans Ämbetet, undantagande dock här wijd Pastoren, Borgmästaren och Rådmännen för dheras Fordar.

2. §. Likaledes antages och tillsättes samma dagen och efter samma ordning, Aldermannen till hiely, Twenne Biffittiare, wijd lika plikt för den sig undandrager, och ware likwäl skyldige Biffittiare Syslan sig åtaga och förestå.

Art: 2.

Swarutinnan Aldermannens och Biffittiarnes Syslor skola bestå.

1. §. Sedan Aldermannen sålunda är antagen, bör han med sine twenne Biffittiare, i dhe öfrige Jordägandernes närwaru infördra Redo och Räkning af förra Åhrets Alderman, samt gemensamt den samma öfwerse, och så wida någon Behållning i Cassan är, den samma emottaga, och dertföre, så wäl som annat mera det Åhret kan insamlas, iämte utgifterne till nästkommande Åhret d. 1 Maj göra redo och Räkning före, och der iämte icke allenast i rättan tid anskaffa Wängewaktare, Koo- och Häreherdar, till samtl. Jordägandernes föreställande och betingande om Lönen, utan och tillika med Biffittiarne, hålla hand och noga uppsikt öfwer dhem, att dhe fulgjöra sin plikt, och befordra dhem, så wäl som alle andre, som emot denna ordning bryta, genast till den plikt, som härefter utsat finnes, hwarwijd Biffittiarne wid förefallande utmätning, skola göra Aldermannen biträde; Försummas detta af egennyttighet, motwillia eller förgäthenhet på någondera sijden, eller döllies med den Bråtsliga, plikte hwardera så myket som dhen Bråtsliges Böter tilsäga.

Art: 3.

Om Samling af samptl: Jordäganderne och dheras plikt som uteblifwa.

§ 1. Walborgsmäsjo dagen d. 1 Maj skola tillika med Alderman och Biffittiarne, samtl: Jordäganderne wara skyldige omante sammanträda hos asträdande Aldermannen Kläckan Twå Estermiddagen, att då icke allenast igenomse Räkningen för förslutne Åhret, och om der wid woro något at påminna, utan och efter 2:dra Artikelens innehåld komma öfwerens om een annan Alderman med sina twenne Biffittiare i stället för dhe förra; hwar wid dock sålunda förhålles, att hwardera af Alderman och Biffittiare måste

tvänne Åhr å rad wid Syslorne förblifwa, hwilket i denna dagen d. 1 Majj tager sin begynnelse således: att Handelsmannen David Siöbohm, som ifrån d. 1 Majj nestledne Åhr 1753 till denna tiden warit Ålderman, blir iåmwål widare i Åhr Ålderman, samt Borgarne Hans Christiansson och Pår Christiansson Biffittiare, hwarefter Siöbohm nästkommande Åhr 1755 d. 1 Majj ändtledigas, men dhe andre twänne förblifwa nästkommande Åhr tillika med Borgaren Mäster Mirendorph ifrån d. 1 Majj till samma tijd 1756 efter dhe öfrige Jordägandernes gåtfinnande, endera Ålderman, och dhe öfrige twänne Biffittiare, hwar efter Hans Christiansson och Pår Christiansson blifwa iåmwål äntledigade, sedan dheras twänne Åhr lupit till ända, och så wijdare. För öfrigit skola d. 1 Majj gärdesgårdarne och Wångeleden för wångarne gemenfamt granskas och synas, huru dhe wijd den tiden förefinnas, med hwad mehra kan wara nödigt att påminna och öfwerlägga. Uteblifwer någon motwilligen utan laga förfall ifrån denna Sambling, eller dhe som sedermera i någon angelägenhet af Åldermannen igenom Wångewaktaren tillsägas, eller försummar att ställa tiänlig Fulmäktig för sig, på rätta stunden att komma, plikte förste gången Sexton öre Silf:mt, ffier det åftare af tredsko och wårdslöshet, böte hwarie gång dubbelt.

Art: 4.

Om Wångarnes fredande.

§ 1. Så snart kälén emot Wårdagen går af Jorden skola alla gården genast förswarl. uprättas omkring wångarne och leden hängas, så att Wintter Säden fullkoml. och i rättan tijd må fredad warda för Creaturen; hwar efter iåmwål alla gården och led 14 dagar för Walborg dag, böra wara i fullkomligit och laga stånd, så att Syn der öfwer d. 1 Majj hållas kan af samtl. Jordäganderne, finnes tå eller förut något gärde ogilt, plikte dhen som aldeles försummat och intet widrördt Gen D. S:mt för hwart gärde, och bättre genast, så framt han wil undwika fördublad plift der å Dwa D. S:mt andre gången; men den som någorlunda, men dock icke förswarl. reparerat sine gården efter lag, bör plifta första gång med Sexton öre S:mt, som sedan fördubblas, till deß det kan stå laga gransking, och emedlertid swara till hwad skada igenom et sådant dens förwållande ffier; men leden för Wångarne

ankommer på Aldermannen att låta försvarligen bättra och hänga, hvar till penningar af Cassan tagas, eller i Brist der af, igenom repartition af samtl. Jordäganderne upbäres, som sedan i Räkningen afföres; försummar han sådant i rättan tid wärkställa låta, plikte dertfore Två D:r S:mt.

§ 2. Sedan inhöstat blifwer, uptagas leden och sättas i förwar till des å eendera eller bägge Wångarne för Vintter Säden åter skola fredas, på samma sätt som om wårdagen anfördt finnes.

Art: 5.

Om åwårkan i Åcker och Ång.

§ 1. Sår någon in på annans åcker, tage han grödan som åckeren äger. Wångar han som sådde; Böte Gen D:r, och gifwe ut thet han infördt hafwer, alt efter Synemåns ompröfwande.

§ 2. Cho som besinnes köra eller riida, draga Plog, Årr eller Harf öfwer annars åcker, eller wända derpå, sedan den tillsåd, och Säden uprunnen är, plikte för hwarie åcker han således öfwerfarit, Fyra öre Silf:mt; men är der af sådan skada timad, att Säden ej wijdare wära kan, då betales dhen efter Mätismanna ordom, och ärlägge ej des mindre besagde Böter.

§ 3. Innan Lijan utbäres om Hösten, att skära på Säden, må ingen af Jordäganderne tiudra Hästar, eller annan Fånad i wången, antingen på egen eller andras gäläckrar, eller afhöstate ånglappar, utan Aldermannen samble till sig i rättan tid Jordäganderne, och öfwerlägge om dagen der till, och sättie der efter Jordäganderne in sine egne, men ej främmandes Hästar. Tiudrar någon Jordägande annorlunda och i förtid, plikte förste gång för hwarie Häst 8 öre S:mt, och framgent (: så länge tils aluänt får tiudras :) dubbelt; men skulle någon Jordägande på sine egne eller andras gäläckrar eller afhöstate ånglappar, gifwa någon Främmande, i eller utom Staden boende, låf at insättia Hästar i wången, utom samptl. Jordäganderne goda minne, den samme skall plifta Två daler Silf:mt för hwardera Hästen, och ågaren af Hästen Gen D. Silf:mt, utom skadan att återgälda, der så tima skulle. I öfrigit kan ej Jordäganderne betagas, när omtränger, låta på egne ånglappar uphämta gräs, sedan dhe förut Aldermannen der om tillkänna gifwit, allenast ingen annan der wijd genom Sädens eller Gräsets nedertrampande förfördelas.

§ 4. Intager wångewaktaren af Säd eller gräs i wångarne någons lösa Creatur, antingen förut eller sedan almänt låfswit är at tiudra, så insättias dhe i Innans Hagen tils skadan (: om så skied är :) af Aldermannen och Biffittiarne är synt och wärderad uti ägarernes närwaru, och till Penninge summa utsat, hwilken i brist af godwillig prompt Betalning genast utmätes, och efter förelagd tid om Panttets lösen ordentel: försälies till den lijdaandes ärfätning. Men hwad plikten angår, så betales för Jordägandernes egne Creatur, utom skadan: för een Häst, gammalt Röt, eller Swijn Fyra öre, För ungnöt, Föl, get eller Får, Twå öre, för Rijd, Kalf eller lamb Ett öre, Gen ostått gås Gen öre, och stått dito Ett halft öre S:mt. Sämwal skola alle andre som icke Jordägare äro, utom skadans ärfätning plikta för Gen Häst, gammalt Röt eller Swijn Sex öre, för Ungnöt, Föl, get eller Får Tre öre, för Rijd, Kalf eller lamb Ett öre, samt för een gås som är stått i ringarne Ett öre, men ostått Twå öre Silf:mt; doch bör alltid här wijd i aft tagas, att der Led eller gärde fins ofärdigt för wångarne, och Creaturen bewisligen der igenom inkommit, och skada gjordt, gälde den som uppehålla borde, skadan genast, och plikte som föreskrifwit står.

§ 5. Emedan Säd och gräs står på Rot, får ingen gå, rida, eller tiöra der öfwer; Cho der med beträdes, plikte Twå D. Silf:mt och skadan åter, B. B. 25 Cap: 9 §, med mindre annars mans åker står ofsuren i wägen för then som sin Säd införa will, säge tå honom till att undanfliära, ther skadan minst är, och ar undanhämta, och sedan saklöst ther framåka. År och Ång oflagen, tå skall i sådant fall, både slås och undanräffas. Far någor annorledes öfwer, plikte för hwarie åker eller äng Gen D. Silf:mt, och skadan åter, B. B. 5 Cap. 7. §.

§ 6. Slår någon ifrån sin Menbo i åker eller Ång, gälde Säd emot Säd, och Hö emot Hö; Böte och för äwärtan Gen D:r Silf:mt, B. B. 8 Cap: 1. §.

§ 7. Sedan Årtorne så wida äro wurne, att dhe kunna nyttias till mat, må ingen Jordägande utsända eller låfswiwa någon Främmande att uphämta årtor åt sig af egne årtäckrar, utan beställe sådant med sit egit Huusfolk, dock tillsäges Aldermannen der om förut; men den som annorlunda antingen låfswiwer Främmande plåcka årtor, eller och wångewaktaren öfwerkommer någon främmande under sådant samblande, plikte den förre Fyra öre, och den jenare Åtta öre Silf:mt; hwarföre wångewaktaren hafwer magt sådane genast

att pantta, ärtorna ifrån taga, och till äganden af ärtorne lefverera, samt Aldermannen panttet derföre tillstålla, så wijda han löfen icke strax får, efter som plikten honom skall tilfalla.

§. 8. Far man igenom någotdera wångeleden, och icke stänger efter sig, plikte Gen D. Silf:mt, ändock ingen skada derigenom tima skulle, men på annor händelse, skadan apart. Likaledes skall den som kliswer öfwer wångegården, sedan fredat är, plikta Fyra öre S:mt, men riswes dymedelt gårde neder, så att Creatur der igenom komma in och skada giöra, betales den särskilt.

Art: 6.

Om Intagor i Innams Hagen, och hwad den plikta bör, som derutur oläfligen sine Creatur uttager.

§. 1. Sedan Wångewaktaren rätteligen af Bångarne uptagit dhe Creatur, som fëromrörde äro, och dhem i Innams Hagen inläft, må eij någon dhem lönligen uttaga wijd Tre D. Silf:mts plikt, och där iänte betala om någon skada af dhem wore giord; men tagas dhe wäldsamueligen ut, der om skils i Mißg: B. 20 Cap: 14. §. som Aldermannen har wijd domstolen att afgiöra.

Art: 7.

Om Lagdag till Gräsets och Sädens Slätte.

§. 1. Någre dagar förut, innan Slättertiden om Sämmanen infaller, skall Aldermannen kalla tillsammans Jordäganderne, att med them öfwerlägga, när the willia begynna att slå gräs eller Säd, på det att den ena eller andre icke nedtrampar eller nedfiörer den andras Säd eller gräs; och sedan om dagen ther till öfwerens kommit är, bör ingen begynna att slå förut, wijd Gen D:r Silf:mts plikt, och där iänte gälda hwad skada som timat der igenom på andras ånglappar eller ådrar; men den som försummar att slå på utfatte dagen, skylle sig sielf, för hwad skada, som oundwikeligen af rät träng med stiggar igenom renar eller Höfder¹ kan tima.

¹ *hovde*, gärdsgårdsfogning, där olika hägnadsstycken stöta i hop. Se J. E. RIETZ: *Svenskt Dialekt-lexikon*.

Art: 8.**Om Wångarnes upgifwande för Creaturen.**

§. 1. och som förnummits för detta ofkiäligen skiedt wara, att någre af Jordäganderne, så snart dhe fådt inbärga sin Säd, gifwa up wångarne, och indrifwa sine Creatur till dhe öfrigas skada och fördärf; Dy skall där med hädan efter sålunda förhållas: att Aldermannen låter några dagar förut sammankalla Jordäganderne, och med dhem öfwerlägga om dagen till wångarnes upgifwande; skulle någon till den utfatte dagen icke mäta sin Säd införa; Bör han enligt B. B. 5 Cap. 6 § tillsägas att emot betalning låta bärga och införa, will han det icke, eller fins ej nöd eller trångmål, sedan honom så tillsagt är, hafwe sielf then skadan, som han af annars Boskap får på sin Säd eller Hö; men den som annorlunda upgifwer Wångarne androm till skada, betale för hwart Creatur, som i 5:te Art:s 4 § utfat finnes, och skadan apart efter Synemåns utfagu.

Art: 9.**Om Wångewaktarens Synsla, hwar uti den bestå skall.**

§. 1. Sedan wångewaktaren är antagen, bör honom gårdesgårdarne om wångarne med leden fri och färdige lämna, sedan dhe af samtl. Jordäganderne god kände äro; hwar wijd honom åligger att flitigt tilse, det wångarne wäl fredade hållas; men der han besinner någon emot denna Ordning antingen insättia eller tiudra något Creatur i wångarne, eller det släppa löft, eller och att Creatur finnas i wångarne, som gådt öfwer swarsgoda gården, bör han dhem intaga, och i Innans Hagen förwara, tils han gifwit der om äganden, så wäl som Aldermannen tillkänna, på det om någon skada wore timad på Säd eller gräs, den då först må synas af Aldermannen och des Biffittiare, och sedan pliktas efter denne föreskrifue Ordning; skolandes Wångewaktaren, så wida han rätteligen här med umgådt, niuta halfwa plikten af den Brotslige, hwilken han af Aldermannen emottager; men skulle det befinnas att han sedt igenom fingret med någon i så måtto bråtslig, som här upräknadt finnes, skal

han af sin Löhn sielf umgälla alt hwad den Bråtslige ärlägga bordt, hwilket Aldermannen med Bisfittiarne noga hafwa att i aft taga.

Art: 10.

Om Fä: och Fäherdarnes Skyldighet, och hwad the hafwa att i aft taga.

§. 1. Fäherde skall ährligen hållas, och efter gammal plägsed, niuta dhen Löhn, som med honom kan öfwerens kommas om; Förden skull han och måste wetta sin plikt wara, att i rättan tijd Kl. 6 om mårnarne, igenom stöt i Hornet, gifwa i gatorne tilkänna, att dhe som hafwa Kor, måge skaffa dhem för honom utom Staden allersestast half Siu, wår och esterhöst, men om Sämnamen i strängaste warmen, hållas dhe ute om Nätterne, och fiöras hem om mårnarne, eller som der om kan af Aldermannen anstaltas, niuter och för bättre aktning på Creaturen, Siornad med sig wid wallgängen, så länge nödigt finnes, hwaröfwer han har att förfråga sig hos Alderman och Bisfittiarne, så wål som wijs andre förefallande tilfällen dhem åtlyda. Skolandes han så aktsammel:n här wid omgå, att Fänaden ej må komma in i fredade wångarne, medelst hans Sömnighet och försummelse; skulle så hända, sedan han i rättan tijd fädt Fänaden för sig, intagas dhe af wångewaltaren, och plitte Fäherden af sin löhn halft emot det som i 5:te Art:s 4 § utjat finnes, och betale skadan apart efter Synemåns påättiande, om så förefinnes. Doch der hos att akta, att där Herden kan fultyga att Fänadens ägerman, eller des Folk hafwa försummat i rättan tijd låta komma sin Fänad under Herdens wård, så böter ägaren förste gång enligit 5:te Art:s 4. §. och andra gången dubbelt, wansedt skadan skulle stadna på Diensthionet, som Husbonden på den Händelsen af des löhn då kan afdraga, så wål som wijs flere i denna ordning upräknade af Diensthionen begående felaktigheter; Omedan ingen till uhrfått tiåna skall, att hans Barn eller Legofåll honom owettande sig emot denna Skråordning förgripit, utan ware han som Husbonde är, förbunden, att efter Aldermannens och Bisfittiarnes förefinnande Böterne straxt utläggas.

§. 2. Enär omläppet är, att Herden och Diuren hållas skall, må ingen förwägra sig dhem att emottaga wid Een daler Silf:mts plikt, hwarie gång någon låter gå omkring sig och klagat blifwer. Döllier och Herden med någon

som så motwillig förefinnes, miste han då af sin Löhn för sådan Fänad, Bt:e Åtta öre Silf:mt för Tiuren, och lika så mycket för hwardera Koo, ware icke des mindre den Bräglige ägermannen till Fänaden, skyldig uprätta det han försummat med Herdens och Tiurens hållande.

§ 3. Färeherdens skyldighet beträffande, så bör han ifrån förste Börian i Wärdagen, och till Hälgone mäsjo tiden, i rätten tijd om mårnarne Kl. Åtta utan om Stochbommen emottaga Fären; Försummar någon i rätten tijd ställa sine Får för Herden, sware sielf till all den olägenhet der af föllier; och niute Herden iämwal Hiornad för sig wid Wallgången, den tiden om Åhret nödigt pröfwas, hwar emot han undfår den löhn som med honom betingas kan, jämte Räst och Hiornad för hwarie Fyra Får om dagen; För Sår, hwarannan omgång i två dagar, och så wijdare proportionaliter. För öfrigit rättar han sig, så wäl som dhe der hafwa Fären under hans wärd, aldeles efter hwad om Fäherden förut anfördt finnes, och här till lämpas kan.

Föregående Skråordning, som åhrligen Walborgmäsjo dagen d. 1 Majj för samtelige Jordägarna wijd samblingen skall liudeligen upläsas, på det een hwar som nu äger Jord, eller dhe som hädan efter komma till att få Jordar, måge så mycket bättre wetta, hwar efter dhe sig sielfwe rätta skola, så wäl som och tilhålla sine Dienstefolk och andre att taga sig till wara för dhe Brätt som härutinnan upräknade äre, så framt dhe willia undwijfa den Plitt som der på föllia bör; hafwa underteknade eenhälleligen ingädt, samtykt och beialat; och fördenstull den samma nu till mera wijsjo med wåre nampons och Signeters undersjättiande bekräfta, som skiedde i Cimbrishamn Walborgmäsjo dagen den Första Majj i Åhret Ett Tusende Siuhundrade Femtijo Fyra.

Pæhr: Kronander David Siöbohm Olof Öhréus J. Grünenberg

Christ: Pletz Per: Owenius (Oläsligt namn.) H: Witt

G: Grönvall Ingeborg Lundstedt Lorentz Mirendorff

Söns † Seppson

Hans HK Christenson

Per P K Christenson

Föregående Ordning accepteras Cimbrishamn d: 1. May 1758.

A. Wetterbergh

Fiedr. Zimerberg

Christen K I Jonßen

Anders A K Christenßen

Söns $\frac{1}{2}$ Larßen

Njal Swenßen

Thenna af Jordbrukarne här i Staden underskrifna och wedertagna Skrå-ordning, hafwer Magistraten igenomjedd; och som then besinnes til hela theß innehåld wähl utarbetat och fattad, samt til Jordbrukarnes nytta och wälfärd ländande, när then uti wärdet ställes: Förthenfull blifwer och samma ordning af Magistraten härigenom til hvars och ens ofelbara och pundwifeliga esterrättelse stadfästad. Cimbrishamns Rådhuus d. 1 May Anno 1754.

Friedrich Wettringh

Joh: Öhréus

G: Hammar

Magn: Wollin

C: G: Brandt

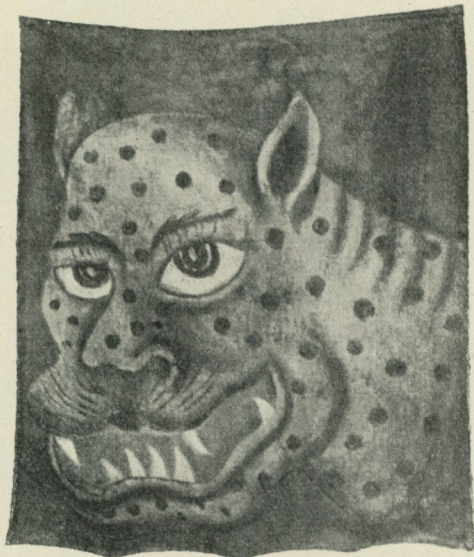
Joh: Fried: Zimerbergh

I Meddelanden från Nordiska museet 1897 (Stockholm 1898) finnas å sid. 104—115 tvänne byordningar införda. Den ofvan återgifna skråordningen för jordegare eller byordningen — ty en byordning är i själfva verket äfven denna, ehuru frågan i detta fall gäller en stads innevånare — meddelas här för att ytterligare öka materialet till belysning af en af det nordiska och, vi kunna säga det, det allmängermanska samfundsväsendets älsta former.

Anförda handling finnes i original i en i skinnband bunden handskrift i kvartformat i Nordiska museets arkiv. Å bokens

första skrifna sida läses jämte anteckningen »Cimbrishamns Råd-
stuga 1 Maj 1754» den i det föregående såsom öfverskrift använda
titeln, och härefter följa stadgarna.¹ Fortsättningen innehåller
jordegarskråets räkenskaper från år 1753 till år 1795 samt i slutet
några kortfattade protokollsartade anteckningar. Handskriften,
som har katalognumret 19,128 i museets samlingar, skänktes 1877
till museet af direktör C. NISBETH i Simrishamn.

¹ Bland dessas underskrifter har en (sid. 50) varit utgifvaren fullkomligt oläslig.
Af de öfriga äro namnen *C: G: Brandt* och *Joh: Fried: Zimerbergh* något osäkra,
det förra hvad beträffar bägge de första namnbegynnelsebokstäfverna, det senare hvad
tydningen *Joh:* angår.

5.

Två skallordningar.

Vi lefva i en tid, för hvilken rofdjurens skräckvälde är »snart en saga blott». Men att den sagan en gång var en verklighet, som ej fick ringaktas, därom vitna de handlingar ur Nordiska museets arkiv, hvilka i det följande meddelas, och till hvilka vi här vilja foga några inledande ord. Man finner af dessa skallordningar, som dock båda förskrifva sig från Götaland, att vi icke behöfva skåda ens ett århundrade bakom oss i tiden för att finna rofdjursförhållandena helt andra än nu. Och gå vi några århundraden till baka, måste rofdjuren genom sin talrikhet hafva särskildt för befolkningens hjordar varit ett verkligt plågoris. Rätt belysande är konung Albrekts påbud af år 1376, att för inskränkande af vargarnas

Bild 12 (se ofvan) återgifver en skall-lapp från Säby socken i Norra Vedbo härad i Småland. Nr 85,652 i Nordiska museet.

antal hvarje år för hvar sjätte bonde skulle till konungens förråd aflämnas ett vargskinn.

Ett medel, som otvifvelaktigt redan i mycket aflägsna tider uppfunnits och visat sig verksamt för fällande af vilddjur, var drefjakt, hvartill en större mängd folk uppbådades. Sannolikt hafva i en forntid dylika jakter anordnats så, att villebrådet omsider sammanförts mot dolda fallgropar. Som dessa drefjakter voro förenade med ett afsiktligt larm och skrik från dreffolkets sida, kallades de skall. Redan flere af våra landskapslagar ålägga menigheten att på uppbåd infinna sig till skallgång samt att hålla vargnät, och så väl Magnus Erikssons som Kristofers landslag fastslogo detta stadgande. Den senare bestämde, att hvarje bonde skulle hålla ett vargnät af fyra famnars längd. 1734 års lag föreskref likaledes, att vargnät skulle hållas af hvarje bonde, samt att vid häradskall från hvarje bondgård en man skulle infinna sig, och af torparne hvar annan. Vid sockenshall fick däremot ingen, som egde boskapsdjur, uteblifva. Mer än 600 man fingo ej till samma skall uppbådas.¹ Först genom 1808 års jaktstadga upphäfdes skyldigheten att hålla vargnät, men skyldigheten att deltaga i skallgång fortfor, om ock med ej obetydliga inskränkingar, ända tills genom 1864 års jaktstadga allmogens åliggande i berörda hänseende alldeles upphörde, och det lämnades den samma fritt att, när så tarfvades, på egen hand fria sig från rofdjurens närgångenhet.

Efter denna högst kortfattade öfverblick öfver skalljaktförhållandena i vårt land, hvilken öfvervägande stöder sig på TH. HAHNS *Handbok för jägare*,² tillåta vi oss att för inhemtande af vidare kännedom så väl om vår jaktlagstiftning i här ifrågavarande hänseende som om anordning af skalljakt hänvisa till nämnda arbete.³

De här införda skallförrordningarna, hvilka i handskrift förvaras i Nordiska museets arkiv, förskrifva sig den ena, stadfäst den 15 januari 1814, från Reftele socken i Västbo härad i Småland,

¹ Vid några ännu i början och medlet af 1800-talet i Österdalarna hållna storhall har dock drefmanskapet räknats i tusental.

² Andra upplagan. Stockholm 1881—1882.

³ Del 1, sid. 7—11, 31—35 och 368—378, samt del 2, sid. 5—12, 18—22 o. s. v.

den andra, dagtecknad den 19 maj 1831, från Västra Ny socken i Aska härad i Östergötland. Den förra inköptes 1888 i Dye i Reftele socken genom amanuensen vid Nordiska museet P. G. Vistrand; den senare skänktes 1874 af egendomsegaren F. BERGSTRÖM å Kafvelbäck i Västra Ny socken.

EDVARD HAMMARSTEDT.

1.

**Skallordning från Reftele socken, Västbo härad
i Småland.**

Konungens Befallningshafwande(s) öfver Jönköpings Län stadfästelse Resolution å Den i Refteled och Anderstorps Socknar upprättade och af Vice Pastor derstädes N; Hagelberg anmälde Skallordning, hvaröfver Öfwer Jägmästaren i Länet Herr Hof Jägmästaren J; A; Reenstjerna blifvit hörd, gifven och utfärdad i Jönköpings Lands Ca(n)cellie den 15 Januari 1814.

Det wid Socknestämman i Refteled den 17 October nästlidet år upprättade och hit inlemnade Project till Skallordning; jemte utdrag af Protocollet hållit i Kyrko Rådet i Refteled den 30. Augusti 1819. och i Socknestämman i Refteled den 29 Augusti 1820. lyder sålunda:

Sedan Församlingens Respective Ledamöter genom åtta dagars förut skedd lysning från Predikstolen blifvit underrättade om sammanträde i dag, till stadgande af en förbättrad Skallordning inom Socknen, hvartill förslag ankommit ifrån Länets Öfverjägmästare m: m: Wälborne Herr J; A; Reenstjerna, beslutades följande:

§: 1.

Angående Skallfogdar.

Som ofvannemde förslag föreskrifver, att för hvarje Socken Fyra Skallfogdar m: m: böra utväljas, och denna Socken är folkrik och vidsträckt att skallbud med den erforderliga skyndsamhet icke kunna fortställas(?), såsom om flera Skallfogdar tillförordnades och deras distrikter blefvo mindre widsträckta, så stadgades att härstädes skola wara *Åtta* så kallade *Underskallfogdar* och Socknen indelas i lika så många districter eller Skallfogde-Rotar, hvilka commenderas af hvarje sin tillförordnade Underskallfogde.

§: 2.

Efter man hittils förnummit, att mycken oordentlighet jemväl ovilja och okunnighet råder både hos Skallfogdar och Menighet, tillsattes *Twenne Öfverskallfogdar*, och hvilka alltid efter detta skola inom Socknen förordnas, desse öfverskallfogdar åligger att vid hvarje skallgång antingen begge eller endera sig infinna, hafva ett waksamt öga isynnerhet öfver Underskallfogdarnes förhållande, wid och under skallgången, så att de fullgöra hvad dem i nästa §: är föreskrifvet, vara behjplige med anordnandet om Garnens och Skyttarnes utsättande på tjenlige platser; tillse att allt under skallningen tillgår rätt och ordentligt, disponera Jagt-Cassan, och densamma en gång om året redovisa för ortens Jägerie-Betjening, samt i öfrigt iakttaga hvad så wäl allmänna Jagtordningen, som det, ifrån Herr Öfver Jägmästaren ankomna förslag af den 11. sistlidne September föreskrifver.

§: 3.

Om Underskallfogdarnes skyldigheter.

Hvarje Underskallfogde skall hädanefter enär han sjelf förmärker och upptäcker att odjur af Björn, Warg eller Lo gjort skada eller tagit stamhåll, eller enär underrättelse om dylikt ankommer:

1:o Genast utfärda skrifterliga skallbud till det distrikt som under honom lyder, hvilka bud på twenne håll inom distriktet bör utfärdas, samt, om han är den förste som utgifver skallbud, äfven lemna skrifterliga bud derom till närmaste boende Öfverfogde, och till så många Underfogdar, som för tillfället anses nödige med sina rotar till skallning inställa.

2:o Skall han då Skallning är slutad, uppropa hvar och en uti sin Rote som blifvit uppbådad, och anteckna alla dem som utblifvit.

3:o Under Skallgången bör Underskallfogden ständigt följa sin Rote, den han så wida möjligt är bör hafwa uppställd på ett håll, noga efterse om ordning af alla iakttages, anmärka och uppteckna alla dem som begå felsteg, samt lemna denna förteckning till Öfverskallfogdarne.

4:o Indrifwa de böter som de brottsligt antecknade skola erlägga och desse böter till Öfverskallfogdarne också inlemna.

5:o Tillse att alla Garnskyldige äro försedde med behörige garn och hvad dertill hörer; utvälja garnkarlar, pålitlige Skytter, och dem deras ställen anvisa, med flera skyldigheter som allmänna Jagtordningen närmare förelägger; dessutom stadgas, att hvarje Underskallfogde som är Hemmansåboe, skall medhafva för sitt Hemman, garn och dess tillbehör, i likhet med andra hemmansåboar; att alla garn som tillhöra hvar och ett helt Hemman det vill säga Fyra Famnar böra förvaras på ett enda ställe hos den åboe som skallfogdarne dertill utse, hvilken bör wara ansvarig för garnens wård, frambära dem i god tid till skallen och uppsätta dem, samt wid skallens slut nedtaga och hembära dem, för att förvaras till

nästa skallning, han skall ock vara skyldig att wid slutet af hvar och en skallning på stället granska garnen, om någon bristfällighet dervid yppas straxt derom underrätta garnets ägare, som då icke kan urskulda sig om okunnighet, ifall någodt åtalande skulle göras på garnens oduglighet. — Det skall tillhöra Skallfogdarne, att hvar och en inom sitt distrikt icke allenast utvälja desse garnmän, utan ock uppteckna deras namn och på dem alltid hafva noga ordning — af desse — män bör de egentlige garnkarlar utväljas wid skallgång, och resten bör ställas på armarne närmast garnen.

§: 4.

Om Böter för förseelser i allmänhet.

a.) Den *Öfverskallfogde*, som i någon måtto försummar hvad honom är ålagt i ofvanstående 2. §: böte Fyra Riksdaler.

b.) Den *Underskallfogde*, som icke noga fullgör de honom uti ofvanstående 3. §: förestående skyldigheter, pligte Tre Riksdaler.

c.) Den *Öfwer* eller *Underskallfogde* som missbrukar sin myndighet befaller hvad orätt och otjenligt är, eller begår sjelf sådane fel som honom åligger avärja, eller befinnes druken pligte Sex Riksdaler.

d.) Den som förfallolöst uteblifwer, när han erhållit skallbud skriftliga eller muntliga, skickar i sitt ställe barn och opålitligt folk, eller om han är Mansperson och är frisk utsänder Qvinspersoner i sitt ställe, böte Twå Rd:r N: B: der Qwinsfolk endast finnes, må den som är raskast opåtalt till skallning sig infinna.

e.) Den som nedsätter Skallbud, eller fördröjer med deras fortställning till den grängård honom Wederbör, pligte Fyra Rd:r och ersätte derjemte deras dagswerken efter årets markegång som fruktlost blifvit uppbådad. Alla Torpare skola under samma ansvar som en Hemmansåboe vara skyldige att fortställa Skallfogdens Ordres eller skallbud.

f.) I anseende till de oordentligheter som wid skallgång ofta ägt rum, dymedelst att flere personer avancerat alltför fort och ej sällan åt helt annat håll än garnen varit utställde, beslutades nu till framtida efterrättelse att 2:ne Lurar på Skall-Cassans be- kostnad skola af Öfverskallfogden genast anskaffas, hvaruti blås- ning under skallen skiftesvis bör ske af 2:ne personer som öfver- skallfogden dertill utser, att de i Skallen deltagande böra derefter rätta sig, och armarne icke avancera fortare än bakskallen kan hinna framkomma, samt att till vinnande af mera ordning och re- dighet alla wid skallen biträdande personer skola numereras, bö- randes alltså nummer förfärdigas i hvarje skallrote efter skallfog- darnes föreskrift, och folket derefter i ordning utsättas vid skeende skallgångar, då hvar och en bör tillse att han icke må vika från sin sidokammerat, den som icke lyder Öfver och Underskallfogdarnes befallningar, går från anvist ställe, rökar tobak, somnar eller ligger på sin post, åstadkommer buller, eller gör den minsta inwändning mot det honom blifver anbefallt, går under skallningen oordentligt och sjelfswåldigt m: m: plikte 32 Sk Banco. — Som hittills wid skallgång ofta händt, att flere personer icke varit försedde med tjenlige redskap till odjurs dödande så stadgades; att ingen hädan- efter wid wite af 32 Sk Banco må infinna sig till skall utan att wara försedd med Spjut, Yx, Skjutgevär eller annat tjenligt mord- wäpnen att nyttja på det sätt och den ordning som skallförordningen föreskrifver.

g.) Den som till Skallning inställer sig öfverlastad af starka drycker, bortvisas genast, och plikte utom hwad allmänna påbud utstaka Twå Riksdaler.

h.) Den som under anställd skallning lossar skott på andra djur än Björn, Warg eller Lo, eller skjuter innan rofdjuret passerat honom förbi framåt garnen böte En R:dr. — Den som utsläpper Warg, eller Lo på armarne eller på bakskallen och icke kan bevisa att skott blifwit lossadt emellan rofdjuret och garnen och af hvilken det skedde, böte hvardera af dem mellan hvilka rofdjuret utsprang En R:dr B:co. — Och stadgades i förening härmed wid samma wite eller En R:dr Banco, att alldeles inga skott får lossas inom skallen,

och warder således wid nämnde ansvar, alla så kallade Skrämskytter förbjudna, men på bakskallen och armarne får skott lossas, då det sker efter widtagen ordning, eller alltid så, att rofdjuret är då redan förbi, eller framom dem som skjuter.

i.) Den ibland garnhållningsskyldige som icke föra med sig erforderliga garn och deras tillbehör, icke har till hvarje famn garn ett *Syfte* som innehåller minst Tolf alnar, icke har ett *Spett*, Fem alnar långt, beslaget i nedra och försedd med Träpinne i öfra ändan, böte Twå R:dr Banco.

k.) Den som när Snö faller, icke genast öfverser eller ransakar sina ägor, och när nytt sporr af odjur träffas det samma öfver sine ägor icke efterföljer, eller då egne ägor tryta, icke tillsäger den granne på hvars område odjuret sedermera fortgått pligte En R:dr Banco.

l.) Den som efter slutad skallgång afgår förr än Skallfogden honom upptecknat och skallningen är upplöst böte En R:dr.

§: 5.

Om Belöningar.

Utaf de medel som kunna inflyta, antingen för sålde Skinn af de i Skallning fångade Rofdjur; eller af de böter som ofvan äro utstakade, skall en Cassa samlas under namn af *Socknens-Jagt-Cassa*, hvilken bör användas, dels till någon ersättning för dem som genom rofdjur förlorat Kreatur, dels och i synnerhet till inköp af Hagel, Krut och nödige Gevär, dels till belöningar för dem som på följande sätt utmärka sig:

1:mo Den som på Snö ringar Björn, Warg eller Lo, med den säkerhet att sådant odjur fälles, undfår i belöning Tre Riksdaler 16 Sk. men i motsatt fall En R:dr 24 Sk.

2:o Den som först och säkrast, samt med skyndsamhet utgifwer skallbud bör hafwa Tjugofyra Skillingar.

3:o Den som under Skallning fäller Björn eller Warg eller Lo, gifves Twå R:dr.

4:o Den som säkert upptäcker bo med Ungar uti erhåller Fem Riksdaler.

§: 6.

Alla de böter samt belöningar, som här äro utstakade utgå i Banco-mynt, och stadgades slutligen, att med dem som icke förmår gälda de böter, hvartill han efter denna skallordning gjort sig förfallen, skall förfaras efter 2. Art: 4. §: Kongl: Maj:ts den 15. Maji 1805. i Nåder utfärdade Legohjons Stadga, som påbjuder: att om någon will för den pligtfällde erlägga böterna, den pligtfällde skall hos den samma inställas att böterna med arbete aftjena, samt arbetslönen eller dagspenningen beräknas enär den pligtfällde med husmanskost förses, till tredjedelen af hvad markegången för året i betalning för dagsverken utsätter.

Ut Supra in fidem Protocolli

N. Hagelberg

v. pastor Loci.

And: Hjelmquist

v. past: Loci.

Adolph Lindwall

Pastor Loci

Och pröfvar, sedan Öfver Jägmästaren i Länet förklarar sig finna ofvan intagen Skallordning till Grunder, Reglor och Ordning riktig, Konungens Befallningshafvande skäligt den samma gilla och stadfästa uti allt hvad den kan finnas jemförlig med och icke stridande mot hvad allmän Lag och särskilde författningar i ämnet stadgar, warandes Socknarne, jemlikt deras förbehåll obetaget att efter tid och omständigheter jemka och förbättra berörde Skallordning i den mon rättelse kan finnas nödig.

Ut Supra

Er; J; Bojee

L; Löfvenadler

Stadfästelse Resolution å Refteleds och Anderstorps Socknars Skallordning.

Protocoll hållit wid Socknestämma i Refteled den 29
Augusti 1820.

§. 3.

Som fråga uppstått huruvida Truls på Flahults Torp skulle med denna församling i Skall deltaga eller icke och Skallfogdarne till sin efterrättelse yrkade bestämd föreskrift härutinnan, så förklarades att bemälde Truls må ifrån Skallgång här i Socknen så mycket heldre vara befriad som han i Bredaryd Församling är skattskrifven.

År och dag Ut Supra
In fidem
Adolph Lindwall
Pastor Loci

Lika lydande med förevisad afskrift, dock så, att de förut åberopade 2:ne Socknestämmo beslut, hvilka förändra och tillägga vissa punkter i Skallförordningen, äro på sine anviste ställen införda betyga:

A; Malmberg
Organist i Refteled.

Uppläst i Refteled Kyrka den 22. Januarii 1826. af

A; Hjelmquist
Comminister

Uppläst från Predikstolen uti Refteled Kyrka Söndagen den
29. Junii 184—¹

af:
F: Ling
v. pastor.

¹ Sista siffran oläslig.

2.

**Skallordning från Västra Ny socken, Aska härad
i Östergötland.**

1:mo Alla inom Westra Ny Församling, som enligt Lag och förut ingångne öfverenskommelser, äro pligtige att Skallbud lyda åläggas och förbinda sig, att (då) på sätt här nedanføre utsättes Skallbud ankomma infinna sig på utsatt ställe och vara försedde mäd det i godt stånd varande Skallredskap som enligt en särskildt författad Längd, honom åligger att hålla vid vite som i 11:te Puncten närmare bestäms.

2:do Såsom ordningsmenn äro redan valde och skola framdeles å allmenn Sockenstämma vid förefallande ledighet utses och förordnas en Skall Direktör, och en Skallföreståndare, 4 ordinarie, och 4 extra Skallfogdar; Desse äga att Skallbud utfärda samt ordning och Skick hålla i alt hvad som till Skallgång hörer, och denn försumlige eller gensträfvige som ej mäd godo låter sig rätta Skälligen bestraffa.

3:jo Då tjänlig Snö finnes på marken, så att vängning kan ske, och Rofdjuren föröfvadt skada och därpå förtärt att de troligen lägga sig till hvila; skall sådant genast anmälas till någon af ofvannämde Ordningsmenn hvilken åligger att utan dröjsmål Skallbud utskicka till hela församlingen då tiden och stället till sammankomsten af honom bestämmes, menn då bar mark är, tillåtes icke Skallbudning utan då så är att varjungar påhittas eller Rofdjuren föröfvadt mycken stor skada, och längre tid hållits på en viss trackt; I detta fall, kann, äfven som vid dänn tid då Wargarne yngla, Rensning i markerne ske, och påbudning utfärdas till Wargungars eftersökande; Likväl får endast någon af Skall Direktörerne dylika tillsägelser utfärda och äger hann efter omständigheterna afgjöra om påbudningen.

4:to Då sålunda skallbud blifvit utskickadt, må dät ej ned-sättas, uppehållas eller på annat sätt försummas vid 1 Rd Bco Pligt, utan åligger det hvar och en att från sig ordentligt och i den ordning budningen går, gård från Gård fortskaffas, hvarvid Gårdsägarne, till ägarne särskildt budar att alla de som äger koo skall vid dylika tillfällen bud fortskaffa och åtlyda vid den pligt som uti desse fall äro föreskrifne.

5:to Ingen, eho hann vara må tillåtes att ingå innom vängen, utan att någon af Skall Direktörerne demm därtill anordnar; Denn noggrannaste tystnad skall vid Skallens i ordningställande i acktagas, och (tillses) att hvar och en bidrager till dess skynds-samhet i denn mån de därtill kunna och blifva anbefalde, och efter utställningen icke afvika från sin plats, eller efter aflossningen under drefvet, skilja sig vid sina sidokamrater, utan mäd en gemn sammanhängande Linea genom vängen direkte till näten framgå att icke öppna Luckor blifva för Djuren att undankomma; vid alla dessa tillfällen är tobaksrökning förbjuden, och alt oljud vid näten och de på armarne ännu stående, endast efter aflossningen tillåten, och skarpa skott lossas endast mot Björn, Warj eller Loddjur, men alla Skadedjur bör hindras att utkomma och då drefvet hunnit så tätt tillsammans och nära framman att större Rofdjur ej därigenom kunna utskrämmas får äfven räf Sjutas, menn aldrig fredlyst Wille-bråd; förseelser uti desse fall äro faststälde till 24 Sk. Bco böter; skulle dät vångade Djuret därigenom utsläppas pligtar denn felande efter omständigheterne.

6:to Som nu mera benlingarne böra följa Skinnet, och icke till-komma demm som ringadt Djuret, ärsättes vängning, afdragning och Thaning i ett för alt af hvar Warj mäd 2 Rd Banco, till för-delning demm emellan som därvid efter omständigheterne gjort sig förtjente och då Skinnet genom offentlig Auctjon är försäldt, och Premierne enl. förutgånget Sockenstämmo Protocols meddelande är-hållits, bekommer(,) denn skadan lidit af dät fällda Rofdjuret(,) en Skälig ersättning efter Direktörernes bestämmande då så tillgångar uti Skallcassan finnes.

7:mo Hvarje Husbonde åligger att tillsäga sitt till Skallen utskickade tjänstefolk, att i alt hvad som rörer skallgången åtlyda ordningsmännens befallningar och att de i annor händelse själfve få stadna i ansvar för sine förseelser och bör hvar och en husbonde tilse att aldeles inga barn och qvinfolk endast i högsta nödfall måga till skallgång utskikas.

8:vo Alla böter som af Direktörerne i enlighet med denna Skallordning åläggas skola af Skallfogdarne uppbäras, men skulle någon af de felactige och försumlige treskas, och ej i godo ärlägga pligten; skall Rotmästare och Sexmenn hvar och en i sin rote värkställa pantning hos denn treskande, och till Skallföreståndaren som är Cassaförvaltare öfverlämna, och är han skyldig att hvarje år vid Valborgmässa Sockenstämman därföre uppvisa redo och Räkning samt under skalltiden vara försedd med nödigt Krut för utdelandet till Skjutning i Bakskallen.

9:de Föreståndaren bör då en Skall Lyckligen afluipit, och någodt af de här omnämde större Rofdjuren blifvit fäldt, på stället låta förrätta Bön, och tillsäga att ej Laddade skutgever i samlingen bäras, utan böra aflossas eller uttagas till förekommande af Olyckor, samt föranstalta om Djurskinnets aftagning och vård, samt varjkroppens uppbränning, och bland skallfolket där dat sig gjöra låter som förplägning låta utdela En till En och $\frac{1}{2}$ sup bränvin med bröd till hvarje karl såsom uppmuntran så vida tillgång i Grandskapet finnes; som af Cassan ärsättes och uti Räkningen uppföres.

10:de Ingen tillåtes från Skallen sig begifva, utan Särskildt löfte af någon af Skall Direktör(er)ne, denn sålunda utan lof sig aflägsnar äller på annat sätt sitt åliggande försummar böter lika med en frånvarande 24 Sk Bco ändäck att ingen skada Sker, i sådan händelse där skada äller förvållad misslycka med Förseelsen inträffar, gäldes äfven af denn felande, om sådant genom varsamhet kunnadt förekommas, och efter omständigheterna af Föreståndarne åläggas, till utrönande af om någon förfallolöst uteblifvit bör upprop ske af hvarje Skallfogde inom sin rote och enl. en särskildt längd noga anteckna(s) de felande som utom Laga förfall utblifvit (och böter efter följande Punckt utgå) samt sådan hemförlofvas.

11:te En Person som från sådan skallgång som nämndt är uteblifver, böter 24 Sk Bco
 för hvarje famn af odugligt eller felande nät böter 8 Sk
 för felande Telne eller skogssimme äfvensom gistra ochpik 8 (Sk Bco)
 D:o D:o Skaltrumma där dänn hållas bör 1 (Rd)
 fullvuxne och stadgade Pärsoner, tillåtes bära byssa eller pik, menn därföre ej frikänd för de till Hemvistedt hörande och ålagde Jagt-tyg som äfven måste mädföras och till sitt rätta ändamål användas.

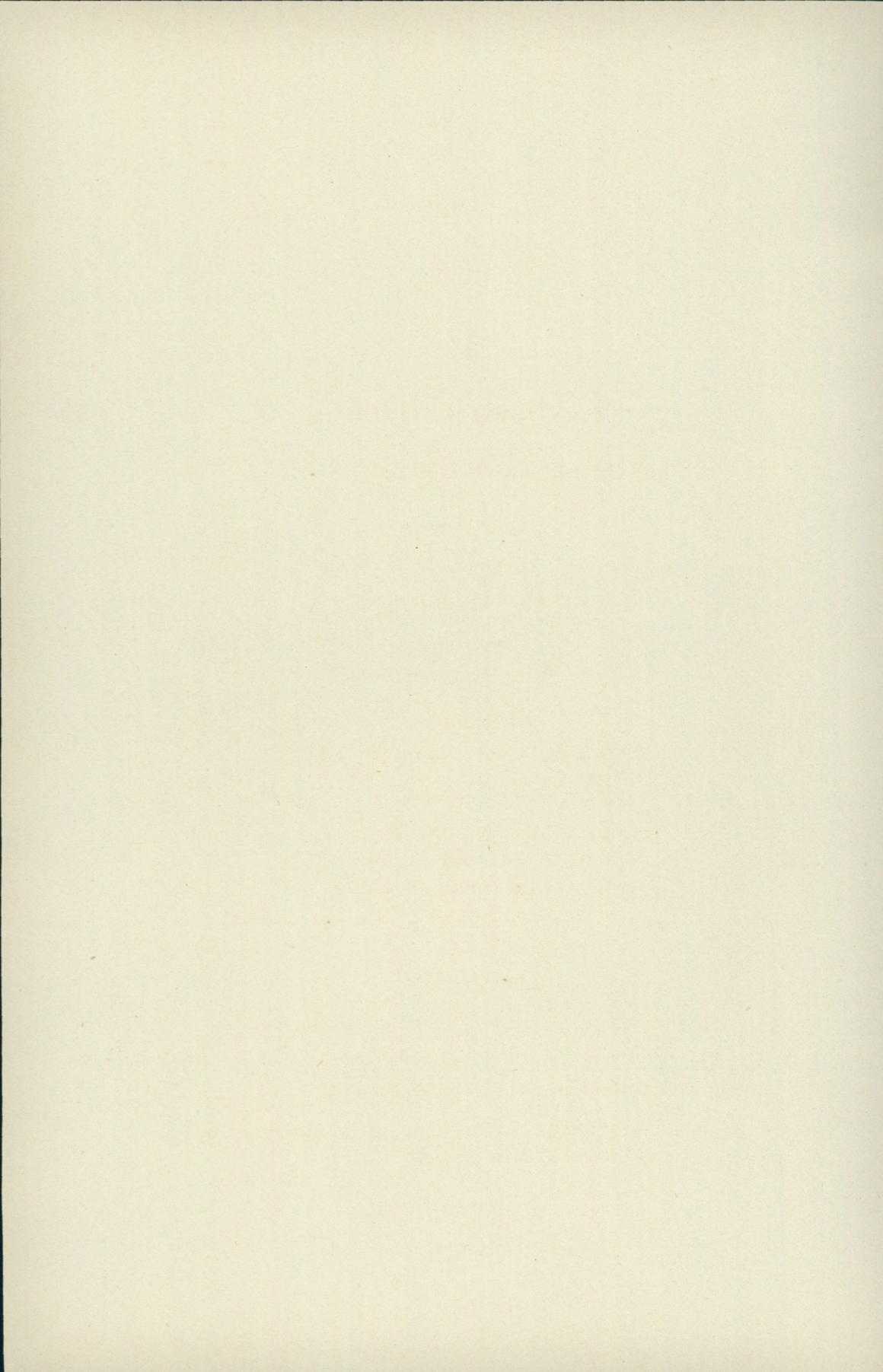
12:te Underskall(-)Direcktören, eller Skallförståndaren åtnjuter såsom Cassaförvaltare och till ärsättning för sitt besver 6 procent af Cassamedlen och influtne böter.

Sålunda antagen på sätt sockenstämмо prottocollet af den 19:de majj 1831. närmare utvisar.

Utdragit och mäd någon förändring afskrifvet, och transsummeradt

Gustaf Johansson.

2.

1.

Nordiska museets
styrelse och tjänstemän.¹

Styrelse.

Ordförande.

Professor AXEL KEY. 1894.²

Styresman.

Dr ARTUR HAZELIUS. 1872.

Skattmästare.

Byråchefen VIKTOR ALMQUIST. 1897.

Öfrige ledamöter.

Professor CARL CURMAN. 1890.

Professor ISAK GUSTAF CLASON. 1899.

Ingeniör CLAES GUSTAF NORSTRÖM. 1900.

Tjänstemän.

Amanuenser vid museets särskilda afdelningar.

Hr PER GUSTAF VISTRAND, *vid allmogeafdelningen samt handtverks-
och skråafdelningen.* 1881. (Se äfven nästa sida.)

¹ I denna förteckning angifvas förhållandena, sådana de voro den 31 dec. 1900.

² Siffrorna angifva det år, då befattningen tillträdde.

Dr JOHN BÖTTIGER, *vid afdelningen för de högre stånden.* 1891.

Ej tillsatt, *vid historiska afdelningen och gravyrsamlingen.*

Hr ALARIK BEHM, *vid botaniska och zoologiska afdelningarna på Skansen.* 1900.

*Föreståndare vid afdelningen för katalogisering
af inkommande föremål.*

Hr EDVARD HAMMARSTEDT. 1897.

Arkivarie och sekreterare.

Fröken VISEN LEVIN. 1886.

Bibliotekarie.

Hr PER GUSTAF VISTRAND. 1881.

Räkenskapsförare.

Fröken SELMA STRÖM. 1893.

Förrådsförvaltare.

Fröken AGNES LJUNGBERG. 1881.

Fröken ANNA LEVIN. 1893. (Se äfven nedan.)

Fröken SIGRID MILLRATH. 1896. (Se äfven nedan.)

Arbetsledare

Fröken ANNA LEVIN. 1897.

Fröken SIGRID MILLRATH, *arbetsledare på Skansen.* 1896.

Öfriga ordinarie amanuenser.

Fröken EMILIA HELLEDAY, *vid registreringsarbetet.* 1876.

Fröken LOUISE HAGBERG, *biträdande sekreterare.* 1894.

Fröken LOTTEN HAGBERG. 1899.

Fröken GERDA CEDERBLOM. 1900.

Extra ordinarie amanuenser.

- Fru HERMINA HELLEDAY, f. HELLEDAY, *vid registreringsarbetet*. 1886.
Fröken HILDA WALLIN. 1886.
Fröken AUGUSTA NAUMAN. 1889.
Fru AMELIE BERGMAN, f. AF KLINT. 1892.
Fröken MARIANNE BÄCKSTRÖM. 1892.
Fröken ELLEN PLANTHABER. 1893.
Fru EDIT VON WEDDERKOP, f. STENMAN, *biträdande räkenskapsförare på Skansen*. 1893.
Fröken TIAN KISTNER. 1897.
Fröken LINA SANDELL. 1897.
Fröken IDA MÖLLER, *biträdande räkenskapsförare*. 1900.
Fröken HEDVIG BOIVIE. 1900.
Fröken ELSA VON SCHWERIN. 1900.
Fröken HEDVIG BRATT, *biträdande arbetsledare på Skansen*. 1900.
Fru ELIN SJÖSTEDT, f. BOMAN. 1900.

Biträdande extra ordinarie amanuenser.

- Fröken GUDRUN BILLER. 1899.
Fröken HELMI HÅRD AF SEGERSTAD. 1900.
Fröken VIRGINIA BROMAN. 1900.
Fröken ELSA BROMAN. 1900.

Rustmästare.

- Hr FRANS OSKAR HOLMSTRÖM. 1879.

Fogde på Skansen.

Ej tillsatt.

Fodermarsk vid zoologiska afdelningen på Skansen.

- Hr JOHAN FREDRIK ZETTERGREN. 1896.

Trädgårdsmästare på Skansen.

Hr ANDERS EDVARD SVENSSON. 1892.

Kastellan på Bredablick.

Hr GUSTAF LINDQVIST. 1892.

Museets byggnad på Lejonslätten.*Arkitekt.*

Professor ISAK GUSTAF CLASON. 1888.

Biträdande arkitekt.

Arkitekten FREDRIK FALKENBERG. 1900.

Byggnadskontrollant.

Ingeniör CLAES GUSTAF NORSTRÖM. 1891.

Byggmästare.

Hr HÅKAN LARSSON. 1889.

2.

Strödda meddelanden

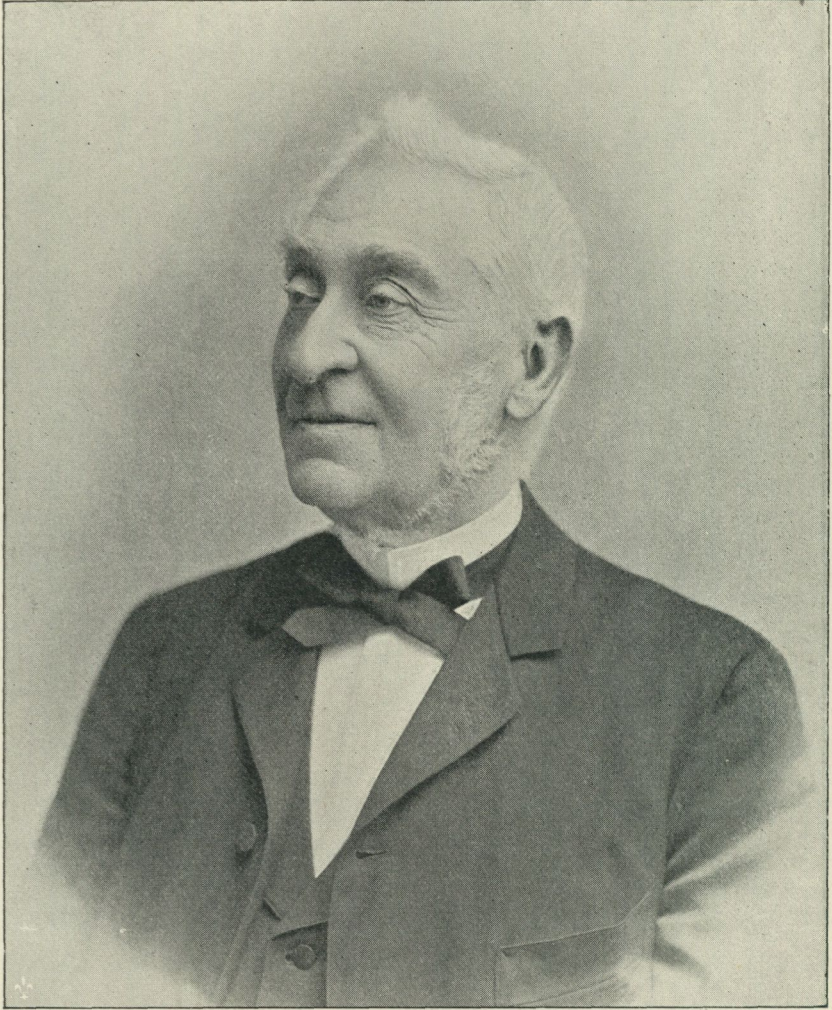
angående Nordiska museet åren 1899 och 1900.

Museets styrelse. Nordiska museets styrelse led år 1899 en svår förlust genom frånfallet af sin mångåriga ledamot, ingenjör J. Bolinder, som afled den 8 mars nämnda år. Redan 1883 invald i styrelsen, hade han städse med lifligt intresse följt museets utveckling, samt sträckte ofta och gärna under vanskligare ekonomiska förhållanden dess styresman en hjälpande hand.

Till ledamot i Nordiska museets styrelse efter ingenjör Bolinder valdes vid sammankomst den 29 juni 1899 arkitekten, professorn vid Tekniska högskolan I. G. Clason, som redan förut var fäst vid museet såsom ledamot af byggnadsnämnden och ledande arkitekt vid byggnadsarbetet på Lejonslätten.

Under år 1900 inträffade åter en förändring inom museets styrelse, i det att professor G. Nordenström i anledning af sin bortflyttning från hufvudstaden afsade sig ledamotskapet i Nordiska museets styrelse.

I stället för professor Nordenström valdes till styrelseledamot vid sammankomst den 28 dec. 1900 ingenjör C. G. Norström, äfven han liksom professor Clason förut ledamot af byggnadsnämnden och därjämte kontrollant vid museibygnadsarbetet å Lejonslätten.

13. Jean Bolinder.
F. 1813. D. 1899.

14. Adolf Björkander.
F. 1861. D. 1899.

Museets tjänstemän och öfriga personal. Med afseende å museets tjänstemän kunna för här ifrågavarande år följande förändringar anföras.

Herr C. U. Palm, som under tio år med skicklighet och intresse tjänstgjort vid museet, frånträdde med april månads utgång 1900 sin befattning som ordinarie amanuens för att egna sina krafter åt annat verksamhetsområde.

Till ordinarie amanuenser antogos vid nämndens sammankomst den 28 dec. 1899 e. o. amanuensen fröken Lotten Hagberg och vid sammankomst den 28 dec. 1900 e. o. amanuensen herr A. Behm och fröken Gerda Cederblom, hvilken senare sedan september månad sistnämnda år tjänstgjort såsom e. o. amanuens.

Fil. doktor A. Björkander, som den 14 nov. 1898 kallats till biträdande amanuens vid museet, och som genom grundliga vetenskapliga insikter, stor arbetsförmåga och det nit, hvarmed han sökte fylla sina åligganden, gifvit rika löften om en för museet fruktbringande verksamhet, afgick, efter några månaders sjukdom, med döden den 16 mars 1899.¹

Bland de e. o. amanuenserna lämnade följande sina befattningar under år 1899: fröknarna Stina Rydberg, Ingegerd Ahlgrensson, Hedvig af Klint samt Kerstin Sandblad, och under år 1900 fil. kandidat O. Sirén, som tjänstgjort vid museet under månaderna februari—juni sistnämnda år.

Till e. o. amanuenser antogos vid nämndens sammankomst den 28 dec. 1900 biträdande e. o. amanuenserna fröknarna Ida Möller, Hedvig Boivie, Elsa v. Schwerin, Hedvig Bratt och fru Elin Sjöstedt, f. Boman. Såsom biträdande e. o. amanuenser anställdes år 1899 fröken Gudrun Biller och år 1900 fröknarna Helmi Hård af Segerstad, Virginia Broman och Elsa Broman.

¹ *Albert Adolf Isidor Björkander*, född i Martebo församling, Gotland, 1861; student i Uppsala 1885; teol. fil. examen 1887; fil. kand. 1892; fil. licentiat 1898; akademisk afhandling: »Till Visby stads äldsta historia. Ett kritiskt bidrag». Uppsala 1898; promoverad i Uppsala samma år. Östgöta nations kurator; föreningen Heimdals sekreterare och v. ordförande, m. m.

Arbetsfördelningen var i det närmaste den samma som under föregående år.¹

Amanuensernas tjänstgöringstider voro de samma som förut eller 6—8 timmar dagligen för ordinarie och 6 timmar för e. o. amanuenser. Då löpande göromål vid museet så fordrat, har dock denna tjänstgöringstid af flere amanuenser ytterligare i ej oväsentlig mån utsträckts.

Museets hela personal utgjordes vid slutet af år 1900, utom styresmannen, af 109 personer, nämligen 13 ordinarie och 18 e. o. amanuenser, 1 rustmästare, 1 fogde, 1 kastellan, 12 djurskötare (däri stallbetjäningen inräknad), 8 trädgårdsmästare och trädgårdsarbetare, 4 timmerarbetare, 6 stenarbetare, 4 portvakter, 2 nattvakter, 2 maskinister, 27 kullor och annan kvinlig betjäning samt 10 arbetare för hvarjehanda göromål. Under sommaren, då vakthållningen och öfriga arbeten vid museet kräfde en större arbetspersonal, var hela antalet omkring 150 personer.

Den vid byggnadsarbetet å Lejonslätten använda arbetsstyrkan utgjorde under år 1900, utom arkitekter, kontrollant och byggmästare, i medeltal 108 man.

Resor till museets främjande. I och för samlingarnas ökande gjorde museets styresman 1899 tvänne resor, den ena i slutet af juli och början af augusti till Kristiania och Trondhjem, den andra i november till Linköping, Vadstena, Köpenhamn och Helsingborg. Under den förra resan förvärfvades 107, under den senare 202 föremål. Under år 1900 företog styresmannen i augusti månad en resa till Östergötland, Västergötland och Halland samt från Göteborg till Kristiania och Telemarken; i slutet af september och början af oktober till Västergötland och Norge. Under den förra anskaffades 405, under den senare 38 föremål.

Amanuensen P. G. Vistrand gjorde i september 1899 med uppdrag att afteckna äldre träbyggnader och kyrkor, särskildt sådana,

¹ Se sid. 69 o. f.

som kunde lämpa sig för användning å Skansen, en resa genom åtskilliga trakter af Småland och Västergötland. Under denna resa inköptes en visthusbod från Virserums socken i Småland, hvarom vidare i det följande. I augusti följande år förtog V. flere resor inom Östra och Västra härad i Småland för inköp af allmogesaker och hopbragte därvid 56 föremål, hufvudsakligen tillhörande folkdräkter. Senare på hösten gjorde han en resa inom Västergötland, dels för att inköpa en väderkvarn för friluftsmuseet å Skansen (se sid. 104 o. f.), dels för undersökning af Habo gamla träkyrka.

I november 1900 besökte amanuensen N. E. Hammarstedt på styresmannens uppdrag ett par socknar i södra Gästrikland för att undersöka äldre allmogebyggnader.

Amanuensen A. Behm gjorde så väl under 1899 som 1900 forskningsfärder för Skansens botaniska afdelning och förvärfvade under det förstnämnda året äfven åtskilliga allmogeföremål från Jämtland.

Af museets ombud och andra ej till museets tjänstemän hörande personer hafva under ifrågavarande tid följande resor utförts. Herr P. Edholm fortsatte äfven bägge dessa år sina samlingsfärder inom Ångermanland och insände till museet under 1899 inemot 70 och under 1900 omkring 50 nummer. Likaledes fullföljde fl. kandidat N. Keyland under år 1899 sina forskningar inom Värmlands finbygder och hopbragte därunder ett stort antal föremål, hvilket sammanlagdt med hans förvärf under 1898, belöper sig till ej mindre än omkring 700 nummer. Inom Halland samlade herr C. Carlstedt under år 1899 öfver 150 föremål samt gjorde under år 1900 åtskilliga resor för undersökning af kvarnar och bastubyggnader.

Museibyggnaden å Lejonslätten. Arbetet å museibyggnaden fortsattes under 1899—1900 med större kraft än under föregående år.

I byggnadens norra del inmurades sålunda i stora hallen det återstående förrådet af mölnbomarmor. Å första galleriet uppsattes 4 st. af de ännu felande kolonnerna af kolmårdsmarmor. Brandbotten inlades öfver kansliffygeln. Putsning af en del murytor ut-

fördes, liksom ock putsning och fogstrykning af stora magasinrummet i jordvåningen (kryptan). Golf af slipad kalksten lades i trappuppgångar och å flere ställen samt började läggas i stora hallen. Därjämte uppsattes bjälkar och panel i taken öfver gallerierna samt den skulpterade träbalustraden till andra galleriet.

Efter omarbetande af ritningarna till museibygnadens midtparti var man nödsakad att för det samma lägga helt och hållet ny grund, hvilken för absiden var färdig i juni, då sockeln där började sättas, samt för främre delen i oktober månad. Vid årets slut var absidsockeln, som har den betydliga höjden af 8 meter, om man undantager öfversta listen, med tillhörande tegelmurar färdig.

Sedan återstående grundläggningsarbeten för södra delen blifvit utförda, uppsattes under sommaren sockeln till södra delens västra sida. Sockeln till kaféflygeln måste efter ritningarnas ändring till stor del omsättas. Fasadmurningen börjades, men först under år 1900 reste sig södra delens murar i mera afsevärd grad: så uppfördes under detta år trapptornen till sin fulla höjd samt sidofasaderna intill stora taklisten. Å midtpartiet stannade arbetet med absiden vid början af första galleriet. På främre delen af midtpartiet kunde till följd af fortfarande arbete med ritningarnas ändrande, byggnadsarbetet icke fortsättas ofvan sockeln, hvilken i september var uppförd. Kaféflygeln uppmurades helt och hållet samt försågs med yttre tak.

Murningen af värmeledningens ångpannerum, som är förlagd till midtpartiet, afslöts detta år. Tre af de blifvande sex pannorna insattes, och anläggningen gjordes färdig för uppvärmande af byggnadens norra del. I öfrigt utfördes åtskilliga inredningsarbeten i kansliflygeln, och de återstående 6 kolonnerna af kolmårdsmarmor uppsattes vid första galleriet.

Framför museet påbörjades uppförandet af en större terrassbyggnad med en omkring 20 meter bred trappa i 11 steg, alt af finhuggen granit.

På grund af den i byggnadsyrket under maj och juni rådande lock-uten afbrötos arbetena under en hel månad. Arbetsstyrkan var, om de tre vintermånaderna frånräknas, under 1899 i medeltal

83 och under 1900 108 man. Ingeniör C. G. Norström och byggmästaren Håkan Larsson hafva fortfarande ledt byggnadsarbetena. I stället för arkitekten G. Améen har såsom professor Clasons närmaste man å ritkontoret inträdt arkitekten F. Falkenberg.

Utgifterna för museibyggnaden utgjorde under 1899 kr. 296,612: 09 och under 1900 kr. 407,678: 16 samt uppgingo i sin helhet vid 1900 års slut till kr. 1,439,315: 14.

Den under senare år lifliga byggnadsverksamheten hade emellertid alltmer uppdrifvit byggnadskostnaderna, och man fann snart, att en återgång till förut rådande, billigare förhållanden ej vore att vänta, hvadan ock de år 1897 gjorda kostnadsberäkningarna icke längre kunde antagas komma att gälla. Ehuru hittills genomförda serier af lotteriet gått öfver förväntan väl — med allt större efterfrågan å lotterna och med ganska stor extra vinst i minskade omkostnader och outtagna vinster — insåg styrelsen dock, att det icke fans någon som helst utsikt, att befintliga tillgångar och beräknliga inkomster på återstående lotteriserier skulle komma att räcka, så att arbetena med byggnadens fullbordande kunde ostördt fortgå. Styrelsen beslöt därför att hos Kungl. Maj:t i underdånighet söka tillstånd att få fortsätta lotteriet och ingick år 1900 med en så lydande framställning:

Till Konungen.

Sedan den kostnadsberäkning i afseende på medel till uppförande af Nordiska museets nybyggnad å Lejonslätten, som legat till grund för museets styrelses underdåniga framställning den 30 nov. 1897 om tillstånd till anordnande af ett penningelotteri för beredande af medel till detta byggnadsarbets fullbordan, numera visat sig otillräcklig till följd af de å alla områden betydligt ökade arbets- och materialprisen, kan styrelsen icke utan oro motse, att det stora fosterländska företaget med nu påräknade medel icke kan bringas till slut.

Det beräknade behöfliga beloppet utgjorde 1,800,000 kronor, och ökningen till följd af de dyrare byggnadstiderna kan icke sättas

till mindre än 25 % däraf eller 450,000 kronor, hvilket äfven omräkning i detalj visat. I dessa 1,800,000 kronor ingingo 300,000 kronor såsom museets del i vinsten å 1897 års utställningslotteri. Enligt uppgift skulle detta öfverskott nu vara omkring 348,000 kronor, men kommer däraf enligt Eders Kungl. Maj:ts beslut den 30 nov. 1899 att afgå 88,000 kronor till täckande af allmänna konst- och industriutställningens brist, hvarigenom af detta öfverskott blott 260,000 kronor skulle komma museet till godo eller 40,000 kronor mindre än som beräknats. Det för museibyggnadens fullbordan ytterligare behöfliga beloppet blir därför — under förutsättning att å de redan beviljade serierna af museets lotteri beräknade 250,000 kronor inflyta å hvarje serie — sålunda 490,000 kronor. Men utan att platsen framför museet blifver på ett byggnaden motsvarande värdigt sätt ordnad, torde dock anläggningen knappast kunna anses färdig; och kostnaden för den monumentala terrassbyggnad med trappor, balustrader och obelisker i huggen sten, hvarå förslag numera upprättats, stiger med belysningsanordningar till 100,000 kronor, och bör därför utöfver nu beräknade tillgängliga medel 590,000 kronor anskaffas.

Det goda resultat, som de hittills dragna serierna af det museet nådigst beviljade lotteriet gifvit, låter visserligen museet hoppas, att icke allenast det påräknade beloppet skall erhållas, utan äfven att dess utom ett öfverskott genom minskade omkostnader, outtagna vinster och samlade räntor skall kunna uppstå på omkring 200,000 kronor, men det återstår dock 390,000 kronor att fylla. En ny serie af lotteriet med såsom förut beräknad behållning af 250,000 kronor förslår således icke, utan äro tvänne sådan behöfliga.

För byggnaden behöfva visserligen af den andra serien ej användas mer än 140,000 kronor, men att dela eller minska denna sista serie torde icke vara lämpligt såsom utan betydelse för det allmänna. Det belopp, som i öfrigt kunde å denna serie vinnas, skulle blifva för Nordiska museet af stor betydelse, enär det samma dels skulle kunna betäcka köpesumman för lägenheten Sevilla invid Skansen, utgörande 30,000 kronor, en summa, som garanterna för utställningslotteriet icke ansett böra tagas ur detta lotteris öfver-

skott, sedan däraf för utställningens behof användts 88,000 kronor, dels möjliggöra förverkligandet af ett annat af museets styrelse länge närdt önskningsmål, nämligen utförande af en monumental terrasserad uppgång till Skansen invid och å den plats, där lägheten Sevilla varit belägen.

Den i bästa fosterländska mening storartade anläggning, hvartill Skansen på några få år utvecklat sig — en utveckling, som försiggått utan bistånd af vare sig stat eller kommun, och hvilken anläggning som den icke minst betydelsefulla afdelningen af Nordiska museet måste ligga styrelsen lika varmt om hjärtat som museibyggnaden å Lejonslätten — är ju i och för sig fullt värd att, så mycket ske kan, tillgodoses; härtill kommer, att en monumental uppgång till Oskar II:s terrass på Skansen skulle komma att utgöra en så framstående del af och så förhöja infartsvägen till Kungl. Djurgården, så som denna till följd af utställningen omskapats, att dess tillkomst och värdiga utförande väl kan sägas ur äfven denna synpunkt vara af ett stort allmänt intresse, det där skulle kunna blifva tillgodosedt med nådigt beviljande af dessa tvänne serier af Nordiska museets lotteri.

På grund af hvad Nordiska museets styrelse sålunda anfört, och då det utan svårighet torde kunna inses, att det är af största vikt för byggnadsarbetenas bedrifvande, att styrelsen vet förslaget vara i sin helhet tryggadt, vågar hon, förlitande sig på Eders Kungl. Maj:ts nådiga bistånd och i förhoppning på det intresse att förhjälpa museet ur följderna af de så oberäknadt uppkomna dyrare tiderna, som på grund af ofvan anförda anledningar torde kunna förutsättas, i djupaste underdånighet redan nu anhålla

det täcktes Eders Kungl. Maj:t medgifva Nordiska museet rätt att före den 1 juli 1902 anordna ytterligare tvänne serier, hvardera å 900,000 kronor, till det penninglotteri, som den 8 februari 1898 beviljats Nordiska museet och med samma bestämmelser om antal lotter, pris å dem, vinstbelopp, detaljplan, aflämnande af garantiförbindelser m. m., som för detta lotteri stadgats, dock att af den behållning, som öfver 390,000 kronor kan å

dessa serier uppstå och icke är för museibyggnadens fullbordande och samlingarnas anordnande därstädes behöf-
 lig, må få användas i första hand till gäldande af museets
 skuld för inköp af lägenheten Sevilla å Kungl. Djurgår-
 den och uppförande där enligt af Kungl. Maj:t godkänd
 ritning af en monumental uppgång till Skansen eller, om
 medel dess utom återstår, till annat museets ändamål.

Stockholm den 10 mars 1900.

Underdånigst

Axel Key.

G. Nordenström.

Viktor Almquist.

Artur Hazelius.

Is. Gust. Clason.

Denna ansökan bifölls af Kungl. Maj:t den 1 juni 1900. Ut-
 sikterna för museibyggnadens fulländande kunna härmed anses vara
 fullt betryggade. För denna kraftiga och så ytterst betydelsefulla
 hjälp till främjande af museets syfte stannar också dess styrelse
 hos Kungl. Maj:ts regering i allra största tacksamhet.

Museets byggnadsfond, som under 1899 ökats med kr. 421,009: 99,
 utgjorde vid slutet af året, sedan utgifterna, kr. 299,010: 14 afdra-
 gits, 331,443 kr. 87 öre. Ökningen af samma fond år 1900 uppgick
 till kr. 753,269: 61, utgifterna under samma år till kr. 408,807: 41,
 hvadan vid nämnda års slut byggnadsfondens medel utgjorde 675,906
 kr. 7 öre.

Anslag af staten. På grund af vid 1900 års riksdag väckta
 motioner — i Första kammaren af generaldirektör S. WIESELGREN och
 i Andra kammaren af lektor P. WALDENSTRÖM — höjdes Nordiska
 museets e. o. statsanslag från 25,000 kr. till 50,000 kr., hvilket be-
 slut i Första kammaren fattades utan votering och i Andra kam-
 maren med 89 röster emot 50.

En redogörelse härför, upptagande själfva motionerna, stats-
 utskottets utlåtande, de dagliga stockholmstidningarnas uttalanden

i frågan samt utdrag ur riksdagsprotokollen vid de tillfällen, då frågan behandlades, lämnas i det samma år utgifna arbetet *Nordiska museet inför 1900 års riksdag*¹.

Öfriga penningebidrag. Bland de donationer, som år 1899 tillfölo Nordiska museet, må här främst nämnas den gåfva af 10,000 kr., hvilken genom framlidne kapten C. E. CASPARSSONS testamenteriska förordnande af den 16 okt. 1897 öfverlämnades till museet.

Museets fonder ökades under året genom följande bidrag. H. M. DROTTNINGEN samt fru A. WALLENBERG, f. VON SYDOW, lämnade likasom under de tre närmast föregående åren till Skansfonden 250 kr. hvardera. Till Byggnadsfonden skänkte grosshandlaren C. FALCK, Hammar, Nyland, 1,000 kr., och till Bredablicksfonden inflöto enligt år 1892 afgifna förbindelser 8,900 kr.

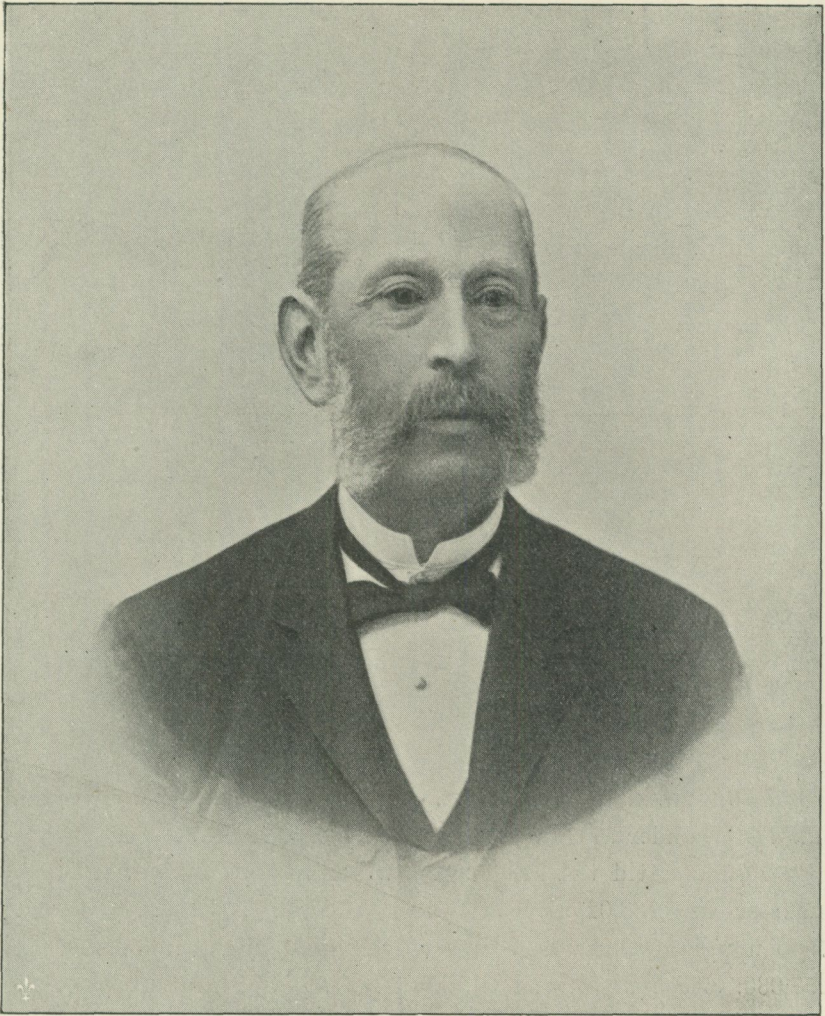
För öfrigt märkas följande till olika ändamål lämnade gåfvor: af disponenten A. I. FORSELL i Göteborg 4,000 kr.; af konsul O. EKMAN, konsul F. KEMPE, grosshandlaren S. KEMPE, ingenjör och fru C. G. NORSTRÖM samt fröken H. WIKSTRÖM hvardera 1,000 kr.; genom kamrer A. PIHLGREN i Malmö likaså 1,000 kr.; af konsul R. BÜNSOW, fru H. BERG, f. BLIGH, och museets styresman dr A. HAZELIUS hvardera 500 kr.; af advokatfiskal G. F. HÖRSTADIUS och grosshandlaren B. KEMPE 300 kr. hvardera samt af fru H. KEMPE, f. DIEWEL, 200 kr. Hvad mindre bidrag angår, hänvisas till sid. 180 o. f.

Slutligen må här omnämnas de af fruarna L. NORLUND, f. HERTZER, och M. EKMAN, f. LAVONIUS, lämnade bidragen, den förras å 4,475 kr., den senares å 2,307 kr. 50 öre, hvilka användts till anskaffande af tvänne ringklockor i Hällestadstapel'n på Skansen och för hvilka närmare redogörelse lämnas sid. 111.

Äfven under år 1900 erhöill museet flere donationer.

H. M. KONUNGEN behagade till museet öfverlämna en summa af 500 kr., under förklaring att hans afsikt vore att äfven framgent ärligen bidraga med enahanda belopp.

¹ Se A. HAZELIUS: *Handlingar angående Nordiska museet*. 5. *Nordiska museet inför 1900 års riksdag*. 99 sid. Stockholm 1900.

15. Carl Edvard Casparsson.
F. 1827. D. 1899.

Fröken E. NORLUND, som genom gåfvobref af den 25 sept. 1900 utfäst sig att till museet lämna 10,000 kr., afsedda att användas till inköp af föremål, som kunna tjäna att belysa den konstindustriela utvecklingen i Sverge under konung Oskar II:s regering, inbetalade samma år af detta belopp 5,000 kr.¹ För samma ändamål skänkte grosshandlaren HJ. S. JOSEPHSON 1,000 kr.

I enlighet med K. M:ts bestämmelse lämnades till museets Byggnadsfond af GARANTIKONSORTIET FÖR 1897 ÅRS ALLMÄNNA KONST- OCH INDUSTRIUTSTÄLLNING I STOCKHOLM PENNINGELOTTERI 264,292 kr. 31 öre samt af 1897 ÅRS ALLMÄNNA KONST- OCH INDUSTRIUTSTÄLLNING I STOCKHOLM FÖRVALTNINGSUTSKOTT 4,000 kr.

Vidare erhöll museet under år 1900 följande penningegåfvor: af konsul G. E. BROMS 2,000 kr.; af kammarherre H. KNUDTZON i Kristiania, grosshandlaren S. KEMPE samt ingenjör och fru C. G. NORSTRÖM hvardera 1,000 kr.; af fru H. BERG, f. BLIGH, 500 kr.; af fru C. SCHARP, f. WESTMAN, 300 kr.; af fru H. KEMPE, f. DIEWEL, 200 kr. samt af fröken C. WAHROLIN likaså 200 kr., jämte smärre bidrag, för hvilka redogöres sid. 182 o. f.

Af de till Bredablicksfonden utfästa årliga bidragen lämnades under år 1900 9,600 kronor.

Ekonomiska förhållanden. Museets, Skansens och Bredablicks inkomster under år 1899 uppgingo till kr. 372,982: 29 och utgifterna under samma tid till kr. 309,828: 79. Häraf utgjorde Skansens inkomster kr. 188,025: 89 och dess utgifter kr. 209,133: 55. Under år 1900 uppgingo museets, Skansens och Bredablicks inkomster till kr. 297,080: 86 och utgifterna till kr. 278,704: 84. Häraf utgjorde Skansens inkomster kr. 173,204 och dess utgifter kr. 187,326: 91.

Af museets lösa skuld svarar museets styresman genom sitt öfverlåtelsebref af den 18 april 1880 för den hufvudsakligaste delen, hvilken vid 1900 års slut utgjorde 169,596 kr. 45 öre.

¹ Se sid. 102 o. 162.

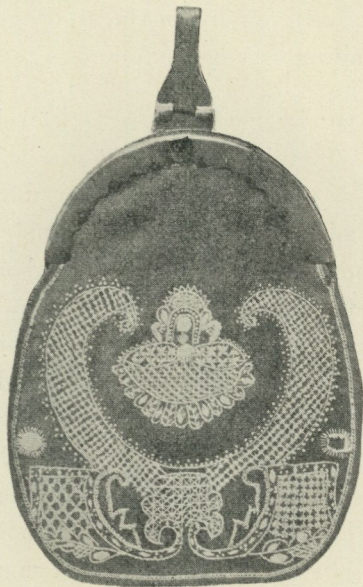
Förvärf. Bland förvärf till Nordiska museet dels genom köp, dels genom gåfvor under åren 1899 och 1900, torde följande ur en eller annan synpunkt vara de anmärkningsvärdaste:

Till den *förehistoriska afdelningen*: redskap och vapen af sten, från Ångermanland, däribland flere af skiffer, hörande till den arktiska gruppen; en vacker, oskadad, båtformig yxa af någon omvandlad grönstensart, hittad i trakten af Malmköping; ett bronsåldersfynd från Gammalstorps socken i Bleking, bestående af en pincett och en så kallad rakknif, den senare närmast lik en i Montelii Atlas I under nr 192 afbildad, men rikare ornerad och prydd med en triskeleliknande figur; en oval enskalig spännbuckla af brons, hittad 1899 i Nässom af Bjärträ församling i Ångermanland.

Till *allmogeafdelningen*. Från Skåne: husgerådssaker af trä och metall, såsom knyppetyg, skrin från 1600-talet, kannor, bägare och fat m. m.; en stugdörr från Bara härad, prydd med målningar, däribland en man i bygdedräkt; en drättaduk från 1742 med mönster i dukagång och opphemta; flere åkdynor från 1700- och 1800-talen; smycken och kvinnodräkter från Ingelstads, Frosta och Torna härad, samt slutligen en ganska rikhaltig samling på duk utförda bonader, af småländska och halländska målare. Bland dessa prof på sydsvenskt folkmåleri äro flere dukar märkta med årtal från tiden mellan 1782 till och med 1857 och erbjuda härmed ett ej obetydande material för studiet af bonadsmålningen inom ett visst, om ock tämligen begränsadt område. Den idékrets, inom hvilken dessa målningar röra sig, är som vanligt den bibliska, men ej få af de i samlingen förekommande taflorna framställa folklifsbilder, vanligen be-lysta af mer eller mindre lustiga inskrifter. Sådana äro: »Om Bröllopet i Kana 1832» med inskriften: »spella så ded hörs eller kan Jag intet dansa mäd Bruden. Hopp lostid min sötte wän»; ett dansande par, öfver hvilket står att läsa: »Frist min fleka Anno 1782»; ett gästbud med dansande folk och öfverskriften: »Skåll min sötta flika. Spelleman Håll takten nu dansar jag». Af särskildt intresse är en nära fyra meter lång målning, som skildrar en halländsk

brudfärd och har följande inskrift: »Ja(g) kör fram om helle Brudstasen med mina fliker. Håll Bruden måste vara för. Hö (hej) donkom så länge wi lawen (lefven) I da. Jo I Da skollen I wetta att wi ärren I Brudstas kan I wäll se. Wälkomna mina gosar Jo da (det) fännar (fägnar) mig att i hållen er raska». Å en af bonaderna i fråga läses: »Anno 1834 uti December månad utritad och målat af ANDERS Bengt son¹ Norra Bökeberg Femsjö soken». Signeringar å målade bonader äro eljest mycket ovanliga, allra hälst så fullständiga, som den nu anförda.

Från Bleking: en större samling hängkläden med dels väfda, dels sydda mönster i olika färger.

16. Löslomma

från Nye sn, Östra hd, Småland. Medlet af 1700-talet. Omkr. $\frac{1}{4}$ af nat. storl.

derier, ett nu mycket sällsynt plagg, tillhörande helgdagsutstyrelsen; en »löslomma» eller väska (bild 16) af rödt bojliknande tyg med mässingsbeslag och rokokomönster i hvitsöm, m. m.; vidare en

Från Halland har museet liksom under 1898 inköpt husgeråd för olika ändamål; hängkläden i opphemtamönster; målade bonader; en ovanligt stor dryckesbägare af tenn; silfversmycken m. m., hufvudsakligen från landskapets mellersta socknar.

Från Småland: olika plagg till Östra och Västra härads kvinnodräkter, till största delen från 1820- och 1830-talen, däribland hufvuddukar såsom »blakläe», äfven kallade »brocherade kläen», för helgdagsdräkten, »sockerdukskläe», som bars under sorg eller stora högtider och böndagar, hemväfda dukar »näsdukar», i olika mönster; en »buss» eller öfverdel af linne med hvitsömsbro-

¹ Jfr *Meddelanden från Samfundet för Nordiska museets främjande 1891 och 1892*. Sid. 87.

snibbskål med målningar; ett krus af lergods, intressant arbete från 1761 (bild 17); en »kavlafjöl», mangelbräde, från 1740, med rätlinig ornering, två femuddakors och ett hakekors; ett mindre skrin från 1637, med initialerna B. Å. D. och prydt med djurbilder i plattsni-deri; allmogemålningar eller bonader på väf, däraf en »Om . Christi . Födelse . och . Herdarna . Som . wacktade sin hiord», signerad: »Anno 1806 Pinzit A. E. S.» och utan tvifvel målad af den såsom »konterfejare» och bonadsmålare bekante klockaren Anders Eriksson i Ås¹; samt slutligen fyra grafkors af smidt järn, från Aneboda kyrkogård.

Från Öland: skinnkjol med en bred list nedtill af rödt vadmal; en nyckel af järn, tidig medeltidsform, med inmäjlade koncentriska ringar, samt silfversmycken, däribland stora runda dosformiga spännbucklor, prydda med glasstenar i fligransomfattning med dels rom-boidformiga, dels skälliknande hängen, hvilka smycken hittills saknat motstycke i museets samlingar.

Från Västergötland: fällbänk och andra om gamla förebilder vitnande allmogemöbler; en större kopparkittel, prydd å insidan med graverad ornering; samt fyra grafkors från Rackeby kyrkogård. Dessa grafminnen, som äro af kalksten och erinra om medeltidens genombrutna ringkors, bäst kända från Gotland, förskrifva sig från tiden 1670—1769 och äro alla försedda med en mängd namninitialer, hvilket antyder, att korsen varit resta å en för samma släkt gemensam graf, ättehage eller ättehög. Ett liknande bruk omtalas i Varend och Virdarne såsom gängse i Småland ännu på 1860-talet, och enligt en berättelse från 1754 hade hvarje hemman i Kräklinge socken i Närke sin särskilda graf-

17. Krus af lergods,
från Eksjö sn, Södra Vedbo hd, Småland.
Från 1761. $\frac{1}{4}$ af nat. storl.

¹ Se *Meddelanden från Samfundet för Nordiska museets främjande* 1887. Sid. 22 o. följ.

plats å kyrkogården till 1753, då sockenmännen enades om att öfvergifva sina så kallade ättehagar och jorda sina döda om hvar andra, »sifrån hvad hälst för by liken komma kunna»¹.

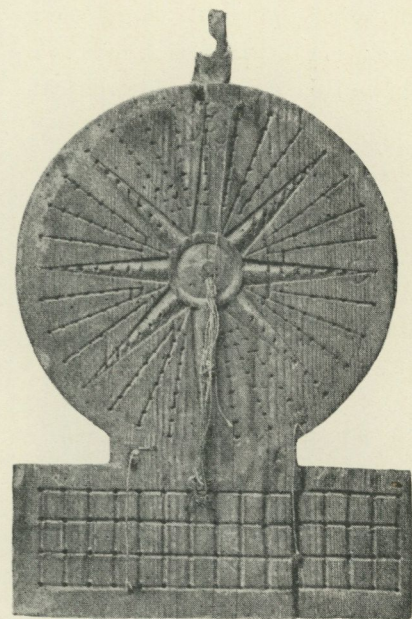
Från Östergötland: en 8-kantig runstaf med nytändningsraden öfver veckodagarnas runor och tecknen för årets märkelsedagar under de samma. Kalendern börjar med första januari och har gyllentalet D för nyårsdagen samt H för den tredje januari.

Från Gotland: egendomlig kompass af trä (bild 18); bultlös i medeltidsform, af järn; bröstsmäck med dyrbara knypplade spetsar, tillhörande en brudutstyrsel; vidare ett skänkskåp af ek, med af

hopplister inramade fyllningar å dörrar och lådor, samt slutligen en silfversked med gjutet, rikt orneradt, kort skaft och blad med gravering och namnskifter där-ibland PEDER HEGER.

Från Södermanland: en väl bibehållen mansdräkt (Vingåker) samt en selkrok af renhorn, prydd med en vacker, ovanligt rik bladranka, hållen i svart å ljus botten.

Bland förvärf från Uppland må anföras: bylur af koppar och byåldermansklubba m. fl. föremål, som tillhört Sörby bylag i Norrby socken; ett par knäbyxor af renskinn, tillhörande en uppländsk sockendräkt; en »snöstaf» från Väster Ensta och Vida byar i Tierps socken, med bomärken och årtalet

18. Kompass af trä,
från Gotland. Omkr. $\frac{1}{4}$ af nat. storl.

1814, använd såsom budkafvel vid uppbud till snöskottning å ortens landsvägar.

¹ *Beskrifning öfver Kräklinge socken i Närke*. Af G. HEDIN. Intagen i *Kongl. Svenska Vetenskaps-Akad. Handl.* Vol. XV. Stockholm 1754. S. 139.

Från Värmland har utbytet varit synnerligen rikhaltigt, särskildt på grund af de under 1899 fortsatta insamlingarna å det gamla finsk-värmländska området. Hit hör äfven en följd af ej mindre än 54 fotografier, återgifvande byggnader, folktyper, kolmilor med arbetare, timmerhuggning o. s. v.

Från Dalarna: 5 dräktbilder i akvarell, föreställande bärgsmansfolk från Falu bärgslag och utförda dels efter Hans Ranies karta från 1683 öfver Stora Kopparbergs grufva, dels efter en träbild, förvarad i Falu bärgslags museum; kvinnodräkter från Orsa, Rättvik och Boda samt mans- och gossdräkter från Rättvik, Boda och Mockfjärd; vidare en likbår, som tillhört Vinäs by i Mora socken; ett skänkskåp med sniderier i gotisk stil, allmogearbete, från hede-moratrakten; ett mansbälte af filt med mässingsbeslag, från Malungs socken; bågspännare med vef och kuggstång; en karfstock af trä och tre fat af lergods, däraf ett från 1754, alt från sistnämnda fyndort.

Från Helsingland har museet erhållit bland annat en ovanligt fullständig kvinnodräkt från Delsbo, bestående af utom de vanliga plaggen äfven en mängd hufvudbonader såsom »svartlufva», »pjähatt», »påslufva» och »käcklufva», afsedda för olika åldrar eller beräknade för olika helg- och söckendagar. Hvad som i hög grad ökar värdet på detta i och för sig anmärkningsvärda förvärf, är dels det förträffliga skick, i hvilket plaggen förefinnas, dels den noggranna redogörelse för de skilda dräktdelarnas benämningar å delsbomål, som insamlaren låtit åtfölja sina inköp. Från Delsbo och Bjuråkers socknar har museet dess utom fått emottaga åtskilliga plagg, hörande till männens dräktutstyrsel, däribland en broderad brudgumsskjorta. Slutligen må ock nämnas hufvud- och halsdukar till Söderala sockens kvinnodräkt samt en skäkknif med karakteristisk målning, från 1843, och en bandsked, båda från sistnämnda socken.

Från Jämtland: en nu mera ovanlig kvinnokappa med ståndkrage och utan ärmor, sydd af storblommig ylledamast i blått och grönt, sannolikt från 1700-talet; karakteristiska husgeråd från 1700-talet, såsom brokigt målade bröllopskorgar af trä, afsedda för matvaror, som af gästerna medfördes till gillesgården; »pölsefat»; »vrilskålar» af träknotor; ostformar; seldon m. m., mestadels från Frost-

viken, samt gipsmasker af lapska typer, man och kvinna från Frostviken.

Från Ångermanland. Föregående års undersökningar inom denna bygd hafva fortsatts åt flere håll under tiden 1899—1900 och lämnat ett godt utbyte, som fullständigare, hvad som förut vunnits härstädes.

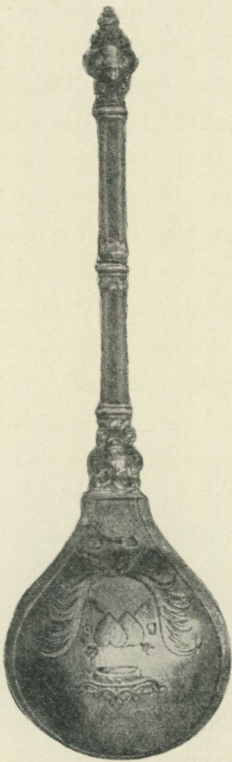
Från Västerbotten: silfversked (bild 19) med långt orneradt skaft och rundt blad med gravering och årsbokstafven B (1760), praktarbete i barockstil; ölkanna af trä, från 1764; en med löfverk i hög relief prydd »nattlåda» på fyrkantig ställning med vridna ben, antagligen från 1700-talets midt eller förra del, samt flere lapska

saker, däribland en T-formig hammare till lapptrumma och en ovanligt vacker och väl behållen rensele med tennbroderier i lapska mönster på blått vadmal.

Från Lappland. Bland annat en samling seitar, nu uppställda på Skansens offerholme. Om dem se vidare under redogörelsen för Skansens utveckling sid. 110.

I den norska afdelningen har genom ett hundratal nytillkomna saker flere af till denna afdelning hörande grupper af kulturminnen fullständigats. Bland förvärfven må särskildt påpekas en bruddräkt med smycken, från Sätersdalen; en rikhaltig samling broderade klädplagg såsom »kvaler» (manskragar), öfverdelar, vantar, m. m., hufvudsakligen tillhörande Telemarkens folkdräkter, samt flere »åkläder» eller sängtäcken af ullgarn, utförda dels i geometriska mönster och rödlakansteknik, dels i växtmönster med drällväfsteknik. I dessa förvärf ingå vidare flere kubbstolar, snidade kafvelbräden, ölbollar, kåsor, smörkoppar och andra bordkärl af karaktéristisk form och ornering.

Af danska förvärf kunna nämnas några »Jydepotter», äfven kallade »sorte Potter», från

19. Sked af silfver,
från Västerbotten.
 $\frac{1}{2}$ af nat. storl.

Lokken och Viborg, utgörande prof på den gamla märkliga lergodstillverkningen, hvilken från urminnes tid intill våra dagar idkats såsom hemslöjd på Jylland; från Sjælland har museet erhållit mangelbräden från 1671, 1700- och 1800-talen och ett grafkors från 1771; från Färöarna en samling fotografier af dräkter, folktyper och folklifsbilder samt från Grönland munstycken för elddrill, drillbåge, redskap för eldgnidning, en hundsele, vidare vapen af ben och sten, hufvudsakligen jordfynd från eskimågrafvar.

Från Finland: en lappdräkt från trakten af Torne samt från de gamla svenskbygderna Rickholz i Estland och Gammal-Svenskby i Ryssland dels en egendomlig träkompass, liknande den museet erhållit från Gotland (se sid. 90), dels ett musikinstrument, kantele, från trakten af Reval, och dels två runkalendrar, »rimer», af hvilka den ena, som från Dagö kommit till Gammal-Svenskby i Sydryssland — sannolikt 1781, då de svenska dagbönderna genom en kejsrlik ukas förflyttades till sistnämnda ort — förskrifver sig från året 1766 och är skuren å 8 långsmala till en knippa hopbundna träskifvor. Han börjar å andra skifvans första sida med 1 januari och är i öfrigt anmärkningsvärdt lik dem, som man annars påträffar i Dalarna i Sverge. Så t. ex. återfinnas å första skifvans insida — utsidan är slät — solcirkeln och gyllentalsraden; veckodagarna utmärkas med runor och märkelsedagarna med tecken, som i mycket erinra om dalastafvarnas; gyllentalet är utsatt på samma sätt som å dessa under veckodagarna och har Þ för nyårsdagen, 4 för 3 januari m. m.

Slutligen må äfven nämnas åtskilliga elddon och belysningsredskap från Skotland, hvilka för den stora likhet de erbjuda med svenska motsvarande föremål äro af intresse såsom jämförelse-material.

Till *handtverks- och skråafdelningen* har museet från Stockholm erhållit dels en ämbetsstamp (bild 20) af stål med vapenbild och inskriften: STOCKHOLM . STADS . WINSKIÄNKS . SOCIETETS . SIGILL, dels Stockholms kopparslagarämbetes »dödlåda» och 8 stora folieband handlingar, rörande ämbetets ekonomi, medlemmar och

samfundslif. Bland dessa handlingar, som omfatta tiden från 1705 till ämbetets upplösning på 1840-talet och som för museet få en så mycket större betydelse, som dess skråarkiv hittills saknat handlingar rörande hufvudstadens kopparslagarämbete, må anföras: »Det Lofl. Kopparslagare-Ämbetets In och Utskrifnings Protocoll» i 3 pergamentsband, med namn och emellanåt släktuppgifter å och för dem, som under tiden 1705—1846 blifvit som lärlingar inskrifne

20. Sigillstamp af stål,
som tillhört Stockholms vinskänkar-
societet. Originallets storlek.

i yrket; samma ämbetes protokoll för åren 1759—1848, innehållande en mängd kulturhistoriska drag och bilder; vidare ämbetslådans räkenskaper för 1741—1758 och 1789—1849 samt slutligen »Lofliga Kopparslagare Ämbetets Dödlådas Protocolls Bok» från 1784 — då dödlådan med en kassa för begravningshjälp åt aflidna, till yrket hörande personer, inrättades — till 1884, då dödlådan »indrogs» och hennes kontanta tillgångar tillhandahölls »nämnda dödlådas intressenter».

Från Sala: ämbetslåda med synnerligen rikt järnbeslag i drifvet och genombrutet arbete, hvilken tillhört stadens hofslagare.

Från Finland har museet fått emottaga 45 afskrifter af skråhandlingar och från Tyskland dels en samling ämbetsstampar från skilda tider, dels ett antal processionsstänger.]

Till *afdelningen för arbetets historia*: en samling åkerbruksredskap från Halland, Helsingland och Medelpad, däribland ett par för Norrland egendomliga tröskvältar; vidare må nämnas en bokbindarpräss af gammal konstruktion, en samling urmakarverktyg, fyra oljemålningar med bilder och redskap, framställande interiörer från ett 1700-talets sidenväfveri, samt ett tornur från 1728, enligt uppgift förfärdigadt af Kristofer Polhem för Hernösands rådhus.

Till *farmaceutiska afdelningen*: malmmortel från 1763, apotekskärl och en större gammal drogsamling.

Från många ur byggnadshistorisk synpunkt intressanta stockholms hus ha karakteristiska delar räddats från förstörelsen genom införlifvande med Nordiska museets *samling af minnen från det gamla Stockholm*. Här må framhållas: delar af en sandstensportal från det af Nikodemus Tessin d. ä. uppförda, nu ombygda huset nr 20 Skeppsbron, ett stenornament och en stenbild från det rifna huset i hörnet af Hamngatan och Regeringsgatan och två maskaroner, likaledes i sten, från huset nr 60 Norrlandsgatan. Dessa sistnämnda ha tjänat till förebilder vid uppgörande af ritningarna till några af de maskaroner, som förekomma såsom ornering å museets nya byggnad.

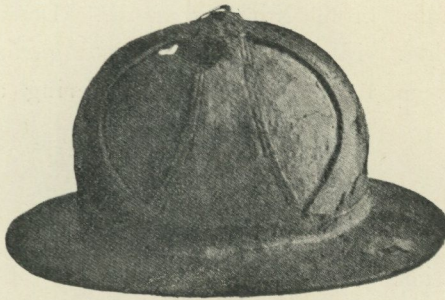
Museets *vapensamling* ökades så väl under år 1899 som i synnerhet under år 1900 genom en del auktionsinköp — särskildt vid försäljningen af kapten A. von Posts och apotekaren G. Cavallis vapensamlingar. Härigenom tillkommo flere mycket värdefulla och för rustkammarens fullständigande nödiga föremål. Bland dessa må särskildt nämnas en präktig hjullåspistol från 1500-talet; ett lika präktigt jaktarmborst med pil, från samma tid; en karbin med hjullås, af framstående arbete från tiden omkring år 1600; en ryttarhammare, norskt arbete från samma tid; kruthorn med tillhörig patrontaska, användt af sachsiske lifjägare och förskrifvande sig från 1600-talets förra hälft (bild 21); patronkök från 1500-talet; ett stort antal kruthorn

21. Kruthorn med patrontaska, från förra hälften af 1600-talet. Omkr. $\frac{1}{6}$ af nat. storl.

af olika former, från 1500-talet ända fram till förra hälften af 1800-talet, samt ett flertal goda värjtyper, hvaribland en värja med s. k. apostlaklinga och ett venetianskt svärd från omkring år 1600, s. k. schiavona.

Bland skjutvapnen märkas för öfrigt följande af svenske gevärsmeder tillverkade jaktgevär: en lodbössa med snapplås, af G. Riderspore i Norrköping och en lodbössa med flintlås, af A. F. Meidinger i Stockholm, samt vidare jaktgevär, signerade af J. Nusbaum och J. Reichardt i Stockholm, G. Nystrand i Eskilstuna, A. Sjöberg i Linköping, J. Rosenberg i Stralsund, och ett par pistoler af S. Ungrot i Örebro.

22. Hjälmhatt
från slutet af medeltiden.
^{2/11} af nat. storl.

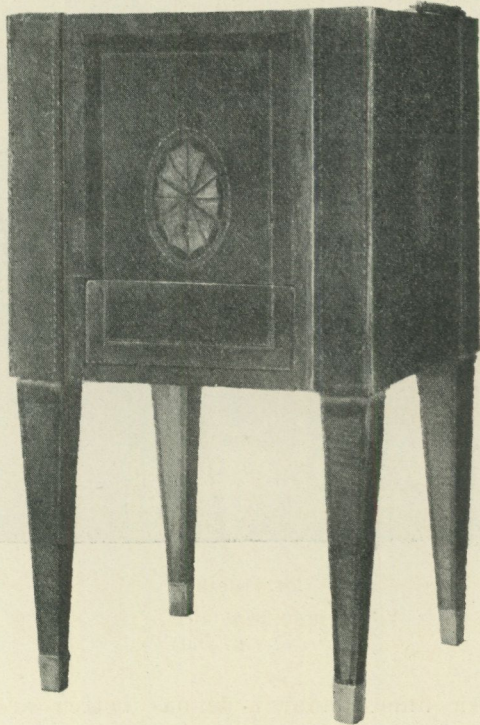
Under sin resa i Norge i slutet af sommaren 1899 förvärfvade museets styresman för samlingarna en järnhufva, troligen från slutet af medeltiden, hvilken anträffats vid jordarbete i Hof i Jarlsbergs amt (bild

22). En ryttarhammare, hvilken jämte korgfäste till en sabel från 1600-talet anträffats vid jordarbete i Norrby socken i Uppland, inköptes under år 1900.

Såsom gåfva erhöles samma år en fana, som torde hafva tillhört Stockholms borgerskaps infanteri.

Bland de mera betydande förvärfven till *den kyrkliga afdelningen* utgöra de ofvan (sid. 89) omnämnda grafvårdarna i olika former flertalet. Dess utom ha bland annat förvärfvats tre sammetsantependier och två häfvar från 1700-talet, samt en crucifixus i naturlig storlek från 1400-talet, en bild af evangelisten Johannes och en lutsplande ängel, båda från barocktiden, alla snidade i trä och målade.

Bland nyförvärfven inom *afdelningen för de högre stånden* intages främsta rummet af ett större antal, mestadels genom köp inkomna möbler, tillhörande gustavianska och sengustavianska perioderna, under hvilka finsnickeriet i Stockholm intog en ganska hög plats. Exempelvis må nämnas en chiffonier, mahogny med inläggningar i marketeri och försedd med mässingsbeslag, signerad *C. K*

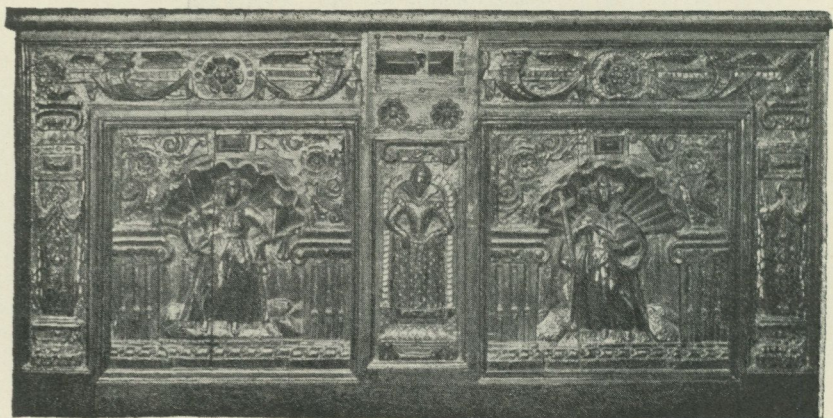

23. Vinkylare
från 1700-talets slut.
Omkr. $\frac{1}{5}$ af nat. storl.

Ekström, Snickare och Schatoullmakare i Stockholm. Ekström blef mästare i Stockholms snickarämbete 1795 och dog omkring 1839. En chiffonier i samma stil, delvis med figurala träinläggningar och försedd med ett sinnrikt lönnlådsystem, bär signaturen *tilverkad hos J. A. Udbye Stockholm 1816*. Udbye arbetade i första hälften af 1800-talet.

Från den i Stockholm under århundradets sista decennium uppträdande öfvergångsstilen, som utgör föreningslänken mellan den gustavianska och kejsartidens stilformer, stammar en vinkylare (cellaret) af den vid denna tidpunkt i England gängse formen (bild 23). Blindträet är ek, faneringen mahogny med inläggning i ljusare träslag, det hela ett godt och smakfullt arbete i stockholmsmästaren G. A. Ditzingers (död 1800) art.

Intressant genom sin signatur är ett spelbord i rokokostil med svängda ben och hopfällbar skifva med fördjupningar för spelpen-

24. Kista
från 1600-talet.
 $\frac{1}{3}$ af nat. storl.

garna. I sargen finnes låda; i dennas botten äro bokstäfverna *C. L. N.* inbrända. Dessa initialer tillhöra möbelsnickaren Carl Ludvig Neyber (mästare 1756, död omkring 1798).

En ännu tidigare period, nämligen 1600-talet, tillhöra två vackra ekmöbler: ett skänkskåp från Stenkyrka församling å Gotland, med indraget midtparti, vridna kolonner mellan nedre och öfre afdelningarna, fyllningarna inramade af hopplister; samt en mindre kista från Tofta församling, prydd med rika figurala och ornamentala sniderier. I framsidans båda fyllningar synas allegoriska figurer i relief: Rättvisan och Tron, omramade af hvar sin arkad (bild 24).

Bland finare smärre snickarbeten är att nämna ett skrifställ, dekoreradt i det efter André-Charles Boulle benämnda manéret. Det har formen af en rektangulär låda med karnissvängda väggar, hvilande på fyra som delfinhufvuden modellerade mässingsfötter. Lådan är uppdelad i tre smärre fack, afsedda för bläckhorn m. m. samt ett större aflångt, pennrännan. Denna, liksom ytterväggarna, är prydd af inläggningar i sköldpadd och mässing.

Till samlingen af musikinstrument har inkommit bland annat två af stockholmska instrumentmakare signerade klavér. En inskrift på en papperslapp, fastklistrad å resonansbotten af det ena af dessa instrument omtalar, att det samma är *Förfärdigadt af Pehr Lindholm Instrumentmakare i Stockholm — År 1782*. Mästarrens initialer finnas dess utom — efter under 1700-talet, som det synes, ej ovanligt bruk — i relief på hvar tangents vertikala framsida. Lindholm blef mästare i Stockholms snickarämbete 1791. Det andra klavéret är tillverkad och signeradt *Af: George Christoffer Rackwitz Stockholm*. Rackwitz (Rockwitz) blef mästare i snickarämbetet 1798 och afled omkring 1831.

Bland föremål tillhörande de bildande konsternas område, märkas fyra små byster af trä, efter all sannolikhet afsedda till modeller för möbelskulptur och målade i en grön färg, imiterande gammal brons (bild 25). Liksom den ofvan nämnda gruppen af möbler

samt de nyss omtalade klavéren utgöra de minnen af stockholmsk yrkesskicklighet under den sengustavianska tiden. De äro nämligen snidade af snickaren P. Ljung, som utförde en del snidade

25. Modellskulpturer för möbler, från 1700-talets slut. Snidade af P. Ljung. Omkr. $\frac{1}{5}$ af nat. storl.

möbler för hofvet i slutet af 1700-talet. Bland hit hörande förvärf torde vidare böra nämnas en liten träbyst från 1600-talet, förestäl-

lande Gustaf II Adolf, samt en miniatyr på elfenben med tillhörande fotografi framställande en (obekant) man i 1840-talets dräkt och signerad (otyddligt) *Hoffman*.

Bland förvärfven till den keramiska samlingen stå åtminstone kvantitativt främst de många 1700-talskaklen, som tillhört nyligen rifna hus och skänkts till museet af husegare eller byggmästare. Se sid. 157 o. f.

Utom diverse pjäser af Mariebergs tillverkning representeras den svenska keramiska industrien bland nyförvärfven af en smörask af svart ulfsundafajans, signerad *C: A: L: Ulfunda*. Den runda dosans väggar prydas af två lejonmasker och två reliefmedaljonger, den ena framställande Mucius Scævola inför Porsenna. Christian Arvid Linning var verkmästare vid den af J. F. Wegelin å Ulfunda anlagda stenkärls- och kakelugnsfabriken, vid hvilken under ett 10-tal år äfven tillverkades finare arbeten i oglaserad röd eller svart fajans.

Af utländska fajanser märkas flere apotekskärl af sydtysk eller norditaliensk tillverkning, dekorerade med de från faenzamajolikan bekanta citrongula akantusornamenten på blå botten; vidare en ask i båtform med figurer på locket, troligen kielertillverkning; en på 6 fajansplattor, förenade i en träram, utförd sammanhängande målning föreställande en man i rokokodräkt mot landskapsbakgrund i lätta violetta gula och blågröna färger. Denna tafla jämte åtskillig annan fajans inköptes på auktionen efter H. Bukowski 1900.

Ett praktstycke af svensk tillverkning är ett bordsur, signeradt på urtaflan *Af Oby manufabrique I Cronobergs län* (bild 26). Fodralet är af hög rektangulär form, krönt af ett profileradt öfverstycke med handtag och knappar samt lackeradt med chinoiserier och blommor i guld mot grön botten. Urtaflan är infattad i ett ramverk af mässing, bestående af en fascesknipa med en rokokosköld, omgifven af putti och troféer. På den krönta skölden synes en springande hjort.

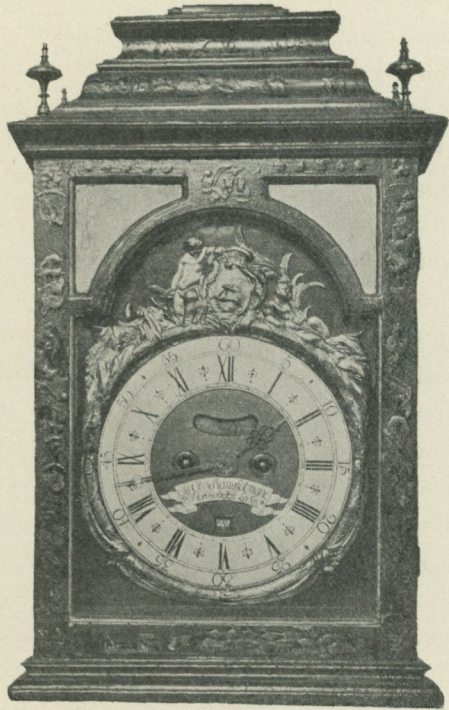
Till samlingen af åkdon och fortskaffningsmedel ha såsom gåfvor inkommit bland annat en liten rokokoslåde med bukiga väggar, snidade förgyllda eller målade ornament, samt en täckslåde

från början af 1800-talet, skänkt af f. d. statsrådet P. v. EHRENHEIM, af egendomlig smal form med plats endast för en person på hvardera sätet, s. k. »vis-à-vis». På slädens tak finnes ännu, fastspänd med remmar, den till dess ursprungliga utrustning hörande läderkofferten. Utvändigt är släden mörkgrön med smala gula lister. Ännu en täcksläde, större, men stammande från samma tid som föregående, har genom köp förvärfvats. Den uppgifves hafva begagnats vid godset Stola i trakten af Lidköping. Det greffliga piperska vapnet, måladt på vagnsdörrarna, bekräftar denna förmodan, eftersom Stola under 1800-talets början innehades af en medlem af ätten Piper.

Dräktsamlingens mest betydande nyförvärf utgöres af ett större antal från 1700-talets senare hälft stammande klädespersedlar, inkomna genom köp af herr Chr. Hammer. Bland dem märkas: en kvinnokofta af vitt linne med i kedjesöm broderade, mångfärgade blommor och blad af silke; en till den manliga dräkten hörande kappa af ljusblå sammet med krage och uppslag af vit sidensars; en rock till den af Gustaf III införda s. k. svenska dräkten; en muff af svart sidensars m. m. Bland gåfvorna märkes ett par synnerligen värdefulla från K.

HUSGERÅDSKAMMAREN lämnade större samlingar af profver på möbelyt i siden och andra stoff.

Ett fullständigt garnityr bestående af armband, halsband m. m., arbetadt af järn i en fin genombruten ornamentik, något

26. Bordsur
från 1700-talets början.
Omkr. $\frac{1}{5}$ af nat. storl.

gotiserande i detaljerna, visar det intresse för gotiken, som sällade sig till kejsartidens allmänna former under nyromantikens tid.

Inom den personhistoriska afdelningen märkes ett porträtt i olja af Konungen, utfördt af konstnären Emil Österman år 1899 och afsedt för ett tillämnadt Oskar II:s rum i nya museibygnaden. Af prins EUGEN ha skänkts två album med teckningar utförda under 1830-talet af prinsarne Karl och Oskar. Bland föremål, som tillhört kungliga personer, märkas för öfrigt ett parasoll med hopfällbart elfenbensskaft, s. k. snedspännare, som begagnats af drottning Lovisa, och barnkläder, som tillhört Karl XV:s i späd ålder affidne son. Ett schackbräde, försedt med drottning Lovisa Ulrikas namnchiffer under kunglig krona och märkt *Drottningholm N:o 3* i guld — numret äfven å det tillhörande fodralet — eger, utom sitt personhistoriska intresse, äfven betydelse som prof på vackert bokbindararbete från 1700-talet. Det är gjordt af papp, klädt med röd maroquin, hopfällbart som en bokpärm. Det yttre är försedt med guldprässning (kronor och à la grecque-ornament), det inre, själfva schackbrädet, är rutadt i orange och hvitt, skildt genom guldränder. Det hvita har under tidens lopp antagit en ton af gammalt elfenben, som ger det lilla schackbrädet en helt förtjusande färgverkan. Till den historiska afdelningen — som i detta hänseende kompletterar museets porträttsamling — ha äfven förts ett större, men osigneradt miniatyrporträtt af Esaias Tegnér i prästerlig dräkt, enligt uppgift utfördt 1813, samt ett porträtt i olja af excellensen G. L. Cederhielm (död 1841), signeradt *Berger 1840* (Johan Christian Berger 1803—1871).

Museets *samling af svenska porträtt* riktades under år 1899 med 217 nummer, under år 1900 med 652. Flertalet af dessa är samladt genom utklipp ur tidningar, hvarjämte en större porträttsamling genom köp förvärfvats och tidskriften ORD OCH BILDS REDAKTION såsom gåfva öfverlämnat 148 afdrag af tidskriftens porträttklichéer. Den i samband med föregående stående *gravysamlingen* ökades under ifrågavarande år med sammanlagdt 27 nummer, bland hvilka namnen F. Akrel och J. F. Martin äro talrikast företrädda.

Bibliotekets tillökning under 1899 och 1900 är den största, som hittills finnes antecknad i museets årsböcker. Den upptager nämligen öfver 26,000 tryckalster, hvaraf 1,160 boktryck, som efter innehållet fördelats på folkliteratur och språkvetenskap, skönliteratur, konst och konstindustri, fornkunskap, historia, geografi och topografi, etnografi och etnologi, samt på afdelningarna tidskrifter och samfundsskrifter af blandadt innehåll. Bland märkligare förvärf må anföras dels en gåfva af öfver 200 arbeten, omfattande svensk skönliteratur, geografi med dess underafdelningar, topografi och reseberättelser, folklifsskildringar, mytologi m. m., dels en samling af 19,000 akademiska afhandlingar, hvilken museet genom enskild offervillighet kunnat inköpa af Upplands nation i Uppsala. Afhandlingarna i denna samling förskrifva sig hufvudsakligen från Uppsala; men ett icke obetydligt antal härstammar ifrån Lund, Åbo och Greifswald. Fullständigast är tiden från midten af 1600-talet till 1780 företrädd. Af hela antalet under denna period utgifna akademiska afhandlingar saknas nämligen endast något hundratal. Äfven från tidsskedet 1780—1809 fattas i samlingen endast några få disputationer. De största och flesta luckorna förekomma i samlingens yngre del, men dessa kunna också lättare fyllas. Bland andra märkligare förvärf må vidare nämnas: Nyare bidrag till kännedom om de svenska landsmälen och svenskt folklif. H. 4—64. 1881—98; 62 vis- och skillingstryck från 1700—1800-talen; Det Kongelige danske Videnskabernes Selskabs Skrifter. Række 4—6. Köbenhavn 1823—1899; Konstsamlingarna å de svenska kungliga slotten. Afbildningar af de värdefullare konstföremålen med text af J. Böttiger. D. I—II. 1897—1900; Det Suhrske Hus i Köbenhavn 1749—1899. Historiske Meddelelser af C. Nyrop. Köbenhavn 1900; Annaler for nordisk Oldkyndighed, udgivne af det Kongl. Nordiske Oldskrift-Selskab. 1836—1846, 1854—1860. Köbenhavn; General-Charta öfver Stockholm af Petrus Tillæus 1733; Bidrag till Södermanlands äldre kulturhistoria. I—X. 1877—1899, samt Universal-Lexicon der Gegenwart und Vergangenheit, herausg. von H. A. Pierer. Bd 1—34. Supplemente Bd 1—6. Altenburg 1840—1854, i 21 band.

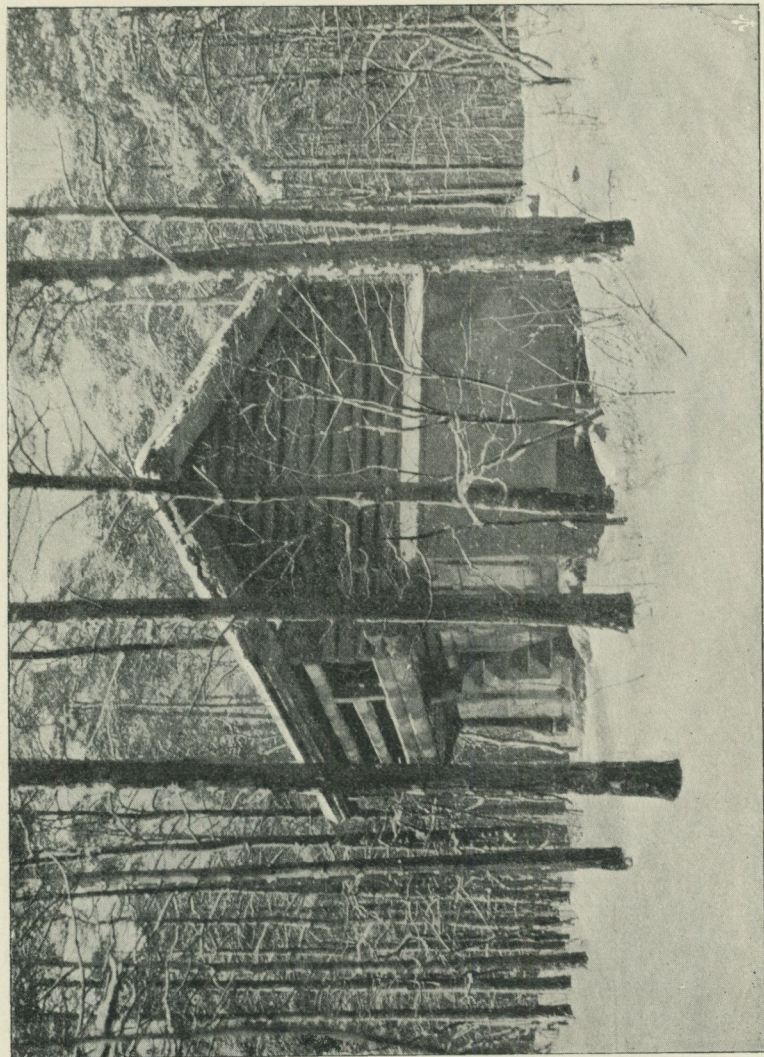
Ibland förvärf för museets *arkiv* må omtalas: pergamentshandlingar, bestående af faste- och bytesbref m. m., utfärdade under åren 1594—1805; en samling namnteckningar af svenska och utländska regenter samt öfver 300 namnteckningar och handskrifter af högre svenska ämbetsmän m. m., vidare en samling autografer af präster, tjänstgörande i Stockholm under 1700-talet, samt stämpböcker, ett minnesalbum med teckningar, minnesverser, tänkespråk o. d. från medlet af 1700-talet.

Hela inköpssumman af föremål, hänförliga till museisamlingarna, uppgick 1899, fraktkostnader inräknade, till 12,692 kr. 27 öre och år 1900, likaledes fraktkostnader inräknade, till 12,633 kr. 55 öre.

Depositioner. Såsom deposition har museet under åren 1899 och 1900 fått genom kronofogden A. Nylén i Linde, emottaga tvänne milstolpar af järn, från konung Adolf Fredriks tid, samt af fröken L. Zickerman en spinnrock från Östergötland, förfärdigad 1820.

Skansens utveckling. Hvad Skansens utveckling under åren 1899 och 1900 angår må följande anföras.

De etnografiska och kulturhistoriska anläggningarna ökades i byggnadsväg med en *visthusbod från Virserums socken*, Aspelands härad, i Småland (bild 27), samt en *väderkvarn*, så kallad *skrull-* eller *holkekvarn*, från *Främmestads socken*, Viste härad, i Västergötland (bild 28), hvilka båda inköptes. Den förra, hvilken torde förskrifva sig från 1600-talet, ger en bild af den jämförelsevis mer långsträckt fatburstypen med svalgång längs öfvervåningens framsida, en byggnadsform, som, ehuru påtagligen yngre än den med svalgång å ena gafvelväggen, dock går långt till baka i medeltiden. Skrullkvarnen, hvilken härstammar från 1700-talet, företräder en i Västergötland ännu för ett tjugotal år sedan vanlig,

27. Visthusbod frá Virserums sn, Aspelands hd, i Smáland.
Skansen.

men nu snart försvunnen mycket egendomlig kvarnkonstruktion. I stället för att å vanliga väderkvarnar endast hufven med den därifrån utgående vingaxeln anpassas efter vinden, är det nämligen här hela kvarnhuset, som kringvrides. Äfven till sina inre delar erbjuder denna kvarn åtskilliga ovanligare anordningar. Nästan alt, till och med hjulutväxlingar och dylikt, är af trä. — Visthuset erhöll sin plats ej långt från Oktorpsgården vid Karl Gustaf Wrangels väg; väderkvarnen uppfördes i närheten af den äfvenledes från Västergötland komna Hornborgastugan.

Invid den under år 1898 uppförda eskimåhyddan restes ett redan år 1897 af kolonibestyrer C. BRUMMERSTEDT i Julianehaab för detta ändamål skänkt eskimåiskt sommartält.

Till Skansens så kallade kyrkogård fördes åtskilliga nyförvärfvade grafvårdar af ej förut befintliga typer, bland dem fyra grafkors af ljusgrå sandsten från Rackeby socken i Västergötland, hvilka hafva en medeltidsartad form, men förskrifva sig från 1600- och 1700-talen, se ofvan (sid. 89 och 96) samt en grafhäll af gjutjärn med barockörnering, från år 1700, hvilken legat på Västerås gamla kyrkogård.

Väglängdmärkena ökades med ett antal af fem stycken. Bland dessa är särskildt att anteckna en enligt EKSJÖ STADSFULLMÄKTIGES beslut öfverlämnad milsten med årtalet 1675 och Karl XI:s krönte namnchiffer, hvilken stått rest vid landsvägen mellan Jönköping och Eksjö, å sistnämnda stads område. De öfriga nyförvärfvade milstolparna äro alla af gjutjärn och härleda sig från senare hälften af 1700-talet, en från början af 1800-talet.

Äfven till Offerholmen med sina den religiösa forntronen belysande föremål erhöles åtskilliga värdefulla och intressanta förvärf. Främst bland dessa är att nämna en nära tre meter lång, öfver en meter bred och omkring en meter hög så kallad älfkvarn från Kymlinge i Spånga socken, Sollentuna härad, Uppland. Offerstenen utgöres i detta fall af ett naturligt stenblock utan all annan bearbetning än de omkring sjuttio »skålformiga» fördjupningar, som finnas å stenens ofvansida. Om de vid just denna sten utöfvade offerceremonierna vet på 1780-talet kyrkoherden i den angränsande socknen

28. Väderkvarn från Främmestads sn, Viste hd, i Västergötland.
Skansen.

29. Stora klockan i Hällestadstapeln.

Skansen.

Omkr. $\frac{1}{14}$ af nat. storl.

30. Stora klockan i Hällestadstapel.
Skansen.

$\frac{1}{14}$ af nat. storl.

Danderyd att berätta.¹ Flyttningen af stenen, hvilken var förenad med ej obetydliga svårigheter, skedde efter erhållet tillstånd af Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien. Till den folktron belysande afdelningen kommo vidare åtskilliga af lapparne fordom dyrkade stenar, sejtar, bland hvilka må särskildt omtalas tvänne, hvilka stått å Passetieva, det är den heliga höjden, vid sjön Risjakasaivo i Gellivare socken i Lule lappmark. Dessa anskaffades på anvisning af den framstående kännaren af lappfinska språk och seder docenten K. B. WIKLUND genom kyrkoherden A. BERGQVIST i Gellivare. Enligt bland ortens lappar ännu gängse berättelser hafva i forna tider stora skaror af män höst och vår samlats till Passetieva, knäböjt för sejterna samt offrat renar och får. I håligheterna å den större stenen hafva de dess utom nedlagt silfverringar och dylikt. Kvinnorna hafva i regel icke haft tillträde. Att sluta af senare tids uppgifter har stället ansetts såsom uppehållsort för »de underjordiska». En annan sejte, som stått å Björkfjället vid sjön Kastijaur i Sorsele socken i Lycksele lappmark, skänktes af ingenjör H. HULDT. Denna sten var af lapparne i trakten känd under benämningen *kasakerke*, gåsstenen, emedan de i hans daning ansågo sig urskilja bilden af »en gås, sårad i bröstet af en pilspets».

Ett minne från det gamla Stockholm, som till följd af sitt omfång måst tillfalla friluftsmuseet, är en vid grundgräfnings å tomten till huset nr 6 B St Paulsgatan anträffad smältugn, hvilken, såsom af så väl byggnadssätt som andra fyndomständigheter synes framgå, är af mycket hög ålder och enligt fackmäns mening troligen leder sin härkomst ett godt stycke in i medeltiden. Ugnen utgöres af en murad, aflångt rundad, upptill öppen gryta af 2,10 meters höjd med en längd af 2 meter och en bredd af 1,5 meter. Muren är af 15 centimeters tjocklek och uppförd af små tunna gulfärgade tegel af betydlig hårdhet. I grytans botten finnes en rundad urgröpning, hvarifrån en kanal leder till utslagsluckan. Öfverst omgifves ugnen af en krans, bildad af på kant ställda tegel. Nedtill

¹ Se *Bidrag till vår odlings häfder*. Utgifna af A. HAZELIUS. D. 7: *Vidskepelse, vantro och huskurer i Danderyd och Lidingö i slutet af 1700-talet. Anteckningar af J. P. Wallensteen*, utgifna af E. HAMMARSTEDT. Stockholm 1899. Sid. 2.

är han förstärkt af en omgifvande bastant mantel. Omkring utslagsöppningen har smetats blålera.

Ett annat gammalt stockholmsminne är det från slutet af 1600- eller början af 1700-talet stammande lusthus, som år 1899 genom testamente af dess egare herr C. G. LEHNBERG tillföll Skansen. Huset, som stått i trädgården vid nr 30 Bellmangatan, har ännu sina gamla takmålningar och blyinfattade rutor i behåll. Det är, när detta skrives, ehuru flyttadt, ännu icke uppfördt å sin nya plats; dock är grund därför redan lagd å Framnäs.

Vidare märkas bland förvärf till Skansen det af artisten JANNE TIRÉN för världsutställningen i Paris 1900 anordnade diorama, framställande Stockholms ström i mänskensbelysning, hvilket å nämnda utställning, såsom bekant, vann mycket erkännande.

Om de två präktiga efter H. M. konungen uppkallade klockor, hvilka till 1900 års ingång af fruarna LOTTEN NORLUND, f. HERTZER, och MARIA EKMAN, f. LAVONIUS, skänktes till Skansen för att uppställas i Hällestadstapeln, må här nämnas, att den större af dessa väger 1,790 kg. och har öfver mynningen en diameter af 1,5 meter; den mindre väger 923 kg. och har ett tvärmått af 1,21 meter. Till bådas ornering hafva ritningarna uppgjorts af arkitekten C. Möller. Om deras utseende för öfrigt torde vidstående bilder, 29—32, lämna nöjaktig föreställning.

Den 3 december 1899 ringde Konungen i närvaro af Kronprinsen och Kronprinsessan samt prins Eugen med egen hand in dessa båda klockor. Vid 1900 års ingång hälsade deras ljud det nya tidskiftet, och under årets lopp ringdes med dem minnesringning efter ärkebiskopen A. N. Sundberg, bibliotekarien E. Tegnér, Nordiska museets nitiske gynnare, konsthandlaren H. Bukowski, förutvarande statsministern, friherre J. G. N. S. Åkerhielm, konsul G. F. Göranson, museiintendenten G. Upmark, kanslirådet F. Sander, major A. Björkman, professor O. Torell och redaktör S. A. Hedlund.

Hade Skansens utveckling under här ifrågavarande tid på det hela taget fortskridit i öfverensstämmelse med styresmannens planer,

31 och 32. Lilla klockan i Hällestadsstapelin.

Skansen.

$\frac{1}{15}$ af nat. storl.

föranledde onekligen en riksmarskalksämhetets skrivelse af den 4 december 1899 för någon tid en viss rubbning i detta hänseende. Genom nämnda resolution uppsades nämligen den år 1897 af Järnkontoret till Nordiska museet skänkta Mellersta Sverges grufutställningsbyggnad¹ till bortflyttning från sin dåvarande plats. Emellertid löstes det bryderi, hvori Skansen sålunda försattes, lyckligt, därigenom att ett å Skansens område stående, juveleraren C. Hammer fortfarande tillhörigt förrådshus uppläts för grufutställningens föremål. Att föremålen systematiska ordnande och de olika underafdelningarnas inbördes begränsning härigenom måste bli lidande, är tydligt. Svårigheterna kunna i detta fall först då tillfredsställelse lösas, när en ny utställningsbyggnad, till hvilken det gamla grufutställningshuset torde lämna godt material, åter kan uppföras. Den tillfälliga grufutställningen öppnades i slutet af år 1900.

Hvad för öfrigt Skansens förvaltning beträffar, må här nämnas, att under år 1899 vattenledningsanläggningen fullkomnades² och under år 1900 ansenligt vidgades, i sammanhang med hvilket arbete en del nya dammar anlades. Bland dessa må särskildt framhållas den inom renhagen i grundklippan sprängda Rendammen, hvars vattentillflöde först ledes upp till Renbergets topp för att därifrån forsa ned i den nedanom liggande bassängen. För år 1899 må vidare nämnas bergbanans och skånska grufvans återöppnande efter några å dem utförda reparationer eller förbättringar; anbringandet af elektrisk belysning å Bredablick och i därinvid liggande lokaler, samt öppnandet af en ny ingång till Skansen öfver Framnäs.

Under år 1900 fullbordades äfven den utmed de branta kliporna mot sirishofsidan löpande Baltzar Bogislaus von Platens väg, hvilken delvis ligger i jämnhöjd med de å slutningen nedanom växande trädens toppar, och som erbjuder flere anslående utsikter. Vidare må bland under detta år utförda arbeten på Skansen anföras uppförandet af en ny toalettbyggnad, reparation af vaktstugan och Gula huset samt nedläggandet af åtskilliga rörledningar för vattenaflopp.

¹ Se *Meddelanden från Nordiska museet 1898*. Stockholm 1900. S. 176.

² Jfr *Meddelanden 1898*. S. 177.

Hvad beträffar under här ifrågavarande tid utförda anläggningar för djurafdelningen, hänvisas till redogörelsen för den zoologiska trädgården¹.

Skansens fester m. m. Alt sedan Skansens friluftsmuseum öppnades, hafva, som bekant, fosterländska fester, för hvilka denna plats så väl egnar sig, där firats. Så ock under åren 1899 och 1900.

Bland de minnesdagar, som under år 1899 högtidlighållits, märkes *den 26 juli — Bellmansdagen* — som firades med ett festligt tåg, framställande Bellman m. fl. typer ur Fredmans epistlar på utflykt i det gröna, hvarvid allmänheten äfven fick tillfälle att se några gamla sirliga dansar utföras.

Den 6 november, Gustaf II Adolfs dödsdag, högtidlighölls med tal af pastor primarius J. F. Håhl, festtåg af ryttare och knektar i 1600-talets dräkter samt med afsjungande af fosterländska sånger kring konungens byst af lärjungar från hufvudstadens flickskolor, hvilka särskildt inbjudits till festen, som denna gång var förlagd till förmiddagen. Äfven afdelningar från några af hufvudstadens garnisonsregementen hade blifvit inbjudna.

Den 30 november firades *Karl XII:s minne* med flaggning, kanonsalut samt sång af lärjungar från ett tiotal folkskolor.

Samma minnesfester upprepades äfven det följande året, 1900.

Därjämte högtidlighölls *den 22 april* år 1900 *20-årsdagen af Nordenskiölds återkomst med Vega* efter den lyckligt fullbordade färden kring Asiens fastland. Vi återgifva här de ord, med hvilka professor Ernst Carlson erinrade om dagens betydelse:

Tjugu år hafva i dag förflutit, sedan Vega återkom efter lyckligt fullbordad färd kring Asiens fastland. Hvad var anledningen till att Vega efter sin 2-åriga forskningsfärd hälsades med sådant jubel ej blott i Sverge utan i hela den civiliserade världen? Jo, först och främst det att genom denna färd den s. k. nordostpassagen för första gången genomförts, en enastående framgång, vunnen genom svensk forskning och svensk seglationskonst. Vidare har här-

¹ Se sid. 125 o. f.

igenom Sibirien, detta norra Asiens stora framtidsland, på ett sätt som ej tillförene öppnats för kulturen och satts i samband med den öfriga världen. Därtill ha också viktiga vetenskapliga resultat vunnits. Man har lärt närmare känna en stor del af Asiens nordkust samt polartrakternas is- och naturförhållanden. Och det rika vetenskapliga utbytet har i präktiga publikationer blifvit offentliggjordt. Dess utom har denna Vegafärd ådagalagt hvad svensk mannakraft och svensk duglighet kunna uträtta, då nationens senor spännas; det låg i utförandet af denna Vegabragd och i dess planläggning något af det nordiska kynnet hos ett folk, om hvilket Gustaf Vasa vitnat, att det är ett styfsint folk, men fallet för storverk.

Men ej nog härmed: Vegaexpeditionen har bidragit till att skapa en fast metod för de arktiska forskningsresorna, en metod, som följts och ytterligare utvecklats af Nansen och andra, som trängt fram i Vegamännens spår. Vegafärden är med ett ord en epok i den arktiska forskningen. Att denna bragd utförts af svenske män, genom ett svenskt fartyg, som seglat under svensk flagga, det må väl utgöra ett föremål för berättigad stolthet hos vårt folk! Det visar, att Sverge, som nu ej längre hyser några stormaktsdrömmar, på de fredliga idrotternas fält än i dag vet att häfda en af de främsta platserna i nationernas led.

För denna Vegafärd ha vi mest att tacka Nordenskiöld och Palander samt deras stab af djärfva, modiga och ihärdiga män. Men vid denna folkliga minnesfest å Skansen, till hvilken så många samlats, må vi ock egna en tacksamhetens hyllningsgård åt de ädla mecenater, som möjliggjorde färden: konung Oskar II, Oskar Dickson och Sibiriakoff, samt åt Vegas käck besättning af svenske män. Måtte Vegamännen länge få lefva kvar bland oss såsom föredömen till hedrande stordåd, och må minnet af deras bragd hållas högt bland Sverges folk! Till bekräftelse häraf låtom oss på gammal svenskmannased höja ett lefve för Nordenskiöld, Palander och deras följeslagare på den djärfva färden!¹

Den 20 november samma år firades därjämte *tvåhundraårsminnet af svenskarnes seger vid Narva*. Omkring 2,000 barn från hufvudstadens folkskolor samlades under förmiddagens lopp på Skansen och sjöngo här under sina lärares ledning fosterländska sånger vid kung Karls byst. Kl. 12 upptågade en afdelning af K. Göta lifgarde och defilerade under tonerna af sången »Kung Karl den unge hjälte» förbi konungens byst. Senare på f. m. anlände äfven afdelningar af K. Svea lifgarde och K. Andra Svea artilleriregemente för att på

¹ Efter *Stockholms Dagblad* för den 25 april 1900. Nr 189.

liknande sätt egna sin hyllning åt Karl XII:s minne. På aftonen uppläste fru Nonny Lundberg i Laxbrostugan några dikter af Snoilsky, som stodo i sammanhang med föremålet för dagens fest.

Dessa *historiska läsaftnar*, hvilka under hösten 1900 upptagits bland Skansens inomhusnöjen, hafva af allmänheten mottagits med mycket bifall. Omväxlande med de historiska hafva hållits litteraturhistoriska läsaftnar, egnade åt någon af fosterlandets förnämsta skalder såsom t. éx. Anna Maria Lenngren, Johan Ludvig Runeberg, Viktor Rydberg, Carl Snoilsky och Verner von Heidenstam.

Enligt redan häfdvunnen sed firades vid *valborgsmässan* vårens ankomst med studentsång, utförd af öfver 200 äldre och yngre studenter; med valborgsmässsoeldar och den skånska leken »Slå katten ur tunnan».

Midsommaraftonen firades med dans kring den med löf och blommor sirade majstången, midsommarvaka, m. m.

Äfven *nyårsvakan* firades på Skansen vid det nya seklets ingång med stor högtidlighet. Utom musik och illumination m. m. förekommo fackeltåg, salut och klockringning. Det gamla seklet ringdes ut från Håsjöstapeln, och det nya århundradet hälsades af konung Oskar II:s klockor i Hällestadstapeln.

Nationaldagen, den 6 juni, firades 1899 i samband med årets sedvanliga vårfest. Den egentliga festen inleddes med ett stort festtåg, hvars deltagare buro historiska dräkter från olika tider och till hvilket slutit sig en brokig skara nationalklädd ungdom. Tal höllos — såsom vanligt från Renberget — dels för konungen af f. d. professor C. Y. Sahlin och dels för fosterlandet och våra stora minnen af d. v. öfverdirektören grefve Hugo Hamilton.

Den senares tal lydde:

God' vänner!

Vi hafva samlats hit i dag som så mången gång tillföre i sommarens första stunder. Vi hafva skämtat och glammat, fröjdats åt svenska sånger, lekar och upptåg, varmt våra hjärtan vid minnen från fordomtima, vid hälsningar från skilda fosterländska bygder.

Och som svenskarne för sed hafva, när de föras samman af gemensamma minnen, gemensamma tankar eller gemensamma förhoppningar, hafva vi nyss höjt ett lefve för vår konung, icke blott såsom en personlig hyllning åt honom, utan ock såsom ett oss städsom dyrbart uttryck för den trygga känsla af samhörighet, af rätt till samverkan mellan folket och konungamakten, som utgör själfva grundvalen för vårt svenska samhällsskick.

Nittio år hafva i dag förflutit sedan den grundvalen lades eller, kanske rättare sagdt, sedan fosterländska händer å nyo fast sammanfogade den af gammal svensk granit, för att därpå uppföra det folkfrihetens värn och fäste, inom hvilket nationen ur godtyckets våld, från undergångens brant återfördes till sig själf.

Ännu, efter nittio år, står det värnet fast på samma säkra grund. Ännu, efter nittio år, är vår främsta grundlag dagteknad den 6 juni 1809, den dag, då den samma underskrefs af konungen och folkets ombud i syfte, såsom det då från tronen yttrades, att med bibehållande af konungamaktens helgd och fortsatta verkningsförmåga förena svenska folkets lagbundna frihet.

Därför högtidlighålla vi den 6 juni, en dag, minnesrik för oss äfven genom sin erinran om det ögonblick, då, efter en annan kamp på undergångens brant, folkbefriaren, folkledaren, samhällsordnaren Gustaf Vasa valdes till Sverges konung.

Därför är det ock som vi den 6 juni vid våra lefverop för konungen anknyta ett lefve för våra grundlagar, för det genom dem möjliggjorda, ordnade och tryggade statsskicket, för fosterlandet.

Manligt mod utan öfvermod, frihetskänsla utan yra, sanningsnit utan svärmeri, redbar verksamhet utan skryt och hetsighet —, så angåfvo en gång vårt statsskicks skapare den medborgerliga daning af det outplånade och outplånliga svenska nationallynnet, till hvilken de med sitt verk syftade.

Icke tillkommer det oss att uttala något omdöme om, i hvad mån vår tid kan anses hafva förverkligat detta syfte. Vi få åtnöjas med att prisa oss lyckliga, som efter nära ett sekel, fylldt af stormar och brytningar, stå trygga bakom samma säkra värn, på samma fasta grund, med samma ädla mål.

Ja, väl må vi prisa oss lyckliga! Väl böra vi prisa oss lyckliga! — — Där ljud nyss, där ljuder än öfver Östervågor en klagans ton från strängar, som ännu aldrig rördes till glädje eller sorg, utan att svenska hjärtan klappade fortare. Hvad vi därvid kände, hvad vi därvid känna, det tillkommer icke mig att här söka uttala. Men ett borde det med afseende på oss själfva hafva lärt oss, nämligen att mera uppriktigt, mera ödmjukt än vi kanske förut under dagens äflan och strider alltid gjort det, uppskatta, inse och erkänna vår egen lycka.

Hvad hos oss folket och furstarne med hvar andra öfverenskommit, det står fast!

Men hos folken som hos individerna är lyckan förtjänt endast i den mån hon stärker och skärper känslan af förpliktelse. Blott då eger en nation rätt att fira sina stora minnen, när hon själf sträfvar efter att lämna ett godt, fläckfritt minnesarf åt kommande släkten.

Väl våga vi säga, att den svenska nationen hittills ej brustit i det stycket. Men vi få ej håller någonsin tro oss hafva gjort nog.

Att värna vårt land, att ytterligare trygga dess inre och yttre frihet, att fullkomna och utveckla det arf, vi fått af våra fäder, så att i alt vidsträcktare, alt fullare mån hvarje landets barn må känna sig däraf delaktigt och därför ansvarigt, må det bli föremålet för våra och våra söners oafslätliga sträfbanden!

Våra grundlagar, yttrade för sextio år sedan en bland vårt lands ädlaste tänkare, hafva en dyrbar egenhet. De erkänna en framtid. De angifva en laglig utväg till sin egen förbättring. Mer än en gång har den svenska nationen, när hon pröfvat utvecklingen kräfvat det, begagnat den utvägen, utan att därför vika från den gamla lagbundna grunden för vårt samhällsskick. Hon skall, vi äro förvissade därom, veta att göra det äfven framdeles.

Inom några korta ögonblick faller vårnatten öfver Sverges rike. Under nyutspruckna björkar drömmar fosterlandet om sommaren och sommarens frukter: böljande skördar, skummande stäfvor, bröd åt landets barn! Men arla i morgon skola tusen och åter tusen starka svenska armar söka göra den drömmen till verklighet. Ty svensken vet och känner af gammalt, att våren är ej blott drömmarnas och förhoppningens utan ock det fruktbarande arbetets tid.

Mätte en sådan känsla, stärkande, eggande, föryngrande genomströmma hela den svenska nationen också i vårbrytningen mot det kommande seklet! På den gamla, trygga, fäderneärfda, minnesrika grunden, men framåt under blågula fanor *mot* nya och åter nya gyllene skördar!

Lefve vår svenska, grundlagstryggade frihet! Lefve våra fosterländska, till ädel verksamhet manande minnen! Lefve vårt fosterland!¹

År 1900 firades nationaldagen likaledes i samband med vårfesten. En särskildt högtidlig prägel erhöll denna fest därigenom att omkring 10,000 af Stockholms folkskolebarn, alla försedda med svenska flaggor och företrädde af fanbärare och trumslagare på förmiddagen tågade upp till Skansen. På aftonen höllos tal af generaldirektör A. Anderson för konungen och af dr S. A. Fries för fosterlandet.

¹ Efter *Stockholms Dagblad* för den 7 juni 1899. Nr 258.

1899 års *vårfest* tog sin början den 1 juni och afslöts den 6 juni. Programmets hufvudnummer utgjordes af det festtåg, som förekom vid Nordiska museets 25-årsjubileum den 24 okt. 1898, ehuru betydligt tillökadt och fullständigadt. Tåget framstälde efter en samtida gravyr ett festtåg till firande af westfaliska freden 1648.

Vid denna vårfest återgafs därjämte en kulturhistorisk bild från 1600-talet, nämligen en depositionsakt vid Uppsala universitet, visande huru djäknarne upptogos till liberi studiosi och under en del lustiga och drastiska ceremonier beröfvades råhetens sinnebilder (oxhorn, åsneöron och svinbetar). Om denna sed läses följande i det af Geijer utgifna Litteraturbladet:¹

»Ceremonimästaren, som kallas Herr *Depositor* (af ålder en academisk Adjunkt, som, enligt constitutionerna, af hvarje antagen Student njöt 3 mark), lät ikläda de unga personerna, som man kallade *Djeknar*, kläder, som voro sammansydda af olika färgade lappar. Man sotade dem i ansigtet, man fäste horn och långa öron vid deras hattar, som de buro nedslokade. Man satte dem två långa svintänder, en i hvardera mungipen; slutligen hängdes dem en lång svart kappa öfver axlarna. Sedan desse nu voro mer vidunderligt utklädde än inquisitionen brukar pryda sina offer, förde dem Depositor utur depositions-kammaren, hållande i handen en lång käpp, vid hvars yttersta ända en liten yxa var fästad, och dref dem framför sig, såsom en hjord af oxar eller åsnor, tills man kom in i en sal, der åskådarna voro församlade. Der ställde han dem i en krets, mätande och rättande dem med sin käpp, såsom soldater, gjorde så en mängd grimasser och bugningar, dref gäck med dem för deras underliga prydnad, och, öfvergående till det allvarsamma, harangerade dem slutligen. Han uppräknade alla ungdomens fel och laster och inskärpte nödvändigheten, att genom vetenskaper och fria konster blifva en ny människa. Derpå gjorde han dem åtskilliga frågor, på hvilka de voro tvungne att svara. Men, såsom huggtänderna, hvilka de hade i munnen, hindrade dem att rent tala, så att ljudet snarare liknade ett grymtande, tog han sig deraf anledning att kalla dem svin, och gaf dem några slag af käppen eller med handskarne i ansiktet, beledsagande allt detta med tjenliga förmaningar. — Dragande derpå ur sin påse en stor sax af träd, fattade han dem med densamma om halsen, skakande och ristande dem sålunda, tills svintänderna föllo dem ur munnen. Derpå ryckte han af dem deras långa öron, låtandes dem med detsamma förstå, att de genom studier hos sig skulle utplåna all liknelse med det djur, hvars förnämsta prydnad de nu mistade. Ändtligen bröt han äfven af dem

¹ E. G. GEIJER: *Litteratur-Bladet*. Nr 6. Stockholm 1838. S. 111 och 112.

hornen, sägande, att detta betydde ett uppryckande och affäggande af alla råa böjelser. Derefter upptog han ur sin påse en hyffel, och lät den ena efter den andra lägga sig ned på golvet, först på magen, sedan på ryggen samt på högra och venstra sidan, hyflande dem derunder efter hela kroppen, med förmaning att genom studier likaledes hyfla sitt sinne; hvarpå han, efter några andra lika löjliga, som pedantiska ceremonier, hällde hvardera ett ämbar vatten öfver hufvudet, förklarande dem med detsamma för nya människor och *Liberi Studiosi* — med vilkor, att de ännu i sex månader skulle bära sina långa svarta kappor och hvarje dag uppvackta och tjena *Senioreerna* i sin nation.»

Bland öfriga vid festen förekommande anordningar må särskildt omnämnas ett kapell, kalladt »Les petits rossignols», hvilket i Fatburen spelade melodier af Destouches, Bocherini och J. J. Rousseau m. fl., hvarjämte »chevalier Tristan», ackompanjerande sig på luta, föredrog några af 1700-talets »chansons». På den lilla sommarteatern uppfördes »En man af värld eller En man af värde» af Jo. Jo. (Johan Jolin), och i Oktorpsgården firade Svenska folkdansens vänner stort dansgille. I den på Skansen föregående år uppförda Hornborgastugan hade en västgötalumma, »Sjödalskan», inflyttat med pigor och drängar samt trakterade allmänheten med åtskilliga läckerheter.

Festen, som stod under ledning af fru Anna Wallenberg, f. von Sydow, lämnade en behållning af 34,104 kr. 60 öre.

Samma år hölls äfven en *höstfest*, hvarvid ett af herr Ivar Arpi författadt sagospel uppfördes under hufvudsaklig ledning af författaren själf med biträde af artisten G. Krehl. Såsom scen användes Orsakullens sluttning med skogen som naturlig fond. På grund af det nästan oafbrutet ogynsamma vädret blef dock inkomsten af föreställningarna på långt när ej så stor, som man haft anledning hoppas.

Vårfesten 1900 bjöd på ett alldeles nytt nummer. Den under medeltiden i en stor del af Norden brukliga folkseden, benämd »Majrides i by», hade nämligen upptagits till återgifvande med ledning af uppgifter i arbeten af Troels Lund, W. Mannhardt, Olaus Magni m. fl. I denna scen deltog omkring 200 personer till häst och till fots. Ledare och anordnare af detta tåg var artisten Gunnar Hallström.

På sommarteatern spelade under herr Emil Grandinsons ledning ett af amatörer bestående »resande teatersällskap» en pjäs, kallad »Miss-taget eller Den gamla fröken» af Mårten Altén (född 1764, död 1830). Det från föregående vårfest kända kapellet uppträdde äfven denna gång, nu i Härbärgen vid vaktstugan.

I Laxbrostugan, där den sedan föregående vårfester kända bärgsmansfamiljen fortfarande höll gästgifveri, firades med iakttagande af gamla sedvänjor under en af dagarna ett storstäligt bröllop.

Likasom förut hade fru Anna Wallenberg, f. von Sydow, öfvertagit ledningen af äfven denna vårfest, till hvilken liksom till den föregående rikliga gåfvor af allahanda slag lämnats från olika håll.

Behållningen af festen utgjorde 25,372 kr. 38 öre.

Den förlust Skansen i början af år 1900 lidit genom bortgången af sin populära folkmålsberättare »Jödde i Göljaryd»¹, har man sökt ersätta genom anställande af tvänne yngre krafter på detta område -- »Nergårds-Lasse» (herr S. Malmberg), som uppträdde i sin karaktistiska sörmålsdräkt, och »Jan i Seltorp» (herr V. Bergström), som västgötabonde.

I likhet med föregående år hafva 1899 och 1900 hvarje sön- och helgdag, då väderleken så tillåtit, konserter gifvits af K. flottans musikkår, hvarjämte under sommaren äfven hvardagarna en afdelning af nämnda kår utfört instrumentalmusik. Antalet af K. flottans gifna middags- och aftonkonserter utgjorde under år 1899 140 och under år 1900 156.

För öfrigt hafva musik och sång utförts af Bellmanskapellet, Stockholms allmänna sångförening, Sångföreningen »Heimdal» samt

¹ *Karl Petter Rosén*, född 1855 i Hjelmserids församling af Jönköpings län; student 1877; studerade först teologi och därefter till fil. kandidatexamen, men genomgick, sedan han lämnat akademien, i stället 1885—86 Filipstads bergsskola; Smålands nations landsmålsförenings sekreterare och ordförande; deltog sommaren 1886 i föreningen Philochoros s. k. »folklijsexpedition», hvarunder visor, berättelser och folkmusik upptecknades; riksdagsreferent i Aftonbladet 1889; redaktör och utgivare af Morgonbladet s. å. samt medarbetare i samma tidning, kallad Svenska Morgonbladet, intill 1893. Under namnet Jödde i Göljaryd fästes han 1893 vid Skansen, där han om somrarna uppträdde som landsmållare, inöfvade ringlekar, m. m.

»Skansens kvartett». Herr Carl Gentzel har såsom solist uppträdt hvarje söndag under delar af somrarna 1899 och 1900 samt därvid från Orsakullen föredragit folkvisor. Såsom allmogespelmän tjänstgjorde den från föregående år bekante nyckelharpospelaren Jonas Skoglund och dess utom fiolspelare från Dalarna, Uppland och Västergötland.

Folkdansar och ringlekar hafva under vår, sommar och höst nästan dagligen utförts, de förra af vid Skansen anställd allmoge, de senare af folkskolebarn; alla iförda svenska folkdräkter. En del nya ringlekar har inöfvats af herr V. Bergström — »Jan i Seltorp» — hvilken under de båda sista åren ledt ringleksöfningarna på Skansen.

Bland märkligare besök må främst nämnas, att H. M. konungen med sin närvaro hedrade 1899 års vårfest samt att han äfven mid-sommaraftonen och under vintern samma år besökt Skansen. H. K. H. kronprinsessan jämte andra medlemmar af kungliga familjen gjorde under så väl 1899 som 1900 Skansen upprepade gånger besök.

Bland utländska furstliga personer, som under de ifrågavarande åren besökt Skansen, må nämnas prins Christian af Danmark med gemål, änkehertiginnan af Albany samt furst Salm.

Klädkammaren på Skansen riktades under åren 1899 och 1900 med flere betydande förvärf, hufvudsakligen i samband med vår- och höstfesterna. Däribland märkas följande kopior af dräkter. Från 1400-talet: 17 munkdräkter, 6 novisdräkter, 8 nunnedräkter, 5 korgossedräkter, 32 borgardräkter, 34 kvinnodräkter och 11 barndräkter. Från 1500-talet: 2 rådsherredräkter, 1 riddardräkt, 5 pagedräkter, 1 narndräkt, 6 damdräkter och 12 barndräkter. Från 1600-talet: 9 kyllerdräkter, 3 häroldsdräkter och 1 damdräkt. Från 1700-talet: 3 kavaljersdräkter, 7 damdräkter samt 4 s. k. ekolsundsdräkter. Vidare fullständigades ytterligare den rika samling af folkdräkter, som användes af Skansens ringleksbarn, med dräkter från Häfverö socken i Uppland, Jössehärad i Värmland samt från Herrestads socken i Skåne.

Antalet föremål, tillhörande Skansens klädkammare, utgjorde vid 1900 års slut 4,577, fördelade på 2,400 nummer.

De naturvetenskapliga afdelningarna på Skansen. Hvad beträffar utvecklingen af dessa afdelningar under åren 1899—1900 må följande här nämnas.

Den zoologiska afdelningen på Skansen. En återblick på Skansens djurgård under detta tidsskede visar, att anläggningen oafbrutet utvecklats och att allmänhetens intresse för den samma år från år ökats.

På grund af djurgårdens nära förbindelse med Skansens öfriga anläggningar har någon särskild beräkning af den sammans inkomster ej kunnat göras. Några summor må dock här nämnas.

Afgifter för färder efter häst, ren och andra djur från Skansens gästgifvargård inbragte år 1899 kr. 1,973: 77 och år 1900 kr. 2,135: 59; inkomster för sålda djur, skinn och dylikt 1899 kr. 2,235: 13 och 1900 kr. 1,240: 41 samt hvarjehanda småinkomster såsom bröd, såldt åt besökande, hvilka önska mata djuren, under 1899 kr. 151: 37 och under 1900 kr. 72: 49. Sammanlagda här uppgifna inkomster belöpa sig altså för 1899 till kr. 4,360: 27 och för 1900 till kr. 3,448: 49. Värdet af med Skansens dragare utförda hästdagsverken uppgick 1899 till 4,108: 50 kr. och 1900 till kr. 4,928.

Utgifterna hafva varit följande:	1899.	1900.
Djurinköp och fraktkostnader.....	1,230: 19	1,698: 79
Byggnad och underhåll af djurbostäder.....	6,972: 39	6,560: 16
Djurens utfodring.....	16,111: 18	17,214: 64
Löner och arfvoden.....	7,213: 69	7,798: 66
Anslag och etiketter.....	209: 79	100: 75
Redskap och dylikt.....	270: 18	131: 47
Medicin och läkarvård.....	57: 08	32: 09
Stallet.....	9,799: 84	9,201: 91
	<hr/>	<hr/>
	Summa kr. 41,864: 34	42,738: 47

Af å Skansen utförda mera betydande arbeten är att nämna en större björnbur, färdig 1900, i hvilken de under detta år komna björnungarna förvaras, hvarjämte en hundgård i fyra afdelningar iordningstälts. Vattenledningsnätet har utbredds till alt flere burar och hagar. I renhagen har utsprängts en större damm, till hvilken rinnande vatten föres genom ett från Renbergets krön anordnad fall.

Djurantalets tillväxt utvisas af följande siffror. Såsom framgår af den zoologiska berättelsen för 1898 funnos vid detta års slut 45 arter och afarter däggdjur samt 96 arter och afarter fåglar. Vid 1899 års slut räknade djurbeståndet 48 arter och afarter däggdjur och 117 arter och afarter fåglar och vid 1900 års slut respektive 63 och 134 arter och afarter, hvadan altså antalet högre djurarter, sedan senaste berättelsen afgafs, stigit med 56 arter.

Afkomma har erhållits af ett flertal arter. Så kunna nämnas 9 renkalfvar (*Rangifer tarandus*), 14 dofhjortkalfvar (*Cervus dama*) och 3 skogsdufvor (*Columba oenas*). — En varghona (*Canis lupus*), hvilken sedan oktober 1899 varit sammanförd med en eskimåhund, födde efter en dräktighetstid af 63 dagar den 2 juni 1900 4 ungar, som de första 11 dygnen voro blinda.

Bland mera intressanta gåfvor må anföras: 2 flygande ekorrar (*Pteromys volans*) från Finland, 2 fjällräfvar (*Canis lagopus*), 1 iller (*Foetorius putorius*) från Skåne, 4 björnungar (*Ursus arctos*) från Finland, 1 vikaresäl (*Phoca foetida*), 3 kronhjortar (*Cervus elaphus*) från Skåne och 2 jakar (*Bos grunniens*), hvilken art man tänkt sig få acklimatiserad i Sverge. Härigenom skulle erhållas en boskapsras, som kunde vistas ute året om, äfven under strängaste köld, och hvilken, då den samma med fördel kan utfodras med grenar af löf- och barrträd samt buskar, starr och dylikt, skulle blifva mera lättfödd än annan svensk boskap. Jaken, som i sitt hemland Tibet äfven användes till last- och riddjur, lämnar fet, riklig mjölk, har välsmakande kött och en förträfflig ull. Bild. 33.

Inom fågelvärlden äro skänkta bland andra 1 lafskrika (*Garrulus infaustus*), 2 ringdufvor (*Columba palumbus*), 6 skogsufvar (*Asio otus*), 1 pärluggla (*Strix tengmalmi*), 3 slagugglor (*Strix uralensis*),

1 vaktel (*Perdix coturnix*), infångad i Stockholm, 1 vattenrall (*Rallus aquaticus*) och 3 brunänder (*Fuligula ferina*) från sjön Tåkern.¹

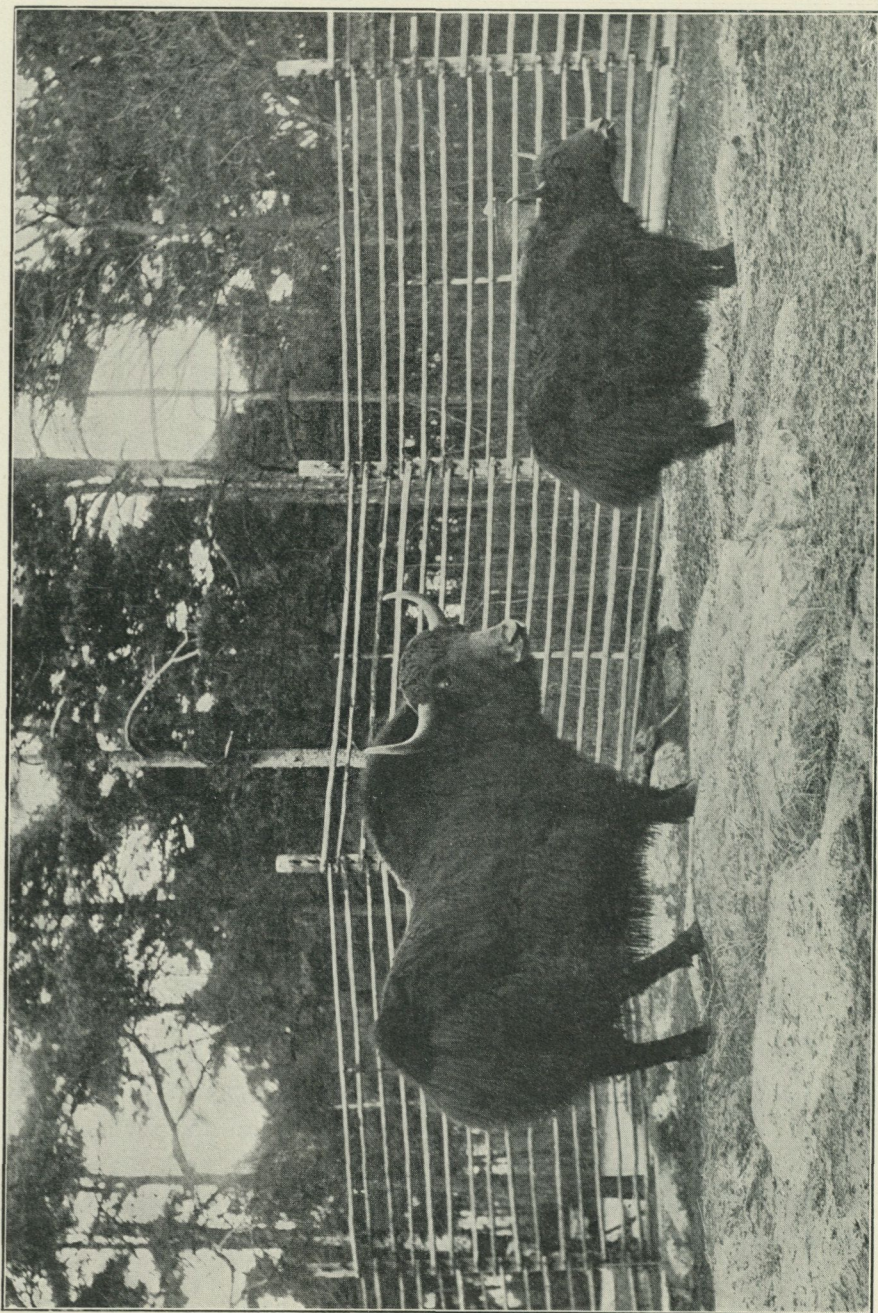
Följande viktigare inköp af däggdjur hafva blifvit gjorda: 1 fjällräf (*Canis lagopus*), 1 isbjörn (*Ursus maritimus*), 1 utter (*Lutra vulgaris*), 7 vikaresälar (*Phoca foetida*) och 1 älgkalf (*Alces palmaris*) af honkön. Skansens älgbestånd räknar altså 3 djur. De två älgdjurarne hafva, såsom vidstående afbildning (34) visar, utvecklats sig på ett gynnsamt sätt, ett resultat, som vunnits bland annat genom sorgfälligt iakttagen, naturenlig utfodring.

Bland inköpta fåglar må nämnas 1 jaktfalk (*Falco gyrfalco*) och 4 svarta storkar (*Ciconia nigra*).

Växtafdelningen. Ett ej obetydligt arbete har äfven under de två sista åren nedlagts på den botaniska trädgården. Ett stort antal till största delen inhemska träd och buskar hafva för den samma dels erhållits genom köp, dels öfverlämnats som gåfva af för Skansens utveckling inom detta område intresserade personer. Under år 1899 inköptes sålunda 1,000 hagtors- och 1,000 omskolade fyraåriga granplantor, genom hvilka senares utsättning Skansens granplanteringar erhöilo en värdefull tillökning. Bland gåfvor till denna prydnadsplantering må nämnas följande. År 1899 öfverlämnade direktör N. P. JENSEN, förutom 600 dyrbara rosaarter, en samling af 3,710 träd och buskar, såsom lönn, lind, vildapel, fågelkörs, hassel, hagtorn med flere; direktör A. PIHL å Rosendal förärade öfver 500 björkar och granar samt direktör E. HOLMERZ å Skogsinstitutet öfver 400 häggar, almar och lönnar. Äfven må nämnas den vackra gåfvan af 1,675 pilar, lönnar, popplar, almar och nyponbuskar, som af KUNGL. LANDTBRUKSAKADEMIENS EXPERIMENTALFÄLT öfverlämnats till Skansen genom direktör E. LINDGREN. Af TJÄDERS FRÖHANDEL mottogos under båda åren gåfvor till denna afdelning, hvaraf särskildt må nämnas 3,850 liljeplantor och lökar.

Såsom i synnerhet från rent svensk botanisk synpunkt värdt att ihågkommas, må nämnas utplanterandet af en större samling inbem-

¹ För öfrigt hänvisas till gåfvoförteckningen sid. 172 o. f.

33. Jakar.
Skansen.

34. Algar.
Skansen.

602

ska växter, hvilka uppdragits af gifvaren, professor L. F. LÄFFLER å Djursholm.

Af dessa kunna anföras *Echinops sphærocephalus*, *Hieracium aurantiacum*, *Campanula trachelium*, *Pulmonaria officinalis*, *Lysimachia nummularia*, *Anemone hepatica*, *Papaver nudicaule*, *Adonis vernalis*, *Trollius europæus*, *Viola odorata*, *Circæa alpina*, *Daphne mezereum*, *Orchis sambucina*, *Fritillaria meleagris*, *Convallaria majalis*, *Muscari botryoides* och *Blechnum spicant*. Amanuensen C. U. PALM insamlade under en resa på Gotland åtskilliga sällsyntare växter, hvilka uppsändes till Skansen och utplanterades därstädes. Bland dessa må nämnas *Adonis vernalis*, *Cephalanthera rubra* och *Orchis ustulata*. Utefter den nyanlagda Björkliden utplanterades ett antal exemplar af *Osmunda regalis*, hvilka insamlats i Hagby socken i Kalmar län af bibliotekarien P. G. VISTRAND.

Så väl 1899 som 1900 företog amanuensen A. Behm med anslag af Nordiska museet resor i naturvetenskapligt ändamål, under hvilka erhöles ett flertal för Skansens botaniska trädgård lämpliga arter. Så nedsändes 1899 från Jämtland bland andra följande: *Primula farinosa*, *Primula stricta*, *Trollius europæus*, *Aconitum lycoctonum*, *Rhodiola rosea*, *Rubus saxatilis*, *Astragalus alpinus*, *Nigritella nigra*, *Coralorrhiza innata*, *Cypripedium calceolus*, *Tofieldia borealis*, *Carex atrata*, *Poa alpina*, *Sesleria coerulea* m. fl. Från Vestfinnmarken i Norge, hvilken var målet för resan 1900, nedsändes så väl frön som levande exemplar af bland andra följande sällsyntare arter: *Mulgedium sibiricum*, *Gentiana serrata*, *G. involucrata*, *G. nivalis*, *Plantago borealis*, *Armeria elongata** *maritima*, *Rhododendrum lapponicum*, *Andromeda tetragona*, *Myricaria germanica*, *Allium schoenoprasum* β *sibiricum*, *Eriophorum russeolum* m. fl. Samma år insamlades af den samme med biträde af Skansens trädgårdsmästare under upprepade utfärder till Stockholms skärgård en större mängd af de i denna trakt förekommande arterna såsom *Valeriana officinalis*, *Cynanchum vincetoxicum*, *Nymphæa alba*, *Caltha palustris*, *Papaver dubium*, *Polygala vulgaris*, *Potentilla verna*, *Trifolium montanum*, *Gymnadenia conopsea*, *Orchis sambucina*, *Platanthera bifolia*, *Listera ovata*, *Allium schoenoprasum*, *Juncus conglomeratus*, *Briza media*,

Asplenium trichomanes, *Woodsia ilvensis*, *Botrychium lunaria*. Redaktör K. ÅKERMARK öfverlämnade frön af *Stenhammaria maritima*, *Glaucium luteum* och *Lathyrus maritimus* insamlade i Göteborgs skärgård. Direktör F. PETERSSON i Uppsala förärade exemplar af den röda näckrosen (*Nymphæa alba* f. *rosea*), af hvilken art äfven frön erhöles från BERGIANSKA TRÄDGÅRDEN genom botaniske trädgårdsmästaren IVAN ÖRTENDAHL. Från detta sistnämnda håll äfven frön af ett större antal andra olika växtarter.

Af de föregående årens förvärf inom denna afdelning hade man glädjen att se ett betydande antal under dessa somrar hafva gått till och i flere fall spridt sig på Skansens ängar och vallar.

Fullt utbildade hafva iakttagits *Cirsium heterophyllum*, *Mulgedium alpinum*, *Ranunculus aconitifolius*, *Angelica archangelica*, *Nymphæa alba* f. *rosea*, *Adonis vernalis*, *Caltha palustris*, *Trollius europæus*, *Papaver nudicaule*, *Papaver radicum*, *Arabis alpina*, *Crambe maritima*, *Cochlearia arctica*, *Saxifraga cotyledon*, *Azalea procumbens*, *Cypripedium calceolus* m. fl. orkideer, vidare *Struthiopteris germanica*, *Osmunda regalis* m. fl.

Utställningslokaler och förevisningstider. Med afseende å museets utställningslokaler må följande förändringar under de båda här ifrågavarande åren antecknas.

En af museets älsta afdelningar, den år 1874 öppnade s. k. »Norra paviljongen» (nr 71 C Drottninggatan), stängdes för allmänheten den 1 april 1899, då husets egare ämnade använda lokalen för annat ändamål. Som bekant innehöll denna afdelning förnämligast föremål från Norrland och Lappland. Här sågs den stuguinteriör från Delsbo socken i Helsingland, för hvars tillkomst museet i främsta rummet hade att tacka biskop L. Landgren, äfvensom museets två första exteriörer eller landskapsbilder, återgifvande Järfsö socken i Helsingland och en höstflyttning i Lule lappmark, hvilken senares tillbehör anskaffats hufvudsakligen af landshöfding H. A. Widmark. Samtliga i denna afdelning inrymda föremål äro

nu magasinerade, till dess de åter kunna utställas i museets nya byggnad å Lejonslätten.

Hvad beträffar den af Järnkontoret efter Allmänna konst- och industriutställningen i Stockholm 1897 till Nordiska museet skänkta grufutställningsbyggnaden, hänvisas till hvad ofvan å sid. 113 är nämndt.

Förevisningstiderna vid museets olika afdelningar voro fortfarande de samma som förut. Så har allmogeafdelningen i nr 71 A Drottninggatan varit öppen måndagar, tisdagar, torsdagar och fredagar kl. 11—3 samt söndagar kl. 1—3. Handtverks- och skråafdelningen, afdelningen för de högre stånden samt norska afdelningen i nr 77 och 79 Drottninggatan hafva varit tillgängliga onsdagar och lördagar kl. 11—3 samt söndagar kl. 1—3. Farmaceutiska afdelningen, nordfrisiska rummet m. m. eller de i nr 88 Drottninggatan inrymda samlingarna voro liksom under föregående år stängda under vintermånaderna.

Under sommarmånaderna — från den 1 juni till den 30 sept. — ha samtliga afdelningar varit tillgängliga *alla* hvardagar kl. 11—4 och söndagar kl. 1—3.

Skansen har varit öppen för besökande alla dagar hela året från kl. 10 till skymningens inbrott eller längre.

Besök i museet. Samtliga museets afdelningar besöktes år 1899 af 434,200 personer, af hvilka 413,116 besökte Skansen. Antalet besök år 1900 utgjorde 507,882, hvaraf 487,584 komma på Skansens andel.

Antalet besök i och för studier eller kopiering af föremål i museets olika afdelningar utgjorde år 1899 136, hvaraf 67 gälde friluftsmuseet på Skansen. År 1900 uppgick studiebesökens antal till 328, hvaraf 159 på Skansen.

I sammanhang härmed må nämnas, att, på grund af vid Nordiska museets nämnds sammankomst den 14 nov. 1898 fattadt beslut,

priset å de till museet och Skansen gällande årskorten från och med 1899 års ingång höjdes sålunda, att årskort till alla afdelningarna i staden och på Skansen hädanefter för vuxna personer kosta 7 kr. och för barn 5 kr. samt årskort till Skansen för vuxna 6 kr. och för barn 4 kr. Denna höjning i priset ansågs nödvändig på grund af de genom Skansens snabba utveckling stigande utgifterna.

Dock har för lärarpersonalen vid åtskilliga skolor, för tjänstemän vid järnvägen, telegrafan, telefonanstalten m. fl. tillstånd gifvits att lösa årskort till nedsatt afgift, då ett större antal i samma verk anställda tjänstemän på samma gång antecknat sig.

En öfversikt af alla till olika pris under åren 1899 och 1900 lösta årskort visar, att under år 1899 årskort till olika pris löstes af 2,441 personer och under år 1900 af 2,907.

Brandförsäkring. Samlingarna voro vid 1899 års utgång brandförsäkrade till ett värde af 828,700 kr., och museets båda egendomar i staden (nr 77 och 79 Drottninggatan), byggnaden å Lejonslätten, Skansen samt Bredablicks torn till ett sammanlagdt värde af 1,177,650 kr. Försäkringsafgifterna under samma år uppgingo till kr. 2,762: 24.

Vid 1900 års utgång voro museets samlingar brandförsäkrade till ett värde af 809,700 kr. och museets egendomar i staden, byggnaden å Lejonslätten, Skansen samt Bredablicks torn till ett sammanlagdt värde af 1,546,650 kr. Försäkringsafgifterna uppgingo till kr. 2,895: 64.

Deltagande i utställningar. Under de båda här ifrågavarande åren har Nordiska museet med föremål ur sina samlingar deltagit i åtskilliga olikartade utställningar.

Vid Svenska slöjdföreningens sammankomst den 14 mars 1899 utställdes i sammanhang med ett af fröken A. Branting hållet före-

drag om hemindustriens alster af textilföremål i Norge, Danmark och Schleswig-Holstein ett flertal i museets ego befintliga väggbonader och andra väfnader från Schleswig-Holstein samt en del träsniderier från samma trakt.

Samma år deltog museet i den af Fotografiska föreningen under april—maj i Stockholm anordnade utställningen af fotografiska alster med åtskilliga porträtt af afidna framstående personer, utförda i daguerrotypi, fotografi m. m.

Bland märkligare utställningar, i hvilka museet under år 1900 deltagit, må främst nämnas den i kulturhistoriskt afseende synnerligen intressanta Karl Johans-utställningen, anordnad af Svenska slöjdföreningen i Akademiens för de fria konsterna utställnings-salar under tiden från slutet af januari till medlet af mars. Ur museets samlingar utställes härvid en större mängd föremål, omfattande så väl möbler och husgeråd som vapen, dräkter, smycken, kostymbilder m. m., inalles icke mindre än 267 olika nummer.

Vid den i Uppsala under april och maj samma år af Upplands fornminnesförening anordnade utställningen af historiska vyer från Uppland utställes flere museet tillhöriga afbildningar af kyrkor och andra äldre byggnader, utförda i olika manér och reproduktions-sätt.

Vidare må här nämnas museets deltagande uti Svenska bokindustriutställningen i Göteborg, hvilken öppnades i juli månad 1900. Ur museets samlingar ställes till denna utställnings förfogande en större mängd bokbinderi- och boktryckeriutensilier, som voro uppställda i en särskild lokal, ordnad som ett gammalt tryckeri.

Dess utom har för vetenskapligt ändamål eller såsom modeller utlånats ett betydande antal museets samlingar tillhörande föremål.

Från museet utgifna arbeten.¹ Under åren 1899 och 1900 utgäfvos åtskilliga arbeten rörande Nordiska museet. Sålunda utkommo under år 1899:

¹ Se för öfrigt sid. 202 o. f.

Om nyckelharpospelet på Skansen, af K. P. LEFFLER. Utgörande del 6 af arbetet *Bidrag till vår odlings häfder*, utgifna af A. HAZELIUS.

Vidskepelser, vantro och huskurer i Danderyd och Lidingö i slutet af 1700-talet. Anteckningar af J. P. Wallensteen, utgifna af E. HAMMARSTEDT. Utgörande del 7 af *Bidrag till vår odlings häfder*.

Bilder från Skansen, utgifna af A. HAZELIUS. 5—12 häftena.

Samfundet för Nordiska museets främjande 1898. Meddelanden utgifna af A. HAZELIUS.¹

Småtryck, utgifna i samband med Skansens fester. 3 nr.

År 1900 utgäfvos följande arbeten från museet:

Meddelanden från Nordiska museet 1898, utgifna af A. HAZELIUS, innehållande strödda meddelanden angående museet 1898, uppsatser af E. HAMMARSTEDT, K. B. WIKLUND, O. V. WENNERSTEN, J. BÖTTIGER, O. SIRÉN m. fl., en skråhandling, arkivaliska notiser m. m.¹

Nordiska museets tjugufemårsminne 1873—1898. Utgörande häftet 4 af *Handlingar angående Nordiska museet*, utgifna af A. HAZELIUS.

Nordiska museet inför 1900 års riksdag. Utgörande häftet 5 af *Handlingar angående Nordiska museet*.

Samfundet för Nordiska museets främjande 1899. Meddelanden, utgifna af A. HAZELIUS.

Ritmiska koraler från Håsjöstapeln. Nr 1—8.

Småtryck, utgifna i samband med Skansens fester. 2 nr.

Literär förbindelse med andra museer och samfund. Literär förbindelse inleddes år 1899 med följande svenska föreningar:

Göteborgs och Bohusläns fornminnesförening. Göteborg.

Blekinge museiförening. Karlskrona.

¹ En lindring uti museets rätt anseliga utgifter för befordrande af postpaket erhöles genom den af Kungl. poststyrelsen beviljade rättigheten till nedsatt postafgift för korsbandsförsändelser, innehållande de årligen från museet utgifna arbetena »Meddelanden från Nordiska museet» och »Samfundet för Nordiska museets främjande».

Södermanlands fornminnesförening. Strängnäs.
samt år 1900 med:

Gästriklands fornminnesförening. Gefle.

Antalet samfund inom Sverge, med hvilka Nordiska museet vid slutet af år 1900 stod i förbindelse, utgjorde 21. En förteckning öfver dessa lämnas å sid. 191.

De museer och samfund i utlandet, med hvilka Nordiska museet knöt literär förbindelse under år 1899, voro följande:

Universitets-Bibliotheket. Kristiania.

Stavanger museum. Stavanger.

Det kongelige norske Videnskabers Selskab. Trondhjem.

Det kongelige danske Videnskabernes Selskab. Köpenhamn.

Det kongelige danske geografiske Selskab. Köpenhamn.

Geografiska Föreningen i Finland. Helsingfors.

Musée Roumiantzoff. Moskwa.

Verein für Volkskunde. Berlin.

Schlesische Gesellschaft für Volkskunde. Breslau.

Naturforschende Gesellschaft. Danzig.

Mitteldeutscher Kunstgewerbe-Verein. Frankfurt am Main.

Grossherzogliche Badische Sammlungen für Altertums- und Völkerkunde. Karlsruhe.

Verein für Sächsische Volkskunde. Leipzig.

Verein für bayerische Volkskunde und Mundartforschung. Würzburg.

Verein für Egerländer Volkskunde. Eger.

Schweizerisches Landesmuseum. Zürich.

Koninklijk zoologisch Genootschap. Amsterdam.

Rotterdamsche Diergaarde. Rotterdam.

Musée instrumental du conservatoire royale de musique. Bruxelles.

Société belge de Folklore. Bruxelles.

Anthropological Institute of Great Britain and Ireland. London.

Society of Antiquaries of Scotland. Edinburgh.

International Folk Lore Association. Chicago.

New York Zoological Society. New York.

Under år 1900 trädde museet i literär förbindelse med följande:

Det norske geografiske Selskab. Kristiania.

Tromsø museum. Tromsø.

Blätter für Pommersche Volkskunde. Stettin.

Württembergische Vereinigung für Volkskunde. Tübingen.

Harzverein für Geschichte und Alterthumskunde. Wernigerode.

Alterthums-Verein. Wien.

Die kunsthistorischen Sammlungen des Allerhöchsten Kaiserhauses.

Wien.

Verein für österreichische Volkskunde. Wien.

Zoologischer Garten. Basel.

»*Volkskunde*». *Tijdschrift voor Nederlandsche Folklore.* Gent.

Société d'archéologie de Bruxelles. Bruxelles.

Académie des sciences, des lettres et des arts d'Amiens. Amiens.

Académie des sciences, arts et belles-lettres de Caen. Caen.

Commission des antiquités de département de la Côte d'Or. Dijon.

Académie des sciences, inscriptions et belles-lettres de Toulouse.

Toulouse.

Augustana College. Rock Island, Illinois.

Antalet utländska museer och samfund, med hvilka förbindelse är inledd, utgjorde år 1899 210 och 1900 225. Se sid. 192 o. f.

3.

Nordiska museets fonder.

1.

Byggnadsfonden.

Byggnadsfonden har uppkommit dels genom behållningen af Skandinavisk-etnografiska samlingens byggnadsfond, förut stald under särskild nämnds förvaltning, dels genom medel, som blifvit af Nordiska museets styrelse insamlade genom basarer, folkfester och lotterier, dels ock genom från olika håll till museibygnaden lämnade gåfvor.

Såsom af föregående årsberättelse inhemtas, var byggnadsfondens behållning vid 1898 års slut

209,444 kronor 2 öre.

Under år 1899 ökades fonden dels genom en gåfva å 1,000 kr. och dels genom influtna lotterimedel kr. 420,009: 99, men minskades med utgifter under året kr. 299,010: 14, i följd hvaraf fondens vid 1899 års slut återstående behållning utgjorde

331,443 kronor 87 öre.

Under år 1900 ökades fonden dels genom från utställningslotteriet i Stockholm 1897 samt allmänna konst- och industriutställningens i Stockholm 1897 förvaltningsutskott öfverlämnade kr. 268,292: 31 och dels genom influtna lotterimedel kr. 484,977: 30. Utgifterna under samma år uppgingo till 408,807 kr. 41 öre, hvadan byggnadsfondens behållning vid 1900 års slut utgjorde

675,906 kronor 7 öre.

2.

Allmänna fonden.

För uppkomsten af denna fond redogöres i 1881 års meddelanden sid. 47.

Fondens kapital skall förblifva orubbadt, men räntorna äro ämnade att användas till löpande utgifter för Nordiska museets ändamål. Till den sammans förstärkning gå, enligt § 8 i stadgarna för Samfundet för Nordiska museets främjande, alla ständiga ledamöters på en gång lämnade afgifter.

Förvaltningen är enligt museets stadgar öfverlämnad åt museets styrelse.

Allmänna fonden, hvilken enligt 1898 års berättelse vid nämnda års slut uppgick till 53,272 kr. 47 öre, hade under åren 1899 och 1900 ökat genom ständiga ledamöters afgifter med ett sammanlagdt belopp af 1,400 kr. och utgjorde vid 1900 års slut

54,672 kronor 47 öre.

3.

Pensionsfonden.

Om uppkomsten af denna fond se sid. 58 i 1885 års meddelanden. Fondens kapital, som den 31 dec. 1898 utgjorde kr. 1,885: 62, hade vid 1900 års slut vuxit till

2,078 kronor 90 öre.

4.

Bredablicksfonden.

Denna fond, som under namn af »Belvederefonden» bildades i slutet af år 1891, afser att skaffa bidrag till gäldande af köpeskillingen — 100,000 kronor — för Bredablick samt äfven att, efter dennas fullständiga gäldande, bereda medel till tornets underhåll m. m. En närmare redogörelse för fondens uppkomst lämnas sid. 77 och följande i 1891 och 1892 års meddelanden. Summan af de vid 1900 års slut lämnade bidragen uppgick till

93,070 kronor.

5.

Skansfonden.

Denna fond, som afser att skaffa bidrag till gäldandet af köpeskillingen för så väl det år 1891 förvärfvade området Öfre Skansen

— 25,000 kr. — som för den år 1896 inköpta Nedre Skansen —
50,000 kr. — bildades år 1894 med anledning af det först nämnda
köpet. Vid 1900 års slut utgjorde summan af de lämnade bidragen

16,000 kronor.

6.

Herman Frithiof Antells fond.

Genom testamente af den 1 okt. 1891 skänkte framlidne med.
doktor H. F. Antell

100,000 kronor

till Nordiska museet »att af dess styrelse förvaltas som fond, hvars
räntor användas till museets fromma». Enär, enligt testators för-
ordnande, vissa andra legat först skulle utdelas, men »öfriga till-
gångar sammanhållas och förvaltas, tills de genom tillkommande
räntor nått sådant belopp, att en hvar sitt erhålla kan», blef denna
fond först den 7 okt. 1896 öfverlämnad till Nordiska museet.

4.

Donationer till Nordiska museet.¹

Under denna öfverskrift upptagas sådana till museet alt ifrån dess grundläggande år 1872 lämnade penningebidrag, som uppgå till ett belopp af 500 kronor eller därutöfver. Af bidragen har en del gått till museets fonder.

Ständiga ledamöters afgifter äro icke medräknade i nedanstående summor. Årtalen angifva de år, då penningebidragen lämnats.

H. M. konung Oskar II. <i>Samfundets skyddsherre.</i> 1874 (660), 1900 (500), 1901 (500).	1,660: —
H. M. drottning Sofia. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> 1896 (250), 97 (250), 98 (250), 99 (250).	1,000: —
H. K. H. kronprins Gustaf. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> <i>Br.</i> ² 1892—1901.	1,000: —
H. K. H. prins Karl. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> 1892 (500), 93 (500), 94 (525), 95 (500).	2,025: —
<hr/>	
Abramson, Eveline, f. Gumpert, fru. Stockholm. <i>Ständig ledamot. Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Althainz, Fredrik Gerhard, grosshandlare. Stockholm. 1888.	500: —
Andersson, Johan, byggmästare. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> Död 1897. 1891 (1,000), 93 (10,000), 94 (2,000), 96 (1,000).	14,000: —
Andersson, John F., ingenjör. Djursholm. 1900.	1,000: —

¹ I denna förteckning äro upptagna alla donationer, som lämnats till museet intill den 1 maj 1901.

² *Br.* utmärker här och i det följande, att bidragen lämnats till Bredablicks-fonden. Se sid. 138.

- Antell, Herman Frithiof**, medicine doktor. Paris. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* Död 1893. 1884 (200), 90 (700), 91 (1,000), 92 (1,000), 93 (3,000); *Br.* 92—95 (400) och 96. utbet. af dödsboet (600); genom testamente af den 1 okt. 1891 100,000 kr., utbet. af dödsboet 96, samt ytterligare i ränteutdelning 5,700 kr., utbet. 98. **112,600: —**
- Appelberg, Lotten**, f. **Östergren**, fru. Stockholm. *Ständig ledamot.* *Br.* 1892—1901. **1,000: —**
- Arwidsson, Torsten Adolf**, kommandör. Stockholm. Död 1893. 1892. **1,000: —**
- Astrup, Hans Rasmus**, f. d. statsråd. Kristiania. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* Död 1898. 1873 (500), 82 (2,500), 84 (2,500). **5,500: —**
- Axell, Severin**, grosshandlare. Sundsvall. Död 1892. 1877. **500: —**
- Axling, Hampus**, godsegare. Stockholm. 1894. **3,000: —**
- Benedicks, Carl**, generalkonsul. Stockholm. *Hedersledamot.* Död 1888. 1879. **1,000: —**
- Benedicks, Emma**, f. **Benedicks**, fru. Stockholm. *Hedersledamot.* Död 1895. 1891 (10,000), 93 (3,000), 94 (2,000), 95 (2,000), genom testamentariska förordnanden af den 11 dec. 1890 och den 5 juli 1893 (15,000). **32,000: —**
- Benedicks, Gustaf**, bruksegare. Gysinge. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 1874 (100); *Br.* 92—1901 (1,000). **1,100: —**
- Berg, Helene**, f. **Bligh**, fru. Stockholm. *Hedersledamot.* 1894 (500), 95 (500), 97 (500), 99 (500), 1900 (500). **2,500: —**
- Berg, Nils Vilhelm**, grosshandlare. Stockholm. 1880 (25), 89 (100), 92 (500). **625: —**
- Berggren, Maria Eleonora**, f. **Wickberg**, fru. Stockholm. Död 1895. *Br.* 1892—94. **1,000: —**
- Berggren, Robert Constantin**, grosshandlare. Stockholm. *Ständig ledamot.* Död 1893. 1884 (500), 88 (200). **700: —**
- Bergstedt, Carl**, fabriksidkare. Stockholm. 1876 (100); *Br.* 92—1901 (1,000). **1,100: —**
- Bergstedt, Erik**, grosshandlare. Stockholm. 1876 (100), 87 (100); *Br.* 92—1901 (1,000). **1,200: —**
- Bergström, Frans Frode Theodor**, f. d. kammarråd. Stockholm. *Hedersledamot.* 1894. **1,000: —**
- Bobergh, Thérèse**, f. **Björklund**, enkefru. Stockholm. *Br.* 1892—1901. **1,000: —**
- Bolinder, Jean**, ingenjör. Stockholm. *Ledamot af Nordiska museets styrelse. Ständig ledamot.* Död 1899. 1873 (100); *Br.* 92—99 (800), 1900 utbet. af dödsboet (200). **1,100: —**

Boman, Emil , skeppsklarerare. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> Död 1901. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Bonde, Carl Carlsson , friherre, öfverceremonimästare. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Bonde, Gustaf Trolle- , grefve, öfverste-kammarjunkare. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> Död 1884. 1873 (200), 78 (500).	700: —
Bondeson, August , medicine doktor. Göteborg. 1880.	709: 10
Bonnier, Albert , bokförläggare. Stockholm. Död 1900. <i>Br.</i> 1892—1900 (900), 1901 utbet. af dödsboet (100).	1,000: —
Boström, Erik Gustaf , f. d. statsminister. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Br.</i> 1892—1900.	1,000: —
Brandt, Axel , grosshandlare. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> Död 1898. 1888.	500: —
Broms, Gustaf Emil , konsul. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1898 (500), 1900 (2,000), 1901 (2,500).	5,000: —
Burén, Carl , brukspatron. Skeda, Ryssby. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Hedersledamot.</i> Död 1887. 1876 (200), 84 (1,000).	1,200: —
Bünsow, Fredrik , grosshandlare. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> Död 1897. 1877 (500), 92 (3,000), 93 (100), 94 (1,000), 95 (1,000).	5,600: —
Bünsows, Fredrik , grosshandlare, Stockholm, dödsbodelegare. 1897.	20,000: —
Bünsow, Fredrik Herman , godsegare. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Bünsow, Robert , konsul. Stockholm. 1899.	500: —
Bäckström, Johan , grosshandlare. Stockholm. 1883 (1,000), 87 (100), 96 (100); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	2,200: —
Carlsson, Albertina , f. Arvin , fru. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Carnegie, David , grosshandlare. Göteborg. Död 1890. 1876 (1,000), 87 (1,000).	2,000: —
Carnegies, David , grosshandlare, dödsbodelegare, Göteborg, genom konsul O. Ekman . Stockholm. 1890.	5,000: —
Casparsson, Carl Edvard , kapten. Uppsala. Död 1899. Genom testamente af den 16 okt. 1897 1899.	10,000: —
Cavalli, Gustaf , apotekare. Sköfde. <i>Hedersledamot.</i> 1888 (1,000), 96 (5,000).	6,000: —
Cavalli, Johan Gustaf , apotekare. Göteborg. <i>Hedersledamot.</i> Död 1888. 1887.	10,000: —
Cederlund, Edvard , grosshandlare. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Hedersledamot.</i> 1883.	500: —

v. Celsing, Petrus Fredrik , kapten. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> Br. 1892—1901.	1,000: —
Cervin, Carl Gustaf , bankir. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> Död 1899. Br. 1892—1898.	1,000: —
Clason, Isak Gustaf , professor. Stockholm. Br. 1892—1901.	1,000: —
Curman, Carl , professor (<i>ständig ledamot</i>), och fru Calla Curman , f. Lundström . Stockholm. 1898.	1,000: —
Dahlberg, Johan Petter , bruksegare. Bollsta, Nyland. <i>Hedersledamot.</i> Br. 1892—1901.	1,000: —
Danelius, Bror August , grosshandlare. Stockholm. Br. 1892—1901.	1,000: —
Davidson, Ernst , herr. Stockholm. Br. 1892—1901.	1,000: —
Davidson, Henrik , generalkonsul. Stockholm. Död 1895. <i>Hedersledamot.</i> 1874 (100), 83 (1,000), 90 (1,500).	2,600: —
Davidson, Vilhelm , konditor. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Hedersledamot.</i> Död 1883. 1883.	2,500: —
de Laval, Gustaf , fil. doktor, civilingenjör. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> Br. 1892—1901.	1,000: —
Dickson, Charles , medicine doktor. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> 1876.	500: —
Dickson, James Jamesson , grosshandlare. Göteborg. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Hedersledamot.</i> Död 1885. 1876 (1,000), 83 (1,000), 84 (2,000), 85 (1,000).	5,000: —
Dickson, Oskar , friherre, grosshandlare. Göteborg. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Hedersledamot.</i> Död 1897. 1872 (1,000), 84 (3,000).	4,000: —
Dickson, Robert , grosshandlare. Göteborg. <i>Ständig ledamot.</i> 1876.	600: —
Du Rietz, Gustaf Adolf , grosshandlare. Stockholm. Br. 1892—1901.	1,000: —
Dölling, Fritz , fabriksidkare. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Hedersledamot.</i> 1887 (1,000), 93 (100).	1,100: —
Ekengren, Vilhelm Alfred Ferdinand , stadsmäklare. Stockholm. Br. 1892—1901.	1,000: —
Ekman, Maria , f. Lavonius , fru. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1890 (200), 1900 (2,307: 50).	2,507: 50
Ekman, Oskar , konsul. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1873 (100), 80 (2,500), 83 (1,000), 97 (1,000), 99 (1,000).	5,600: —
Ekman, Vilhelm Ferdinand , bankkassör. Uppsala. <i>Ständig ledamot.</i> Genom testamente af den 18 sept. 1899. 1900.	10,000: —
von Essen, Fredrik , friherre, riksmarskalk. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> Br. 1892—1901.	1,000: —

Falck, Constantin , grosshandlare. Hammar, Nyland. 1899.	1,000: —
de Fontenay, Otto Ernst le Sage , professor. Köpenhamn. <i>Hedersledamot.</i> 1887 (2,500), 88 (2,500), 90 (5,000).	10,000: —
Forsell, Anton Isidor , disponent. Göteborg. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Hedersledamot.</i> 1899.	4,000: —
Forsgrén, Ida , fröken. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Forsgrén, Sally , f. Wikström , fru. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Francke, Olena , f. Hallberg , fru. Stockholm. Död 1900. <i>Br.</i> 1892—1900 (900), 1901 utbet. af dödsboet (100).	1,000: —
Fris, Carl Gustaf , bankdirektör. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> 1873 (200); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	1,200: —
Fröberg, Christian August , borgmästare. Hernösand. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Geber, Philip , bankir. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Georgii, Axel , konsul. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Gilljam, Gustaf Fredrik , universitetskansler. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1892.	500: —
Gustafsson, Johanna , f. Pettersson , fru. Stockholm. 1898.	500: —
Göransson, Thure , apotekare. Falun. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Br.</i> 1892— 1901.	1,000: —
Hafström, Adolf Valdemar , grosshandlare. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Hagdahl, Charles Emil , medicine doktor. Stockholm. Död 1897. 1896 (70); <i>Br.</i> 92—97 (600).	670: —
Hallström, Hans , byggmästare. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
v. Hallwyl, Walter , grefve, bruksegare. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1890 (15,000) ¹ , 93 (2,000).	17,000: —
Hammarstedt, Nils Oskar , prost. Norrby, Sala. 1891 (1,000), 92 (1,000).	2,000: —
Hassell, Carl Johan , sekreterare i Kammarkollegium. Stockholm. Död 1892. Genom testamente af den 11 maj 1891.	5,000: —
Hazelius, Artur , Nordiska museets styresman. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> 1883 (500), 85 (1,000), 88 (4,500), 89 (500), 90 (2,500), 91 (1,000), 92 (6,000), 93 (2,000), 94 (4,200), 95 (1,000), 96 (1,500), 97 (2,500), 98 (2,500), 99 (500); <i>Br.</i> 92—1900 (1,000).	31,250: —
Hazelius, Fredrik Philip , öfverstelöjtnant. Stockholm. Död 1894. 1894.	1,000: —

¹ Detta belopp utgjorde inlösen af lägenheten Framnäs på Djurgården, hvilken inköptes af grefve v. Hallwyl och omedelbart därpå öfverlämnades såsom gåfva till Nordiska museet. Se sid. 70 i *Samfundet för Nordiska museets främjande 1890*.

Heckscher, Edvard , bankdirektör. Stockholm. 1892.	500: —
Hedberg, Anders Petter , grosshandlare. Sundsvall. Död 1882. 1877.	500: —
Hedberg, Johan August , grosshandlare. Sundsvall. <i>Ständig ledamot.</i> 1894.	500: —
Heilborn, Otto Henrik , generalkonsul. Stockholm. 1889 (100); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	1,100: —
Heiss, Frans , direktör. Stockholm. Död 1898. 1890.	1,000: —
Hellberg, Frithiof , direktör. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Hellberg, Johan Vilhelm , v. konsul. Sundsvall. Död 1887. 1877.	500: —
Hellman, Mathilda , f. Joholm , enkefru. Uppsala. Död 1893. Genom testamente af den 2 januari 1888. 1894.	10,000: —
Hernmarck, Carl Gustaf , justitieråd. Stockholm. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot. Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Hierta, Hedvig Elisabet , fröken. Stockholm. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> 1873 (100), 83 (100), 95 (1,000); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	2,200: —
Hirsch, Isaak , grosshandlare. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1896.	1,000: —
Hirsch, Oskar , ingenjör. Stockholm. <i>Hedersledamot. Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Hoffman, August , f. d. slottsarkitekt. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> Död 1897. 1889.	10,000: —
Holm, Anders Reinhold , godsegare. Kvibille. <i>Hedersledamot.</i> Död 1899. 1895.	1,000: —
Höglund, Anton , konsul. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Hörstadius, Gustaf Ferdinand , advokatfiskal. Stockholm. Död 1900. 1894 (1,000), 99 (300).	1,300: —
Jacobsen, Carsten Tank , disponent. Sundsvall. 1892.	500: —
Janson, Axel Gotthard , byggmästare. Stockholm. 1892 (250); <i>Br.</i> 92—1900 (1,000).	1,250: —
Jeansson, Johan , grosshandlare. Kalmar. Död 1896. 1889 (500); <i>Br.</i> 92—95 (400).	900: —
Johansson, Botvid , grosshandlare. Sundsvall. Död 1895. 1877.	500: —
Josephsen, Niels , direktör, justitieråd. Köpenhamn. <i>Hedersledamot.</i> 1898.	10,000: —
Josephson, Hjalmar S. , grosshandlare. Stockholm. 1900.	1,000: —
Kempe, Bernhard , grosshandlare. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1876 (150), 84 (500), 92 (300), 93 (200), 94 (1,000), 99 (300).	2,450: —

Kempe, Elias Vilhelm , grosshandlare. Stockholm. Död 1890. 1876 (150), 84 (500).	650: —
Kempe, Frans , konsul. Stockholm. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> 1884 (250), 97 (1,000), 99 (1,000).	2,250: —
Kempe, Henriette , f. Diewel , fru. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1894 (1,000), 99 (200), 1900 (200); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	2,400: —
Kempe, Johanna , f. Wallis , fru. Stockholm. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> 1892 (2,000), 93 (5,200), 98 (2,000).	9,200: —
Kempe, Julie , f. Fahlman , fru. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Kempe, Seth , grosshandlare. Stockholm. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> 1884 (250), 99 (1,000), 1900 (1,000).	2,250: —
Kempe, Vilhelm Henrik , grosshandlare. Stockholm. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> Död 1883. 1874 (500), 77 (1,180), 83 (2,500).	4,180: —
Kempes, Vilhelm Henrik , grosshandlare, dödsbodelegare. Stockholm. 1883.	2,500: —
Kjellberg, Thérèse , f. Edgren , fru. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Knudtzon, Harald Christian Fernando , kammarherre. Kristiania. <i>Hedersledamot.</i> 1900.	1,000: —
Lamm, Carl Robert , ingenjör. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Lamm, Gustaf Mauritz , ingenjör. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> Död 1892. 1891 (400), genom testamente af den 13 febr. 1892 (10,000).	10,400: —
Laurin, Agnes , f. Rohtlieb , fru. Stockholm. Död 1896. <i>Ständig ledamot.</i> 1890.	500: —
Laurin, Carl , direktör. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> 1890.	500: —
Lemon, Adolf , grosshandlare (död 1899), och fru Mathilda Lemon , f. Lindström , Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Levin, Hartvig , grosshandlare (död 1892), och fru Fanny Levin , f. Labatt , Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Liljedahl, August , godsegare. Uppsala. <i>Hedersledamot.</i> 1890 (1,000), 91 (3,000), 92 (1,000).	5,000: —
Liljewalch, Carl Fredrik , grosshandlare. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1892.	1,800: —
Liljewalch, Edvard , grosshandlare. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1900.	900: —
Liljewalch, Tom , f. d. stadsmäklare. Stockholm. 1873 (100), 93 (20); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	1,120: —
Limnell, Carl Abraham , öfverdirektör, <i>ständig ledamot</i> (död 1882), och fru Fredrika Limnell , f. Forsberg . Död 1892. Stockholm. 1874.	1,000: —

Lindahl, Vilhelm Nils Andreas, auditör. Karlskrona. <i>Br.</i> 1892—98.	1,000: —
Lindegren, August, slottsarkitekt. Stockholm. 1892.	500: —
Lindroth, Carl Axel, grosshandlare. Stockholm. 1873.	1,500: —
Lindström, Edvard, konsul. Stockholm. <i>Ständig ledamot. Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Ljunglöf, Knut, grosshandlare. Stockholm. 1873 (250), 82 (1,000).	1,250: —
Ljungqvist, Knut Ottonin, bruksegare. Munksjö, Jönköping. <i>Hedersledamot.</i> Död 1896. 1879 (500), 90 (50), 94 (100), 95 (350).	1,000: —
Lovén, John, grosshandlare. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Lundberg, Louise, f. Haak, fru. Stockholm. Död 1899. 1894.	1,000: —
Lundberg, Ludvig, grosshandlare. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> 1884.	1,000: —
Lundström, Carl Franz, godsegare. Stockholm. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> 1882 (200), 91 (500), 94 (2,350); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	4,050: —
Lundström, Johan Ludvig, grosshandlare. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Malmsten, Emil, löjtnant. Malmö. 1892.	1,000: —
Maude, Louise, f. Siljeström, fru. Drottningholm. 1890.	500: —
Montan, Erik Vilhelm, professor. Stockholm. <i>Ständig ledamot. Br.</i> 1892—1900.	900: —
Möller, Fredrik, generalkonsul. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Neijber, Magnus Julius, stadsmäklare. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> Död 1894. 1890 (1,000), 93 (20).	1,020: —
Nisser, Betty, f. Wettergren, fru. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Norlund, Elisabeth, fröken. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1900.	5,000: —
Norlund, Lotten, f. Hertzner, enkefru. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1899 (4,475); <i>Br.</i> 1892—1901 (1,000).	5,475: —
Norström, Claes Gustaf, civilingeniör. Stockholm. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot. Br.</i> 1892—1900.	1,000: —
Norström, Claes Gustaf, civilingeniör (<i>ständig ledamot, hedersledamot</i>), och fru Alma Norström, f. Bünsow, <i>hedersledamot.</i> Stockholm. 1899 (1,000), 1900 (1,000).	2,000: —
Näs, Nils Olof, grosshandlare. Östersund. Död 1900. <i>Hedersledamot.</i> 1886 (5,500), 87 (5,000).	10,500: —
Odelberg, Oskar Vilhelm, löjtnant, fabriksdisponent. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Odelberg, Theodor, statsråd. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —

Ohlsson, Anders , generalkonsul. Kapstaden, Kap. 1892.	500: —
Oldenburg, Carl Camillus , kyrkoherde. Österby, Hammar. <i>Ständig ledamot.</i> Död 1896. 1889 (510), 92 (250), 94 (100), 95 (150), 96 (150).	1,160: —
Olrog, Thorvald , grosshandlare. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
d'Otrante, Gustaf Armand Fouché , hertig, förste hofstall- mästare. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Palmerantz, Susanna , f. Vinborg , fru. Stockholm. <i>Br.</i> 1892— 1901.	1,000: —
Pehrsson, Måns , åkare. Stockholm. Död 1895. 1893.	1,000: —
Petersen, Ingeborg , f. Tanberg , fru. Stockholm. <i>Br.</i> 1892— 1901.	1,000: —
Peterson, P. S. , trädgårdsdirektör. Rosehill, Chicago, Illinois. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Hedersledamot.</i> 1885 (200), 97 (1,000).	1,200: —
Peyron, Ludvig , grosshandlare. Stockholm. 1877.	1,200: —
Philipson, Carl David , konsul. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> 1873 (200), 82 (500).	700: —
Piper, Claës Gustaf Fritz , grefve, hofstallmästare. Stockholm. Död 1897. 1891.	500: —
v. Platen, Carl , bruksegare. Stockholm. 1894 (300), 95 (400), 98 (200).	900: —
Ramstedt, Julia , f. Hæggström , fru. Stockholm. <i>Br.</i> 1892 —1901.	1,000: —
Regnell, Anders Fredrik , medicine doktor. Minas Geraes, Caldas, Brasilien. Död 1884. 1877.	700: —
Reinhold, Alma , f. Burmester , fru. Stockholm. <i>Ständig</i> <i>ledamot.</i> <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Reinhold, August , fabriksidkare. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Hedersledamot.</i> 1889 (1,895: 01), 91 (1,500).	3,395: 01
Retzius, Magnus Gustaf , professor, och fru Anna Retzius , f. Hierta . Stockholm. <i>Ständiga ledamöter.</i> <i>Hedersledamöter.</i> 1894.	1,000: —
Rosén, Karl Peter , literatör. Stockholm. 1884 (500), 85 (500), 93 (106), 94 (1,539: 42), 95 (350).	2,995: 42
v. Rosen, Fredrik Thomas Carl , grefve, kammarherre. He- denlunda, Vadsbro. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Br.</i> 1892—1900.	900: —
Rundström, Sofia , f. Schwartz , fru. Stockholm. <i>Br.</i> 1892— 1901.	1,000: —
Röhss, Carl Vilhelm Christian , konsul. Göteborg. <i>Heders-</i> <i>ledamot.</i> Död 1900. 1892 (1,000), 93 (10,000).	11,000: —

Sager, John Edvard Magnus , ryttmästare. Stockholm. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> 1894.	1,000: —
Sandell, Clara , f. Ohlson , enkefru. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> 1887 (100), 91 (50); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	1,150: —
Scharp, Clara , f. Westman , fru. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> <i>Br.</i> 1892 (1,000); 94 (100), 96 (100), 97 (100), 98 (200), 99 (100), 1900 (300), 1901 (100).	2,000: —
Scholander, Sven , ornamentsbildhuggare. Stockholm. 1891.	860: —
Schumburg, Robert , v. konsul. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
von Schwerin, Mathilda Christina , f. Hagberg , grefvinna. Husby, Söderköping. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> Död 1892. <i>Br.</i> 1892.	1,000: —
Selggren, Jonas , rektor. Gefle. Död 1896. 1882 (200), 84 (500).	700: —
Sellmann, Georg , disponent. Stockholm. 1897.	1,000: —
Settervall, Carl , grosshandlare. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Sjögren, Anna , f. Nobel , fru. Nynäs, Ösmo. <i>Br.</i> 1892—1900.	800: —
Sjögren, Hjalmar , professor. Nynäs, Ösmo. <i>Hedersledamot.</i> 1891.	500: —
Smith, Lars Olsson , grosshandlare. Paris. 1891.	1,500: —
Sprinchorns, Elisabet , f. Elfstrand , enkefru, arfvingar . Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Stridsberg, Ernst Viktor , ingenjör. Trollhättan. <i>Br.</i> 1892—99.	800: —
Strömer, Hjalmar , literatör. Stockholm. Död 1886. 1880.	500: —
Strömman, Ester , f. Kempe , fru. Stockholm. 1894.	1,000: —
Sundberg, August , grosshandlare. Sundsvall. Död 1900. 1877.	500: —
Sundgren, Fredrik Conrad , f. d. uppördskommissarie. Stockholm. Död 1898. Genom testamente af den 19 nov. 1897. 1898.	13,111: 84
Sundström, Per , grosshandlare. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—93.	1,000: —
Sunnerdahl, Emil , grosshandlare. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Svanström, Frans , grosshandlare. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Söderlund, Carl Axel , ingenjör. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> <i>Br.</i> 1892—95 (1,000); 95 (1,500), i strödda poster (131: 66), 98 (2,500).	5,131: 66
Söderström, Carl Christian , grosshandlare. Stockholm. 1882 (300), 83 (1,000).	1,300: —
Sörman, Henrik , grosshandlare. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Tamm, Hugo , bruksegare. Fånö, Grillby. 1874 (100); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	1,100: —
Thiel, Ernst , bankdirektör. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —

Thorell, Edla , fröken. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> 1891 (100), 92 (100), 93 (10), 95 (50); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	1,260: —
Thorell, Reinhold , auditör. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1900.	600: —
Unander, Fanny , f. Scharin , fru. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1900.	900: —
Wachtmeister, Axel Fredrik , grefve, öfverste-kammarherre. Stockholm. Död 1899. <i>Br.</i> 1892—99.	800: —
Wachtmeister, Axel Knut Trolle- , grefve, hofmarskalk. Trolle-Ljungby, Gualöf. <i>Hedersledamot.</i> 1892 (1,000), 93 (1,000).	2,000: —
Wachtmeister, Fredrik Claësson , grefve, generaldirektör. Stockholm. 1892—1900 (ärligen 100 kr.).	900: —
Wahlund, Carl Vilhelm , professor. Uppsala. <i>Ständig ledamot.</i> 1892.	500: —
Walldén, Vilhelm , godsegare. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Hedersledamot.</i> 1874 (150), 83 (400), 87 (1,000), 90 (1,500), 92 (200).	3,250: —
Wallenberg, Anna , f. von Sydow , fru. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1888 (500), 90 (1,000), 92 (200), 93 (100), 95 (100), 96 (100), 97 (500), 98 (350), 99 (350), 1900 (100); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	4,200: —
Wallenberg, Knut Agathon , bankdirektör. Stockholm. 1889 (1,000), 90 (250).	1,250: —
Valley, August , grosshandlare. Stockholm. Död 1898. <i>Br.</i> 1892—98 (700), 1901 utbet. af dödsboet (300).	1,000: —
Weber, Mathilda , f. Weylandt , fru. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Weinberg, Margareta Gustava , f. Törnsten , enkefru. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> Död 1894. 1892 (1,000), 93 (1,000).	2,000: —
Weinberg, Olof David , grosshandlare. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Hedersledamot.</i> Död 1884. 1874 (500), 82 (1,000), 84 (15,000).	16,500: —
Wicander, August , fabriksidkare. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> Död 1891. 1890.	1,000: —
Wijk, Caroline , f. Dickson , fru. Göteborg. <i>Hedersledamot.</i> 1879 (500), 90 (200), 96 (500).	1,200: —
Wijk, Olof , grosshandlare. Göteborg. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Hedersledamot.</i> 1876 (600), 83 (500), 87 (500).	1,600: —
Wikström, Carl , grosshandlare. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1897.	3,000: —
Wikström, Hulda , fröken. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1899 (1,000); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	2,000: —
Wikström, Nils , grosshandlare. Sundsvall. Död 1883. 1877.	500: —

Wikströms, Per , grosshandlare, dödsbodelegare. Stockholm. 1882.	2,500: --
Wikström, Per Magnus , grosshandlare. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1893 (2,000), 97 (3,000).	5,000: --
Wikström, Sofi , f. Edlund , fru. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: --
Wrangel von Brehmer, Johan Wolmer , friherre, öfverste-kammarjunkare. Hyby, Klågerup. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: --
Vult von Steyern, Fredrik , direktör. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: --
Åkerhielm, Johan Gustaf Nils Samuel , friherre, öfverste-kammarjunkare. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> Död 1900. 1898.	1,000: --
Åslund, Frédrik August , konsul. Sundsvall. 1877.	500: --

Allmänna konst- och industriutställningens i Stockholm 1897 lotteri. 1898.	45,260: --
Apotekarsocieteten. Stockholm. 1887 (500), 90 (500).	1,000: --
Norrlands gille. Stockholm. 1891.	1,500: --
Patriotiska sällskapet. Stockholm. 1891.	500: --

5.

Testamentariska förordnanden till förmån för Nordiska museet.

- Thomsen, Anna**, fröken. Köpenhamn. Död 1888. Genom muntligt förordnande 1888: norskt allmogesmycke af silfver. Aflämnadt 1888.
- Wallander, Josef Vilhelm**, professor. Stockholm. Död 1888. Genom testamente af den 4 aug. 1887: skisser i akvarell och olja, med motiv från Delsbo och Vingåkers socknar, samt 3 delsbo- och 4 österåkersdräkter m. m. Aflämnadt 1888.
- Eichhorn, Christofer**, biblioteksamanuens. Stockholm. Död 1889. Genom testamente af den 6 nov. 1889: hela den af honom hopbragta samlingen af skråhandlingar, utgörande omkring 6,600 nummer, fördelade på 100 olika skrän och omfattande en tidrymd af öfver 300 år. Aflämnadt 1890.
- Hassell, Carl Johan**, f. d. sekreterare. Stockholm. Död 1892. Genom testamente af den 11 maj 1891: ett belopp af 5,000 kronor, afsedt till inköp af för museet passande föremål. Aflämnadt 1892.
- Lamm, Gustaf Mauritz**, ingenjör. Stockholm. *Ständig ledamot.* Död 1892. Genom testamente af den 13 febr. 1892: ett belopp af 10,000 kronor, afsedt till ökande af museets »Allmänna fond». Aflämnadt 1892.
- Fries, Carl Leonard August**, kommendörkapten. Stockholm. Död 1892. Genom testamente af den 12 dec. 1889: minnen från fregatten Eugénies jordomsegling 1851—1853, m. m. Aflämnadt 1893.
- Flygare-Carlén, Emilie**, fru. Stockholm. Död 1892. Genom testamentariskt förordnande af den 22 jan. 1890: den hedersgåfva, bestående af

- författarinnans samtliga romaner, öfversatta till böhmiska språket, hvilken hon år 1882 erhöi från Prag, m. m. Aflämnadt 1893.
- Hellman, Mathilda, f. Joholm**, enkefru. Uppsala. Död 1893. Genom testamente af den 2 jan. 1888: ett belopp af 10,000 kronor. Aflämnadt 1894.
- Antell, Herman Frithiof**, med. doktor. Paris. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* Död 1893. Genom testamente af den 1 okt. 1891: ett belopp af 100,000 kronor, afsedt att af museets styrelse »förvaltas som fond, hvars räntor användas till museets fromma». Aflämnadt 1896. Ytterligare utdelning på grund af Antells testamente: 5,700 kronor. Aflämnadt 1898.
- Lindholm, Johan August**, f. d. postförvaltare. Stockholm. Död 1894. Genom skriftligt förordnande: en större samling oljemålningar, akvareller och pennteckningar, alla återgifvande byggnader, gator och gränder från det »gamla Stockholm». Aflämnadt 1895.
- Tunelius, Johanna Charlotta Lovisa**, fröken. Stockholm. Död 1894. Genom testamente, dagt. i juni 1893: en samling porslinsföremål från århundradets början, m. m. Aflämnadt 1895.
- Erichsson, Carl Anders**, f. d. inspektor, Charlottenlund. Död 1894. Genom testamente af den 10 jan. 1894: återstoden af hans förmögenhet, sedan åtskilliga legat till andra personer utgått. Utdelningen i utredningsmannens konkurs — med 2,217 % å testamentsbeloppet kr. 17,863: 10 — kronor 387: 25, aflämnadt 1897.
- Adlersparre, Sophie, f. Leijonhufvud**, friherrinna. Stockholm. Död 1895. Enligt muntligt förordnande: klagoskrift, sydd på väf, från 1805. Aflämnadt 1895.
- Benedicks, Emma, f. Benedicks**, fru. Stockholm. *Hedersledamot.* Död 1895. Genom testamentariska förordnanden af den 11 dec. 1890 och den 5 juli 1893: ett belopp af 15,000 kronor, hvaraf 5,000 kr. till museet och 10,000 kronor till anläggningarna på Skansen. Aflämnadt 1895.
- Nisbeth, Henriette Caroline, f. Owenius**, fru. Simrishamn. Död 1895. Genom testamente af den 16 maj 1890: ett rikt snidadt antikt ekskåp. Aflämnadt 1897.
- Schwartz, Marie Sophie, f. Birath**, fru. Stockholm. Död 1894. Enligt muntligt förordnande: spegel med bord, i kejsarstil. Aflämnadt 1896.
- Crusenstolpe, Charlotta**, fröken. Stockholm. Död 1896. Genom testamente af den 16 okt. 1893: antik chiffonier, bokskåp med flere andra möbler, en samling familjeporträtt samt många minnen efter M. J. Crusenstolpe och Emilie Flygare-Carlén. Aflämnadt 1897.
- Londicer, George**, grosshandlare. Stockholm. Död 1897. Genom testamente af den 18 april 1896: skriftschatull af mahogny, 1 dussin damastserveter, tillverkade i Linköping på 1780-talet, reffelbössa, som tillhört hertig Fredrik Adolf af Östergötland, m. m. Aflämnadt 1897.

- Blackstadius, Johan Zacharias**, historiemålare. Stockholm. Död 1898. Genom muntligt förordnande: den stora taflan »Biskop Sigfrid döper hedningarna i Götaland», konstnärens mest betydande verk. Aflämnad 1898.
- Sundgren, Fredrik Conrad**, f. d. uppborrdskommissarie. Stockholm. Död 1898. Genom testamente af den 19 nov. 1897: en åttendedel af öfverskottet af hans förmögenhet, sedan en del legat till enskilde och allmänna inrättningar utgått. Beloppet, 13,111 kronor 84 öre, aflämnadt 1898.
- Malmström, Johan August**, professor, historiemålare. *Hedersledamot.* Stockholm. Genom testamente af den 8 mars 1897: målade studier i olja och akvarell, teckningar på lösa blad eller i album af byggnader, kläde- dräkter, folktyper m. m. från Sverge, Norge och Finland, som kunna bidraga till kännedomen om folkets ståndpunkt i afseende å konstindustri och karakteristik m. m.; gamla allmogeväfnader från Skåne, Bleking och Västergötland; fornnordiska dräkter samt en del vapen m. m., som kunna vara till nytta vid fester å Skansen.
- Bolinder, Jean**, ingenjör. Stockholm. *Ledamot af Nordiska museets styrelse. Ständig ledamot.* Död 1899. Genom muntligt förordnande: en samling föremål, hvilka tillhört Carl von Linné, m. m. Aflämnadt 1899.
- Casparsson, Carl Edvard**, kaptän. Uppsala. Död 1899. Genom testamente af den 16 okt. 1897: ett belopp af 10,000 kronor. Aflämnadt 1899.
- Gartz, Claes**, bokauktionskommissarie. Stockholm. Död 1899. Genom testamente af den 21 sept. 1899: ljuskandelaber af silfver. Aflämnad 1900.
- Lehnberg, Gustaf Conrad**, f. d. handelsbokhållare. Stockholm. Död 1900. Genom testamente af den 5 febr. 1899: lusthus från trädgården till huset nr 30 Bellmansgatan i Stockholm. Aflämnadt 1901.
- Ekman, Vilhelm Ferdinand**, bankkassör. Uppsala. *Ständig ledamot.* Död 1900. Genom testamente af den 18 sept. 1900: 10,000 kronor till Nordiska museets byggnadsfond. Ej aflämnadt.
- Sander, Nils Fredrik**, kansliråd. Stockholm. Död 1900. Genom testamente af den 17 maj 1898: en samling laveringar, blyertsteckningar och målningar af framstående konstnärer, afsedda till illustrationer för Sanders öfversättning af Eddan; guldmedalj m. fl. minnen af gifvaren. Aflämnadt 1900.

6.

Personer, som under åren 1899 och
1900 lämnat gåfvor till Nordiska
museet.

1.

I denna afdelning upptagas endast namnen på de personer, hvilka under de nämnda åren lämnat mera märkliga gåfvor till museets särskilda samlingar, jämte kort angifvande af själfva gåfvan. Öfriga gifvare upptagas i nästa afdelning (2).

Till förhistoriska afdelningen:

1899.

**Jäderholm, J.*, f. *Lavén*, fru, Stockholm: båtformig stenyx från trakten af Malmköping.
Söderlund, T. I., ingenjör, Stockholm: »pincett» och s. k. rakknif af brons, från senare bronsåldern, jordfynd från Gammalstorp i Bleking. Se sid. 87.

Till allmogeafdelningen:

1899.

Aneboda sockenmän, Lamhult: fyra grafkors af smidt järn, från 1800-talet.
Bromander, C. V., pastor, Karlstad: en större samling allmogeföremål från Södra Finnskoga socken i Värmland.
Forsström, J., handlande, Hudiksvall: brudgumsskjorta från Bjuråkers socken och sticktröja af ylle, från Delsbo socken i Helsingland.

*Tecknet * utmärker här, att gifvaren lämnat gåfvor äfven under ett eller flere föregående år.*

- Greff, A.*, med. doktor, Berlin: 2 gipsmasker af lapska typer, man och kvinna; afgjutningarna utförda på Skansen.
- **Hellberg, H.*, f. *Engström*, fru, Sala: brudsadel från Västmanland samt skrin från Gotland, m. m.
- Malmgren, O.*, herr, Stockholm: äkdynor från 1788 och 1842; bågare, skedar m. m. från Hörby socken i Skåne.
- Nordfjell, A. A.*, folkskolelärare, Gäddede: jämtländsk bruddkåpa från 1700-talet.
- Rackeby sockenmän* genom prosten *J. Granqvist*, Rackeby, Lidköping: fyra grafkors af sandsten, från 1600- och 1700-talen. Se sid. 89.
- Wennersten, O. V.*, student, Uppsala: knäbyxor af renskinn, från Uppland.

1900.

- Andersson, Cecilia*, fru, Jönköping: en samling bonader från Västbo och Sunnerbo härad, Småland. Se sid. 89.
- **Balfour, H.*, professor, Oxford: gamla elldon och belysningsredskap från England och Skottland.
- **Behm, A.*, amanuens, Stockholm: lodbössa från Jämtland.
- Bellander, G.*, ingenjör, Åbo: »snöstaf» från Väster Ensta och Vida byar i Tierps socken, Uppland, med årtalet 1814, använd såsom budkafvel vid uppbud till snöskottning på landsvägarna.
- Boman, C.*, förvaltare, Lule: sked af silfver, dyrbart arbete från 1600-talet. Se sid. 92.
- Carlsson, A.*, f. *Kratz*, fru, Årset: förkläde i rosengång, flakkalifstykke m. m. från Fröryds socken i Småland.
- Hoas, C.*, skollärare, Gammal-Svenskby, Ryssland: runkalender af 8 hopbundna träskifvor, med årtalet 1766. Se sid. 93.
- Huldt, H.*, ingenjör, Ume: en lapsk »seite» (afgudabild) af sten, från Sorsele socken i Västerbotten. Se sid. 110.
- Kulle, E.*, f. *Hallberg*, fru, Stockholm: allmogeföremål, såsom skrin från 1600-talet, klappträ, knyppeldyna m. m.
- **Sahlin, C.*, ingenjör, Falun: 5 dräktbilder i akvarell, framställande bärghsmansfolk i Falu kopparbergslag på 1600-talet.
- Sörby byamän*, Norrby, Sala: bylur af koppar, byältermansklubba m. fl. föremål från Sörby by i Norrby socken, Uppland.
- Tegelberg, Anders*, bonde, Källsko, Rickholz, Estland: redskap, som uppgifves hafva användts såsom kompass, från Rickholz i Estland.
- Genom *Trapp, H.*, fröken, Söderhamn: allmogesaker från Söderala socken i Helsingland, däribland skätknif med årtalet 1843, bandsked och delar af en kvinno-dräkt från Söderala socken.
- Wiberg, Johan*, bonde, Pai-Jonos, Rickholz, Estland: »rimstain» (kalenderstaf) från Rickholz i Estland.
- **Wikström, A.*, litteratör, Stockholm: strödda föremål, däribland lergods (»jydepotter») från Lokken och Viborg i Danmark; kantele från Reval, m. m.
- Winslow, O.*, fil. doktor, Stockholm: målad dörr från en bondstuga i Hyby socken, Skåne.
- Vinäs byamän* genom hemmansegaren *Bud Erik Olsson*, Vinäs, Mora: likbår, som tillhört Vinäs by i Mora socken, Dalarna.

Till handtverks- och skråafdelningen:

1899.

Ehrström, E., häradshöfding, Helsingfors: 45 afskrifter af finska skråhandlingar.

**Feltenberg, J. F.*, smedsmästare, Sala: ämbetslåda, hvilken tillhört hofslagarne i nämnda stad, från 1600-talet.

1900.

Brincks, J. F., kopparslagare, *dödsbodelegare* genom häradshöfding *C. J. Hallström*, Stockholm: Stockholms kopparslagarämbetes in- och utskriftningsböcker för åren 1705—1846, i tre band; samma ämbetes protokoll för åren 1759—1884, i två band; dess räkenskapshandlingar, omfattande tiden 1741—1849, samt en »dödlåda», som tillhört ifrågavarande ämbete.

**Schuldheis, V.*, vinskänk, Stockholm: sigillstamp, som tillhört Stockholms vinskänkar-societet. Se sid. 94.

Till afdelningen för arbetets historia:

1899.

Bergs, E. V., fru, *dödsbo* genom fröken *Emma Berg*, Stockholm: 4 oljemålningar, framställande bilder från ett sidenväfveri på 1700-talet, m. m.

Jonsson, Martin, herr, Östby, Erikslund: tröskbult med centrumstolpe, dragstång och skaklar.

Sundström, B., studerande, Stockholm: snidad hyfvel med årtalet 1753.

Tibblin, A. V., bokbindare, Stockholm: bokbindarpräss af gammal konstruktion.

1900.

**Pettersson, A. B.*, urmakare, Sala: en samling urmakarredskap såsom rullbänk, nedbänk, städ, snäckstraffare, rikthålk, hjulstickel, polerstål m. m.

Pihlgren, E. A., bankdirektör, Hudiksvall: tröskvält från Helsingland.

Till farmaceutiska afdelningen:

1899.

Smålands nation i Uppsala genom kurator *C. Grönblad*, Uppsala: drogsamling.

1900.

Borgenstam, E., apotekare, Skara: malm-mortel från 1763, mensurer m. m.

Till afdelningen för minnen från det gamla Stockholm:

1899.

Bengtsson, N. J., byggmästare, Stockholm: 3 stenornament (drufklasar m. m.) från huset nr 84 Regeringsgatan samt ett 50-tal målade kakel i olika mönster och färger, från gamla hus i Stockholm.

- **Böttiger, J.*, intendent för konungens konstsamlingar, Stockholm: »säkerhets-Kort efter klockan 11 nattetid», 1791.
- Eklund, Emma, Anna* och *Ebba*, fröknar, Stockholm: kontrollstämpel, som tillhört Stockholms stads auktionsverk, samt P. Tillæi karta öfver Stockholm 1733.
- Ericsson & Kjellström*, stenhuggerifirma, Värtan: portal af sandsten, från 1670-talet, från huset nr 20 Skeppsbron.
- **Granlund, A.*, antikvarisk bokhandlare, Stockholm: »Stempel Bok wid Stockholms Stora Jern och Metall Wåg». Handskrift.
- Genom *Teaterbyggnadskonsortiet*, Stockholm: minnen från den gamla operabyggnaden.

1900.

- Aktiebolaget Stockholms diskontobank* genom direktör *E. Thiel*, Stockholm: skylt från apoteket Lejonet i Stockholm.
- Carlsson, E. L.*, herr, Stockholm: fana af silkesbrokad, med årtalet 1764, Stockholms stadsvapen och tre kronor å en glob.
- Fastighetsaktiebolaget Drott* genom ingenjör *T. Örtenblad*, Stockholm: kakelugn i gustaviansk stil, från huset nr 17 Norrlandsgatan.
- **Lundahl, A. V.*, direktör, Stockholm: bartmanskrus af stengods, fat, gryta m. m. af lergods, glasfragment m. m., påträffadt vid grundgrävning å gårdsplanen vid huset nr 6 B St Paulsgatan, samt kakelugn i kejsarstil, från samma hus.
- Nyström, J.*, roteman, Stockholm: kakelugn från huset nr 7 Norrtullsgatan.
- Sandahl, J.*, f. *Huss*, fru, Stockholm: taffla öfver »Stockholms Brand Signaler», akvarellmålning från 1800-talets början.
- **Santesson, N. E.*, fabrikör, Stockholm: kakelugn från 1700-talets senare hälft, dekorerad med blomstergirlander i olika färger.
- **Stockholms skarpskytteförenings första kompani* genom järnkramhandlanden *G. Hallgren* och fabrikör *E. Andersson*, Stockholm: ett par kandelabrar af smidt järn samt 6 st. fäxtsablar.
- Städernas allmänna brandstodsbolag*, Stockholm: sandstensportal med årtalet 1668, och balkong af järn, från huset nr 20 Skeppsbron, samt en samling kakel från 1700-talet.
- Wirström, F. V.*, konditor, Stockholm: »Tillstånds-Pollet att hämta vatten ur Kongl. Slottets brunnar», utfärdad för konditor Bulér.

Till samlingen af fortskaffningsmedel och åkdon:

1899.

- Gotlands fornsal* genom lektor *M. Klintberg*, Visby: karet från Visby.
- Landström, G.*, handlande, Stockholm: trilla från 1700-talet.
- Magnusson, E.*, f. *Schnell*, fru, Stockholm: velociped af trä.
- **Müller, R.*, kolonibestyrer, Köpenhamn: grönländska hundselidon.
- **Samzelius, H.*, jägmästare, och **Sällström, E. J.*, konsul, Nederkaliks: forsbåt med två par åror, forkar, öskar m. m.

1900.

- Arwidsson, I.*, fil. kandidat, Uppsala: en samling skidtyper från Härjedalen och Norge.
- Brask, J. H.*, f. d. båtsmanskorpral, Brytte, Rogsta: eka, påträffad i en skogssjö i Rogsta socken, Helsingland.

**v. Celsing, F.*, kapten, Stockholm: eka, funnen i en mosse i Vrigstads socken, Småland.
v. Ehrenheim, P., f. d. statsråd, Stockholm: täcksläde, s. k. »vis-à-vis», från 1800-talets början.

Lewenhaupt, C., grefve, Claestorp, Katrineholm: två ekor, funna i en skogssjö i Stora Malms socken, Södermanland.

Lundbergh, H., grosshandlare, Stockholm: akja från Västerbottens lappmark.

Wachtmeister, A., grefve, ryttmästare, Torsåker, Väsby: eka, funnen på Torsåker i Hammarby socken, Vallentuna härad, Uppland.

**Wallén, O.*, apotekare, Hvetlanda: gammal parsläde.

Till afdelningen för sjöväsendet:

1899.

**Santesson, F. A.*, fabrikör, Stockholm: skeppsmodell till ett kofferdifartyg från medlet af 1800-talet.

Till afdelningen för kyrkliga minnen:

1899.

Ekeberg, L. A., ångbåtsbefälhafvare, Ryssviken, Stockholm: 2 grafhällar af järn med barockörnering, båda från Västerås gamla kyrkogård.

1900.

Sparre, A. C:son, friherre, Vedeväg: träbild, som tillhört fattigbössan vid Vedevägs bruks kyrka i Västmanland.

Till afdelningen för musikinstrument:

1899.

Gahm, A., fröken, Stockholm: stränginstrument från 1700-talet.

**Hallman, K.*, redaktör, Lule: klavér från slutet af 1700-talet.

Skoglund, P., f. d. hemmanssegare, Oxböle, Offerdal: harpa.

1900.

Pettersson, G., direktör, Stockholm: klavér från 1806, af P. Krafts tillverkning.

Till afdelningen för de högre stånden:

1899.

Alyhr, G., herr, Stockholm: urverk från slutet af 1500-talet, tallrik af mariebergsfajans, m. m.

Bolinders, J., ingenjör, dödsbo genom fröken *A. Stigell*, Stockholm: skrin af mässing, från 1597, muskotjärn i snidadt fodral af trä, m. m.

- af *Edholm, E.*, f. d. medicinalråd, och fru *L. af Edholm, f. v. Heijne*, Stockholm: himmelsäng.
- **Kungl. husgerådskammaren* genom intendenten för konungens konstsamlingar dr *J. Böttiger*, Stockholm: en större samling sidenprof.
- Lagerberg, S.*, fröken, Stockholm: sidentäcke från 1830-talet, märkduk, smycken m. m. från ungefär samma tid.
- Lundberg, Jenny* och *Augusta*, fröknar, Stockholm: leksaksbyrå med inläggningar, strumpstickhållare af silfver i form af en nyckel, m. m.
- **Matsson, A.*, konsthandlare, Stockholm: flere par sidenskor från 1700-talet, m. m.
- Mörk, Mina*, fröken, Stockholm: konfirmationsklädning från början af 1800-talet.
- Nauckhoffs, A.*, fröken, *dödsbodelegare* genom häradshöfding *A. Liljencrantz*, Stockholm: smycken, dräktdelar, durchslag af gammal rörstrandsfajans, m. m.
- v. Schinkel, A.*, kaptan, Karlskrona: tekopp och fat med adliga ätten von Franckens vapen, tallrik med friherrliga ätten Oxenstierna af Eka och Lindö vapen, m. m.
- Storckenfeldt, E.*, generaldirektör, Stockholm: bord från 1850-talet.
- Widstrand, O.*, byggmästare, Stockholm: skulpterad och förgylld soffa från 1700-talet.

1900.

- Benedicks, S. E.*, f. *Tholander*, fru, Uppsala: en större trymä från midten af 1800-talet, med rikt ornerad och förgylld ram.
- **Böttiger, J.*, intendent för konungens konstsamlingar, Stockholm: mansporträtt (snickare) från 1700-talet, oljemålning.
- Colldén, H. G.*, f. *Durling*, enkefru, Stockholm: fickur med kedja af silfver, snusdosa, plånbok, eldstål, skrin m. m.
- Ehrlin, C.*, fru, Stockholm: krinoliner, »tournurer», damhattar m. fl. föremål, hörande till 1860- och 1870-talens modedräkter.
- Kempff, H.*, med. doktor, Stockholm: Auroraordens sigill samt protokoll, hållna uti »Aurora Ordens Styrelse» 1816—1817 m. m.
- Klingberg, O.*, kamrer, Stockholm: spetsmantiljer, långschalar m. fl. plagg, hörande till 1860-talets modedräkter.
- **Kungl. husgerådskammaren* genom intendenten för konungens konstsamlingar dr *J. Böttiger*, Stockholm: en samling möbeltyg af sidendamast m. m.
- Rosenlind, E.*, direktör, Stockholm: västtyg af siden med rika silfverbroderier, i gustaviansk stil.
- Sturzen-Becker, V.*, lektor, Stockholm: broderad sidenväst (gustaviansk) m. m.

Till den historiska afdelningen:

1899.

- **Berg, Emma*, fröken, Stockholm: porträtt af Gustaf IV Adolf, väfdt i siden.
- **Bolinder, J.*, ingenjör, Stockholm, enligt testamentariskt förordnande: en samling föremål, hvilka dels tillhört Carl v. Linné, dels hans maka och ättlingar.
- Broberg, C.*, f. d. tjänsteman, Stockholm: porträttmedaljong i gips af skalden Edvard Bäckström.
- Franzén, F.*, ingenjör, Stockholm: minnesalbum med verser af F. M. Franzén, G. H. Mellin m. fl.
- Gavelius, G.*, v. häradshöfding, Stockholm: petschaft, som tillhört biskop C. G. Nordin.

- Hammarskjöld, S.*, f. *Tham*, fru, Stockholm: sigillstamp med friherrliga ätten Horn af Rantziens och adliga ätten Rosenackers alliansvapen.
- **Modin, E.*, komminister, Linsell: bref från Petrus Læstadius, dagt. Arjepflug 10 aug. 1832.
- **Montan, A.*, genremålare, Düsseldorf: blommig silkesschal, som tillhört biskopinnan Anna Maria Tegnér, f. Myhrman.
- Morin, A.*, fröken, Stockholm: parasoll, som tillhört drottning Lovisa; tröja, skjorta och mössa, som tillhört prins Karl (f. 1852, † 1854); samt lif och skor, som tillhört prinsessan Lovisa.
- **Palm, C. U.*, amanuens, Stockholm: bref från Egron Lundgren till hans broder M. Lundgren¹ samt bref från intendenten A. Nyström till E. Lundgren, m. m.
- Pauli, G.*, artist, Stockholm: kartongerna till de af konstnären utförda freskomålningarna i Göteborgs musei trapphus, framställande »Konst och vetenskap» samt »Handel och sjöfart».
- Pihlgard, A.*, f. *Lundqvist*, fru, Karlskrona: petschaft med adliga ätten Björnborgs vapen, m. m.
- **Roos, S.*, f. *Nordenfalk*, friherrinna, Stockholm: bref från generaldirektör A. V. Roos, m. m.
- **Silfversvärd, C.*, kansliråd, Stockholm: två petschaft, det ena med ätten Jägerschölds, det andra med ätten Silfversvärds vapen.
- Söderman, E.*, f. *Bergholm*, fru, Stockholm: »Scen och aria ur operan Fiskareflickan», handskrift af August Söderman, m. m.
- **Wennerlund, E.*, med. kandidat, Stockholm: sigillstamp och petschaft med adliga ätten von Schantz vapen; dricksglas med ätten von Weigels vapen, börs af silke samt flere frimurarordenstecken, hvilka föremål tillhört arkiatern, friherre C. E. v. Weigel; två bref från August Nicander till M. G. v. Schantz samt bref från Johan Olof Wallin.

1900.

- H. K. H. prins Eugen*: två album med handteckningar från åren 1837—1840 af dåvarande kronprinsen, sedermera konung Oskar I samt prinsarne Karl, Gustaf, Oskar och August äfvensom af prinsessan Eugenie.
- Backman, V.*, f. *Sontag*, fru, Stockholm: tre bref från professor Elias Fries, samt bref från Lars Levi Læstadius, biskop A. F. Beckman, statsrådet F. F. Carlson och botanisten C. Hartman.
- **Bergh, A. F.*, boktryckare, Västerås: 5 handskrifter af skalden Johan Nybom, bref till den samme, bland hvilka ett från Bernhard v. Beskow, samt betyg m. m., som tillhört J. Nybom.
- **Bukowski, H.*, konsthandlare, Stockholm, genom testamentariskt förordnande: chiffonier i kejsarstil, hvilken tillhört Baltzar v. Platen.
- v. Cederwald, A. G.*, amanuens, Stockholm: porträtt af prinsessan Eugenie, måladt i olja.
- **Charlés, A.*, med. doktor, Borås: sigillstamp med adliga ätten Muhls vapen.
- **Claëson, N.*, statsråd, Stockholm: 8 bref från ärkebiskop A. N. Sundberg till gifvaren. *Drättselkammaren i Hernösand*: tornur från 1728, enligt uppgift förfärdigadt af Kristofer Polhem, från Hernösands gamla rådhus.

¹ Se *Meddelanden från Nordiska museet 1898*, sid. 140, hvarest detta bref finnes aftryckt.

- **Erdmann, E.*, geolog, Stockholm: porträtt af konstmålaren J. V. Wallander, utfördt i olja af fru M. Zetterström.
- **Nordenfalk, J.*, friherre, Stockholm: uniformsvärja, som tillhört justitiestatsministern J. Nordenfalk, m. m.
- Norlund, E.*, fröken, Stockholm: porträtt af H. M. konung Oskar II, måladt i olja af porträttmålaren Emil Österman; afsedt för ett Oskar II:s rum i museets nya byggnad.
- **Palm, C. U.*, konsthandlare, Stockholm: 2 konstnärsskämtdiplom, utfärdade för Egron Lundgren, m. m.
- **Sander, N. F.*, kansliråd, Stockholm, genom testamentariskt förordnande: en samling laveringar, blyertsteckningar och målningar af framstående konstnärer, afsedda till illustrationer för Sanders öfversättning af Eddan; guldmedalj m. fl. minnen af gifvaren.

Till mynt- och medaljsamlingen:

1900.

- **Holmberg, D.*, mynthandlare, Stockholm: 13 stansar till minnespenningar.

Till porträtt- och gravyrsamlingen:

1899.

- Berndes, G. F.*, brukspatron, Jakobsdal, Järfva: 4 porträttgravyrer af A. U. Berndes.
- Brelín, H.*, fröken, Gefle: miniatyrporträtt.
- **Redaktionen af »Ord och Bild»*, Stockholm: 148 porträtt.
- **Wallin, H.*, fröken, Stockholm: miniatyrporträtt.

1900.

- Bergqvist, F.*, f. *Krafft*, fru, Askersund: 39 silhuettporträtt m. m.

Till bibliotek och arkiv:

Af gåfvor från utländska samfund upptagas här endast några särskildt anmärkningsvärda. Se för öfrigt förteckningen öfver de museer och vetenskapliga samfund, med hvilka Nordiska museet står i förbindelse, sid. 191 o. f.

1899.

- **Almqvist, E. K.*, kanslisekreterare, Stockholm: en samling namnteckningar af svenska, danska, polska och österrikiska regenter samt öfver 300 svenska namnteckningar och autografer af högre ämbetsmän, m. m.
- **Balfour, H.*, professor, Oxford: en samling arbeten i fornkonskap och etnografi, författade af gifvaren.
- **Bonnier, A.*, bokförläggare, Stockholm: öfver 200 arbeten, omfattande svensk skönlitteratur, reseberättelser, folkklifskildringar, topografi, filologi m. m.

- Brelin, H.*, fröken, Gefle: Stockholms Calender för år 1727, 62 vis- och skillingstryck samt Hedvig Charlotta Nordenflychts »Qwinligt Tankespel», tryckt i Stockholm 1750, m. m.
- **Böttiger, J.*, intendent för konungens konstsamlingar, Stockholm: Konstsamlingarna å de svenska kungliga slotten. D. I, omfattande häftena 1—4. Stockholm 1897—99.
- **Conwentz, H.*, professor, Danzig: 6 arkeologiska väggtäflor.
- Det kongelige danske Videnskabernes Selskab*, Köpenhamn: sällskapets skrifter i 16 band, utgifna under åren 1823—1899.
- Det kongelige danske geografiske Selskab*, Köpenhamn: Geografisk Tidsskrift 1879—1897.
- Engelke, J.*, f. *Leopold*, fru, Stockholm: General-Charta öfver Stockholm af Petrus Til-læus 1733.
- v. Feilitzen, K.*, advokat, Karlskrona: en samling autografer af präster, tjänstgörande i Stockholm under 1700-talet.
- Göteborgs och Bohusläns fornminnesförening*, Göteborg: föreningens under åren 1874—1893 utgifna arbeten.
- Hedberg, E. G.*, banktjänsteman, Stockholm: Then Swänske Argus 1732 och 1733.
- **Helbing, H.*, konsthandlare, München: Aus dem Kunstbesitz des Herrn Dr. M. Schubart i München, I—II, auktionskatalog med konstnärligt utförda afbildningar.
- **Lagerberg, M.*, kammarherre, Stockholm: illustrerade tidningar och modejournaler, tidsskrifter m. m.
- **Landsmålsföreningen i Uppsala*: Nyare bidrag till kännedom om de svenska landsmälen och svenskt folklif. H. 4—64. Stockholm 1881—98.
- Lilliesköld, L.*, f. *Raab*, friherrinna, Stockholm: köpebref på pergament, dagt. år 1732.
- Lönnerberg, R. V.*, adjunkt, Stockholm: 22 pergamentshandlingar, bestående af köpehandlingar, fastebref och bytesbref m. m., utfärdade mellan åren 1620—1793.
- **Nelson, C. G. A.*, folkskolelärare, Stockholm: 126 akademiska afhandlingar från Uppsala, Lund och Åbo; 180 tidningar, hufvudsakligen svenska, från 1727—1898; akademiskt småttryck; pergamentsbref från år 1712, m. m.
- af Sillén, L.*, f. *Strettenberg*, fru, Stockholm: 3 pergamentsbref af åren 1696, 1712 och 1805.
- Suhr & Sön, J. P.*, Köpenhamn: Det Suhrske Hus i Kjöbenhavn 1749—1899, illustrerad praktverk med text af C. Nyrop.
- Södermanlands fornminnesförening*, Strängnäs: Bidrag till Södermanlands kulturhistoria. I—X. 1877—1899.

1900.

- Andersson, August*, hemmansegare, Sörby, Norrby, Sala: tvänne fastebref å pergament, från 1594 och 1678.
- Andersson, Erik*, kyrkvård, Löten, Norrby, Sala: 4 bouppteckningar från 1700-talet.
- **Böttiger, J.*, intendent för konungens konstsamlingar, Stockholm: Konstsamlingarna å de svenska kungliga slotten. Del II. Stockholm 1900.
- **Carlsund, M.*, fröken, Stockholm: en samling böcker och planschverk rörande skeppsbyggnadskonst.
- **Eklund, P. B.*, bokförläggare, Stockholm: Porträttgalleri af framstående svenska kvinnor; Porträttgalleri af framstående svenske män, af skaldar, konstnärer och skriftställare: vidare Svenska konungahuset samt Sveriges industri, dess stormän och befrämjare.
- Goldschmidt & Nordholm*, Köpenhamn: Danske Farvere. En historisk Udsigt ved de Goldschmidtske Fabrikers hundreedaars Jubilæum, af C. Nyrop.

- **Hazelius, A.*, Nordiska museets styresman, Stockholm: tidskrifter och samlingsarbeten, utgifna af Hiö Islenzka bokmentafélag, m. m.
- **Hazelius, G.*, fil. kandidat, Uppsala: Pierers Universal-Lexikon i 21 band; Annaler for nordisk Oldkyndighed og Historie, udgivne af det Kongel. Nordiske Oldskrift-Selskab i Köpenhamn. Årg 1836—1846 och 1854—1860.
- **Kempe, B.*, grosshandlare, Stockholm: minnesalbum med teckning, minnesverser, tänkespråk m. m. från 1750-talet.
- **Kungl. statistiska centralbyrån*, Stockholm: Bidrag till Sveriges officiella statistik 1891—1895.
- **Rosenlind, E.*, direktör, Stockholm: Lördags-Magazinet för åren 1836, 1837 och 1838, i goda exemplar; E. Dybecks Runa för 1844 och 1850, samt stämpelböcker för Stockholms järnväg och Göteborgs järn- och metallväg, m. m.

Utom ofvan nämnda större gåfvor till Nordiska museets olika afdelningar har museet under åren 1899 och 1900 emottagit följande. År 1899: af friherre **O. Hermelin*, Staby, Grillby: oljemålning, framställande interiör af Alvastra klosterkyrkas ruiner; af fru *R. Bobeck*, f. *Kylberg*, Tun: akvarell, framställande en ryggåsstuga i Västergötland; samt af **Svenska turistföreningen*, Stockholm: 80 svenska landskapsutsikter i fotografi. År 1900: af fru *H. Cavalli*, f. *Krantz*, Sköfde: en större knappsamling, omfattande 4,154 knappar af olika ämnen, från 1700- och 1800-talen, m. m.; af *Styrelsen för allmänna brandförsäkringsverket för byggnader på landet* genom direktör *E. Rosenlind*, Stockholm: 2 kassakistor af järn, den ena märkt 1807; samt af löjtnant *A. Tornérhjelm*, Halmstad: Sunnerbo härads sigillstamp från år 1684.

2.

För öfrigt hafva under år 1899 och 1900 gåfvor lämnats till Nordiska museet af ytterligare följande personer:

1899.

* <i>Afzelius, R.</i> , lektor. Jönköping.	* <i>Behm, A.</i> , amanuens. Stockholm.
<i>Andersson, Anders</i> , byggmästare. Stockholm.	* <i>Berg, C. O.</i> , generalkonsul. Stockholm.
* <i>Andersson, J.</i> , vaktmästare. Stockholm.	<i>Bergvall, A.</i> , brukspatron. Stockholm.
<i>Angelin, C.</i> , sekreterare. Stockholm.	<i>Bey, C. A.</i> , postexpeditör. Strömstad.
* <i>Anrep, G.</i> , literatör. Stockholm.	<i>Björnsell, A.</i> , landtbrukare. Hafstena, Sköfde.
<i>Appelgren, T. G.</i> , e. o. postexpeditör. Stockholm.	<i>Boman, J. A.</i> , hemmansägare. Bålsjö, Skog.
* <i>Arnellsson, J.</i> , herr. Utanlandsjö, Arnsvall.	<i>Braunerhjelm, O.</i> , f. <i>Liljenstolpe</i> , fru. Stockholm.
<i>Barthelson, E.</i> , fröken. Stockholm.	* <i>Bukowski, H.</i> , konsthandlare. Stockholm.
<i>Barthelson, M.</i> , fröken. Stockholm.	<i>Burgman, T.</i> , f. <i>Holmumd</i> , fru. Stockholm.

Tecknet * utmärker här liksom förut, att gifvaren lämnat gåfvor äfven under ett eller flere föregående år.

**Carlander, C. M.*, grosshandlare. Stockholm.
Carlsson, Carl, vaktmästare. Stockholm.
 **Clässon, N.*, statsråd. Stockholm.
Cullberg, H., godsegare. Gagersvik, Almvik.

Diehl, R. S., fru. Stockholm.

**Eckert, E.*, f. *Hörlin*, fru. Stockholm.
Edgren, B., fröken. Vingäng, Ransby.
Edholm, P., herr. Bälsjö, Skog.
Edling, C. G., handlande. Sala.
 **Edlund, Helene*, fotograf. Stockholm.
Ekstrand, A., fröken. Stockholm.
 **Eliasson, A.*, grosshandlare. Stockholm.
Eneroth, H., artist. Stockholm.
 **Engelke, A.*, f. *Nordencreutz*, fru. Uppsala.
v. Engeström, J., häradshöfding. Stockholm.
Eriksson, E. A., organist. Bollebygd.
Eriksson, Karl, herr. Stockholm.

**Fahlstedt, V.*, herr. Stockholm.
Fehrm, C., herr. Stockholm.
Finnberg, N., kassör. Stockholm.
Frölich, O., grefve. Stockholm.
 **Fürst, C. M.*, professor. Lund.

**Geijer, S.*, fröken. Filipstad.
Granqvist, J., kontraktsprost. Rackeby.
Grenander, S., f. *Richert*, fru. Stockholm.
Gripensvärd, F., major. Stockholm.
Göthberg, E., herr. Säby, Jakobsberg.

Hagberg, Leo, ingenjör. Stockholm.
 **Hagerman, H.*, fabriker. Stockholm.
Halvarsson, B., skräddare. Likenäs, Stölet.
 **Hamilton, G. M.*, grefve. Hedensberg.
Hammarberg, E., inspektör. Lillån, Hackås.
 **Hammarstedt, N. E.*, amanuens. Stockholm.
 **Havaldsson, M.*, herr. Vipperhult, Smålandsstenar.
Harling, G., herr. Stockholm.
 **Hazelius, A.*, Nordiska museets styresman. Stockholm.
 **Hazelius, A.*, fröken. Stockholm.
Hoff, H., postmästare. Öregrund.
 **Holm, Hilma*, fröken. Norrköping.
 **Holm, I.*, f. *Elfström*, fru. Stockholm.
 **Holmberg, D.*, mynthandlare. Stockholm.
 **Holmberger, A.*, fröken. Stockholm.
Hoving, J., herr. Stockholm.

**Jerling, K. J.*, med. doktor. Stockholm.
 **Johansson, Anna Lisa*, fröken. Stockholm.
Johansson, A. P., hemmansegare. Linne-ryd, Alfvesta.
 **Johansson, J.*, herr. Hälle, Bjästa.
Johansson, K. E., bokförelse. Stockholm.
Jonsson, G. L., kommunalordförande. Lima.
Jonsson, O., apotekare. Sunne.
Julin, E., herr. Stockholm.

**Kajser, A.*, apotekare. Enköping.
Kant, C. N., apotekare. Trosa.
Karlander, A., spårvagnskusk. Stockholm.
 **Kempff, K. H.*, lektor. Gefle.
v. Konow, G., f. *Nennes*, fru. Stockholm.
Krikortz, E., f. *v. Sneidern*, fru. Stockholm.
Kylander, M., fröken. Stockholm.

Labatt, B., fröken. Stockholm.
Lagerstedt, O., redaktionssekreterare. Söderhamn.
Lettström, G., bankdirektör. Stockholm.
Levin, Brynolf, gosse. Stockholm.
Liljenstolpe, E., fröken. Stockholm.
Liljesköld, A., v. häradshöfding. Stockholm.
Lind, Emma, fröken. Mariefred.
Lindeberg, K. M., kansliråd. Stockholm.
Lindgren, L., f. d. bokhandlare. Stockholm.
 **Lindqvist, Gustaf*, herr. Stockholm.
Lindqvist, S., fröken. Stockholm.
Lundberg, P. A., verkmästare. Stockholm.
Lundholm, N., herr. Näs, Bjästa.
Lundqvist, Ingeborg, fru. Stockholm.
 **Lundström, C. F.*, brukspatron. Stockholm.
Låstbom, M., fröken. Stockholm.

**Melkerson, J. A.*, ingenjör. Bäcka, Orsa.
 **Meves, J.*, byråchef. Stockholm.
Mosell, L., fru. Stockholm.
Myrberg, H., fröken. Stockholm.

Nelson, E. A., fru. Stockholm.
Nilson, Severin, genremålare. Stockholm.
 **Nordeman, F. A.*, veterinärläkare. Vadstena.
 **Nordenfalk, J.*, friherre. Stockholm.
 **af Nordin, J.*, f. *Leijonflycht*, fru. Stockholm.
Norström, L., yngling. Stockholm.
Nyberg, C., handlande. Gisabo, Stockaryd.
 **Nyblæus, J.*, f. *Tauson*, fru. Lund.

Olsdotter, Sigrid, hustru. Västra Torbo, Delsbo.

Palmér, C. F., målarmästare. Stockholm.
Persson, Per, hemmansegare. Sireköpinge,
 Tågarp.
Petersson, E. L., häradsskrifvare. Stock-
 holm.
 ***Petrelli, J.**, krigsarkivarie. Stockholm.
 ***Pettersson, A. B.**, urmakare. Sala.
Pihlgren, A., ingenjör. Malmö.

Rehn, J. P., arbetare. Stockholm.
af Rolén, E., f. **Grip**, fru. Stockholm.
 ***Rosén, C. A.**, snickare. Linköping.
Rosén, K. P., ingenjör. Stockholm.
 ***Rosenlind, E.**, direktör. Stockholm.
Ruth, J., fröken. Stockholm.

Sandahl, H., herr. Knifsta.
Sandqvist, Daniel, gosse. Stockholm.
 ***Schantz, G.**, kontorsskrifvare. Stockholm.
 ***Scherini, T.**, fröken. Norrköping.
Schuldheis, V., vinskänk. Stockholm.
 ***Schultzberg, H.**, revisor. Stockholm.
Schürer von Waldheim, M., regements-
 intendent. Ume.
Sebardt, U. C., enkefru. Stockholm.
 ***Sjöblom, M. A.**, med. doktor. Hernösand.
Sjöstedt, C., banktjänsteman. Stockholm.
Sjöstedt, E., f. **Boman**, fru. Stockholm.
Skärman, H., f. **Breding**, fru. Furu-
 skogen, Skara.
Snoilsky, C., grefve, överbibliotekarie.
 Stockholm.
 ***Sohlén, J.**, apotekare. Årjäng.
Sollwin, R., fröken. Stockholm.

A. Hirschs musikförlag. Stockholm.
Aktiebolaget Salberget genom direktör
G. A. Granström. Sala.
Björkanders, A., fil. doktor, dödsbo. Stock-
 holm.
Brändströms, Charlotte, friherrinna, döds-
 bo genom läroverksadjunkten **R. V. Lön-
 nerberg.** Stockholm.
 ***Expeditionen af »Ljus».** Stockholm.
 ***Föreningen för Grafisk konst.** Stock-
 holm.
 ***Föreningen Handarbetets Vänner.** Stock-
 holm.
Föreningen Svenska folkdansens vänner.
 Stockholm.
 ***Kungl. biblioteket.** Stockholm.
 ***Kungl. boktryckeriet.** Stockholm.
 ***Kungl. eklesiastikdepartementet.** Stock-
 holm.

***Sondén, M.**, professor. Stockholm.
Spolén, I. O., kyrkoherde. Fryksände.
Stenbäck, J. V., patron. Björshyholm,
 Sunne.
 ***Strokirk, V.**, grosshandlare. Stockholm.
Swartz, C., f. **Fehrström**, fru. Stockholm.
Scensdotter, Karin, enka. Västra Torbo,
 Delsbo.
 ***Söderbaum, R.**, ingenjör. Stockholm.
Söderberg, A., bankdirektör. Stockholm.

***Tallberg, A.**, artist. Stockholm.
Ternell, Hilda, fru. Stockholm.
Thelander, O., kantor. Hagby.
 ***Thulstrup, H.**, öfverste. Stockholm.

Wallin, E. O., bondson. Öfverveda,
 Nordingrå.
 ***Wallqvist, L.**, snickare. Stockholm.
Welle, V., fröken. Stockholm.
Westblad, I., förvaltare. Igelfors, Regna.
Westerberg, Charlotta, fröken. Stockholm.
Wessén, C., disponent. Stockholm.
 ***Vistrand, P. G.**, amanuens. Stockholm.

Zetterholm, C., kamrer. Södertälje.

***Öfverström, K.**, auktionsvaktmästare.
 Linköping.
Örtendahl, I. A., major. Stockholm.
Örtendahl, M., f. **Millén**, fru. Stockholm.
Östberg, C., kandidat. Uppsala.

***Lindhals fotografiäffär.** Stockholm.
Ljungs församling genom prosten **L. P.
 Broman.** Linköping.
Mandelgrens, N. M., artist, dödsbo genom
 öfverkommissarien **G. Almgren.** Stock-
 holm.
 ***Nykyrkliga bokförlaget.** Stockholm.
Redaktionen af tidningen »Hemtrefnad».
 Stockholm.
Redaktionen af »Varia». Stockholm.
Rikets allmänna kartverk. Stockholm.
 ***Sommarkurserna i Uppsala** genom kan-
 didat **A. Åkerlind.**
Stadsfullmäktige i Eksjö.
Stockholms bageriaktiebolag genom dispo-
 nenten **C. C. Wassén.** Stockholm.
**Sällskapet för svenska kvartettsångens
 befrämjande.** Stockholm.
Åboms, V., ingenjör, dödsbo, Stockholm.

Aall, H., konservator. Kristiania.
Larsen, T. B., antikvitetshandlare. Kristiania.
Kirkedepartementet, Kristiania, genom riksarkivarien *H. J. Huitfeldt-Kaas*.

**Bjerger, P.*, fl. doktor. Bakkehus, Veien.
 **Bolvig, J. M. E.*, antikvitetshandlare. Köpenhamn.
 **Elvius, S.*, herr. Köpenhamn.
 **Olsen, Bernhard*, museumsdirektör. Köpenhamn.

Degerholm, E., fröken. Helsingfors.
Ilmoni, T. O., magister. Åbo.

**Stchoukine, P. J.*, herr. Moskwa.

* <i>Friedel, E.</i> , Geheimer Regierungsrath. Berlin.	<i>Mogk, E.</i> , professor. Leipzig.
<i>Grössler, H.</i> , professor. Eisleben.	* <i>Rosenthal, L.</i> , antikvitetshandlare. München.
<i>Halle, J.</i> , antikvitetshandlare. München.	<i>Schwindraheim, O.</i> , herr. Hamburg.
* <i>Hiersemann, K. W.</i> , bokhandlare. Leipzig.	* <i>Stieda, L.</i> , professor. Königsberg.
	* <i>Weil, A.</i> , antikvitetshandlare. München.

de Saussure, H., herr. Genève.
 **Shipley, M. A.*, f. *Brown*, fru. Chexbres.

Monseur, E., professor. Brüssel.

* <i>Gaidoz, H.</i> , herr. Paris.	* <i>Piette, E.</i> , herr. Rumigny.
<i>Marqués, Luis</i> , herr. Paris.	<i>Salmon, Ph.</i> , herr. Paris.
<i>Müller, H.</i> , bibliotekarie. Grenoble.	

1900.

* <i>Adlers, G.</i> , f. d. disponent. Stockholm.	<i>Andersson, Aksel</i> , bibliotekarie. Uppsala.
* <i>Afzelius, E.</i> , lektor. Jönköping.	<i>Andersson, A. G.</i> , urmakare. Falkenberg.
<i>Ahlberger, A.</i> , fröken. Hassele.	* <i>Andersson, Gunnar</i> , docent. Stockholm.
<i>Ahlberger, N.</i> , fröken. Hassele.	<i>Andersson, Kerstin</i> , hustru. Spikenäs Ransby.
* <i>Ahlborn, G.</i> , fröken. Stockholm.	<i>Arenander, E.</i> , veterinär. Uppsala.
* <i>Ahlgrensson, I.</i> , fröken. Stockholm.	
<i>Ahlström, A.</i> , urmakare. Sköfde.	<i>Behm, A.</i> , fröken. Östersund.
<i>Ahlström, M.</i> , urmakare. Borås.	* <i>Berg, C. O.</i> , generalkonsul. Stockholm.
<i>Almqvist, Rolf</i> , herr. Svenljunga.	* <i>Berg, Emma</i> , fröken. Stockholm.
<i>Alyhr, A.</i> , fru. Stockholm.	
<i>Andersson, Anna</i> , fru. Stockholm.	

Bergenson, J. A., urmakare. Skara.
Berghmarck, S., handlande. Åstråsk.
Bergqvist, J. F., skräddare. Ludvika.
**Bergvall, A.*, brukspatron. Stockholm.
**Bey, C. A.*, postexpeditör. Strömstad.
Biller, G., fröken. Stockholm.
Blackstadius, E., fröken. Stockholm.
**Blees, J.*, fil. kandidat. Uppsala.
Blaxén, M. L., fru. Stockholm.
**Blomberg, A.*, fotograf. Stockholm.
Bogren, O. L., urmakare. Borås.
Britte, Erik, småskolelärare. Slättberg, Orsa.

Broman, H., f. *Andersson*, fru. Stockholm.
Burman, S., fröken. Stockholm.
Bünsow, F., godsegare. Stockholm.
Bäckström, J., f. *Hellsten*, enkefru. Stockholm.
**Bäckström, M.*, fröken. Stockholm.

Cardon, K., fröken. Stockholm.
**Carlander, C. M.*, grosshandlare. Stockholm.
Carlman, A., fröken. Stockholm.
Carlsson, Sigrid, Stockholm.
Carlsson, Sture, med. doktor. Stockholm.
Carlsson, V., tryckare. Gustafsberg.
Carlström, H., fröken. Stockholm.
**Cedergren, K. G.*, med. doktor. Stockholm.
Cederström, J., friherre. Modal, Hvetlanda.
Chrigström, S. D., apotekare. Backe.

**Dahlberg, S.*, herr. Östra Ny, Kudby.
Dahlström, A. V., fanjunkare. Stockholm.
Dunér, Charlotte, fru. Stockholm.

**Eckert, E.*, f. *Hörlin*, fru. Stockholm.
**Edgren, B.*, fröken. Vingång, Ransby.
**Edlund, Helene*, fotograf. Stockholm.
**v. Ehrenheim, E.*, kammarherre. Grönsö.
Ekberg, F. L., urmakare. Borås.
Ekberg, F. O., herr. Stockholm.
**Ekhoff, E.*, fil. doktor. Huddinge.
**Ekstrand, A.*, fröken. Stockholm.
**Elfwing, G.*, fröken. Stockholm.
**Elfwing, L.*, fröken. Stockholm.
**Eliasson, A.*, grosshandlare. Stockholm.
Eneström, F. J. E., konduktör. Halmstad.

**Fahlstedt, V.*, herr. Stockholm.
Fernström, F. G., apotekare. Årjäng.
Fleetwood, B., fröken. Stockholm.
Francesko, A., fröken. Stockholm.
Fredrikson, A. C., fröken. Stockholm.
**Friberg, A.*, ingenjör. Huskvarna.
Fürstenberg, L., grosshandlare. Göteborg.

**Gartz, C.*, bokauktionskommissarie. Stockholm.
Gehrman, C., musikförläggare. Stockholm.
**Geijer, C. O.*, kungl. sekreterare. Stockholm.
**Göbel, C. A.*, brukspatron. Stockholm.
**Grafström, H.*, f. *Hazelius*, fru. Stockholm.
**Granberg, K.*, direktör. Stockholm.
Grape, J., fotograf. Stockholm.
Göthe, I. M., bokhandlare. Stockholm.

Haar, H., fröken. Stockholm.
Hagander, A. G., antikvitetshandlare. Stockholm.
**Hagerman, H.*, fabrikör. Stockholm.
Haglund, E., herr. Tenhult.
Hallberg, L., f. *Rosenlind*, fru. Stockholm.
**Hammarstedt, E.*, amanuens. Stockholm.
**Hazelius, A.*, fröken. Stockholm.
Hedensskog, A. G., handlande. Arvika.
Hedström, P., grufförvaltare. Nortorp, Börrum.
Helin, E., fröken. Stockholm.
**Hellgren, C.*, f. *Nilsson*, enkefru. Stockholm.
Hällfors, A., notarie. Stockholm.
Hinnerson, G., inspektor. Nyhem, Ytterhogdal.
**Hjelm, C.*, kommandörkapten. Stockholm.
Holm, E., konstförläggare. Stockholm.
Holmqvist, F., förrådsförvaltare. Stockholm.
Holmström, K., herr. Stockholm.
Hult, A., fröken. Eksjö.
Hultman, F., lärarinna. Stockholm.
**Hård af Segerstad, H.*, fröken. Stockholm.
Högberg, A., arbetare. Ytterberg, Sveg.

Isberg, Gertrud. Malmö.

Jennische, A., f. *Brodin*, fru. Stockholm.
Jeppson, A. T., cigarrmakare. Stockholm.
Jonsson, Karin, hustru. Berga, Söderhamn.
Jonsson, Olof, kyrkvårdshustru. Berga, Söderhamn.
Jägerskiöld, L., docent. Uppsala.

**Kahl, M.*, f. *Edsberg*, fru. Stockholm.
Karling, J., ingenjör. Stockholm.
Keyser, H., f. *Almstedt*, fru. Stockholm.
**Kjellberg, T.*, f. *Edgren*, fru. Stockholm.
Kjellbom, Götilda, fru. Söderhamn.
**Kjellin, K.*, artist. Stockholm.
Kratz, I., fröken. Årset.
Kugelberg, J. O., häradshöfding. Jönköping.

Lamm, V., pappershandlare. Stockholm.
Landahl, G., notarie. Stockholm.
Landtmanson, S., kandidat. Uppsala.
Lewin, L., f. *Möller*, fru. Stockholm.
Liebfeld, L., herr. Stockholm.
Lind, C., herr. Åsträsk.
Lindberg, A., lärare. Stockholm.
Lindblad, L., f. *Möller*, fru. Stockholm.
 **Lindell, P.*, ingenjör. Stockholm.
Lindgren, E., direktör. Albano.
Lindström, A. L., enkefru. Stockholm.
 **Lundvall, C. O.*, korgmakare. Stockholm.
 **Lundström, C. F.*, godsegare. Stockholm.

**Matsson, A.*, konsthandlare. Stockholm.
Müntzing, A., f. *Liedbeck*, fru. Stockholm.
Mörk, Malin, fröken. Nyköping.
Mörk, Mina, fröken. Stockholm.

**Nelson, C. G.*, folkskolelärare. Stockholm.
Nilsson, Emilia, enkefru. Stockholm.
 **Nordeman, F. A.*, veterinär. Vadstena.
Norman, G., urmakare. Varberg.
 **Nystrand, A. E.*, grosshandlare. Stockholm.

Olofsson, J., f. *Dillé*, fru. Stockholm.
Olsson, Olivia, hemmansegardotter. Berga, Söderhamn.

Persdotter, Anna. Ytterberg, Sveg.
Petersson, J., f. d. riksdagsman. Boestad.
 **Petrelli, J.*, krigsarkivarie. Stockholm.
Pettersson, C., guldsmed. Falkenberg.
Pettersson, Mina, fröken. Stockholm.
Pilo, H., postexpeditör. Stockholm.
 **Psilander, S. F.*, med. doktor. Stockholm.

Ramsay, A., patron. Stockholm.
Ray, E. Adams, lärare. Stockholm.
Reslow, V., bokbindare. Stockholm.
 **Retzius, A.*, f. *Hierta*, fru. Stockholm.
Ringqvist, C., fru, Bergvik, genom notarien *T. Borell*, Stockholm.
Roos, J., fröken. Stockholm.
Roosval, J., fil. kandidat. Stockholm.
Rooth, C., fröken. Stockholm.
Rosander, E. A., nämdeман. Ekeflo, Virserum.
 **Rosén, C. A.*, snickare. Linköping.
Rosén, M., f. *Lindemalm*, fru. Stockholm.

v. Rosen, A., f. *Barnekow*, friherrinna. Helgeslätt, Sya.
Rudebeck, H., apotekare. Stockholm.

**Samzelius, H.*, jägmästare. Nederkaliks.
Sandberg, P. J., f. d. fanjunkare. Stockholm.
Sandblad, J., herr. Uppsala.
Schillberg, J., apotekare. Stockholm.
Segerstedt, A., fröken. Stockholm.
 **Sidenbladh, E.*, öfverdirektör. Stockholm.
Sirén, O., fil. doktor. Stockholm.
 **Sjöödin, P. O.*, hemmansegare. Bälsjö, Skog.
Sjöstrand, E., fröken. Sjöarp, Skirö.
Stenberg, E., artist. Leksand.
Sundblad, A., fröken. Skara.
Sundblad, H. L., urmakare. Skara.
Svedmark, A. M., inspektor. Ytterhogdal.
Svensson, Anna, hemmansegardotter. Norrbyn, Söderala.
Svensson, Manna, hustru. Norrbyn, Söderala.
Södergren, V., f. *Söderberg*, fru. Stockholm.

**Tersmeden, E.*, fröken. Stockholm.
Thomson, C., godsegare. Åkers styckebruk, Räcksta.
Trägårdh, E., stationsinspektor. Torsås.
Törnkvist, Greta, bondhustru. Fallet, Hedesunda.

Wallin, N. E., torpare. Djupsjö, Skorpel.
Vallström, A., fröken. Stockholm.
Wedin, F., bondson. Henriksdal, Nyland.
 **Wennerlund, E.*, med. kandidat. Stockholm.
 **Wennersten, O. V.*, kandidat. Uppsala.
Westphal, C., fotograf. Stockholm.
Weylandt, L., konsul. Stockholm.
Wihlén, N. S., urmakare. Vänersborg.
 **Wiklund, K. B.*, docent. Uppsala.
 **Vistrand, E.*, f. *Hultman*, fru. Tolja, Skirö.

**Zickerman, L.*, fröken. Stockholm.

**Åhman, A.*, antikvitetshandlare. Göteborg.
Åman, J., kantsägare. Lid, Ullånger.

**Öfverström, K.*, auktionsvaktmästare. Linköping.

- **A. Lindahls fotografaffär*. Stockholm.
Allmänna nordiska trädgårdsutställningen i Malmö.
Bukouskis, H., konsthandlare, dödsbo. Stockholm.
 **Expeditionen af »Ljus»*. Stockholm.
 **Generalstaben*. Stockholm.
 **Klemmings fotografatelier*. Stockholm.
Kommittén för Karl XIV Johansutställningen i Stockholm.
Lifförsäkringsaktiebolaget Thule. Stockholm.
 **Nykyrkliga bokförlaget*. Stockholm.
- **Redaktionen af »Ord och bild»*. Stockholm.
 **Redaktionen af »Varia»*. Stockholm.
 **Rikets allmänna kartverk* genom öfversten, friherre *C. Lovisin*. Stockholm.
Sonstors bruk genom brukspatron *E. Sonden*. Sonstorp.
Stockholms högskola.
Sveriges centralförening för idrottens främjande. Stockholm.
Södertelje kanalbolag genom direktör *A. V. Romare*. Stockholm.

Sauar, H. Torjussen, gårdsbrukare. Farvolden, Skien.
 **Söderbaum, R.*, direktör. Kristiania.

- **Bjerge, P.*, doktor. Bakkehus, Veien.
Budtz Müller & ko. Köpenhamn.
C. Stenders Kunstforlag. Köpenhamn.
 **Nutzhorn, H.*, folkskolelärare. Askov, Veien.
- **Olsen, B.*, museumsdirektör. Köpenhamn.
 **Schröder, L.*, folkhögskoleföreståndare. Askov, Veien.
Vincent, A., herr. Köpenhamn.

Atelier Apollo. Helsingfors.
Dahlberg, O. I., pappershandlare. Helsingfors.
Tennander, Ida, fru. Brahestad.

- Bellander, R.*, herr. Hamburg.
v. Bezold, G., museumsdirektör. Nürnberg.
 **Cederström, T.*, friherre. München.
Haas, A., fil. doktor. Stettin.
 **Halle, J.*, antikvitetshandlare. München.
 **Helbing, H.*, antikvitetshandlare. München.
 **Rosenthal, J.*, antikvarisk bokhandlare. München.
- **Sauermann, H.*, museumsdirektör. Flensburg.
Schaffhausens, H., professor, *arfvingar*. Bonn.
Seyffert, O., artist. Dresden.
Stoedtner, F., doktor. Berlin.
Voss, A., museumsdirektör. Berlin.

**Bancalari, G.*, öfverste. Linz.

Geografisch-Ethnografische Gesellschaft. Zürich.

Frederik Muller & C.ie. Amsterdam.

Belle Vue Gardens. Manchester.
 **Balfour, H.*, professor. Oxford.

**Guelliot, O.*, doktor. Reims.
 **Thieullen, A.*, herr. Paris.

Mcquire, J. D., mr. Ellicott City, Maryland.
 **Reutersvärd, O.*, tandläkare. Boston.
Wilson, F., mr. Washington.

Till här ofvan upptagna gifvare komma ytterligare några, som önskat vara onämnda, hvarjämte bör anmärkas, att några icke upptagits på grund af ofullständiga namnuppgifter. Hela antalet gifvare under år 1899 uppgår då till 454 och under år 1900 till 591.

Till jämförelse meddelas här gifvarnes antal äfven under föregående år:

1872—1873.....	436	1888.....	304
1874.....	351	1889.....	364
1875.....	403	1890.....	469
1876.....	939	1891.....	548
1877.....	1,012	1892.....	362
1878.....	515	1893.....	380
1879.....	461	1894.....	421
1880.....	828	1895.....	346
1881.....	702	1896.....	433
1882.....	428	1897.....	428
1883.....	527	1898.....	522
1884.....	553	1899.....	454
1885.....	633	1900.....	591
1886.....	348		
1887.....	489		
		Summa	14,247

De skänkta föremålens antal har under år 1899 utgjort mer än 5,600 och under år 1900 mer än 6,800.

En jämförelse med föregående år utfaller sålunda:

1872—1873.....	mer än 1,500	1888.....	mer än 2,300
1874.....	» » 1,500	1889.....	» » 1,400
1875.....	» » 1,000	1890.....	» » 2,400
1876.....	» » 2,500	1891.....	» » 2,900
1877.....	» » 2,000	1892.....	» » 2,000
1878.....	» » 2,000	1893.....	» » 1,300
1879.....	» » 1,000	1894.....	» » 1,200
1880.....	» » 2,000	1895.....	» » 3,700
1881.....	» » 2,400	1896.....	» » 5,000
1882.....	» » 1,200	1897.....	» » 2,800
1883.....	» » 2,000	1898.....	» » 3,500
1884.....	» » 2,000	1899.....	» » 5,600
1885.....	» » 1,700	1900.....	» » 6,800
1886.....	» » 1,300		
1887.....	» » 5,100		
		Summa mer än	70,100

3.

I denna afdelning upptagas endast de personers namn, hvilka under de nämnda åren lämnat mera märkliga gåfvor till museets anläggningar på Skansen, jämte kort angifvande af själfva gåfvan. Öfriga gifvare upptagas i nästa afdelning (4).

Till friluftsmuseet:

1899.

- Ekman, M.*, f. *Lavonius*, fru, Stockholm: en ringklocka af malm, till Hällestadstapeln. Se sid. 112.
 Genom **Kungl. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien*, Stockholm: älfsten från Kymlinge i Spånga socken, Uppland. Jfr sid. 106 o. f.
Norlund, L., f. *Hertzer*, fru, Stockholm: en större ringklocka af malm, till Hällestadstapeln. Se sid. 108 och 109.
Stadsfullmäktige i Eksjö: milsten från 1675, från Brevik å staden Eksjös område.

1900.

- Cederström, J.*, friherre, Hvetlanda: milsten från år 1779, från Hvetlanda socken i Småland.
Lehnberg, G. C., f. d. handelsbokhållare, Stockholm, genom testamentariskt förordnande: lusthus från trädgården till huset nr 30 Bellmangatan i Stockholm. Se sid. 111.
Lundahl, A. V., direktör, Stockholm: smältugn, murad af eldfast tegel och murbruk, hvilken påträffats å flere meters djup under gräfnings å gårdsplanen framför huset nr 6 B St Paulsgatan i Stockholm. Se sid. 110.
 Genom *Öhlander, N. O.*, handlande, Erikslund: milstolpe af järn, med årtalet 1811, från Borgsjö i Medelpad.

Till djurafdelningen:

1899.

- Almgren, C.*, köksmästare, Stockholm: 1 morkulla.
Andersson, H. V., herr, Stockholm: 1 bunderapa.
Berglund, S., disponent, Ohs bruk, Lambult: 1 fiskljuse.
Björck, E., grosshandlare, Stockholm: 2 eskimåhundar.
Bohnstedt, E., hofjägmästare, Rinkesta, Årila: 1 sothöna.
Broman, A. F., ingenjör, Stensholm, Huskvarna: 2 räfvar och 6 skrattdufvor.
Broms, G. E., konsul, Stockholm: 2 fjällvråkar.
Bäckström, C. P., sjökaptan, Stockholm: 1 skallerorm.
Böklín, G., studerande, Täckhammar, Nyköping: 2 skogsufvar.
Carlborg, A., brukspatron, Tykö, Finland: 1 flygande ekorre.
 **Cassel, A.*, godsegare, Askersund: 1 mård.

Tecknet * utmärker här liksom förut, att gifvaren lämnat gåfvor äfven under ett eller flere föregående år.

- Douglas, R.*, grefve, Bjärka-Säby, Linköping: 1 kungsörn.
 **Eklöf, J. F.*, trädgårdsmästare, Stockholm: 1 dopping.
 **Ekstam, O.*, doktor, Stockholm: 1 fjällräf.
Ekstrand, J., direktör, Stockholm: 1 dufhök.
v. Engeström, A., f. v. *Zablocka*, grefvinna, Göksbo, Altuna: 1 nordisk spets.
Fagerberg, F., herr, Stockholm: 1 bärguf.
Falkenberg, C., friherre, Lagmansö, Vadsbro: 3 dufhökar.
Ferber, I., äkare, Stockholm: 1 gumse, 1 tacka och 1 lam.
Genberg, A., landskapsmätlare, Stockholm: 1 fjällripa.
Gerle, O., ingenjör, Nösund, Göteborg: 1 bivråk.
Gottschalk, H., fru, Stockholm: 1 gökunge.
 **Gylling, O.*, konservator, Veda: 1 dufhök.
Halling, F., kapten, Göteborg: 1 grönapa.
 **Holm, G. B. A.*, häradshöfding, Stockholm: 2 eskimåhundar.
 **Huldt, H.*, ingenjör, Ume: 2 fjällvråkar.
Hultkvist, K. A., skollärare, Frigstad: 3 gräsänder.
Israelsson, O., skogvaktare, Snöån, Nås: 1 slaguggla.
Janson, U., fröken, Kristinehamn: 1 tjädertupp.
Jerling, K. J., med. doktor, Stockholm: 2 näktergalar.
Jones, A., herr, Gnesta: 2 räfungar.
 **Jönsson, E.*, hemmansegare, Hölje, Lit: 1 bock.
Lagerberg, F., herr, Arboga: 2 räfungar och 1 nattskärra.
Lange, L., verkmästare, Oravais, Vasa: 1 flygande ekorre.
Leijonhufvud, C. A. A., friherre, Stockholm: 3 pilgrimsfalkar.
Lindner, S., studerande, Stockholm: 1 tejt.
Lovén, S. O., herr, Sunnadal, Liljeholmen: 3 kalkoner.
Lundqvist, A., fru, Stockholm: 1 hafstrut.
 **Lundström, A. M.*, plantör, Gyllebo, Gersnäs: 6 kajor.
Lundström, Annie, fröken, Stockholm: 15 kaniner.
Lundström, Lisa, fröken, Stockholm: 15 kaniner.
Lyckholm, M., bryggeriegare, Göteborg: 2 jakar.
de Maré, E., f. v. *Hallwyl*, grefvinna, Stockholm: 1 get.
Mattsson, Matts, landtbrukare, Finala gård, Arholma: 7 fisktärnor och 1 rödbena.
Maud, A., mr, Sun House, Drottningholm: 2 gäss.
Modée, A. V., fabrikör, Stockholm: 3 kokinkinahöns.
Nyberg, F., notarie, Stockholm: 1 angorakatt.
Persson, O., herr, Nor, Karsjö: 1 räf.
Richter, M., fröken, Tureberg: 1 grönapa.
 **Rosendahl, H.*, fröken, Stockholm: 1 bivråk.
Rosengren, N. P., fiskare, Ängsö: 1 grissla.
Schweder, O., godsegare, Äldersbäck, Västervik: 2 skogsufvar.
Schöning, G., direktör, Söderhamn: 1 ringlad säl.
Sillén, E., korpral, Stockholm: 1 kornknarr.
Stål, I., herr, Stockholm: 2 tejstar.
Svenonius, F., bokhållare, Rödupp, Öfverkaliks: 1 hvit skata.
Sörling, E., konservator, Stockholm: 1 orrhöna och 2 fiskmäsar.
Wadström, B., hofrättsnotarie, Stockholm: 1 nötskrika.
Wahlgren, A., jägmästare, Kolleberga, Ljungbyhed: 1 iller.
Wincher, V., barberare, Stockholm: 1 kungslori.

Wrangel von Brehmer, T. V., friherre, Håckeberga: 1 kronhjortkalf.
Åberg, F., disponent, Norrköping: 3 grällingar.
Örtendahl, G., fröken, Stockholm: 1 dansk dogg.

1900.

**Adelsvärd, T.*, friherre, Åtvidaberg: 1 dofhjort.
Almgren, R., juvelerare, Uppsala: 1 slaguggla.
Almqvist, Rolf, herr, Svenljunga: 3 skogsufvar.
Andersson, David, herr, Stockholm: 11 kaniner.
**Asp, Gösta*, studerande, Stockholm: 1 tofsvipa.
Beer mann, J. T. R., skogsförvaltare, Ramsele: 1 albinohare.
Berg, C. A., handlande, Stockholm: 1 hund af dalmatisk ras.
**Berglund, S.*, disponent, Ohs bruk, Lamhult: 1 ormvråk.
Björklund, J. O., herr, Stockholm: 2 väfvarfåglar.
v. Björnmarck, A., kapten, Stockholm: 1 husarapa och 1 babuin.
Boberg, A., f. *Scholander*, fru, Stockholm: 1 lapphund.
Brandfors, C., grosshandlare, Lule: 2 björnunger.
Brandt, H., bokhållare, Stockholm: 1 kapucinerapa.
v. Braun, E., gosse, Stockholm: 1 räfungge.
Bruzelius, R. M., professor, Stockholm: 2 lam.
**Bäckström, C. P.*, kapten, Stockholm: 1 snabelbjörn, 1 sumpsköldpadda och 1 kejsarorm.
Carlsson, A., f. *Arvin*, fru, Stockholm: 2 getter.
Engelhardt, J., herr, Ösmo: 1 hare.
Engholm, V. A., kollega, Vadstena: 3 brunänder.
**Ferber, I.*, åkare, Stockholm: 23 rasdufvor.
**Forsberg, R.*, grosshandlare, Stockholm: 1 bock.
Frisk, C. A., grosshandlare, Stockholm: 92 bredfufvor.
Hagman, F. O., ingenjör, Nacka: 1 räf.
Hallén, Arne, gosse, Stockholm: 1 räfungge.
Holmgren, O. M., herr, Stockholm: 1 grönapa.
Josephson, A., bokhållare, Stockholm: 1 nordisk spets.
Kristensson, F. U., bokhållare, Stockholm: 1 lam.
Kungl. flottans station, Stockholm: 45 bredfufvor.
**Lagergren, G. R.*, konsul, Stockholm: 15 dvärghöns.
Larsen, Hans J., grosshandlare, Trondhjem: 1 hafsörn.
Liljestam, A., verkmästare, Stockholm: 1 slaguggla.
**Lindblad, A.*, doktor, Stockholm: 2 sillmäsar och 2 fisktärnor.
Ljunberg, R., herr, Stockholm: 17 hvita möss.
Meisel, E., fröken, Stockholm: 1 sfinxapa.
Mellén, J. R., herr, Stockholm: 3 räfunggar.
**Modin, E.*, komminister, Ytterhogdal: 1 lafskrika.
Murray, A., apotekare, Stockholm: 1 gökunge.
Nilsson, E., herr, Stockholm: 1 hermelin.
Nilsson, Hanna, fröken, Stockholm: 1 fiskljuse.
Nordgren, E., veterinär, och *Vester, A.*, ingenjör, Pitkeranta, Finland: 1 björnunge.
**Nordström, O.*, fiskhandlare, Stockholm: 1 orrtupp.
Nygren, A., plåtslagare, Stockholm: 1 St Bernhardshund.
Näs, P., grosshandlare, Östersund: 2 bärgufvar.

- Ohde, S.*, herr, Sjötorp: 1 fiskljuse.
Pettersson, B., djurvårdare, Stockholm: 4 sädesärlor och 1 skogsuf.
Poignant, A., löjtnant, Visby: 1 björnunge.
Reutersvärd, O., tandläkare, Boston: 22 sumpsköldpaddor och 4 alligatorer.
Ridderstolpe, A., friherre, Fiholm: 3 sparfhökungar.
Rosén, V., simlärare, Stockholm: 1 utter.
 **Roth, C. O.*, konservator, Stockholm: 2 ringdufvor.
Roth, L., fru, Stockholm: 4 steglitsor.
Scholander, T. F., ingenjör, Stockholm: 2 påfåglar.
Sjögren, Å., ingenjör, Målsåker: 2 mårdar.
Smith, Gustaf och *Rutger*, gossar, Stockholm: 24 hvita möss.
Strömvall, C., sjöman, Stockholm: 3 sidenapor.
Stuart, E. C., jägmästare, Vänersborg: 1 pärluggla.
Sundblad, L., kronofogde, Stockholm: 1 karariapapegoja.
Sundström, C., snickare, Stockholm: 8 sumpsköldpaddor.
Svenberg, V., massör, Stockholm: 8 skrattdufvor.
 **Sörling, P.*, studerande, Stockholm: 4 domherrar.
Torgersrud, J., med. doktor, Stockholm: 1 fjällräf.
Ungman, O., disponent, Alfta: 3 skogsufvar.
Unné, R., herr, Kristianstad: 1 vattenrall.
Wallström, C. O., bokhållare, Stockholm: 1 hare.
 **Westerdahl, A. R.*, direktör, Stockholm: 1 tamsvan.
Vestman, D., bryggmästare, Falun: 1 gräfling.
Wohlfahrt, Eva, fru, Karlsdals bruk: 1 räf.
Wrangel, H., friherre, Säby: 1 dufhök.
 **Wrangel von Brehmer, T. V.*, friherre, Härkeberga: 2 kronhjortar.
Åkerman, Carl, herr, Skillingaryd: 1 babuin.
Örtendahl, I., direktör, Frescati: 1 sothöna.
Östberg, A., vaktmästare, Stockholm: 1 vaktel.

Till växtafdelningen:

1899.

- **Behm, A.*, amanuens, Stockholm: en samling fjällväxter.
 **Bergianska trädgården*, Albano: ett parti växtfrön.
 **Holmerz, C. G.*, direktör, Stockholm: 400 prydnadsträd.
 **Jensen, N. P.*, direktör, Helsingborg: 600 rosaarter samt en större samling träd och buskar.
 **Landtbruksskademiens experimentalfält*, Albano: 1,675 prydnadsträd och buskar.
Palm, C. U., amanuens, Stockholm: en samling gotländska växter.
 **Pettersson, F.*, direktör, Uppsala: frön af röda näckrosen.
 **Pihl, A.*, direktör, Stockholm: 500 björkar och granar.
 **Svensson, A. E.*, trädgårdsmästare, Stockholm: 50 växtsticklingar.
 **Tjäders fröhandel*, Stockholm: 1,000 växtlökar och ett parti frön.
 **Vistrand, P. G.*, amanuens, Stockholm: en sändning *Osmunda regalis*.

1900.

- **Behm, A.*, amanuens, Stockholm: en samling högnordiska växter.
 **Bergianska trädgården* genom direktör *I. Örtendahl*, Albano: hvarjehanda växtfrön.

Fogelberg, Sven, studerande, Stockholm: 4 tufvor gulsippor.

**Klingberg, A.*, trädgårdsmästare, Stockholm: 235 sticklingar.

Läffler, L. F., professor, Djursholm: 48 växtarter till plantering, samt hvarjehanda frön.

**Pihl, A.*, direktör, Stockholm: 275 träd och buskar.

**Tjäders fröhandel*, Stockholm: 2,850 lökar och hvarjehanda frön.

**Wetterqvist, A.*, fröken, Stockholm: 200 blomsterlökar.

Åkermark, K., literatör, Stockholm: en samling frön af vestkustväxter.

Till utställningen för grufdrift och bärghandtering.

1899.

**Svenska diamantborrningsaktiebolaget*, Stockholm: 1 bärghorrningsmaskin.

1900.

Vikström, C., konduktör, Jönköping: stuff af talkskiffer med kristaller af magnetisk järnmalm från Smålands-Taberg.

Till anläggningarna i öfrigt:

1899.

**Billman, A. W.*, ingenjör, Stockholm: hvarjehanda bidrag vid framdragandet af vattenledning till älgshagen på Skansen.

Gumélius, G., fru, Rocklunda, Kantorp: 1 jättegryta.

1900.

Bayard, A. G., grosshandlare, Stockholm: 1 dufslag.

Kempff, H., med. doktor, Stockholm: 12 burar.

Kungl. flottans station, Stockholm: bredufstationens dufhus med inredning.

Lindberg, L., flaggunderofficer, Stockholm: 1 ekorrhus.

Genom *Nyström, J.*, trafikchef: fri frakt för holkekvarnen från Främmestad å Västergötland—Göteborgs järnväg.

Genom *Svenson, Emil*, trafikchef, Eksjö: fri frakt för Virserumsboden å Nässjö—Oskarshamnsbanan.

Till underhåll, försäljning och dylikt:

1899.

**Drangel, H.*, fru, Stockholm: 135 kg. hästkött.

**Lärarinnor vid Normalskolan för flickor*, Stockholm: 45 lispund hö.

Slakteriaktiebolaget, Stockholm: 160 kg. nötkött.

**St Eriks bryggeri*, Stockholm: 55 hl. draf.

Svea vattenfabrik genom fabrikör *A. Fris*, Stockholm: 60 lass is.

1900.

**Drangel, Hilma*, fru, Stockholm: 6 säckar renmossa.

Graf, Franciska, fru, Stockholm: 75 kg. sädesprof.

*af *Klintberg, F.*, revisor, Stockholm: 1 parlass halm.

**Lärare och lärarinnor vid Normalskolan för flickor*, Stockholm: 309 kg. hö.

**St Eriks bryggeri*, Stockholm: 30 hl. draf.

4.

För öfrigt hafva under åren 1899 och 1900 gåfvor lämnats till museets anläggningar på Skansen af ytterligare följande personer:

1899.

Ahlström, C., telegrambud. Stockholm.
Almqvist, E., herr. Stockholm.
Andersdotter, Klockar Kerstin, dalkulla. Stockholm.
Andersson, C., maskinist. Stockholm.
Andersson, J. O., åkare. Stockholm.

Bergman, T. A., målare. Stockholm.
Bergström, O., herr. Stockholm.
Björklund, K., djurvårdare. Stockholm.
Bohnstedt, J., bruksegare. Stockholm.
Borg, G., herr. Stockholm.
Branders, Y., fabrikör. Stockholm.
Bredenberg, G., kamrer. Stockholm.

Carlsson, E., gosse. Ulriksdal.
Carlström, G. M., vaktmästare. Stockholm.

Danielsson, K., byggmästare. Stockholm.

Eklund, C. G., herr. Stockholm.
Eklund, O. V., fru. Stockholm.
Engvall, G., fru. Stockholm.
Eriksson, F. O., tapetsereare. Stockholm.

Fellenius, V., j:or, herr. Björsäter.
Flinkenberg, C. T., herr. Sölvesborg.
Flodin, K., herr. Stockholm.
Fornander, V., matros. Stockholm.
v. Francken, H., herr. Stockholm.

Gustafsson, F., herr. Mossåker, Vedum.

Halberstedt, H., ingenjör. Stockholm.
Hallander, M., fru. Stockholm.
Hamilton, J., grefve. Stockholm.
Hederén, A., bagare. Stockholm.
Hedin, H., herr. Stockholm.
Hellsten, Nils, gosse. Stockholm.
Hjärnberg, H., landtbrukare. Hillersjö.
Holmgren, C., herr. Stockholm.
Hård af Segerstad, G., studerande. Dångebo.
Häger, T., herr. Stockholm.

Jakobsson, V., stenarbetare. Lidingö.*
Jansson, F. A., herr. Kymlinge, Järfva.
Jansson, P. E., herr. Stockholm.
**Johansson, Axel*, arbetare. Stockholm.
Johansson, A. J., herr. Stockholm.
Jönsson, H., gosse. Stockholm.

**Karlsson, Emma*, fru. Stockholm.
Kindgren, P. A., grosshandlare. Stockholm.
Kleen, T., fröken. Stockholm.
Konradsson, A., herr. Stockholm.
Kvartzell, J. A., kyrkvaktare. Stockholm.

Lagerlöf, A., fru. Stockholm.
Lagerqvist, C. R., herr. Stockholm.
Lambert, K., herr. Stockholm.
Larsson, G. H., sadelmakare. Stockholm.
Liljeroth, G., rådman. Trosa.
Lindberg, J. E., grosshandlare. Stockholm.
Lindblom, Ellen, fröken. Stockholm.
Lindemalm, L., fröken. Skogstibble.
Lindgren, F., herr. Kärtorp, Björnlunda.
Lundberg, A., vaktmästare. Stockholm.
Lundberg, K. J., herr. Stockholm.
Lundberg, T., gosse. Stockholm.
Lundén, V., portvakt. Stockholm.

Tecknet * utmärker här liksom förut, att gifvaren lämnat gåfvor äfven under ett eller flere föregående år.

Malmström, R., bokhållare. Stockholm.
Modin, C., handlande. Stockholm.
Münter, R., tjänsteman. Marieberg.

Nilsson, A., fröken. Stockholm.
Nilsson, C., maskinist. Stockholm.
Nilsson, C., vaktmästare. Stockholm.
Nilsson, L., slaktare. Damtorp, Solna.
***Nordström, O.**, fiskhandlare. Stockholm.
***Norman, M.**, bageriidkerska. Stockholm.
Norén, Auna, fru. Stockholm.
***Nyman, G.**, handlande. Stockholm.
Nygqvist, I., herr. Stockholm.

Olsson, Lisa, fröken. Stockholm.
Ortman, E., fröken. Stockholm.

Pettersson, A., fru. Stockholm.
Pettersson, A., herr. Stockholm.
Pettersson, A., styrman. Stockholm.
Pontin, H., herr. Stockholm.

Ribbing, G., hofrättsråd. Stockholm.
***Roth, C. O.**, konservator. Stockholm.

Sandahl, G., herr. Stockholm.
Sernb, C., fil. kandidat. Stockholm.
Sidvall, R., fabrikör. Stockholm.
Sillén, J. O., herr. Brattfors, Filipstad.
Sjögren, Hilmer, gosse. Stockholm.

Algren, T., ingenjör. Stockholm.
Alm, Carl, gosse. Stockholm.
Almlöf, C., köksmästare. Stockholm.
Andersson, V., herr. Stockholm.
Appelgren, E., herr. Stockholm.

Backman, Ragnar, gosse. Stockholm.
Berglund, H., handlande. Stockholm.
Bergman, A., gosse. Stockholm.
Bergman, S., ingenjör. Stockholm.
Bergson, D.
Bergson, E.
Bergson, H.
Bergson, R.
Bergström, A. G., trädgårdsmästare. Stockholm.
Bergvall, C., kapten. Stockholm.
Björnström, E., musiker. Stockholm.
Bläder, C., herr. Stockholm.

Sjögren, N., bokhållare. Sundbyberg.
***Storckenfeldt, E.**, generaldirektör. Stockholm.

***Ström, E.**, kamrer. Stockholm.
***Sundelin, O.**, herr. Leksand.
Sundström, Harriet, fröken. Stockholm.
Svanberg, A., fru. Stockholm.
***Svensson, C.**, handlande. Stockholm.
Svensson, O., fröken. Stockholm.
***Svenström, J.**, djurvårdare. Stockholm.
Söderström, A. F., skeppstufvare. Stockholm.

Thall, A., fröken. Stockholm.
***Tullström, E. F.**, fågelfångare. Stockholm.

Wancke, F., kassör. Stockholm.
Vendelin, B., konsul. Kristianstad.
Vesterberg, O., handlande. Stockholm.
***Vestin, S. P.**, fanjunkare. Stockholm.
Vetterqvist, A., fröken. Stockholm.
Vinberg, H., handlande. Stockholm.

***Zetterberg, H.**, godsegare. Sticklinge, Lidingö.

Åkerblom, F., fröken. Stockholm.

Öst, Klas, arbetare. Stockholm.

1900.

Brown, A., fröken. Stockholm.
Bäckvall, J., kontorschef. Stockholm.

Cederberg, A., fröken. Stockholm.
Cohn, A., bildhugare. Stockholm.

Denckert, J., skorstensfejare. Stockholm.

Eklund, E., vaktmästare. Stockholm.
Envall, L., notarie. Stockholm.
Eriksson, A., fröken. Stockholm.
Eriksson, E. J., vaktmästare. Stockholm.
Eriksson, Tors Erik, arbetare. Stockholm.

Fagerberg, R., herr. Stockholm.
Flygare, Nanny, fru. Stockholm.
Fredriksson, G., handlande. Stockholm.

Genberg, A., landskapsmålare. Stockholm.
 Gillberg, O., herr. Stockholm.
 Gleerup, F. V., kapten. Stockholm.
 Grill, M. E. A., herr. Stockholm.
 Gustafsson, A., maskinist. Stockholm.

Hall, Sigfrid, gosse. Stockholm.
 Hallin, Gustaf, gosse. Stockholm.
 Hazelius, A., fröken. Stockholm.
 *Hederén, A., bagare. Stockholm.
 *Hellberg, H., fru. Stockholm.
 Hermansson, F., herr. Stockholm.
 Holmgren, A., herr. Stockholm.

Isberg, C., fil. doktor, komminister. Stockholm.

Johansson, F., herr. Stockholm.
 Johansson, P. V., herr. Stockholm.
 Johansson, S., plåtslagare. Stockholm.
 Johansson, Tor, gosse. Stockholm.
 Jonsson, A., herr. Stockholm.
 Jonsson, C., åkardräng. Stockholm.

Kalin, A., fru. Stockholm.
 Karlsson, C. G., kusk. Stockholm.
 Karlsson, E., gosse. Ulriksdal.
 *Karlsson, Emma, fru. Stockholm.
 *Karlsson, V., hästskötare. Stockholm.
 Kindgren, A., grosshandlare. Stockholm.
 Källberg, Adolf, gosse. Stockholm.

Larsson, C., gosse. Stockholm.
 Larsson, Richard, gosse. Stockholm.
 Lind, J., djurvårdare. Stockholm.
 Lindell, G., handlande. Stockholm.
 Lindgren, E., herr. Stockholm.
 Lindström, E., fru. Stockholm.
 Lindström, Folke, gosse. Stockholm.
 *Lundin, M. L., f. Schmidt, fru. Stockholm.
 Löfberg, J., fröken. Stockholm.

Michal, A., studerande. Hudiksvall.
 Moberg, G. E., herr. Stockholm.
 Möller, B. T., studerande. Stockholm.

Nilsson, B., vaktmästare. Stockholm.
 Nilsson, J. P., portvakt. Stockholm.
 Nord, C., hästskötare. Stockholm.
 *Nordqvist, Arvid, handlande. Stockholm.
 Nydahl, M., handlande. Stockholm.

Olander, H., djurvårdare. Stockholm.

Sjölander, H., prokurist. Stockholm.
 Steiner, E., bokhållare. Stockholm.
 Sundberg, Carl, grosshandlare. Stockholm.
 Sundqvist, J., gosse. Stockholm.
 *Svensson, C., handlande. Stockholm.
 Svensson, C. H., mekaniker. Stockholm.
 Svensson, E., trädgårdsmästare. Stockholm.
 *Svenström, J., djurvårdare. Stockholm.
 Söderblom, K., gosse. Stockholm.

Thorell, S., gosse. Stockholm.
 Trulsson, H., järnarbetare. Stockholm.
 Törnkvist, K. H., herr. Stockholm.

Wahlström, N., herr. Stockholm.
 Vinberg, Anni, fröken. Stockholm.
 Vinberg, G., gosse. Stockholm.
 *Wällgren, E. J., djurvårdare. Stockholm.

Zettergren, J., djurvårdare.
 Zinn, C. M., perukmakare. Stockholm.

Åberg, Aug., verkmästare. Stockholm.
 *Åkerlundh, E. J., herr. Stockholm.

Öbrink, Emy, fröken. Stockholm.

Till ofvan i afdelningarna 3—4 omnämnda gifvare komma ytterligare några, hvilka icke upptagits på grund af ofullständiga namnuppgifter. Antalet gifvare till anläggningarna å Skansen m. m. uppgick under år 1899 till 191 och 1900 till 197.

5.

Följande penningebidrag hafva lämnats under år 1899:¹

Af <i>H. M. drottningen</i>	250: —
Till Bredablicksfonden enligt lämnade förbindelser.....	8,800: —
Af professor <i>C. M. Fürst</i> , Lund.....	24: 80
Af med. doktor <i>H. F. Antell</i> enligt testamentariskt förordnande 1891, ytterligare ränteutdelning ur dödsboet.....	305: 83
Af <i>onämnd</i>	1: —
Af konsul <i>F. Kempe</i>	1,000: —
Af fru <i>C. Scharp</i> , f. <i>Westman</i>	100: —
Af professor <i>C. M. Esbjörn</i> , San Francisco.....	2: 40
Af fru <i>A. Wallenberg</i> , f. v. <i>Sydow</i>	350: —
Af grosshandlaren <i>B. Kempe</i>	300: —
Af grosshandlaren <i>C. Falck</i> , Hammar, Nyland.....	1,000: —
Af konsul <i>R. Bünsow</i>	500: —
Af fru <i>H. Kempe</i> , f. <i>Diewel</i>	200: —
Af Nordiska museets styresman, dr <i>A. Hazelius</i>	500: —
Af justitierådet <i>C. G. Hernmarck</i>	100: —
Af advokatfiskalen <i>G. F. Hörstadius</i>	300: —
Af rådman <i>A. Örström</i> , Arboga.....	5: —
Af prosten <i>H. G. v. Bonsdorff</i>	1: 30
Af konsul <i>O. Ekman</i>	1,000: —
Af fröken <i>H. Wikström</i>	1,000: —
Af grosshandlaren <i>S. Kempe</i>	1,000: —
Af fru <i>H. Berg</i> , f. <i>Bligh</i>	500: —
Af kapten <i>C. A. Odelberg</i>	100: —
Af <i>onämnd</i>	4: —
Af ingenjör <i>A. Pihlgren</i> , Malmö.....	100: —

Öfverföras kr. 17,444: 33

¹ Af dessa bidrag hafva kr. 1,000 lämnats till Byggnadsfonden, kr. 8,900 till Bredablicksfonden, kr. 500 till Skansfonden, 305 kr. 83 öre till Herman Frithiof Antells fond, kr. 16,886: 50 till anläggningarna på Skansen samt kr. 12,734: 41 till inköp och löpande utgifter.

Öfverfördt kr. 17,444: 33

Af grosshandlaren <i>S. Axelson</i> , Malmö	100: —
Af med. licentiat <i>A. Lindberg</i> , Malmö	100: —
Af disponenten <i>P. Petterson</i> , Malmö	100: —
Af grosshandlaren <i>C. Faxe</i> , Malmö	25: —
Af ingenjör <i>F. H. Kockum</i> , Malmö	25: —
Af rådman <i>V. Skytte</i> , Malmö	25: —
Af byggmästaren <i>N. J. Stenmarck</i> , Malmö	25: —
Af konsul <i>E. A. Borg</i> , Ystad	20: —
Af hrr <i>Bönnelycke & Thuröe</i> , Malmö	20: —
Af grosshandlaren <i>A. L. Hagerman</i> , Malmö	20: —
Af konsul <i>J. Hallbäck</i> , Malmö	20: —
Af hotellegaren <i>H. Kramer</i> , Malmö	20: —
Af grosshandlaren <i>H. Lindgren</i> , Malmö	20: —
Af ryttmästaren <i>O. af Malmborg</i> , Malmö	20: —
Af byggmästaren <i>C. Müller</i> , Malmö	20: —
Af källarmästaren <i>J. Törnqvist</i> , Malmö	20: —
Af grosshandlaren <i>E. Wingård</i> , Malmö	20: —
Af grosshandlaren <i>G. Wolke</i> , Malmö	20: —
Af fabriksdirektör <i>J. Danckwardt</i> , Malmö	15: —
Af godsegaren <i>D. Frick</i> , Malmö	15: —
Af konsul <i>C. Hommerberg</i> , Malmö	15: —
Af fabriksdirektör <i>A. Schmitz</i> , Malmö	15: —
Af godsegaren <i>O. Amilon</i> , Malmö	10: —
Af trafikinspektören <i>G. G. Andersson</i> , Malmö	10: —
Af disponenten <i>Oscar Andersson</i> , Malmö	10: —
Af stadsfiskal <i>N. Aschan</i> , Malmö	10: —
Af disponenten <i>A. Berling</i> , Malmö	10: —
Af bruksegaren <i>L. Cederberg</i> , Malmö	10: —
Af grosshandlaren <i>S. Hedberg</i> , Malmö	10: —
Af disponenten <i>J. Håkansson</i> , Svedala	10: —
Af grosshandlaren <i>J. L. Lundberg</i> , Malmö	10: —
Af bankir <i>Ch:s A. Peterson</i> , Malmö	10: —
Af grosshandlaren <i>Gustaf M. Pettersson</i> , Malmö	10: —
Af ingenjör <i>E. Richter</i> , Malmö	10: —
Af grosshandlaren <i>A. Sandgren</i> , Malmö	10: —
Af grosshandlaren <i>E. Schweder</i> , Malmö	10: —
Af grosshandlaren <i>J. A. Thulin</i> , Malmö	10: —
Af disponenten <i>F. Willman</i> , Malmö	10: —

Öfverföras kr. 18,284: 33

	Öfverfördt	18,284: 33
Af grosshandlaren <i>N. Wittgren</i> , Malmö.....	10: —	
Af apotekaren <i>Vitus Anderson</i> , Malmö.....	5: —	
Af grosshandlaren <i>N. P. Böving</i> , Malmö.....	5: —	
Af disponenten <i>F. J. Carter</i> , Malmö.....	5: —	
Af grosshandlaren <i>S. Ekman</i> , Malmö.....	5: —	
Af grosshandlaren <i>F. Flensburg</i> , Malmö.....	5: —	
Af grosshandlaren <i>P. A. Hägerström</i> , Malmö.....	5: —	
Af grosshandlaren <i>S. Lundquist</i> , Malmö.....	5: —	
Af litografen <i>C. V. Löfström</i> , Malmö.....	5: —	
Af juveleraren <i>E. O. Möller</i> , Malmö.....	5: —	
Af apotekaren <i>Hj. A:son Tesch</i> , Malmö.....	5: —	
Af rektor <i>S. G. M. Ströhm</i> , Lund.....	100: —	
Af ingenjör och fru <i>C. G. Norström</i>	1,000: —	
Af generaldirektören, grefve <i>F. Cl:son Wachtmeister</i> ...	100: —	
Af fru <i>L. Norlund</i> , f. <i>Hertzer</i>	4,475: —	
Af disponenten <i>A. I. Forsell</i> , Göteborg.....	4,000: —	
Af fru <i>M. Ekman</i> , f. <i>Lavonius</i>	2,307: 50	
Af kapten <i>C. E. Casparsson</i> , Uppsala, enligt testamentariskt förordnande.....	9,999: 91	
	Summa kronor	40,326: 74

Under år 1900 influtna penningebidrag:¹

Af <i>H. M. konungen</i>	500: —
Till Bredablicksfonden enligt lämnade förbindelser.....	9,500: —
Af fru <i>C. Scharp</i> , f. <i>Westman</i>	300: —
Af justitierådet <i>C. G. Hernmarck</i>	100: —
Af konsul <i>G. E. Broms</i>	2,000: —
Af grosshandlaren <i>S. Kempe</i>	1,000: —
Af <i>Garantikonsortiet för 1897 års allmänna konst- och industriutställnings i Stockholm penningelotteri</i>	264,292: 31
Af <i>1897 års allmänna konst- och industriutställnings i Stockholm förvaltningsutskott</i>	4,000: —
Af <i>okänd</i>	1: 76
Af fru <i>H. Kempe</i> , f. <i>Diewel</i>	200: —
Af professor <i>C. M. Esbjörn</i> , San Francisco.....	2: 40

Öfverföras kr. 281,896: 47

¹ Af dessa bidrag hafva 268,292 kr. 31 öre lämnats till Byggnadsfonden, 9,600 kr. till Bredablicksfonden, 4,325 kr. till anläggningarna på Skansen, 9,000 kr. till inköp och 830 kr. 54 öre till löpande utgifter.

	Öfverföras kr.	281,896: 47
Af fru <i>A. Wallenberg, f. v. Sydow</i>	100:	—
Af minister <i>E. Butzow</i>	25:	—
Af fröken <i>C. Wahrolin, Djursholm</i>	200:	—
Af grosshandlaren <i>C. M. Carlander</i>	9:	38
Af grosshandlaren <i>N. Paton</i>	17:	—
Af fru <i>H. Berg, f. Bligh</i>	500:	—
Af generalkonsul <i>W. Schönlank, Berlin, genom professor O. Torells dödsbo</i>	150:	—
Af krigsarkivarien och fru <i>J. Petrelli</i>	50:	—
Af ingenjör och fru <i>C. G. Norström</i>	1,000:	—
Af fröken <i>E. Norlund</i>	5,000:	—
Af generaldirektören, grefve <i>F. Cl:son Wachtmeister</i> ...	100:	—
Af kammarherre <i>H. Knudtson, Kristiania</i>	1,000:	—
Af grosshandlaren <i>Hj. S. Josephson</i>	1,000:	—
Af ingenjör <i>John F. Anderson, Djursholm</i>	1,000:	—
	Summa kronor	292,047: 85

7.

Ombud för Nordiska museet.¹

I nedanstående förteckning upptagas äfven ombud för Samfundet för Nordiska museets främjande.

*Tecknet + utmärker ombud för museet, * ombud för samfundet.*

Stockholm.

Lektor *A. Ahlén.* +*
 Major *A. V. Brunius.* +*
 Fil. doktor *V. Carlheim-Gyllensköld.* +
 Fröken *A. Ekermann.* *
 Geologen *E. Erdmann.* +
 Fru *A. Frisell,* f. *v. Sydow.* *
 Fru *H. Frisk,* f. *Palmborg.* *
 Fru *R. Juel,* f. *Björkman.* *
 Med. doktor *J. F. Kinberg.* *
 Grosshandlaren *H. Lichtenstein.* +
 Med. doktor *K. Malmsten.* +
 Antikvitetshandlaren *A. Matsson.* +
 Friherre *J. Nordenfalk.* +*
 Konsthandlaren *C. U. Palm.* +*
 Fröken *E. Palmborg.* +*
 Fröken *H. Palmqvist.* *
 Fru *A. Retzius,* f. *Hierta.* +*
 Professor *G. Retzius.* +*
 Direktör *E. Rosenlind.* +*

¹ I denna förteckning angifvas förhållandena, sådana de voro den 31 dec. 1900.

Friherrinnan *E. Rudbeck*, f. *Ulfsparre*. *
 Literatören *Helge Sandberg*. +
 Professor *M. Sondén*. +
 Artisten *E. Stenberg*. *
 Med. doktor *P. Södermark*. +*

Skåne.

Kapten *A. Berg von Linde*. * Källunda, Önnestad.
 Fröken *Sigrid Du Rietz*. * Landskrona.
 Skolläraren *J. Olsson*. + Sandby, Borrby.
 Bibliotekarien *C. af Petersens*. * Lund.
 Fröken *L. af Petersens*. +* Lindved, Svedala.
 Kamrer *A. Pihlgren*. + Malmö.
 Öfverstelöjtnant *G. Thestrup*. * Landskrona.
 Bruksegaren *A. B. Wallis*. +* Dybeck, Toftög.

Bleking.

Bokhandlaren *F. Apelqvist*. * Karlskrona.
 Lektor *J. A. Gadd*. + Karlskrona.

Halland.

Literatören *C. Carlstedt*. + Falkenberg.
 Konduktör *F. J. E. Eneström*. +* Halmstad.
 Kapten *J. A. Lagergren*. + Halmstad.

Småland.

Stationsinspektör *J. Andersson*. + Vislanda.
 Landsekreteraren *A. H. Bagge*. +* Jönköping.
 Häradshöfding *G. Berg*. * Eksjö.
 Fru *Anna Carlson*, f. *Kratz*. + Årset.
 Med. doktor *M. v. Friesen*. * Västervik.
 Hemmansegaren *M. Haraldsson*. + Vipperhult, Smålandsstenar.
 Folkskoleläraren *K. A. Hultkvist*. + Vrigstad.
 Kapten *A. Qvistgaard*. +* Huleviksberg, Ulfö.

Bohuslän.

Apotekaren *J. L. Lundberg*. +* Lysekil.

Västergötland.

- Fröken *Gerda Anderson*. * Torsås, Ulricehamn.
 Apotekaren *E. Borgenstam*. + Skara.
 Apotekaren *G. Cavalli*. + Sköfde.
 Med. doktor *A. Charlés*. * Borås.
 Disponenten *A. I. Forsell*. * Göteborg.
 Rektor *S. Högman*. * Alingsås.
 Fru *Greta Lälliehök*, f. *Holmgren*. * Göteborg.
 Fru *E. Nydqvist*. * Trollhättan.
 Fröken *M. Rahmn*. * Göteborg.
 Lektor *C. J. Sundström*. * Göteborg.
 Fru *M. L. Swanberg*, f. *Hasselgren*. * Göteborg.
 Landtbrukaren *J. Svedenborg*. + Bosgården, Broddetorp.
 Provinsialläkaren *A. Söderbom*. * Ulricehamn.
 Häradskrifvaren *F. Westberg*. + * Skara.
 Lektor *F. Ödberg*. * Skara.

Östergötland.

- Med. doktor *V. Bergsten*. + Norrköping.
 Öfverstelöjtnant *F. V. Ekenstam*. Ruda, Ljungsbro.
 Veterinär *E. Eriksson*. * Motala.
 Direktör *H. Hazelius*. + * Klakeborg, Skeninge.
 Jägmästaren *E. G:son Hjort*. * Kisa.
 Fröken *V. Löfholm*. * Norrköping.
 Veterinär *F. A. Nordeman*. + * Vadstena.
 Snickaren *C. A. Rosén*. + Linköping.
 Fröken *D. Scherini*. + * Norrköping.
 Bibliotekarien *E. H. Segersteen*. + Linköping.

Södermanland.

- Lektor *I. Fehr*. * Strängnäs.
 Handlanden *C. Lennmalm*. * Malmköping.
 Handlanden *L. J. Liedgren*. * Södertälje.
 Handlanden *G. Nyström*. * Mariefred.
 Härads höfding *E. V. C. Planting-Gyllenbåga*. * Nyköping.

Närke.

Häradshöfding *G. Bergström*. * Örebro.
 Redaktör *E. N. Söderberg*. * Örebro.
 Kassör *R. Söderlindh*. * Örebro.

Uppland.

Fil. doktor *E. O. Arenander*. + Järfva.
 Amanuensen *R. Arpi*. + * Uppsala.
 Fil. kandidat *I. Arwidsson*. + Uppsala.
 Friherre *E. Cederström*. + Krusenbergs, Uppsala.
 Professor *A. Erdmann*. * Uppsala.
 Kontraktsposten *O. Hallborg*. * Torstunaby.
 Friherre *O. Hermelin*. + * Staby, Grillby.
 Fru *A. M. Holmgren*, f. *Tersmeden*. + * Uppsala.
 Skolläraren *G. Hultgren*. + Bro.
 Skomakarmästaren *S. A. Hägg*. + Uppsala.
 Folkskoleläraren *J. E. Johansson*. + Ölsta, Sala.
 Apotekaren *K. Lindblad*. * Dalarö.
 Landtbrukaren *Matts Mattsson*. + Finala, Arholma.
 Brukspredikanten *P. Pehrsson*. + Österby, Dannemora.
 Docenten *K. B. Wiklund*. + Uppsala.

Västmanland.

Bankdirektör *R. Gagge*. * Västerås.
 Fabrikör *A. B. Petterson*. + * Sala.

Värmland.

Pastor *C. V. Bromander*. + Karlstad.
 Fröken *B. Edgren*. + Vingäng, Ransby.
 Godsegaren *G. Hazelius*. * Varpnäs, Edsvalla.
 Kandidat *N. Keyland*. + Magneskog.
 Fröken *J. Malmstedt*. * Karlstad.
 Apotekaren *C. Ölander*. + Sunne.

Dalarna.

Elias Brita Andersdotter. + Rättvik.
 Apotekaren *T. Göransson*. * Falun.
 Landthandlaren *A. Hansson*. + Kallmora, Orsa.

Skolläraren *L. Lunell.* + Mockfjärd.
 Intendenten *S. Månsson.* * Tänger, Enviken.
 Hemmanssegaren *Bud Erik Olsson.* + Vinäs, Mora.

Gästrikland.

Kronolänsman *A. Ahlström.* * Ockelbo.
 Fil. doktor *K. Arnell.* * Gefle.
 Folkskoleinspektör *G. Insulander.* + Gefle.
 Magistratsekreteraren *A. M. Troilius.* * Gefle.

Helsingland.

Redaktionsekreteraren *O. Lagerstedt.* * Söderhamn.

Medelpad.

Fru *A. Reutervall,* f. *Arwidsson.* * Alby.
 Fabrikör *P. Wide.* * Sundsvall.

Jämtland.

Lektor *S. J. Kardell.* + * Östersund.

Härjedalen.

Komminister *E. Modin.* + Ytterhogdal.

Ångermanland.

Herr *P. Edholm.* + Bälsjö, Nyland.
 Inspektör *O. Edström.* * Bollsta, Nyland.
 Jägmästaren frih. *T. V. Hermelin.* * Björkä bruk.
 Fru *A. Kaijser,* f. *Lovén.* * Hernösand.
 Ingeniör *C. G. Strokirk.* * Hernösand.
 Med. doktor *J. Wallmark.* * Örnsköldsvik.

Västerbotten.

Komminister *A. Ericson.* + Skellefte.
 Redaktör *K. Hallman.* + Lule.
 Jägmästaren *N. G. Ringstrand.* * Burträsk.
 Regementsintendenten *M. Schürer v. Waldheim.* + * Ume.
 Konsul *C. A. Åberg.* * Skellefte.

Norrbottnen.

Jägmästaren *S. J. Cederberg.* + Pajala.
 Hofkamrer *F. B. Forsström.* + Haparanda.
 Direktör *A. Norberg.* + Pajala.
 Jägmästaren *H. Samzelius.* + * Nederkaliks.
 Kassören *A. Svanberg.* + * Nederkaliks.
 Agronomen *C. Tenger.* * Boden.

Lappland.

Öfverste *C. O. Bergman.* + Gellivare.
 Kyrkoherden *L. Dahlstedt.* + Vilhelmina.
 Jägmästaren *G. F. Holmgren.* * Arvidsjaur.
 Lappfogden *O. H. J. Hultin.* + Vittangi.
 Jägmästaren *K. H. Lundström.* * Gellivare.
 Jägmästaren *H. Nordlund.* + * Storbacken, Murjek.

Norge.

Direktör *R. Söderbaum.* * Kristiania.
 Direktör *C. Söderberg.* + Kristiania.
 Gårdsbrukaren *Christian Olsen To.* + Gransherred.

Danmark.

Antikvitetshandlaren *J. M. E. Bolvig.* + Köpenhamn.
 Professor *O. E. le Sage de Fontenay.* + * Köpenhamn.
 Med. doktor *A. Thomsen.* + Köpenhamn.

Island.

Landfogéti *A. Thorsteinsson.* + Reykjavik.

Grönland.

Kolonibestyrrer *C. Brummerstedt.* + Julianehaab.
 Kolonibestyrrer *R. Müller.* + Holstensborg.

Finland.

Fru *B. Hildén*, f. *Hartman*. * Tammerfors.
Handlanden *F. O. U. Nordberg*. + Torne.
Magister *E. Nordström*. * Helsingfors.
Kronolänsman *J. Rossander*. + Pudasjärvi.
Intendenten *T. Schvindt*. + Helsingfors.

Tyskland.

Friherre *T. Cederström*. + * München.
Direktor *H. Sauermann*. + Flensburg.
Riksarkivrådet *P. Wittmann*. + * München.

England.

Intendenten *Ch. Derby*. + London.

Amerika.

Pastor *P. J. O. Cornell*. * Wilcox, Pennsylvania.
Professor *C. M. Esbjörn*. * Marshfield, Oregon.
Konsul *G. G. Granfeldt*. * Coronel, Chile.
Mr *J. W. Jochim*. * Ishpeming, Michigan.
Biblioteksamanuensen *A. Josephson*. * Chicago, Illinois.
Sjukgymnasten *A. O. Lindström*. * San Francisco, California.
Pastor *Augustus G. Olsson*. * Chicago, Illinois.
Tandläkaren *O. Reutersvärd*. + * Boston, Massachusetts.
Direktör *G. Stolpe*. * Rock Island, Illinois.
Pastor *M. Stolpe*. * New-York.

8.

Museer och vetenskapliga samfund m. m., med hvilka Nordiska museet står i förbindelse.¹

Sverige.

- Stockholm.* Kungl. vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien. 1888.*
 » Svenska sällskapet för antropologi och geografi. 1895.* +
 » Nationalmuseum. 1890.*
 » Svenska slöjdföreningen. 1894.* +
 » Svenska turistföreningen. 1895.* +
 » Fredrika Bremerförbundet. 1897.* +
- Funäsdalen.* Västra Härjedalens fornminnesförening. 1894.
- Gefle.* Gästriklands fornminnesförening. 1900. +
- Göteborg.* Göteborgs museum. 1895.* +
 » Göteborgs och Bohusläns fornminnesförening. 1899.*
 » Göteborgs turistförening. 1899.
- Halmstad.* Hallands museum. 1893.
- Kalmar.* Kalmar läns fornminnesförening. 1891. +
- Karlskrona.* Blekinge museiförening. 1899. +

¹ De museer och samfund, hvilka sändt publikationer till Nordiska museet år 1899, utmärkas med tecknet * och år 1900 med +. — Siffrorna angifva det år, då förbindelsen inleddes.

<i>Lund.</i>	Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige. 1894. * +
»	Akademiska föreningen. 1895. * +
<i>Strängnäs.</i>	Södermanlands fornminnesförening. 1899. *
<i>Uppsala.</i>	Svenska landsmålsföreningen. * +
<i>Visby.</i>	Gotlands fornsal.
<i>Örebro.</i>	Närkes fornminnesförening. 1897.
<i>Östersund.</i>	Jämtlands läns fornminnesförening. 1898.

Norge.

<i>Bergen.</i>	Bergens Museum. 1884. * +
»	Vestlandske Kunstindustrimuseum. 1891. * +
<i>Kristiania.</i>	Universitetets samling af nordiske oldsager. 1888. *
»	Kunstindustrimuseum. 1894. * +
»	Norsk Folkemuseum. 1895. * +
»	Universitets-Bibliotheket. 1899. * +
»	Det norske geografiske Selskab. 1900. +
<i>Stavanger.</i>	Stavanger museum. 1899. * +
<i>Tromsö.</i>	Tromsö museum. 1900. +
<i>Trondhjem.</i>	Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum. 1894. +
»	Det kongelige norske Videnskabers Selskab. 1899. * +

Danmark.

<i>Köpenhamn.</i>	Industriforeningen. 1886. * +
»	Det Kongelige Nordiske Oldskrift-Selskab. 1888. * +
»	Dansk Folkemuseum. 1893. * +
»	Genealogisk Institut. 1895. +
»	Universitets Jubilæets Danske Samfund. 1896. +
»	Det kongelige danske geografiske Selskab. 1899. * +
»	Det kongelige danske Videnskabernes Selskab. 1899. * +
<i>Reykjavik.</i>	Forngripasafnid. 1883.

Finland.

<i>Helsingfors.</i>	Tekniska föreningen i Finland. 1883. * +
»	Föreningen för konstfliten i Finland. 1889.

- Helsingfors.* Svenska literatursällskapet i Finland. 1891. * +
 » Finsk-Ugriska sällskapet. 1894. * +
 » Svenska Landsmålsföreningen i Helsingfors. 1894.
 » Finska fornminnesföreningen. 1896. * +
 » Geografiska Föreningen i Finland. 1899. * +
Åbo. Åbo stads historiska museum. 1891. *

Ryssland.

- Dorpat.* Gelehrte estnische Gesellschaft. 1883. * +
Fellin. Litterarische Gesellschaft. 1896.
Mitau. Kurländische Gesellschaft für Literatur und Kunst. 1883. * +
 » Lettisch-Literarische Gesellschaft. 1883. * +
Moskwa. Société Impériale des Amis des Sciences naturelles d'Anthropologie et d'Ethnographie. 1889.
 » Musée Roumiantzoff. 1899. * +
Petersburg. Société Impériale Russe de Géographie. 1889. * +
 » Société Impériale d'Archéologie. 1889. *
Reval. Estländische literarische Gesellschaft. 1889. +
Riga. Gesellschaft für Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Russlands. 1889. * +
Tobolsk. Gouvernementsmuseet. 1898.

Tyskland.

- Aachen.* Aachener Geschichtsverein. 1889. * +
Augsburg. Historischer Verein für Schwaben und Neuburg. 1883. * +
Bamberg. Historischer Verein Bamberg. 1891. *
Bayreuth. Historischer Verein für Oberfranken. 1892. * +
Berlin. Königl. Kunstgewerbe-Museum. 1883. +
 » Märkisches Provinzial-Museum. 1883. * +
 » Verein für die Geschichte Berlins. 1883. * +
 » Gesellschaft für Anthropologie, Ethnologie und Urgeschichte. 1884. * +
 » Gesamtverein der deutschen Geschichts- und Alterthumsvereine. 1889. * +

- Berlin.* Museum für deutsche Volkstrachten und Erzeugnisse des
Hausgewerbes. 1889. * +
- » Verein für Geschichte der Mark Brandenburg. 1892. * +
- » »Brandenburgia«, Gesellschaft für Heimatkunde der Provinz
Brandenburg. 1896. * +
- » Verein für Volkskunde. 1899. * +
- Birkenfeld.* Verein für Altertumskunde im Fürstentum Birkenfeld.
1896. *
- Bonn.* Verein von Alterthumsfreunden im Rheinlande. 1891. * +
- Brandenburg a. d. H.* Historischer Verein. 1894.
- Braunsberg.* Historischer Verein für Ermland. 1892. *
- Braunschweig.* Herzogliches Museum. 1898.
- Breslau.* Museum schlesischer Alterthümer. 1890. *
- » Verein für Geschichte und Alterthum Schlesiens. 1892.
- » Schlesische Gesellschaft für vaterländische Cultur.
1892. * +
- » Schlesische Gesellschaft für Volkskunde. 1899. * +
- Cottbus.* Niederlausitzer Gesellschaft für Anthropologie und Alter-
thumskunde. 1889. * +
- Crefeld.* Kaiser Wilhelm Museum. 1896. * +
- Danzig.* Westpreussischer Geschichtsverein. 1892. * +
- » Westpreussisches Provinzial-Museum. 1895. * +
- » Naturforschende Gesellschaft. 1899. * +
- Darmstadt.* Historischer Verein für das Grossherzogthum Hessen.
1890. * +
- Dillingen.* Historischer Verein für Dillingen. 1889. * +
- Dresden.* Verein für Erdkunde. 1883. *
- » Königlich Sächsischer Alterthumsverein. 1896. * +
- » Verein für Geschichte Dresdens. 1896.
- Düsseldorf.* Düsseldorfer Geschichts-Verein. 1890. +
- » Künstlerverein »Malkasten«. 1894.
- Eisleben.* Verein für Geschichte und Alterthümer der Grafschaft
Mansfeld. 1889. * +
- Emden.* Gesellschaft für bildende Kunst und vaterländische Alter-
thümer. 1896. *

- Erfurt.* Verein für die Geschichte und Alterthumskunde von Erfurt. 1886. * +
- Flensburg.* Städtisches Kunstgewerbe Museum. 1896.
- Frankfurt a. M.* Verein für Geschichte und Alterthumskunde. 1889. * +
» Mitteldeutscher Kunstgewerbe-Verein. 1899. * +
- Frankfurt a. O.* Historischer Verein für Heimathkunde. 1896.
- Freiburg im Breisgau.* Gesellschaft für Beförderung der Geschichts-Alterthums- und Volkskunde. 1891. * +
- Giessen.* Oberhessischer Geschichtsverein. 1896. * +
- Greifswald.* Geographische Gesellschaft. 1892. +
- Görlitz.* Gesellschaft für Anthropologie und Urgeschichte der Oberlausitz. 1890. +
» Oberlausitzische Gesellschaft der Wissenschaften. 1891. *
- Halle a. S.* Thüringisch-Sächsischer Geschichts- und Altertums-Verein. 1896. +
- Hamburg.* Verein für naturwissenschaftliche Unterhaltung. 1883. +
» Verein für Hamburgische Geschichte. 1888. * +
» Museum für Kunst und Gewerbe. 1888. *
» Zoologische Gesellschaft. 1894.
- Hannover.* Geographische Gesellschaft. 1883.
» Historischer Verein für Niedersachsen. 1891. * +
» Naturhistorische Gesellschaft. 1898.
- Heidelberg.* Grossherzogliche Badische Universitätsbibliothek. 1891. * +
» Historisch Philosophischer Verein. 1891. * +
- Insterburg.* Alterthums-Gesellschaft. 1889. * +
- Jena.* Verein für Thüringische Geschichte u. Altertumskunde. 1892.
- Kaiserslautern.* Pfälzisches Gewerbemuseum. 1891.
- Karlsruhe.* Grossherzogliche Badische Sammlungen für Altertums- und Völkerkunde. 1899.
- Kassel.* Verein für hessische Geschichte und Landeskunde. 1898. *
- Kiel.* Schleswig-Holsteinisches Museum vaterländischer Alterthümer. 1883. +
» Gesellschaft für Schleswig-Holstein-Lauenburgische Geschichte. 1885. * +
» Anthropologischer Verein in Schleswig-Holstein. 1891. * +

- Köln.* Historischer Verein für den Niederrhein. 1892.* +
 » Städtisches Kunstgewerbe-Museum. 1894.* +
Königsberg. Alterthumsgesellschaft Prussia. 1884. +
Landsberg a. W. Verein für Geschichte der Neumark. 1896.* +
Leipzig. Kunstgewerbe-Museum. 1883.*
 » Museum für Völkerkunde. 1883. +
 » Verein für die Geschichte Leipzigs. 1885. +
 » Deutsche Gesellschaft zur Erforschung vaterländischer
 Sprache und Alterthümer. 1889.
 » Verein für Sächsische Volkskunde. 1899.* +
Leisnig. Geschichts- und Alterthumsverein. 1884.
Lübeck. Verein für Lübeckische Geschichte und Alterthumskunde.
 1883.*
 » Museum Lübeckischer Kunst- und Kulturgeschichte. 1895.
Lüneburg. Museumsverein für das Fürstentum Lüneburg. 1891.*
Mainz. Verein zur Erforschung der rheinischen Geschichte und
 Alterthümer. 1893. +
Mannheim. Mannheimer Alterthumsverein. 1891.* +
Meiningen. Hennebergischer altertumsforschender Verein. 1896.* +
Metz. Gesellschaft für Lothringische Geschichte und Altertums-
 kunde. 1890. +
München. Historischer Verein von Oberbayern. 1883.
 » Münchener Alterthumsverein. 1886.* +
 » Bayerisches Nationalmuseum. 1889.
 » Königlich Bayerische Akademie der Wissenschaften. 1892.* +
 » Deutsche anthropologische Gesellschaft. 1892. +
Münster. Verein für Geschichte und Alterthumskunde Westfalens.
 1897.* +
Nürnberg. Germanisches Nationalmuseum. 1883.* +
 » Verein für Geschichte der Stadt Nürnberg. 1891. +
Oldenburg. Grossherzogliches Museum. 1891.* +
Osnabrück. Verein für Geschichte und Landeskunde. 1883.*
Posen. Historische Gesellschaft für die Provinz Posen. 1885. +
Regensburg. Historischer Verein für Oberpfalz und Regensburg.
 1891.* +

- Roda.* Verein für Geschichts- und Alterthumskunde. 1889. +
- Rostock.* Verein für Rostocks Alterthümer. 1890. * +
- Salzwedel.* Altmärkischer Verein für vaterländische Geschichte und Industrie. 1898. +
- Schleiz.* Geschichts- und alterthumsforschender Verein. 1897.
- Schmalkalden.* Verein für Hennebergische Geschichte und Landeskunde. 1897.
- Schwerin.* Verein für Mecklenburgische Geschichte und Alterthumskunde. 1891. * +
- Speier.* Historischer Verein der Pfalz. 1891. * +
- Stade.* Verein für Geschichte und Alterthümer der Herzogthümer Bremen und Verden und des Landes Hadeln. 1883. *
- Stettin.* Gesellschaft für Pommersche Geschichte und Alterthumskunde. 1889. *
- » Blätter für Pommersche Volkskunde. 1900. +
- Strassburg.* Gesellschaft für Erhaltung der geschichtlichen Denkmäler des Elsass. 1893. * +
- Stuttgart.* Württembergischer Altertumsverein. 1891. * +
- Thorn.* Copernicus-Verein für Wissenschaft und Kunst. 1895. *
- Tilsit.* Litauische-Litterarische Gesellschaft. 1883. *
- Torgau.* Alterthums-Verein. 1891. *
- Tübingen.* Württembergische Vereinigung für Volkskunde. 1900. +
- Ulm.* Verein für Kunst und Alterthum in Ulm und Oberschwaben. 1891. +
- Wernigerode.* Harzverein für Geschichte und Alterthumskunde. 1900. +
- Wiesbaden.* Verein für Nassauische Altertumskunde und Geschichtsforschung. 1883.
- Worms.* Altertumsverein. 1891. +
- Würzburg.* Historischer Verein von Unterfranken und Aschaffenburg. 1890. * +
- » Verein für bayerische Volkskunde und Mundartforschung. 1899. * +

Österrike-Ungern.

- Brünn.* Mährisches Gewerbemuseum. 1891.* +
- Budapest.* Országos magyar iparművészeti muzeum (Ungarisches Landes-Kunstgewerbe-Museum). 1894.
- Eger.* Verein für Egerländer Volkskunde. 1899.* +
- Graz.* Historischer Verein für Steiermark. 1892.
- Hermannstadt.* Verein für siebenbürgische Landeskunde. 1897.* +
- Innsbruck.* Ferdinandeum. 1891.* +
- Klagenfurt.* Geschichts-Verein für Kärnten. 1892.*
- Krakau.* Akademie der Wissenschaften. 1883.* +
- » Numismatische und archeologische Gesellschaft. 1892.
- Laibach.* Musealverein für Krain. 1892.* +
- Linz.* Oberösterreichischer Gewerbeverein. 1891.* +
- Prag.* Verein für Geschichte der Deutschen in Böhmen. 1891.
- » Národopisné Museum Československé. 1895.* +
- Salzburg.* Museum Carolino-Augusteam. 1889.+
- Wien.* Verein der Geographen an der K. K. Universität. 1883.* +
- » Anthropologische Gesellschaft. 1895.* +
- » K. K. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale. 1896.* +
- » Verein für österreichische Volkskunde. 1899.+
- » Kais. u. kön. kunsthistorisches Hof-Museum. 1900.+
- » Alterthums-Verein. 1900.+

Schweiz.

- Basel.* Historische und antiquarische Gesellschaft. 1897.+
- Bern.* Historischer Verein des Kantons Bern. 1892.* +
- » Allgemeine geschichtsforschende Gesellschaft der Schweiz. 1892.
- Frauenfeld.* Historischer Verein des Kantons Thurgau. 1896.*
- Rapperswyl.* Polnisches Nationalmuseum. 1892.* +
- Zürich.* Antiquarische Gesellschaft. 1887.* +

- Zürich.* Schweizerische Gesellschaft für Volkskunde. 1897.* +
 » Schweizerisches Landesmuseum. 1899. +

Holland.

- Amsterdam.* Koninklijke Akademie van Wetenschappen. 1889.* +
 » Koninklijk Oudheidkundig Genootschap. 1896.
 » Koninklijk zoologisch Genootschap. 1899.* +
Gent. »Volkskunde». Tijdschrift voor Nederlandsche Folklore. 1900. +
Haarlem. Nederlandsche Maatschappij ter bevordering van Nijverheid. 1888.*
 » Koloniaal Museum. 1894.* +
Leiden. Rijks Etnographisch Museum. 1883.* +
 » Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde. 1892. +

Belgien.

- Antwerpen.* Société Royale de Zoologie. 1898.
Brüssel. Académie royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique. 1889. +
 » Musée instrumental du conservatoire royale de musique. 1899.*
 » Société belge de Folklore. 1899.*
 » Société d'archéologie de Bruxelles. 1900. +
Namur. Société archéologique de Namur. 1896.* +

England.

- London.* Society of Antiquaries of London. 1897.* +
 » Anthropological Institute of Great Britain and Ireland. 1899.* +

Skottland.

- Edinburgh.* Society of Antiquaries of Scotland. 1899.* +

Frankrike.

- Amiens.* Société des antiquaires de Picardie. 1897.*
 » Académie des sciences, des lettres et des arts d'Amiens. 1900. +

- Beaune.* Société d'histoire, d'archéologie et de littérature de l'arrondissement de Beaune. 1897.*
- Caen.* Académie des sciences, arts et belles-lettres de Caen. 1900.
- Dijon.* Académie des sciences, arts & belles-lettres. 1897.* +
- » Commission des antiquités de département de la Côte d'Or. 1900.
- Grenoble.* Société dauphinoise d'ethnologie et d'anthropologie. 1896.* +
- Lyon.* Société d'Anthropologie. 1892.*
- Montauban.* Société archéologique de Tarn-et-Garonne. 1897.
- Orléans.* Société archéologique et historique de l'Orléanais. 1898.* +
- Paris.* Société de Géographie. 1898.*
- » »Mélusine». Recueil de mythologie, littérature populaire, traditions et usages. 1891.* +
- Toulouse.* Académie des sciences, inscriptions et belles-lettres de Toulouse. 1900.+

Italien.

- Rom.* Museo nazionale preistorico ed etnografico. 1889.

Portugal.

- Lisboa.* Sociedade de geographia. 1883.* +

Amerika.

- Chicago.* International Folk Lore Association. 1899.* +
- Cincinnati.* Cincinnati Museum Association. 1893.* +
- Cleveland.* Western Reserve Historical Society. 1897.*
- Lincoln.* The Nebraska Historical Society. 1896.*
- Montreal.* Numismatic and antiquarian Society. 1897.*
- New York.* New York Zoological Society. 1899.* +
- Rock Island.* Augustana College. 1900.+
- Washington.* Smithsonian Institution. 1886.* +

-
- Köpenhamn.* Zoologisk Have. 1892.
Helsingfors. Helsingfors zoologiska trädgård. 1893.
Basel. Zoologischer Garten. 1900.⁺
Rotterdam. Rotterdamsche Diergaarde. 1899.*

9.

Arbeten, som angå Nordiska museet eller utgått från det samma.

Le musée d'ethnographie scandinave à Stockholm, fondé et dirigé par le Dr Arthur Hazelius. Notice historique et descriptive par J.-H. KRAMER. Deuxième édition. 64 p. Stockholm 1879. Prix: 1 kr. 50 öre.

Minnen från Nordiska museet. Afbildningar af föremål i museet jämte åtföljande text, under medverkan af flere konstnärer och författare utgifna af A. HAZELIUS. Första bandet. H. 1—12. Med 36 planscher i stentryck och 14 träsnitt. Stockholm 1880—92. P. B. Eklunds förlag. Pris: 2 kr. för hvarje häfte. H. 1—4 äro utgifna i ny upplaga.

Första bandet innehåller:

Första häftet. Höstflyttning i Lule lappmark, af J.-H. KRAMER. — Praktvagn från Tureholm, af L. LOOSTRÖM. — Pedell och kursor vid Uppsala universitet, af L. LOOSTRÖM.

Andra häftet. Bålastuga i Halland, af A. BONDESON. — Broderi från 1500-talet, af L. LOOSTRÖM. — Ett skänkskåp från 1609, af G. UPMARK.

Tredje häftet. Stuga i Delsbo socken i Helsingland, af L. LANDGREN. — Krus af stengods, från nedre rhentrakten, af G. UPMARK. — Skomakar-ämbetets i Västerås låda, af A. STRINDBERG.

Fjärde häftet. Dräfter från Mora och Orsa socknar i Dalarna, af H. HOFBERG. — Hattmakarämbetets i Stockholm välkomst, af G. UPMARK. — Släde från Gudbrandsdalen i Norge, af P. A. GÖDECKE.

Femte häftet. Kyrkdörr från Skirö socken i Småland, af H. HILDEBRAND. — Vinkylare och flaskor af drifven och graverad koppar, af L. LOOSTRÖM. — Skyltar och skyltarmar af smidt järn, af C. EICHHORN.

Sjätte häftet. Krus af stengods, från nedre rhentrakten, af G. UPMARK. — Kafvelbräden från södra och mellersta Sverge, af H. HÖRLIN. — Tunnbindargesällernes i Stockholm och bagargesällernes i Karlskrona välkomster, af G. UPMARK.

Sjunde häftet. Bärstol från Tureholm, af G. GÖTHE. — Allmogeväfnader från Skåne, af J. KULLE.

Åttonde häftet. Bord i barockstil, af L. LOOSTRÖM. — Allmogeväfnad från Skåne, af J. KULLE. — Vagnmakarämbetets i Stockholm låda, af C. EICHHORN.

Nionde häftet. Guldsmedsämhetets i Karlskrona låda, af C. EICHHORN. — Prof på krukmakartillverkning i Norden under 1600—1700-talen, af R. ALMSTRÖM. — Urfoder i rokokostil, af L. LOOSTRÖM.

Tionde häftet. Dopfunt från Lockne socken i Jämtland, af G. STEPHENS. — Allmogesömnad från Skåne, af ANNA FLEETWOOD DERBY. — Smedsämhetets i Stockholm låda, af C. EICHHORN.

Elfte häftet. Bord i gustaviansk stil, af L. LOOSTRÖM. — Kyrkdörr från Hvetlanda socken i Småland, af C. EICHHORN. — Snipaskålar från Sverge, af H. HILDEBRAND.

Tolfte häftet. Kandelaber i kejsarstil, af L. LOOSTRÖM. — Kåsa från 1600-talet, af G. O. HYLÉN-CAVALLIUS. — Ölbollar från Norge, af C. EICHHORN.

Af andra bandet hafva utkommit:

Första häftet. Allmogemålningar från Dalarna, af C. EICHHORN. — Broderadt paradtäckte från Salsta slott i Uppland, af ANNA FLEETWOOD DERBY.

Andra häftet. Stol i rokokostil, af L. LOOSTRÖM. — Kyrkdörr från Moheda socken i Småland, af C. EICHHORN. — Portaler från de norska stafkyrkorna i Bödalen, Veum och Tudal, af L. DIETRICHSON.

Tredje häftet. Stuga i Västra Vingåkers socken i Södermanland, af R. BERGSTRÖM. — Två norska allmogeväfnader, af J. BÖTTIGER.

Fjärde häftet. Stuga från Rättviks socken i Dalarna, af E. HAMMARSTEDT. — Flickdräkt från 1660—1670-talet, af C. A. OSSBAHR. — Soffa i rokokostil, af L. LOOSTRÖM.

Femte häftet. Norske folkedragter fra Numedal og Telemarken, af Y. NIELSEN. — Väggar från 1600- och 1700-talen, af C. PALM.

Sjätte häftet. Orgel från 1640-talet, af K. P. LEFFLER. — Luta, hummel och nyckelharpa, af K. P. LEFFLER. — Lerfat från 1600-talet, af H. A. RING.

Sjunde häftet. Selbågar från Norge, af H. HILDEBRAND. — Sadel, af H. HILDEBRAND. — Mässingslagarnes i Stockholm mästarlåda, af P. G. VISTRAND.

Finland i Nordiska museet. Några bidrag till kannedomen om finnarnes gamla odling. Af G. RETZIUS. Med 95 träsnitt samt en karta öfver Finland. IV. 176 sid. Stockholm 1881. F. & G. Beijers förlag. Pris: 3 kr.

Utgör afdelning 1 af *Bidrag till vår odlings häfder*, utgifna af A. HAZELIUS.

Af denna del har utkommit en tysk öfversättning:

Finnland im Nordischen Museum von GUSTAF RETZIUS. Autorisirte Übersetzung von C. APPEL. Mit 93 Illustrationen und 1 Karte von Finnland. VIII. 158 Seit. Berlin 1885. Preis: 4 Kr.

Ur de nordiska folkens lif. Skildringar, utgifna af A. HAZELIUS. H. 1, 2. Med 61 träsnitt. 160 sid. Stockholm 1882. F. & G. Beijers förlag. Pris 1 kr. 50 öre för hvarje häfte.

Utgör början till afdelning 2 af *Bidrag till vår odlings häfder* (se ofvan).

Lifvet i Kinds härad i Västergötland i början af sjuttonde århundradet. Anteckningar ur häradets domböcker. Af G. DJURKLOU. VI. 88 sid. Stockholm 1885. F. & G. Beijers förlag. Pris: 2 kr.

Utgör afdelning 4 af *Bidrag till vår odlings häfder* (se ofvan).

Byskomakaren Jonas Stolts minnen från 1820-talet. Anteckningar från Högsby socken i Småland. Utgifna från NORDISKA MUSEET. Med 25 träsnitt och en karta öfver trakten kring Högsby. III. 94 sid. Stockholm 1892. F. & G. Beijers förlag. Pris: 2 kr.

Utgör afdelning 5 af *Bidrag till vår odlings häfder* (se ofvan).

Af denna handskrift har äfven utkommit en dansk bearbetning:

Landsbyskomageren Jonas Stolts Optegnelser. Frit efter et Haandskrift i Nordiska Museet. Af R. MEJBORG. Med 62 Billeder. 165 Sid. Köbenhavn 1890. Pris: 1 Kr.

Utgifven af *Udvalget for Folkeoplysnings Fremme*. Aargangen 1890. Nr. 174.

Om nyckelharpospelet på Skansen. Anteckningar af K. P. LEFFLER. Med 4 träsnitt. 114 sid. Stockholm 1899. Pris: 3 kr.

Utgör afdelning 6 af *Bidrag till vår odlings häfder* (se ofvan).

Vidskepelse, vantro och huskurer i Danderyd och Lidingö i slutet af 1700-talet. Anteckningar af J. P. WALLENSTEEN. Utgifna af E. HAMMARSTEDT. IV. 22 sid. Stockholm 1899. Pris: 75 öre.

Utgör afdelning 7 af *Bidrag till vår odlings häfder* (se ofvan).

Samfundet för Nordiska museets främjande. Meddelanden, utgifna af A. HAZELIUS. Stockholm 1881—1899.

Dessa meddelanden innehålla bland annat:

1881. Inbjudningen till allmänheten angående samfundets stiftande samt samfundets stadgar. Pris: 50 öre.

1882. Dr A. Hazeli öfverlåtelsebref af den 18 april 1880, Nordiska museets stadgar samt K. m:ts resolution angående plats för en byggnad åt museet. Pris: 1 kr.

1883. Program för en byggnad åt Nordiska museet samt upplysningar angående täfningen om de utfästa prisen för inlämnade ritningar till nämnda byggnad. Pris: 1 kr.

1884. Ryggåstugor i Bleking, af C. M. FÜRST. Pris: 1 kr.

1885. Hvad är på tapeten? Af R. MEJBORG. Pris: 1 kr. 25 öre.

1886. Isländska föremål i Nordiska museet, af R. ARPI. — Ellakors i Skåne, efter meddelande af PER NILSSON i Espö 1875. — Läsning för syndaförlåtelse, upptecknad af A. R. E. WATZ, meddelad af R. BERGSTRÖM. — Skrock och vidskepelse i Fryksdals härad i Värmland, af JAN MAGNUSON i Granbäckstorp. Pris: 1 kr. 50 öre.

1887. Symbolske figurer i Nordiska museet, af R. MEJBORG. — Smäländske bonadsmålare, af P. G. VISTRAND. — Fästmansgåfvor i Roslagen, af A. ENGDAHL. — Skymfbref. — »Mig för lof Ålt-Gesäll, jag ber om Reglament.» — Förlofning och bröllop hos allmogen i Bjuråkers socken i Helsingland i början af 1840-talet, af fru E. PIRA, f. SEFSTRÖM. Pris: 1 kr. 50 öre.

1888. Tunnbindarnes i Stockholm skråordning 1579. V. GRANLUND. — Iakttagelser öfver julens frände i södra Halland på 1860-talet, af M. YSENIUS. — Ett bröllop i Järna socken i Dalarna midsommardagen år 1851, af L. B. FALKMAN. — Fellingsbrodräkten af H. ATTERLING. — Liten Kersti. Folkvisa från Dalsland. — Signelse eller läsning mot »svartsjuka», af P. G. VISTRAND. — Studier i Nordiska museets rustkammare, 1, af C. A. OSSBAHR. Pris: 1 kr. 50 öre.

1889. Tvänne runstafvar i Nordiska museet, af P. G. VISTRAND. — De nedstötta andarna. Anteckningar, gjorda i Västra Göinge härad i Skåne under våren 1889 af fru E. VIGSTRÖM. — Seder och bruk i Julita socken i Södermanland. Anteckningar, gjorda år 1890 af fröken A. LUNDQUIST. — Ett och annat ur folktron i Västerbotten. Anteckningar från tiden omkring år 1880, af F. UNANDER. — Afbildningar af sigillstampar, tillhörande Nordiska museet: 1. Skråsigill från Stockholm. — Skyinföref. Pris: 1 kr. 50 öre.

1890. Studier i Nordiska museets rustkammare, 2, af C. A. OSSBAHR. — Ett blad om Vads by i Söderbärke socken i Dalarna. Anteckningar, gjorda år 1891 af V. ENGELKE. — Spöken och gastar samt Tro och sägner om foglar. Anteckningar, gjorda i Västra Göinge härad i Skåne under våren 1889 af fru E. VIGSTRÖM. — Behandling för »engelska sjukan» på 1850-talet, af E. HAMMARSTEDT. — Beretning om julens feirande i Vang, Valdres i Norge omkring år 1860, af OVE B. STEILE. — Förteckning öfver runstafvar, tillhörande Nordiska museet: 1. Runstafvar från Dalarna, af P. G. VISTRAND. Pris: 1 kr. 50 öre.

1891 och 1892. »Unge herr Falkenbergarnes» uppsalavistelse 1657, af J. BÖTTIGER. — Trollkonster och häxerier. Anteckningar, gjorda i Västra och Östra Göinge härad i Skåne under våren 1889 af fru E. VIGSTRÖM. — Skildringer af seder og skikke i Vang, Valdres i Norge omkring år 1860, af OVE B. STEILE. — Om smöjning och därmed befryndade bruk. Ett försök att genom jämförelse med motsvarigheter hos andra folk framvisa innebörden af en svensk fornsed, af E. HAMMARSTEDT. — Etnografiska studier från Öfverkaliks socken i Norrbottens län. Några anteckningar från den nordligaste svenskbygden, af H. SAMZELIUS. — Sked från år 1607, af P. G. VISTRAND. Pris: 2 kr.

1893 och 1894. Thetta är Glassmestere Embetes Skråå vti Stockholms Stadh. Henricus Burschius HB. Verdensis. Af P. G. VISTRAND. — Anteckningar om handtverksämbeten i Stockholm: 1. Tunnbindarämbetet, af P. G. VISTRAND. — Brödets helgd hos svenskarne, särskildt julbrödets, framställd i jämförande belysning, af E. HAMMARSTEDT. — Lapparnes renmärken. Ett etnografiskt-juridiskt bidrag af F. SVENONIUS. — Anteck-

ningar om seder och bruk, sägner och vidskepelse i Villstads socken, Västbo härad, i Småland under 1700-talet, af M. HARALDSSON. — »Vårbundet träd», af A. P. AHLBERG. — Sägner från nordvästra Dal, af HILMA FORSELL. Pris: 2 kr.

1895 och **1896**. Om lapparnes tideräkning, af K. B. WIKLUND. — Ett bondbröllop i Hargs socken i Uppland på 1840-talet, af K. P. LEFFLER. — Svenska allmogedräkter: 1. En öländsk folkdräkt från 1703, af P. G. VISTRAND. — Karl den niondes tapetväfveri och tapetsamling, af J. BÖTTIGER. — Studier i Nordiska museets rustkammare: 3. Kammare till bakladdningskanon från senare hälften af 1400-talet, af C. A. OSSBAHR. — Silhuetter i Nordiska museet, af C. PALM. — En tapets historia, af J. BÖTTIGER. — Ur Johan August Hazeli och Carl Jonas Ludvig Almqvists brevväxling. 2 hittills otryckta bref i Nordiska museets arkiv. Utgifna af A. HAZELIUS. Pris: 2 kr. 50 öre.

Ofvanstående arbete, *Samfundet för Nordiska museets främjande*, utgifves från och med 1897 i tvänne skilda skriftföljder, af hvilka den ena bibehållit det gamla namnet och hvarje år innehåller förteckningar öfver samfundets styrelse och ledamöter samt utdrag af dess räkenskaper. Årgångarna 1897, 1898 och 1899 hafva utkommit. Pris för hvarje årgång: 60 öre.

Den andra åter, som utgör en fortsättning å afdelningarna 1 och 2 i förut nämnda arbete, bär namnet:

Meddelanden från Nordiska museet. Utgifna af A. HAZELIUS. Stockholm 1899 och 1900.

Dessa meddelanden innehålla bland annat:

1897. Skansens runstenar, af E. BRATE. — Signelser från Småland, af P. G. VISTRAND. — Förklaring öfver kartan, föreställande Högstads prästgård. Handskrift af N. H. SJÖBORG 1824. Ur Nordiska museets arkiv. Utgifven af P. G. VISTRAND. — »Skråå och Gillesreglor för Samptelige Mästrarna, Gesällar och Lärodrängiar vthi Repeslagare Ämbetet», 1656; samt »Embetz Skrå För Peruque Makare Embetet i Stockholm» och »Artiklar För Samptelige Peruqve Makare Gesällerna», 1712. Ur Nordiska museets arkiv. Af A. AHLÉN. — »Ordo vicinalis» för Hargbo by, Vätö sn, Uppland, och »Byordning vid Iärstad by», Göstrings hd, Östergötland. Ur Nordiska museets arkiv. Af P. G. VISTRAND. — Sankt Martinsdagens firande i Nuckö-Rickholz i Estland, af J. BLEES, m. fl. uppsatser samt strödda meddelande angående Nordiska museet år 1897, m. m. Pris: 3 kr.

1898. Lussi, af E. HAMMARSTEDT. — Om lapparnes sätt att hälsa, af K. B. WIKLUND. — Ett bondbröllop i Danderyds socken i Uppland 1786 af J. P. Wallenstein, af E. HAMMARSTEDT. — Gotlands färmärken, af O. V. WENNERSTEN. — »Conterfeije och Målare Skråå». Ur Nordiska museets arkiv. Af P. G. VISTRAND. — Arkivaliska notiser, af J. BÖTTIGER, P. G. VISTRAND och A. AHLÉN. — En tobaksdosa från frihetstiden, af C. PALM. — En märklig bokstämpel i Nordiska museet, af C. M. CARLANDER. — Till Gripsholmservisens historia, af J. BÖTTIGER. — Om kopparsticksamlingar, af O. SIRÉN. — Bref ur Nordiska museets arkiv; strödda meddelanden angående Nordiska museet 1898, redogörelse för Nordiska museets tjugufemårsjubileum, m. m. Pris: 4 kr. 50 öre.

Symbolske figurer i Nordiska museet. Af R. MEJBORG. 20 sid. Stockholm 1889. Pris: 50 öre.

Särtryck ur *Meddelanden från Samfundet för Nordiska museets främjande 1887.*

Program för en byggnad åt Nordiska museet i Stockholm. Med tvänne kartor. 8 sid. Stockholm 1883.

Programm zu einem beabsichtigten Gebäude für das Nordische Museum in Stockholm. Mit zwei Karten. Zweite Auflage. Stockholm 1883.

Programme pour la construction d'un édifice destiné au Musée du Nord à Stockholm. Avec deux cartes. Deuxième édition. Stockholm 1883.

Program of a designed building for the Northern Museum in Stockholm. With two maps. Stockholm 1883.

Saga. Minnesblad från Nordiska museet 1885. Under redaktion af ANN CHARLOTTE EDGREN, A. HAZELIUS, N. LINDER och B. MEIJER (för texten) samt V. ANDRÉN och C. G. HELLQVIST (för illustrationerna). Med talrika vignetter, teckningar och planscher. 2 uppl. IV. 48 sid. Stockholm 1885. Pris: 2 kr. 50 öre.

Runa. Minnesblad från Nordiska museet 1888. Utgifvet af A. HAZELIUS. Illustrationerna under öfvervakande och ledning af V. ANDRÉN. Med två kromotypier samt talrika vignetter och teckningar. IV. 69 sid. Stockholm 1888. Pris: 4 kr.

Afbildningar af föremål i Nordiska museet äfvensom af nordiska ansiktstyper, klädedräkter och byggnader, af hvilka teckningar förvaras i Nordiska museets arkiv. Utgifna af A. HAZELIUS.

Af första bandet hafva utkommit:

Första häftet. Småland. 12 planscher med 53 träsnitt. Stockholm 1888. Pris: 1 kr. 50 öre.

Andra och tredje häftena. Island. 20 planscher med 108 träsnitt. Innehåll och upplysningar meddelade af R. ARPI. Stockholm 1890. Pris: 3 kr.

Fjärde och femte häftena. Svenska byar och gårdar. 16 planscher med 6 ljustryck, 35 etsningar och en karta. Innehåll och upplysningar meddelade af G. AMÉEN. Stockholm 1892. Pris: 3 kr.

Sjätte och sjunde häftena. Spetsar. 6 planscher i ljustryck. Innehåll och upplysningar meddelade af INGEBORG PETRELLI, f. EKETRÄ. Stockholm 1892. Pris: 3 kr.

Das Nordische Museum in Stockholm. Stimmen aus der Fremde. Als Beilage: Führer durch die Sammlungen des Museums. Mit 37 Illustrationen. 122 Seit. Stockholm 1888. Preis: 2 Kr.

Norske jordfundne oldsager i Nordiska Museet i Stockholm. Af I. UNSET. Med 2 plancher. 43 sid. Christiania 1888.

Särtryck ur *Christiania Videnskabs-Selskabs Forhandlinger* 1888. No. 2.

Führer durch die Sammlungen des Nordischen Museums in Stockholm. Herausgegeben von A. HAZELIUS. Mit 89 Illustrationen. 50 Seit. Stockholm 1888. Preis: 75 Öre.

Guide au Musée du Nord à Stockholm. Publié par A. HAZELIUS. Traduit par J.-H. KRAMER. Avec 5 plans et 89 illustrations. 54 p. Stockholm 1889. Prix: 75 öre.

Guide to the collections of the Northern Museum in Stockholm. Published by A. HAZELIUS. Translated by ISABEL C. DERBY. With 5 plans and 89 illustrations. 52 p. Stockholm 1889. Price: 75 öre.

Handlingar angående Nordiska museet. Utgifna af A. HAZELIUS. Stockholm 1890 och 1900.

1. Dr A. Hazellii öfverlåtelsebref af den 18 april 1880 samt Nordiska museets stadgar. 8 sid. Pris: 25 öre.

2. Nordiska museet inför 1890 års riksdag jämte ett par samtidiga uttalanden i tidningspräsen. 56 sid. Pris: 50 öre.

3. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien emot Nordiska museet 1886. 21 sid. Pris: 25 öre.

4. Nordiska museets tjugufemårsminne 1873—1898. 127 sid. Pris: 2 kr.

Af detta arbete har äfven utkommit en praktupplaga. Pris: 3 kr.

5. Nordiska museet inför 1900 års riksdag jämte några samtidiga uttalanden i tidningspräsen. 99 sid. Pris: 1 kr.

Förslag till byggnad för Nordiska museet. 15 ljustryck efter de af arkitekten prof. I. G. CLASON utarbetade ritningarna, samt upplysande text. Stockholm 1891. Pris: 10 kr.

Skansen. Friluftsmuseet å Kongl. Djurgården. Skildradt och beskrifvet af H. A. RING. Andra fullständigt omarbetade och tillökade upplagan. Med 28 illustrationer. 115 sid. Stockholm 1897. Samson & Wallins förlag. Pris: 1 kr.

Toner från Skansen. Svenska folkmelodier och dansar, för piano upptecknade af F. SUNDLING. 12 sid. Stockholm 1893. C. Gehrman's musikförlag. Pris: 1 kr.

Träsniderimönster i allmogestil, hemtade ur Nordiska Museet i Stockholm. Af V. OLDENBURG. 250 motiv från 16-, 17- och 18-hundratalet jemte deras användning å gamla föremål. Utgifvet med understöd af svenska staten och Nordiska museet. 32 planscher i ljustryck jämte text. Stockholm 1893. G. Chelius' förlag. Pris: 10 kr.

Vår. Minnesskrift från Skansens värfest. Utgifven med anledning af värfesten 1894 af H. O. WIESELGREN. Med vignetter, teckningar och planscher. 32 sid. Stockholm 1894. Pris: 2 kr.

Karta öfver Skansen, Bredablick, Lejonslätten och Framnäs å Kongl. Djurgården. Upprättad af C. E. DAHLMAN. Andra upplagan, öfversedd 1897. Med vignett af J. KRONBERG. Pris: 50 öre.

Bilder från Skansen. Skildringar af svensk natur och svenskt folk-
lif, under medverkan af flere författare och konstnärer utgifna
af A. HAZELIUS. H. 1—12. Med 35 planscher i kromotypi- och
autotypitryck jämte åtföljande text. Stockholm 1896—1899.
Plansch- & Litteratur-Aktiebolagets förlag. Pris: 2 kr. för
hvarje häfte.

Första häftet. Upp till Skansen! Af F. HOLMGREN. — Bollnässtuga-
gan, af V. ENGELKE. — Kyrkhultstugan, af H. A. RING.

Andra häftet. På fäbovallen, af J. NORDLANDER. — Från Håsjösta-
peln, af H. SAMZELIUS. — Bredablick, af C. LUNDIN.

Tredje häftet. Räfvar på Skansen, af E. HAMMARSTEDT. — Högstuga
från Mora, af P. VISTRAND.

Fjärde häftet. Skansens vargar, af G. KOLTHOFF. — Kolarkoja från
Småland, af G. SCHRÖDER.

Femte häftet. En körtur efter ren, af H. SAMZELIUS. — Lapplägrät
på Skansen, af F. SVENONIUS.

Sjätte häftet. Hällestadstapeln, af A. BJÖRKANDER. — Laxbrostugan,
af I. ARPI.

Sjunde häftet. Från Bredablick, af J. BÖTTIGER. — Skansens renar,
af A. BEHM.

Åttonde häftet. Fatburen från Björkvik, af S. AMBROSIANI. — Sten-
stugan från Jämshög, af C. M. FÜRST. — Jödde, af K. P. ROSÉN.

Nionde häftet. Karolinernas läger, af C. HELLSTRÖM. — Skiss från
Skansen, af A. T. GELLERSTEDT. — Vinterbild från Skansen, af H. SAM-
ZELIUS. — Ett besök i Oktorpstugan, af O. HERMELIN.

Tionde häftet. Skansens svanar, af HELENA NYBLÖM.

Elfte häftet. Forsfärder, af F. SVENONIUS. — Skansens björnar, af G.
SCHRÖDER.

Tofte häftet. John Ericssons arbetsrum. — Valborgsmässoeldar, af
E. HAMMARSTEDT. — Drottning Kristina såsom jägarinna, af C. U. PALM.

Das Nordische Museum und Skansen. Von L. PASSARGE. Separat-
abdruck von L. Passarge's Arbeit: *Schweden. Fahrten in Schwe-
den, besonders in Nordschweden und Lappland* (Berlin 1897,
Fontane & C:o). 16 Seit. Stockholm 1897. Preis: 35 Öre.

Af denna uppsats hafva utkommit en svensk och en engelsk
öfversättning:

Nordiska museet och Skansen. Af L. PASSARGE. Stockholm 1897.
15 sid. Pris: 25 öre.

The Northern Museum and Skansen. By L. PASSARGE. Translated by D. O. BELL. Stockholm 1898. 16 sid. Price: 35 öre.

Ein eigenartiges Museum für Natur- und Völkerkunde. Von W. KOENIG. Separatabdruck von W. Koenig's Aufsatz in der illustrierten Familien-Zeitschrift *Universum*. (XIII. Jahrg. H. 21. Leipzig 1896, 1897. Druck und Verlag von Ph. Reclam jun.) 16 Seit. Stockholm 1898. Preis: 35 Öre.

Ringlekar på Skansen. Utgifna af NORDISKA MUSEET. Stockholm 1898. 34 sid. Pris: 35 öre.

Rytmiska koraler från Håsjöstapeln på Skansen. Af O. BYSTRÖM. Program 1—8. Stockholm 1900. Pris: 10 öre st.

Småtryck, utgifna i samband med basarer och fester till förmån för Nordiska museet. 1. Prolog vid Sällskaps-Spektaklen å Kungl. stora teatern den 15 och 18 mars 1879 till förmån för Skandinavisk-etnografiska samlingen, af C. D. AF WIRSÉN. — 2. Till bazaren för den Skandinavisk-etnografiska samlingen den 20 mars 1879, af F. HOLMGREN. — 3. Till Nordens qvinnor. Vid basaren till förmån för Nordiska museets byggnadsfond i Arvika den 11 augusti 1884, af F—F. Pris för 1—3: 35 öre.

Småtryck, utgifna i samband med Skansens fester: 1. Allmän Kungörelse om Skansens Vårfest 1893. 3 uppl. — 2. Ordning vid H. M:t Konung Gustaf III:s marknadsfärd. — 3. Majsång på Skansen, af C. SNOILSKY. — 4. Sommarkväll på Skansen, af C. D. AF WIRSÉN. — 5. Vallgossens Visa, af Z. TOPELIUS. — 6. Gustaf Vasas krona. I Uppsala domkyrka. Af A. U. BÅÅTH. — 7. Drottningens Juvel, af N. F. SANDER. — 8. En helt ny, ganska märkelig och lustig Visa om Vårens och Sommarens Herrlighet på Skansen, af FRITHIOF ÖSTGÖTE. — 9. Tre Gammaldags Visor, af G. FRÖDING. — 10. Maj-visa, af AUGÉ SPELEMAN. — 11. Klockor på Skansen, af M. BOLANDER. — 12. En splitter ny, mycket nöjsam och eftertänkelig visa, af en SMÅLANDSGOSSE IFRÅN BROCKSVIK. — 13. Sverges Skans. Ett ord om och till Svenskarne, af HELENE NYBLOM. 16 sid. — 14. Hur tankarna komma och gå. Intryck från Skansen, af G. AF GEIJERSTAM. Med 13 teckningar af D. LJUNGDAHL. 12 sid. — 15. Skansen och fosterländsk geografiundervisning, af ALFR. D—N. Särtryck ur *Svensk Lärare-tidning*. — 16. Nordiska Museets frikostige donator Herman Frithiof Antell. Minnesteckning af F. LINDBERG. 8 sid. — 17. En ny märkvärdig Historia om Kloka Stina i Karshult. — 18. Allmän Kungörelse om Skansens höstmarknad 1893. — 19. Majmånads visa. Efter tryckt

exemplar upplagd. — 20. Skansens vårfest 1894. 2 uppl. — 21. En mycket ljuvlig och lustig Visa om Jöddes besök på Skansen. Diktad af honom sjelf. — 22. Program vid nationalfesten den 6 juni 1894. — 23. Gustaf Adolfsdagen på Skansen den 9 december 1894, af F. HOLMGREN. — 24. Skansens vårfest 1895. — 25. Skansen, af NONNY LUNDBERG. — 26. Program vid nationalfesten på Skansen den 6 juni 1895. — 27. Program vid Skansens vårfest 1896. — 28. Skiss från Skansen, af A. T. GELLERSTEDT. — 29. Håsjöstapeln, etsning af R. HAGLUND. — 30. Porträtt af Emanuel Svedenborg, ljustryck efter oljemålning af P. KRAFFT D. Y. — 31. Program vid nationalfesten på Skansen den 6 juni 1896. — 32. Program vid Skansens vårfest 1897. — 33. En sannsaga på Skansen, af LEA. — 34. Brefkort med utsikter och motiv från Skansen. 15 st., utförda i färgtryck och ljustryck. — 35. Skansens vårfest 1898. — 36. E' wisa Öm kwennfölka, töcka söm di ä', dektad av en smaulandspöjk. — 37. Program vid nationalfesten på Skansen den 6 juni 1898. — 38. Program vid festen till högtidlighållande af Nordiska museets tjugufemårsminne. — 39. Skansens vårfest 1899. — 40. Nationalfesten på Skansen den 6 juni 1899. — 41. Sagospelet på Skansen hösten 1899, af I. ARPI. — 42. Vårfesten på Skansen 1900. — 43. Nationalfesten på Skansen den 6 juni 1900.

Priset för en hvar af dessa småskrifter är 25 öre, utom för nr 2, 18, 22, 26, 31, 34, 37, 40 och 43, för hvilka priset är dels 10, dels 15 öre.

Om alla köpas samtidigt, erhållas de för 8 kr.

Minnespenningar, präglade vid olika tillfällen.

1. Minnespenning öfver Skansens vårfest 1894. Graverad af LEA AHLBORN. 7:e storleken. Aluminium. Pris: 50 öre.

2. Minnespenning öfver Emanuel Svedenborg. Åtsidan efter en af P. H. LUNDBERG graverad stamp, tillhörig Kungl. Vetenskapsakademien; fränsidan graverad af LEA AHLBORN. 7:e storleken. Silfver (pris: 3 kr.), brons (1 kr.) och aluminium (50 öre).

10.

Antal besökande i Nordiska museet.

Nordiska museets samlingar voro under år 1899 besökta af 434,200 personer, af hvilka 417,639 betalande och 16,561, som erhållit fritt tillträde, samt under år 1900 af 507,882 personer, bland hvilka 473,480 betalande och 34,402 fria.

De besökandes antal under årets särskilda månader har utgjort:

	1899.	1900.		1899.	1900.
Januari.....	5,637	7,185	Juli.....	69,529	74,396
Februari.....	6,138	4,689	Augusti.....	64,134	65,991
Mars.....	12,002	12,649	September.....	37,862	72,247
April.....	13,990	41,008	Oktober.....	23,069	20,139
Maj.....	60,142	68,462	November.....	13,756	14,181
Juni.....	114,990	115,631	December.....	12,951	11,304
			Summa	434,200	507,882

Sedan museets öppnande har de besökandes antal varit följande:

	Betalande.	Icke betalande.	Summa.
1873 (från den 24 okt.).....	2,042	165	2,207
1874.....	18,548	1,467	20,015
1875.....	22,012	1,483	23,495
1876.....	29,325	1,960	31,285
1877.....	19,019	1,661	20,680
1878.....	22,695	3,245	25,940
1879.....	11,833	1,335	13,168
1880.....	15,452	943	16,395
1881.....	20,862	908	21,770
Öfverföras	161,788	13,167	174,955

	Betalande.	Icke betalande.	Summa.
Öfverfördt	161,788	13,167	174,955
1882.....	18,505	515	19,020
1883.....	21,986	554	22,540
1884.....	22,970	940	23,910
1885.....	18,927	1,036	19,963
1886.....	15,992	878	16,870
1887.....	14,215	6,856	21,071
1888.....	12,754	3,441	16,195
1889.....	14,506	1,063	15,569
1890.....	19,863	1,023	20,886
1891.....	27,242	1,926	29,168
1892.....	107,731	5,914	113,645
1893.....	228,621	7,245	235,866
1894.....	236,531	17,272	253,803
1895.....	255,295	16,361	271,656
1896.....	261,010	12,804	273,814
1897.....	607,484	15,124	622,608
1898.....	429,746	16,573	446,319
1899.....	417,639	16,561	434,200
1900.....	473,480	34,402	507,882
Summa	3,366,285	173,655	3,539,940

Ifrån museets öppnande den 24 okt. 1873 till och med den 31 dec. 1900 hade altså det samma varit besökt af 3,539,940 personer, bland hvilka 173,655 erhållit fritt tillträde.

11.

Ur Nordiska museets räkenskaper för åren 1898 och 1899.

Af Vetenskapsakademien utsågos enligt skrifvelse af den 11 januari 1899 till revisorer att granska museets räkenskaper och förvaltning för 1898 professorerna O. MONTELIUS, C. J. ROSSANDER och öfverdirektör P. E. SIDENBLADH.

Revisionsberättelsen lyder sålunda:

Undertecknade, som af Kongl. Vetenskaps-Akademien blifvit utsedde att såsom revisorer granska *Nordiska Museets* räkenskaper för år 1898, få nu, efter det att siffergranskning af de synnerligen vidlyftiga räkenskaperna och deras verifikationer blifvit genom en af oss utsedd person verkställd, afgifva följande revisionsberättelse.

Inkomsterna under år 1898 voro:

Statsanslag	kr. 25,000: —
Bidrag af Samfundet för Nordiska Museets främjande	» 16,236: 09
Årskort och inträdeskort till samlingarna i staden	» 12,265: 50
Gåfvor	» 95,245: 37
Nordiska Museets lotteri	» 250,000: —
Inträdesavgifter och öfriga inkomster å Skansen och Bredablick (194,078: 44) samt å Grufutställningen (168: 95)	» 194,247: 39
Afkastning af Antells fond	» 4,408: 32
Transport	kr. 597,402: 67

	Transport	kr. 597,402:	67
Bidrag af Skansfonden och Bredablicksfonden.....	>	3,387:	71
Behållen afkastning af husen N:o 77 och 79 vid Drottninggatan	>	6,019:	81
Hvarjehanda inkomster	>	520:	43
			607,330: 62
Ökningen af bokförda värdet af:			
Museibyggnaden å Lejonslätten.....	kr.	82,732:	—
Samlingar, böcker och inventarier	>	18,445:	47
Ökningen af kapital, nedlagdt i:			
Skansen och Bredablick	>	13,500:	—
Sevilla.....	>	38,000:	—
Husen vid Drottninggatan.....	>	781:	55
			153,459: 02
			Summa kr. 760,789: 64

Utgifterna under år 1898 voro:

Löner	kr.	28,709:	26
Rese- och expeditionsomkostnader	>	2,981:	32
Litterära arbeten (netto).....	>	1,235:	13
Inköp för samlingarna, böcker och inventarier	>	18,445:	47
Lagning, underhåll och försäkringsafgifter	>	1,608:	79
Hyror för samlingarne i staden	>	17,200:	—
Bränsle och belysning för d:o	>	2,376:	26
Museibyggnaden å Lejonslätten.....	>	83,113:	75
Skansen och Bredablick, utgifter.....	>	196,513:	27
Framnäs, Grufutställningen och Skånska grufvan, utgifter	>	15,433:	11
Räntor	>	15,145:	31
Hvarjehanda utgifter.....	>	1,524:	45
			384,286: 12
Afbetalning å köpeskillingen för:			
Skansen och Bredablick	kr.	13,500:	—
Husen vid Drottninggatan.....	>	781:	55
Inköp af Sevilla	>	38,000:	—
			52,281: 55
Öfverfördt till:			
Allmänna fonden.....	kr.	1,400:	—
Byggnadsfonden.....	>	196,189:	22
Reparationsfonden för husen vid Drottninggatan	>	1,932:	25
			199,521: 47
Afskrifning å inventarier	kr.	334:	38
D:o > aktier.....	>	4,820:	—
			5,154: 38
Öfverskott, utgörande årets behållning.....	kr.		119,546: 12
			Summa kronor 760,789: 64

Enligt ofvanstående öfversigt hafva årets kontanta inkomster utgjort kr. 607,330: 62 och har härmed varit att bestrida driftsutgifter, byggnadsarbeten och dylikt med 384,286: 12 samt fastighetsförvärf med 52,281: 55, så att om härtill lägges hvad som varit att afsätta till fonder, eller 199,521: 47, erhålles en utgiftssumma om kr. 636,089: 14, utgörande detta 28,758: 52 mera än hela det kontanta inkomstbeloppet.

Då emellertid bland utgifterna ingå sammanlagdt kr. 153,459: 02 för arbeten å museibygnaden, egendomsinköp m. m., som bokförts såsom förökning i tillgångarna, kan detta belopp dragas från utgifterna eller, hvilket blifver det samma och såsom här ofvan gjorts, uppdebiteras och läggas till de kontanta inkomsterna, då resultatet blifver, att hela den sålunda beräknade inkomstsumman öfverskjuter utgiftssumman, och det med kr. 124,700: 50. Dragas härifrån afskrifningar, kr. 5,154: 38, erhålles ett öfverskott i inkomsterna af kr. 119,546: 12, som derfor blir årets beräknade behållning.

Såsom vanligt har allmänhetens intresse för museet ådagalagts på många handa sätt, såsom genom flitiga besök i museets särskilda afdelningar, framförallt å Skansen, biträde vid och deltagande i den sedvanliga vårfesten å Skansen samt öfverlemnande till museet af en mängd gåfvor af allehanda slag och för olika ändamål. Årets vårfest inbragte netto något mera än 21,000 kr. Penningegåfvorna under året uppgå till den ansevärdiga summan af kr. 95,245: 37, hvaraf 58,371: 84 öfverförts till byggnadsfonden. Härtill bidrog 1897 års utställningslotteri med kr. 42,260: —

Det af Kongl. Maj:t för fullbordande af museibygnaden medgifna lotteri har under året inbragt 250,000 kronor, hvarigenom inredningsarbetena inom den redan uppförda delen af byggnaden kunnat med kraft bedrivas och förarbeten för återstående delar samtidigt pågått.

Lägenheten Sevilla, hvars förvärfvande ansetts vara af vigt för att bereda friare tillträde till Skansens område och för dettas utvidgande, har under året inköpts för 38,000 kronor, hvarefter byggnaden nedrifvits.

Framnäs har ordnats och den lilla Helgeandsholmen derinvid bildats för en sammanlagd kostnad af omkring 10,000 kronor.

Vidare har den s. k. Skånska terrassen med maskinrum uppförts, eget elektricitetsverk der anordnats samt pumpverk m. m. för Skansens vattenledning kommit till stånd, allt för en kostnad af ungefär 23,500 kronor.

I öfrigt må omnämnas utvidgandet af Skansens vägnät, uppförandet af den s. k. Hornborgastugan och en Eskimå-vinterhydda m. m.

Tillgångarna vid 1898 års slut voro:

Husen vid Drottninggatan	kr. 291,730: 30	
Museibygnaden å Lejonslätten	» 735,024: 89	
Skansens jemte Sevillas inköpsvärde	» 113,000: —	
Bredablicks inköpsvärde	» 100,000: —	1,239,755: 19
Samlingar, inköpta efter 1879	kr. 330,148: 13	
Böcker, inköpta efter 1880	» 6,788: 72	
Inventarier	» 33,103: 65	370,040: 50
		Transport kr. 1,609,795: 69

	Transport kr. 1,609,795: 69	
Aktier och obligationer.....	kr. 107,712: 50	
Fordringar.....	> 24,710: 32	
Bankräkningar och kassa.....	> 156,747: 12	289,169: 94

Summa kronor 1,898,965: 63

Skulderna vid 1898 års slut voro:

Allmänna fonden.....	kr. 53,272: 47	
Pensionsfonden och Hebbes testamentsmedel.....	> 2,635: 62	
Antells-fonden.....	> 100,000: —	
Skansfonden och Bredablicksfonden.....	> 5,364: 36	
Byggnadsfonden.....	> 209,444: 02	
Reparationsfonden för husen vid Drottninggatan.....	> 15,040: 12	385,756: 59
Skuld å husen vid Drottninggatan.....	kr. 222,822: 78	
D:o å köpeskillingen för Skansen.....	> 45,500: —	
D:o d:o Bredablick.....	> 27,500: —	295,822: 78
Skuld till Samfundet för Nord. museets främjande.....	kr. 5,105: 06	
D:o D:r A. Hazelius.....	> 211,557: 07	
D:o andra personer.....	> 38,143: 32	
D:o bank.....	> 55,466: 73	
Obetalda räkningar för 1898.....	> 34,235: 71	344,507: 89
	Summa skulder 1,026,087: 26	
Behållning (utom ofvanstående fonder) vid 1898 års slut.....	872,878: 37	
	Summa kronor 1,898,965: 63	

Tillgångarna, som vid årets början bokfördes till kr. 1,609,213: 94 och vid dess slut till 1,898,965: 63, hafva sålunda under året ökats med 289,751: 69, men då samtidigt skulderna ökats från kr. 855,881: 69 till 1,026,087: 26 eller med 170,205: 57, så blir tillväxten under året i sjelfva behållningen 119,546: 12, eller det belopp hvarmed årets inkomster härofvan beräknades hafva öfverstigit utgifterna; och har sålunda behållningen blifvit under året förhöjd från kr. 753,332: 85 till 872,878: 37.

Siffergranskningen har icke gifvit anledning till någon anmärkning och alla utgifter hafva visat sig vara vederbörligen verifierade.

Museets säkerhetshandlingar hafva befunnits vara i vederbörlig ordning.

Här torde slutligen böra erinras, att under det gångna redogörelseåret, eller den 24 oktober 1898, kunde Nordiska Museet fira minnet af sin tjugufemåriga tillvaro, hvarvid museets skapare och fortvarande styresman, doktor Artur Hazelius, fick emottaga uttryck af erkännande såväl från H. M. Konungen och medlemmar af konungahuset, som från en stor mängd akademier, lärda samfund och museer samt enskilda personer både i och utom landet.

Stockholm den 27 oktober 1900.

Elis Sidenbladh. Carl J. Rossander. Oscar Montelius.

Utöfver de bland inkomsterna upptagna gåfvorna till museet.....	775: 03
hade till Skansen, Bredablick samt till fonder influtit följande gåfvor:	
till Skansen.....	20,298: 50
› Herman Frithiof Antells fond	5,700: —
› Skansfonden	500: —
› Bredablicksfonden	9,600: —
› Byggnadsfonden.....	58,371: 84
	<hr/>
Summa kr.	95,245: 37

Skansens inkomster.

Gåfvor	20,298: 50
Inträdesafgifter	103,203: 65
Hvarjehanda inkomster	62,053: 06
	<hr/>
Summa kr.	185,555: 21

Skansens utgifter.

Anläggningskostnader, aflöningar m. m.	234,452: 71
	<hr/>
Summa kr.	234,452: 71

Bredablicks inkomster.¹

Inträdesafgifter	2,384: 10
Hvarjehanda inkomster.....	26,606: 58
	<hr/>
Summa kr.	28,990: 68

Bredablicks utgifter.

Underhåll, aflöningar m. m.....	15,493: 67
	<hr/>
Summa kr.	15,493: 67

De af Vetenskapsakademien utsedda revisorerna för granskning af museets räkenskaper under år 1899 voro professorerna J. E. CEDERBLOM och K. BOHLIN samt öfverdirektör G. W. SVENSON. Den af nämde revisorer aflämnade berättelsen har följande lydelse:

Undertecknade, som af Kongl. Vetenskaps-Akademien blifvit utsedda att såsom revisorer granska Nordiska Muséets räkenskaper för år 1899, få härmed, sedan siffergranskning af de synnerligen vidlyftiga räkenskaperna och deras verifikationer blifvit genom en af oss utsedd person verkställd, afgifva följande revisionsberättelse:

¹ Bredablicks behållning 1898, kr. 13,497: 01, är tillgodoförd Skansen.

Inkomsterna under år 1899 voro:

Statsanslag	25,000: —	
Bidrag af Samfundet för Nordiska Muséets främjande	18,975: 36	
Årskort och inträdeskort till samlingarne i staden	4,158: 90	
Gåfvor	40,326: 74	
Nordiska Museets lotteri	500,000: —	
Inträdesafgifter och öfriga inkomster å Skansen och Bredablick	200,680: 13	
Afkastning af Antells fond	4,527: —	
Bidrag af Bredablicksfonden	1,086: 98	
Behållen afkastning af husen N:o 77 och 79 vid Drottninggatan	6,379: 83	
Hvarjehanda inkomster	583: 59	801,718: 53
Ökning af bokförda värdet af:		
Museibyggnaden å Lejonslätten	296,612: 09	
Samlingar, böcker och inventarier	12,760: 92	
Ökning af kapital nedlagdt i:		
Skansen och Bredablick	10,500: —	
Husen vid Drottninggatan	812: 80	320,685: 81
		Kronor 1,122,404: 34

Utgifterna under år 1899 voro:

Löner	30,106: 75	
Rese- och expeditjonskostnader samt anslag och etiketter	4,755: 90	
Literära arbeten	471: 88	
Inköp af samlingar, böcker och inventarier	12,760: 92	
Lagning, underhåll och försäkringsafgifter	2,172: 20	
Hyror för samlingarne i staden	15,925: —	
Bränsle och belysning för D:o	2,412: 76	
Museibyggnaden å Lejonslätten	299,010: 14	
Skansen och Bredablick	226,212: 93	
Räntor	7,606: 17	
Hvarjehanda utgifter	1,685: 15	603,119: 80
Afbetalning å köpeskillingen för:		
Skansen och Bredablick	10,500: —	
Husen vid Drottninggatan	812: 80	11,312: 80
Öfverfördt till:		
Allmänna fonden	700: —	
Byggnadsfonden	121,999: 85	
Reparationsfonden för husen vid Drottninggatan	2,245: 38	124,945: 23
Afskrifning å inventarier		331: 72
Öfverskott, utgörande årets behållning		382,694: 79
		Kronor 1,122,404: 34

Enligt ofvanstående öfversigt hafva årets kontanta inkomster utgjort kr. 801,718: 53, och har härmed varit att bestrida driftkostnaden, byggnadsarbeten o. d. med kr. 603,119: 80 samt fastighetsförvärf med kr. 11,312: 80, så att om

härtill lägges hvad som varit att afsätta till allmänna-, byggnads- och reparationsfonden, eller kr. 124,945: 23, erhålles en utgiftssumma af kr. 739,377: 83. Öfverskott af inkomsten utgör således kr. 62,340: 70, som tillsammans med ökningen af det kapital, som nedlagts i museibyggnaden, samlingarne, böcker och inventarier, kr. 309,373: 01 jämte ökning af kapital, nedlagdt i Skansen, Bredablick och husen vid Drottninggatan, kr. 11,312: 80 samt efter afdrag af kr. 331: 72, som afskrifvits å inventarier, utgör årets beräknade behållning, kr. 382,694: 79.

Hvad beträffar museets tillväxt och utveckling under år 1899 må anföras, att antalet förvärf utgör öfver 29,500 föremål, hvaraf som gäfvor omkring 5,650. Bland märkligare förvärf äro: en större samling föremål från Värmlands finnbygd samt en samling (19,000) akademiska afhandlingar, som förvärfvats från Upplands nation i Uppsala.

Å friluftsmuséet på Skansen hafva flere betydande arbeten utförts; så en ny inträdesväg öfver Hoglandsbron och Framnäs; bärgbanan har åter iståndsatts och öppnats för trafik; elektrisk belysning anordnats å och omkring Bredablick; vattenledningen ytterligare utvecklats och i samband dermed flere dammar utsprängts. För den zoologiska trädgården har bl. a. en större björnbur uppförts. Bland förvärfven märkas de två till Hällestadstapeln skänkta stora kyrkklockorna.

Antalet besökande, som sedan friluftsmuseets tillkomst varit i stadig tillväxt, har år 1899 utgjort icke mindre än 434,200.

Summan af penningebidrag under året utgör 40,326: 74; häraf ha 10,000 kr. tillfallit museet genom testamentariskt förordnande af Kapten C. E. Casparsson.

Flere publikationer hafva utgifvits och märkas bland dessa särskildt »Nyckelharpospelet på Skansen» af K. P. Leffler samt »Vidskepelser, vantro och huskurer i Danderyd och Lidingö i slutet af 1700-talet, anteckningar af J. P. Wallensteen», utgifna af E. Hammarstedt — båda dessa arbeten utgörande del 6 och 7 af serien »Bidrag till vår odlings häfder».

Tillgångarna vid 1899 års slut voro:

Husen vid Drottninggatan.....	291,730: 30	
Museibyggnaden å Lejonslätten.....	1,031,636: 98	
Skansen och Sevillas inköpsvärde.....	113,000: —	
Bredablicks inköpsvärde.....	100,000: —	1,536,367: 28
Samlingar inköpta efter 1879.....	340,090: 84	
Böcker inköpta efter 1880.....	9,538: 28	
Inventarier.....	32,840: 58	382,469: 70
Aktier och obligationer.....	107,703: 33	
Fordringar.....	141,611: 74	
Bankräkningar och kassa.....	166,142: 96	415,458: 03

Kronor 2,334,295: 01

Skulderna vid 1899 års slut voro:

Allmänna fonden	53,972: 47	
Pensionsfonden och Hebbes testamentsmedel	2,729: 90	
Antells-fonden	100,000: —	
Skansfonden och Bredablicksfonden	4,279: 37	
Byggnadsfonden	331,443: 87	
Reparationsfonden för husen vid Drottninggatan	17,285: 50	509,711: 11
Skuld i husen vid Drottninggatan	222,009: 98	
Skuld å köpeskillingen för Skansen	45,000: —	
» » » » Bredablick	17,500: —	284,509: 98
Skuld till Samfundet för Nordiska Muséets främjande	1,262: 60	
Skuld till Dr A. Hazelius	211,366: 23	
D:o » andra personer	36,321: 81	
Obetalda räkningar för 1899	35,550: 12	284,500: 76
Behållning (utom ofvannämnda fonder) vid 1899 års slut		1,255,573: 16
		Kronor 2,334,295: 01

Tillgångarne, som vid årets början bokfördes till kr. 1,898,965: 63 och vid dess slut till 2,334,295: 01, hafva sålunda under året ökats med kr. 435,329: 38, men då samtidigt skulderna ökats från kr. 1,026,087: 26 till kr. 1,078,721: 85 eller med 52,634: 59, så blir tillväxten under året i sjelfva behållningen kr. 382,694: 79, hvilken behållning sålunda ökats från kr. 872,878: 37 till kr. 1,255,573: 16.

Siffergranskningen har icke gifvit anledning till någon anmärkning och alla utgifter hafva visat sig vara vederbörligen verifierade.

Muséets säkerhetshandlingar hafva vid denna dag utförd granskning befunnits vara i vederbörlig ordning.

Stockholm den 4 Oktober 1901.

Karl Bohlin.

J. E. Cederblom.

G. W. Svenson.

Vid siffergranskning af 1899 års räkenskaper för Nordiska Museet och Samfundet för Nordiska Museets främjande har någon anledning till anmärkning icke förekommit; alla utgiftsposter hafva vid jemförelse med bilagorna visat sig vara riktigt verifierade, hvilket härmed intygas.

Stockholm den 2 Juli 1901.

Hj. Tillberg.

Skansens inkomster.

Gåfvor.....	16,886: 50
Inträdesafgifter.....	125,693: 40
Hvarjehanda inkomster.....	45,445: 99
	<u>Summa kr. 188,025: 89</u>

Skansens utgifter.

Anläggningskostnader, aflöningar m. m.....	209,133: 55
	<u>Summa kr. 209,133: 55</u>

Bredablicks inkomster.¹

Inträdesafgifter.....	2,660: 60
Hvarjehanda inkomster.....	26,880: 14
	<u>Summa kr. 29,540: 74</u>

Bredablicks utgifter.

Underhåll, aflöningar m. m.....	17,079: 38
	<u>Summa kr. 17,079: 38</u>

¹ Bredablicks behållning 1899, kr. 12,461: 36, är tillgodoförd Skansen.

Till jämförelse meddelas äfven följande öfversikt af inkomster och utgifter från museets grundläggning år 1872 till och med år 1899:

Museets inkomster.

	Stats- anslag.	Inträdes- avgifter.	Gåfvor.	Bidrag från samfundet.	Öfriga inkomster.	Summa.
1873.....	— —	920: 75	6,895: —	— —	116: 60	7,932: 35
1874.....	— —	8,490: 25	4,284: 47	— —	205: 20	12,979: 92
1875.....	5,000: —	10,242: 29	1,070: —	— —	124: 16	16,436: 45
1876.....	7,500: —	10,457: 88	3,030: —	— —	34: —	21,021: 88
1877.....	7,500: —	8,242: 96	7,540: 20	— —	14: —	23,297: 16
1878.....	7,500: —	5,939: 23	1,343: 90	— —	8,338: 84	23,121: 97
1879.....	11,600: —	4,440: 80	59,311: 02	— —	200: 67	75,552: 49
1880.....	11,600: —	5,177: 30	3,776: 10	6,549: 27	955: 55	28,058: 22
1881.....	11,600: —	5,262: 80	742: 64	10,910: 53	1,833: 03	30,349: —
1882.....	16,000: —	4,860: 95	8,687: 50	13,876: 97	1,024: 02	44,449: 44
1883.....	16,000: —	5,927: 85	15,543: 23	15,332: 88	168: 77	52,972: 73
1884.....	16,000: —	6,320: 20	6,613: 08	12,691: 87	5,813: 15	47,438: 30
1885.....	16,000: —	5,058: 70	1,042: 41	12,387: 40	59,056: 80	93,545: 31
1886.....	16,000: —	4,951: 55	5,001: 96	8,204: 95	11,950: 69	46,109: 15
1887.....	16,000: —	4,360: 35	23,219: —	10,533: 32	4,955: 15	59,067: 82
1888.....	16,000: —	4,211: 20	9,718: 60	8,640: 68	26,949: —	65,519: 48
1889.....	16,000: —	4,452: 85	4,470: 36	9,326: 79	8,593: 27	42,843: 27
1890.....	16,000: —	5,581: 05	20,113: 89	9,811: 22	6,655: 86	58,162: 02
1891.....	25,000: —	4,568: 10	12,255: 19	9,362: 69	7,715: 25	58,901: 23
1892.....	25,000: —	3,301: 70	19,046: 80	9,362: 99	8,391: 70	65,103: 19
1893.....	25,000: —	3,501: 90	13,561: 51	12,327: 03	7,710: 16	62,100: 60
1894.....	25,000: —	4,724: 35	14,322: 64	9,791: 85	6,683: 84	60,522: 68
1895.....	25,000: —	5,608: 80	5,347: 20	9,519: 47	14,550: 29	60,025: 76
1896.....	25,000: —	5,242: 05	534: —	11,443: 60	8,686: 71	50,906: 36
1897.....	25,000: —	11,406: 40	11,539: 72	13,847: 06	8,933: 32	70,726: 50
1898.....	25,000: —	12,265: 50	775: 03	14,836: 09	38,965: 18	91,841: 80
1899.....	25,000: —	4,158: 90	12,734: 41	18,275: 36	95,246: 99	155,415: 66
S:a kr.	431,300: —	159,676: 66	272,519: 86	227,032: 02	333,872: 20	1,424,400: 74

Museets utgifter.

	Inköp och fraktkostnader.	Inredning.	Hyror.	Öfriga utgifter.	Summa.
1873.....	9,250: 99	3,566: 80	2,420: —	1,876: 90	17,114: 69
1874.....	13,973: 56	6,592: 80	2,633: 37	5,458: 46	28,658: 19
1875.....	8,904: 59	4,760: 52	5,916: —	7,816: 91	27,398: 02
1876.....	16,595: 29	3,567: 87	9,350: —	10,949: 03	40,462: 19
1877.....	21,241: 83	6,462: 42	11,600: —	12,278: 16	51,582: 41
1878.....	5,604: 41	680: 97	11,600: —	20,935: 50	38,820: 88
1879.....	6,976: 85	552: 62	11,550: —	23,838: 99	42,918: 46
1880.....	5,603: 88	780: 35	11,275: —	14,089: 63	31,748: 86
1881.....	7,374: 93	797: 90	11,125: —	15,127: 56	34,425: 39
1882.....	15,639: 76	270: 72	11,275: —	19,960: 68	47,146: 16
1883.....	24,967: 06	6,954: 19	14,775: —	25,343: 41	72,039: 66
1884.....	20,257: 19	1,311: 20	15,200: —	22,844: 15	59,612: 54
1885.....	19,445: 54	496: 55	15,200: —	20,798: 11	55,940: 20
1886.....	26,496: 43	1,236: 51	15,200: —	22,717: 84	65,650: 78
1887.....	26,556: 30	1,021: 06	15,802: 08	25,854: 80	69,234: 24
1888.....	15,642: 67	921: 62	16,675: —	37,701: 08	70,940: 37
1889.....	13,755: 40	169: 60	16,631: 25	26,185: 41	56,741: 66
1890.....	15,045: 66	777: 12	16,500: —	29,661: 66	61,984: 44
1891.....	18,249: 56	960: 53	16,550: —	34,674: 83	70,434: 92
1892.....	14,105: 44	474: 27	16,568: 75	35,504: 18	66,652: 64
1893.....	23,275: 37	309: 83	16,775: —	39,464: 25	79,824: 45
1894.....	17,270: 22	783: 89	16,812: 50	37,352: 76	72,219: 37
1895.....	17,148: 82	285: 92	16,925: —	40,902: 38	75,262: 12
1896.....	11,433: 48	1,574: 89	16,925: —	43,698: 14	73,631: 51
1897.....	26,404: 86	860: 42	16,993: 75	76,018: 01	120,277: 04
1898.....	18,274: 28	171: 19	17,200: —	88,993: 30	124,638: 77
1899.....	12,692: 27	68: 65	15,925: —	63,576: 24	92,262: 16
S:a kr.	432,186: 64	46,410: 41	365,402: 70	803,622: 37	1,647,622: 12

Skansens och Bredablicks inkomster.

	Skansen.	Bredablick.	Summa.
1891.....	20,525: 66	— —	20,525: 66
1892.....	45,954: 33	8,156: 10	54,110: 43
1893.....	133,442: 73	11,931: 47	145,374: 20
1894.....	117,102: 36	13,400: 44	130,502: 80
1895.....	115,490: 15	14,394: 31	129,884: 46
1896.....	107,306: 72	15,771: 31	123,078: 03
1897.....	234,063: 64	38,029: 98	272,093: 62
1898.....	185,555: 21	28,990: 68	214,545: 89
1899.....	188,025: 89	29,540: 74	217,566: 63
S:a kr.	1,147,466: 69	160,215: 03	1,307,681: 72

Skansens och Bredablicks utgifter.

	Skansen.	Bredablick.	Summa.
1891.....	20,240: 11	— —	20,240: 11
1892.....	55,374: 20	12,460: 34	67,834: 54
1893.....	125,713: 95	16,975: 27	142,689: 22
1894.....	115,239: 95	12,674: 80	127,914: 75
1895.....	99,716: 38	11,107: 32	110,823: 70
1896.....	136,442: 20	10,386: 01	146,828: 21
1897.....	250,243: 57	16,284: 70	266,528: 27
1898.....	234,452: 71	15,493: 67	249,946: 38
1899.....	209,133: 55	17,079: 38	226,212: 93
S:a kr.	1,246,556: 62	112,461: 49	1,359,018: 11

Inkomster till museets byggnad.

	Gåfvor.	Basarer, lotte- rier m. m.	Arrende- avgifter, hyror m. m.	Räntor.	Bidrag från Skand.-etno- grafiska saml. byggn.-fond.	Summa.
1883.....	1,000: —	— —	47: 40	— —	5,000: —	6,047: 40
1884.....	22,882: —	5,248: 55	900: —	547: 69	10,209: 67	39,787: 91
1885.....	1,215: 90	206,828: 06	900: —	1,969: 16	— —	210,913: 12
1886.....	720: —	14,066: 87	800: —	10,515: 66	— —	26,102: 53
1887.....	— —	11,200: 04	868: 75	10,898: 01	— —	22,966: 80
1888.....	580: 84	20,785: 55	955: 50	10,424: 76	— —	32,746: 65
1889.....	11,100: —	— —	373: 33	8,820: —	— —	20,293: 33
1890.....	4,000: —	— —	422: 69	8,820: —	— —	13,242: 69
1891.....	— —	— —	434: 49	7,262: 50	8,300: —	15,996: 99
1892.....	¹ 6,875: —	— —	258: —	5,800: —	35,545: 29	48,478: 29
1893.....	10,000: —	— —	250: —	4,218: 17	50,000: —	64,468: 17
1894.....	2,000: —	— —	250: —	2,235: —	30,000: —	34,485: —
1895.....	1,000: —	— —	6,728: —	— —	— —	7,728: —
1896.....	6: 40	— —	² 36,513: 29	— —	— —	36,519: 69
1897.....	— —	— —	75: —	— —	— —	75: —
1898.....	58,371: 84	220,931: 13	— —	— —	— —	279,302: 97
1899.....	1,000: —	420,009: 99	— —	— —	— —	421,009: 99
S:a kr.	120,751: 98	899,070: 19	49,776: 45	71,510: 95	139,054: 96	1,280,164: 53

¹ Häraf gåfvor i materialier kr. 5,860.² Häri äro inräknade kr. 35,483: 29, motsvarande kostnaden för af Allmänna konst- och industriutställningen under år 1896 nedlagdt arbete å byggnaden.

Utgifter för museets byggnad.

	Tomtens förvärf.	För- beredande o. allm. ut- gifter.	Byggnads- kostnader.	Arkitekt- kostnader.	Tomt- afgifter, skatter och dyl.	Hvarjeh. utgifter.	Summa.
1883...	— —	— —	— —	5,000: —	— —	1,668: 71	6,668: 71
1884...	10,209: 67	— —	— —	— —	419: 80	634: 86	11,264: 33
1885...	3,000: —	— —	— —	— —	487: 26	369: —	3,856: 26
1886...	— —	3,480: —	— —	— —	463: 34	694: 47	4,637: 81
1887...	— —	— —	— —	— —	465: 47	931: 67	1,397: 14
1888...	— —	3,000: —	137: —	— —	763: 97	199: 20	4,100: 17
1889...	— —	2,300: —	27,680: 39	— —	614: 39	734: 83	31,329: 61
1890...	— —	2,063: 13	— —	4,014: —	779: 45	— —	6,856: 58
1891...	— —	4,037: 71	7,157: 24	8,174: 02	746: 78	10: —	20,125: 75
1892...	— —	2,115: 36	83,210: 27	7,856: 92	815: 05	106: 50	94,104: 10
1893...	— —	2,043: 35	140,481: 25	7,691: 77	791: 16	51: 47	151,059: —
1894...	— —	125: —	104,658: 28	4,778: 98	1,309: 95	422: 81	111,295: 02
1895...	— —	75: —	110,391: 29	3,092: 97	1,055: 29	728: 32	115,342: 87
1896...	— —	— —	66,377: 93	479: 23	1,052: 60	367: 33	168,277: 09
1897...	— —	— —	20,018: 35	611: 07	1,151: 03	198: —	21,978: 45
1898...	— —	— —	76,092: 93	4,974: 44	1,356: 40	308: 23	82,732: —
1899...	— —	— —	285,488: 74	8,183: 73	1,999: 30	940: 32	296,612: 09
S:a kr.	13,209: 67	19,239: 55	921,693: 67	54,857: 13	14,271: 24	8,365: 72	1,031,636: 98

Utom ofvan nämnda utgifter har af byggnadsfonden utbetalats för museiföremålens installation i museibyggnaden:

under 1898 381: 75
 » 1899 2,398: 05

Summa kr. 2,779: 80

¹ Af upplånta medel utgingo häraf kr. 2,357: 30.

Summan af så väl museets som Skansens, Bredablicks och museibyggnadens inkomster under åren 1872—1899 uppgår till 4,001,351 kronor 76 öre samt utgifterna under samma tid till 3,978,825 kronor 39 öre.¹

¹ Ofvannämnda inkomst- och utgiftsummor understiga sammanlagda beloppet af hvad i de särskilda tabellerna öfver dels museets, dels Skansens och Bredablicks samt dels museibyggnadens inkomster och utgifter upptagits. Detta förhållande är beroende därpå, att det öfverskott eller den brist i inkomster, som för de särskilda åren uppkommit enligt räkenskaperna för Skansen och Bredablick, öfverförts å museets konto och sålunda ingår så väl i museets som i Skansens och Bredablicks tabeller.

INNEHÅLL.

1.

1. Lapska seder och föreskrifter rörande mat och matlagning. Af K. B. WIKLUND	Sid. 1.
2. Gnidstenar i Nordiska museet. Af P. G. VISTRAND	» 13.
3. Säkaka och gullhóna. Af E. HAMMARSTEDT.....	» 22.
4. Skrå-Ordning uprättad Jordäganderne emellan, här i Staden Cimbrishamn Åhr efter Guds hugnerika Börd Et tusende Siuhund- rade Fämtjo Fyra. Walborgmäso dagen den Första Maii. <i>Ur Nor- diska museets arkiv</i>	» 41.
5. Två skallordningar. <i>Ur Nordiska museets arkiv</i> . Med inledning af E. HAMMARSTEDT.....	» 53.
1. Skallordning från Reftele socken, Västbo härad i Småland.....	» 55
2. Skallordning från Västra Ny socken, Aska härad i Östergötland	» 63.

2.

1. Nordiska museets styrelse och tjänstemän	» 69.
2. Strödda meddelanden angående Nordiska museet åren 1899 och 1900.	
Museets styrelse	» 73.
Museets tjänstemän och öfriga personal.....	» 76.
Resor till museets främjande	» 77.
Museibyggnaden å Lejonslätten	» 78.
Anslag af staten.....	» 83.
Öfriga penningebidrag	» 84.
Ekonomiska förhållanden.....	» 86.
Förvärf.....	» 87.
Depositioner	» 104.
Skansens utveckling	» »
Fester på Skansen	» 114.

Klädkammaren på Skansen.....	Sid. 122.
De naturvetenskapliga afdelningarna på Skansen	» 123.
Utställningslokaler och förevisningstider	» 129.
Besök i museet	» 130.
Brandförsäkring.....	» 131.
Deltagande i utställningar	» »
Från museet utgifna arbeten	» 132.
Literär förbindelse med andra museer och samfund.....	» 133.
3. Nordiska museets fonder.	
1. Byggnadsfonden.....	» 136.
2. Allmänna fonden	» 137.
3. Pensionsfonden	» 138.
4. Bredablicksfonden	» »
5. Skansfonden.....	» »
6. Herman Frithiof Antells fond.....	» 139.
4. Donationer till Nordiska museet	» 140.
5. Testamentariska förordnanden till förmån för Nordiska museet	» 152.
6. Personer, som under åren 1899 och 1900 lämnat gåfvor till Nordiska museet.....	» 155.
7. Ombud för Nordiska museet.....	» 184.
8. Museer och vetenskapliga samfund m. m., med hvilka Nordiska museet står i förbindelse	» 191.
9. Arbeten, som angå Nordiska museet eller utgått från det samma.....	» 202.
10. Antal besökande i Nordiska museet.....	» 214.
11. Ur Nordiska museets räkenskaper för åren 1898 och 1899.....	» 216.

*Arbeten, som angå Nordiska museet eller utgått från det samma
(se för öfrigt sid. 202 o. f.):*

Samfundet för Nordiska museets främjande. Meddelanden, utgifna af A. HAZELIUS. Stockholm 1881—1900. Pris: från 60 öre till 2 kr. 50 öre.

Meddelanden från Nordiska museet 1897 och 1898. Utgifna af A. HAZELIUS. Stockholm 1898 och 1900. Pris: 3 kr. och 4 kr. 50 öre.

Handlingar angående Nordiska museet. Utgifna af A. HAZELIUS. 1—5. Stockholm 1890—1900. Pris: från 25 öre till 2 kr. 25 öre.

Minnen från Nordiska museet. Afbildningar af föremål i museet jämte åtföljande text, under medverkan af flere konstnärer och författare utgifna af A. HAZELIUS. Första bandet. H. 1—12. Stockholm 1880—1892. Andra bandet. H. 1—7. Stockholm 1888—1897. P. B. Eklunds förlag. Pris: 2 kr. för hvarje häfte.

Bidrag till vår odlings häfder. Utgifna af A. HAZELIUS. Afdelning 1—8. Stockholm 1881—1901. F. & G. Beijers och Nordiska museets förlag. Pris: från 75 öre till 3 kr.

Afbildningar af föremål i Nordiska museet, äfvensom af nordiska ansiktstyper, klädedräkter och byggnader, af hvilka teckningar förvaras i Nordiska museets arkiv. Utgifna af A. HAZELIUS. B. I. H. 1—7. Stockholm 1888—1892. Pris: 1 kr. 50 öre för hvarje häfte.

Karta öfver Skansen, Bredablick, Lejonslätten och Framnäs å Kongl. Djurgården. Upprättad af C. E. DAHLMAN. 2 uppl., öfversedd år 1897. Pris: 50 öre.

Skansen. Friluftsmuseet å Kongl. Djurgården. Skildradt och beskrifvet af H. A. RING. 2 uppl. Stockholm 1897. Samson & Wallins förlag. Pris: 1 kr. 50 öre.

Vinterbilder från Skansen. Utgifna af A. HAZELIUS. 50 bilder i autotypi. Stockholm 1901. Pris: 2 kr.

Sommarbilder från Skansen. Utgifna af A. HAZELIUS. 50 bilder i autotypi. Stockholm 1901. Pris: 2 kr.

Sigillstamp af stål,
som tillhört Stockholms vinskänksocietet.

Pris: 3 kronor.
